ZBIERKA

STANOVÍSK NAJVYŠŠIEHO SÚDU A ROZHODNUTÍ SÚDOV SLOVENSKEJ REPUBLIKY

7/2016

OBSAH

Rozhodnutia vo veciach správnych

60. Medzinárodná výmena informácií v daňovom konaní
I. Ak v danom prípade rozhodujúcou skutočnosťou ovplyvňujúcou určenie žalobcom priznanej dane bolo ním uvedené oslobodenie od dane z pridanej hodnoty z dôvodu deklarovaného uskutočnenia intrakomunitárneho obchodu dodaním tovaru dodávateľovi registrovanému na daň z pridanej hodnoty v Maďarskej republike, bolo v rámci preukazovania oprávnenosti jeho nároku podstatnou skutočnosťou preveriť základné atribúty určujúce podmienky oslobodenia od dane, ktorým je jednoznačne uskutočnenie prepravy deklarovaného tovaru do iného členského štátu (§ 43 ods. 1, ods. 5 písm. a), ods. 8 zákona č. 222/2004 Z. z. o dani z pridanej hodnoty v znení neskorších predpisov). Túto skutočnosť je podľa zákona č. 222/2004 Z. z. o dani z pridanej hodnoty v znení neskorších predpisov povinný preukázať platiteľ dodávajúci tovar do iného členského štátu, a to bez ohľadu na jeho dobromyseľnosť alebo prípadnú neobozretnosť pri výbere spoľahlivých obchodných partnerov, a to čo do osoby odberateľa v členskom štáte alebo prepravcu tovaru.
II. Ak správca dane preruší výkon daňovej kontroly za účelom realizácie medzinárodnej výmeny informácií, nemožno mať za to, že by správca dane pokračoval vo výkone predmetnej daňovej kontroly, a preto lehota na jej vykonanie z tohto dôvodu neplynie, a teda uplynúť nemôže. Prerušením daňovej kontroly za týmto účelom správca dane nevstupuje do súkromnej autonómie daňového subjektu, neuplatňuje voči nemu svoje práva a ani nepožaduje od neho plnenie povinností vyplývajúcich mu zo zákona pre účel výkonu daňovej kontroly. Naopak, v prípade dôvodného podozrenia o fiktívnosti žalobcom deklarovaného intrakomunitárneho dodania tovaru do iného členského štátu Európskej únie podľa § 43 zákona č. 222/2004 Z. z. o dani z pridanej hodnoty v znení neskorších predpisov správca dane plnil svoje úlohy vyplývajúce mu zo zákona pre naplnenie účelu správy daní, t. j. využitím medzinárodnej výmeny informácií overuje podklady potrebné na správne a úplné určenie dane. Ide o legitímnu činnosť správcu dane, prostredníctvom ktorej sa do jeho dispozičnej sféry dostanú informácie o odberateľovi žalobcu a prepravcovi tovaru. Navyše ide o spontánnu výmenu informácií uskutočnenú podľa článku 19 Nariadenia Rady (ES) č. 1798/2003 zo dňa 7. októbra 2003 o administratívnej spolupráci v oblasti dane z pridanej hodnoty (č. 904/2010 zo dňa 7. októbra 2010 prepracované znenie)**.....4**

61. Súdny poplatok pri nepriznaní nároku na poskytnutie právnej pomoci - Ak navrhovateľovi nebol priznaný nárok na poskytnutie právnej pomoci podľa zákona č. 327/2005 Z. z. o poskytovaní právnej pomoci osobám v materiálnej núdzi a o zmene a doplnení zákona č. 586/2003 Z. z. o advokácii a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov v znení zákona č. 8/2005 Z. z. v znení neskorších predpisov, je potrebné považovať rozhodnutie správneho súdu v časti, v ktorej vyrubil navrhovateľovi súdny poplatok za konanie vo výške 35 €, za vecne správne. **..... 23**

62. Okruh účastníkov konania podľa zákona č. 260/2011 Z. z.
Zákon č. 260/2011 Z. z. o ukončení a spôsobe usporiadania niektorých nájomných vzťahov k bytom a o doplnení zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 18/1996 Z. z. o cenách v znení neskorších predpisov je lex specialis vo vzťahu k zákonu č. 71/1967 Zb. o správnom konaní (správny poriadok) v znení neskorších predpisov, a preto účastníctvo a s tým spojené právo podať opravný prostriedok v konaní o priznaní nároku na poskytnutie bytovej náhrady je potrebné vykladať v kontexte osobitne upraveného okruhu účastníkov konania v ustanoveniach § 9 ods. 2 a ods. 5 vety tretej zákona č. 260/2011 Z. z. o ukončení a spôsobe usporiadania niektorých nájomných vzťahov k bytom a o doplnení zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 18/1996 Z. z. o cenách v znení neskorších predpisov, ktorými zákonodarca jasným spôsobom prezentoval záujem na zúženom okruhu úpravy účastníctva v tomto konaní.
Prenajímateľ, ako vlastník reštituovaného bytu, má právo byť oboznámený s výsledkom konania o bytovej náhrade, avšak žiadne iné práva spojené s bránením jeho nepriamo dotknutých oprávnených záujmov viažucich sa k pokojnému užívaniu predmetu vlastníctva, mu podľa zákona neprislúchajú. Uvedený zámer zákonodarcu nie je možné z dôvodu uplatňovanej regulácie nájmu prelomiť zo strany vlastníka reštituovaného bytu ani dôvodením vyššou ochranou ústavného práva vlastniť majetok (čl. 20 Ústavy Slovenskej republiky). **..... 34**

63. Nesúhlas riaditeľa ústavu s návštevou odsúdeného
Nesúhlasné stanovisko riaditeľa ústavu k žiadostiam odsúdeného o vykonanie návštevy za podmienok podľa § 24 ods. 4 zákona č. 475/2005 Z. z. o výkone trestu odňatia slobody a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov nie je typickým individuálnym správnym aktom, a preto nepodlieha revízii riadnych, resp. mimoriadnych opravných prostriedkov v správnom konaní, ani preskúmaniu súdom. Ide o rozhodnutie zákonom zmocnenej autority, ktoré priamo a bezprostredne vplýva na naplňanie účelu sledovaného výkonom trestu odňatia slobody a na nápravu odsúdeného.
Zákonodarca s účinnosťou od 1. januára 2014 rozhodnutia o uložení disciplinárneho trestu za konanie odsúdeného,

s výnimkou konaní majúcich znaky priestupku, výslovne vyňal zo súdneho prieskumu. **40**

64. Opätovná reštitúcia
I. Ak bol príslušný spoluvlastnícky podiel navrhovateľke priznaný právoplatným rozhodnutím pozemkového úradu na základe zákona č. 229/1991 Zb. o úprave vlastníckych vzťahov k pôde a inému poľnohospodárskemu majetku v znení neskorších predpisov, nemôže potom opätovne reštituent s úspechom reštituovať ešte i podľa zákona č. 503/2003 Z. z. o navrátení vlastníctva k pozemkom a o zmene a doplnení zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 180/1995 Z. z. o niektorých opatreniach na usporiadanie vlastníctva k pozemkom v znení neskorších predpisov.
II. Z dôvodovej správy k zákonu č. 503/2003 Z. z. o navrátení vlastníctva k pozemkom a o zmene a doplnení zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 180/1995 Z.z. o niektorých opatreniach na usporiadanie vlastníctva k pozemkom v znení neskorších predpisov vyplýva, že tento zákon je len pokračovaním zákona č. 229/1991 Zb. o úprave vlastníckych vzťahov k pôde a inému poľnohospodárskemu majetku v znení neskorších predpisov a má slúžiť na uplatnenie si reštitučných nárokov pre tie fyzické osoby, ktoré si neuplatnili, resp. nestihli uplatniť svoje reštitučné nároky v zmysle zákona č. 229/1991 Zb. o úprave vlastníckych vzťahov k pôde a inému poľnohospodárskemu majetku v znení neskorších predpisov..... **46**

65. Postúpenie veci - Ak v správnom súdnictve rozhoduje správny súd o postúpení veci uznesením (§ 18 ods. Správneho súdneho poriadku), nejde v tomto prípade o uznesenie, ktorým sa rozhoduje vo veci samej, a preto podpisovanie rozhodnutia - uznesenia všetkými členmi senátu za tejto procesnej situácie neprichádza do úvahy, pretože zákonodarca neustanovil pri tejto forme senátneho rozhodovania inú povinnosť, a preto sa na nemeritórne uznesenie použijú ustanovenia o rozsudku iba primerane (a to vrátane ustanovenia § 139 ods. 4 a § 141 Správneho súdneho poriadku). V takomto prípade členovia senátu podpisujú spoločne iba zápisnicu o porade a hlasovaní senátu a nemeritórne uznesenie podpíše iba predseda senátu. **50**

66. Subsidiarita správneho poriadku
I. Z ustanovenia § 1 ods. 1 zákona č. 71/1967 Zb. o správnom konaní (správny poriadok) v znení neskorších predpisov vyplýva, že správny poriadok sa vzťahuje na konanie, v ktorom v oblasti verejnej správy správne orgány rozhodujú o právach, právom chránených záujmoch alebo povinnostiach fyzických a právnických osôb, ak osobitný zákon neustanovuje inak, teda aj na konanie úradu práce, sociálnych vecí a rodiny, ktorý rozhoduje o práve žiadateľa na poskytnutie príspevku na úhradu prevádzkových nákladov chránenej dielne alebo chráneného pracoviska a na úhradu nákladov na dopravu zamestnancov. Popri vymedzení okruhu správnych orgánov zákon č. 71/1967 Zb. o správnom konaní (správny poriadok) v znení neskorších predpisov teda vymedzuje svoju pôsobnosť aj vo vzťahu k iným právnym predpisom. Formulačne to zákonodarca vyjadril slovným spojením „ak osobitný zákon neustanovuje inak“. Obsahovo táto formulácia vyjadruje dve skutočnosti, a to a) subsidiaritu správneho poriadku a b) negatívne vymedzenie pôsobnosti.
II. Niektoré osobitné predpisy výslovne ustanovujú, že na konanie sa vzťahujú všeobecné predpisy o správnom konaní. V prípade, ak takáto konštatácia v príslušnom právnom predpise v oblasti správneho práva absentuje a ak nie sú v osobitnom zákone upravené odchýlky, procesný režim správneho poriadku nastupuje ex lege a je povinnosťou orgánu verejnej správy dôsledne ho aplikovať. **52**

67. Úžitkový vzor
I. Otázka posúdenia, či bol predmet ochrany úžitkového vzoru v čase jeho zápisu spôsobilý na zápis podľa zákona č. 478/1992 Zb. o úžitkových vzoroch v znení neskorších predpisov, je otázkou právnou a orgán verejnej správy vychádza pri rozhodovaní zo skutkového stavu zisteného na základe hodnotenia dôkazov. Správna úvaha orgánu verejnej správy sa preto v takomto prípade uplatní iba v obmedzenom rozsahu. Skutkové a právne závery orgánu verejnej správy o týchto otázkach správny súd preskúmava v rámci riadneho posudzovania námietok uplatnených v žalobe, a to v plnom rozsahu.
II. Ak v konaní pred správnym súdom vyjde najavo nevyhnutnosť posúdenia odborných otázok, správny súd si môže vyžiadať odborné vyjadrenie, príp. i znalecký posudok, s výnimkou prípadov, v ktorých by si posúdenie danej veci nevyžadovalo osobitné odborné vedomosti. **61**

68. Prekážka zaistenia cudzinca - Pravdepodobnosť udelenia azylu, resp. doplnkovej ochrany, ktorá by bola zrejmá už v okamihu rozhodovania o zaistení cudzinca podľa § 88a ods.1 písm. b) zákona č. 404/2011 Z. z. o pobyte cudzincov a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov môže predstavovať prekážku zaistenia cudzinca. **73**

69. Prepustenie cudzinca zo zaistenia - Námietky nesúladu rozhodnutia o zaistení podľa § 88 ods. 1 písm. b) zákona č. 404/2011 Z. z. o pobyte cudzincov a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov s čl. 5 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a s čl. 15 ods. 2 smernice Európskeho parlamentu

a Rady 2008/115/ES zo 16. decembra 2008 o spoločných normách a postupoch členských štátov na účely návratu štátnych príslušníkov tretích krajín, ktorí sa neoprávnene zdržiavajú na ich území, s poukazom na tvrdené neprepustenie cudzinca zo zaistenia, nemôžu obstáť za situácie, keď sa preukáže, že cudzinec bol zo zaistenia po predchádzajúcom rozhodnutí súdu o zrušení rozhodnutia o zaistení a nariadení prepustenia zo zaistenia dokázateľne a fyzicky prepustený. **76**

70. **Zaistenie maloletých cudzincov -** Hoci zákon č. 404/2011 Z. z. o pobyte cudzincov a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov pripúšťa, aby spolu s rodičom boli umiestnené do útvaru policajného zaistenia aj deti (§ 94 ods. 3), správny orgán musí s poukazom na najlepší záujem dieťaťa (zakotvený v čl. 3 bod 1 Dohovoru o právach dieťaťa, ktorý zaručuje dieťaťu právo na posúdenie jeho najlepších záujmov a ich prvoradé zohľadnenie pri akýchkoľvek krokoch alebo rozhodnutiach, ktoré sa ho týkajú, tak vo verejnej, ako aj v súkromnej sfére) postupovať obozretne pri umiestňovaní detí spolu s rodičom v útvare policajného zaistenia. Pri úvahe o ich umiestnení by nemal správny orgán opomenúť, že najlepší záujem dieťaťa, ktorý je vyjadrením hodnôt, na ktorých je postavený systém ochrany práv dieťaťa, nie je možné účinne dosiahnuť bez reflektovania na judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva, ktorá ohľadne pozbavenia osobnej slobody dieťaťa a ochrany práv a najlepšieho záujmu dieťaťa vo veciach zaistenia maloletých cudzincov, najmä tých, ktorí sú v sprievode rodičov, opakovane konštatovala porušenie čl. 3 Dohovoru o právach dieťaťa, ako aj čl. 3 Európskeho dohovoru o ľudských právach. **81**

71. **Súťažné a regulačné právne normy**
V oblasti ochrany hospodárskej súťaže existujú paralelne popri sebe dva typy právnych predpisov, a to súťažné právne normy a regulačné právne normy.
Regulačné úrady chránia hospodársku súťaž ex ante, prostredníctvom regulačných opatrení nastavujú podmienky hospodárskej súťaže do budúcna. Ex ante a ex post regulátori nepôsobia alternatívne, ale vždy popri sebe. **84**

72. **Inšpekcia podľa zákona o potravinách -** Ak osobitný právny predpis, ktorým je zákon č. 152/1995 Z. z. o potravinách v znení neskorších predpisov, nevyžaduje predchádzajúci súhlas súdu na vstup orgánu verejnej správy do prevádzky podnikateľov za účelom výkonu kontrolnej činnosti, je potom námietka kontrolovaného subjektu o nedostatku súhlasu súdu na prehliadku obchodných priestorov právne irelevantná. S uvedenou námietkou sa súd zaoberá ex post facto.) **105**

60.

R O Z H O D N U T I E

I. Ak v danom prípade rozhodujúcou skutočnosťou ovplyvňujúcou určenie žalobcom priznanej dane bolo ním uvedené oslobodenie od dane z pridanej hodnoty z dôvodu deklarovaného uskutočnenia intrakomunitárneho obchodu dodaním tovaru dodávateľovi registrovanému na daň z pridanej hodnoty v Maďarskej republike, bolo v rámci preukazovania oprávnenosti jeho nároku podstatnou skutočnosťou preveriť základné atribúty určujúce podmienky oslobodenia od dane, ktorým je jednoznačne uskutočnenie prepravy deklarovaného tovaru do iného členského štátu (§ 43 ods. 1, ods. 5 písm. a), ods. 8 zákona č. 222/2004 Z. z. o dani z pridanej hodnoty v znení neskorších predpisov). Túto skutočnosť je podľa zákona č. 222/2004 Z. z. o dani z pridanej hodnoty v znení neskorších predpisov povinný preukázať platiteľ dodávajúci tovar do iného členského štátu, a to bez ohľadu na jeho dobromyseľnosť alebo prípadnú neobozretnosť pri výbere spoľahlivých obchodných partnerov, a to čo do osoby odberateľa v členskom štáte alebo prepravcu tovaru.

II. Ak správca dane preruší výkon daňovej kontroly za účelom realizácie medzinárodnej výmeny informácií, nemožno mať za to, že by správca dane pokračoval vo výkone predmetnej daňovej kontroly, a preto lehota na jej vykonanie z tohto dôvodu neplynie, a teda uplynúť nemôže. Prerušením daňovej kontroly za týmto účelom správca dane nevstupuje do súkromnej autonómie daňového subjektu, neuplatňuje voči nemu svoje práva a ani nepožaduje od neho plnenie povinností vyplývajúcich mu zo zákona pre účel výkonu daňovej kontroly. Naopak, v prípade dôvodného podozrenia o fiktívnosti žalobcom deklarovaného intrakomunitárneho dodania tovaru do iného členského štátu Európskej únie podľa § 43 zákona č. 222/2004 Z. z. o dani z pridanej hodnoty v znení neskorších predpisov správca dane plnil svoje úlohy vyplývajúce mu zo zákona pre naplnenie účelu správy daní, t. j. využitím medzinárodnej výmeny informácií overuje podklady potrebné na správne a úplné určenie dane. Ide o legitímnu činnosť správcu dane, prostredníctvom ktorej sa do jeho dispozičnej sféry dostanú informácie o odberateľovi žalobcu a prepravcovi tovaru. Navyše ide o spontánnu výmenu informácií uskutočnenú podľa článku 19 Nariadenia Rady (ES) č. 1798/2003 zo dňa 7. októbra 2003 o administratívnej spolupráci v oblasti dane z pridanej hodnoty (č. 904/2010 zo dňa 7. októbra 2010 prepracované znenie).

(Rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 27. júla 2016, sp. zn. 3Sžf/46/2015)

Napadnutým rozsudkom Krajský súd v Trnave (ďalej aj „krajský súd“) podľa § 250j ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“) ako nedôvodnú zamietol žalobu, ktorou sa žalobca domáhal preskúmania a zrušenia vyššie uvedeného rozhodnutia žalovaného ako i dodatočného platobného výmeru Daňového úradu Nitra, pobočka Komárno (ďalej len „správca dane“) č. x zo dňa 30.04.2013. Týmto rozhodnutím správca dane podľa § 44 ods. 6 písm. b) bod 1 zákona č. 511/1992 Zb. o správe daní a poplatkov a o zmenách v sústave územných finančných orgánov (ďalej len „zákon o správe daní“) na základe výsledku daňovej kontroly, zameranej na zistenie oprávnenosti nároku na vrátenie nadmerného odpočtu na dani z pridanej hodnoty (ďalej len „DPH“), znížil

žalobcovi nadmerný odpočet za zdaňovacie obdobie august 2011 zo sumy 87 277,26 € na sumu 57 534,69 €. Žalovaný napadnutým rozhodnutím v rámci odvolacieho konania postupom podľa § 74 ods. 4 v spojení s § 165b ods. 1 zákona č. 563/2009 Z. z. o správe daní (daňový poriadok) a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „daňový poriadok“) predmetný dodatočný platobný výmer potvrdil.

Dôvodom zníženia žalobcom uplatneného nadmerného odpočtu bolo daňovými orgánmi konštatované porušenie § 43 ods. 1 až ods. 5 zákona č. 222/2004 Z. z. o dani z pridanej hodnoty v znení účinnom do 30.11.2011 (ďalej len „zákon o DPH“) žalobcom, keď tento nepreukázal splnenie podmienok oslobodenia od dane pri dodaní tovaru z tuzemska do iného členského štátu podľa § 43 citovaného zákona. V danom prípade išlo o dodanie tovaru do Maďarskej republiky, ktoré žalobca preukazoval predložením faktúr č. x a k nim prislúchajúcich dokladov o prijatí platby a prepravných dokladov CMR, deklarujúcich realizáciu prepravy tovaru prostredníctvom maďarského prepravcu J.-TRANS Kft.

Podľa § 250k ods. 1 OSP neúspešnému žalobcovi náhradu trov konania krajský súd nepriznal.

V rámci súdneho prieskumu napadnutých správnych rozhodnutí krajský súd vyhodnotil námietky napádajúce nezákonný postup v rámci daňovej kontroly, nedodržanie zákonnej lehoty na jej vykonanie, nedostatočne zistený skutkový stav, porušenie práva na prerokovanie veci v primeranej lehote a nezákonný postup v daňovom konaní podľa neúčinného právneho predpisu a pred neprísluš ným daňovým orgánom.

Namietaný postup správcu dane v súvislosti so spracovaním výsledkov daňovej kontroly do protokolu a následným vypracovávaním jeho dodatku na základe vyjadrenia žalobcu krajský súd vyhodnotil ako súladný s právnou úpravou podľa § 15 ods. 10 zákona o správe daní. Správca dane sa vysporiadal s námietkami žalobcu k protokolu tým, že uviedol vyhodnotenie predmetných námietok v dodatku k protokolu, s ktorým oboznámil žalobcu pri prerokovaní protokolu. Podľa krajského súdu zákon o správe daní pre vyhodnotenie námietok k protokolu z daňovej kontroly nestanovuje rovnaký režim ako pre vypracovanie protokolu.

K prekročeniu lehoty na vykonanie daňovej kontroly a z toho plynúcej námietky nezákonne získaných dôkazov potrebných pre rozhodnutie krajský súd z administratívneho spisu rekapituloval, že predmetná daňová kontrola bola začatá na základe oznámenia zo dňa 04.11.2011 dňom 22.11.2011, pričom v období 02.03.2012 - 13.09.2012 bola v súlade s ustanovením § 25a zákona o správe daní prerušená a pokračovala až dňa 29.04.2013, kedy bola ukončená prerokovaním protokolu. Na základe uvedených skutočností lehota na vykonanie daňovej kontroly v dobe počínajúc oznámením prerušenia konania a končiac oznámením odpadnutia dôvodov jeho prerušenia neplynuli, a teda daňová kontrola bola skončená v lehote dvanástich mesiacov, predĺženej zákonným spôsobom. V súvislosti s namietanou nemožnosťou prerušenia daňovej kontroly z dôvodu podania žiadosti o medzinárodnú výmenu informácií krajský súd uviedol, že získavanie predmetných informácií nepochybne predstavovalo konanie o inej skutočnosti rozhodujúcej na vydanie rozhodnutia. Zároveň konštatoval zásadnosť záverov vyslovených v náleze ÚS SR 24/2010 vo veci maximálnej doby trvania daňovej kontroly v nadväznosti na úpravu § 15 ods. 17 zákona o správe daní, ale na druhej strane, s poukazom na čiastočne odlišné okolnosti trvania daňovej kontroly, ako aj zásadu primeranosti a účelu daňového konania, mal za to, že dobu prerušenia

daňovej kontroly na základe platného zákonného zmocnenia podľa § 25a zákona o správe daní nie je možné zahrnúť do doby trvania daňovej kontroly a z tohto dôvodu skonštatovať jej nezákonnosť. V tejto súvislosti krajský súd vyhodnotil ako nedôvodnú i námietku porušenia práva žalobcu na prerokovanie jeho veci bez zbytočných prieťahov, vyplývajúceho z ustanovenia čl. 48 Ústavy SR.

Ďalej krajský súd z obsahu administratívneho spisu vyhodnotil, že s prihliadnutím na prebiehajúce zmeny v štruktúre daňových orgánov v zmysle zákona č. 332/2011 Z. z. vo veci konali príslušné daňové orgány.

Namietanú nesprávnu aplikáciu procesného právneho predpisu krajský súd v rámci súdneho prieskumu nezistil a uviedol, že daňové konanie začaté dňa 21.06.2011 sa do 31.12.2011 riadilo právnou úpravou zákona č. 511/1992 Z. z. ako všeobecného predpisu upravujúceho daňové konanie. Po nadobudnutí účinnosti čl. I. daňového poriadku, dňom 01.01.2012, do nadobudnutia účinnosti § 165b daňového poriadku dňom 30.12.2012 sa daňové konanie právoplatne neukončené pred účinnosťou daňového poriadku, s výnimkou ukladania sankcií podľa priaznivejšej neskoršej právnej úpravy (§ 165 ods. 1), daňová kontrola (§ 165 ods. 2) aj vyrubovacie konanie (§ 165 ods. 3) riadili právnou úpravou zákona o správe daní.

V tejto súvislosti ďalej dôvodil, že *„Dňa 30.12.2012 nadobudlo platnosť a účinnosť ustanovenie § 165b Daňového poriadku, v zmysle ods. 1, ktorého došlo k zmene právneho predpisu upravujúceho vedenie (celého) daňového konania pozostávajúceho z daňovej kontroly a vyrubovacieho konania na daňový poriadok. Ustanovenie ods.2 výslovne vylučuje použitie "doterajších predpisov" (s odkazom na §165 ods. 1) na celé daňové konanie začaté a neukončené právoplatne pred nadobudnutím účinnosti daňového poriadku. Na druhej strane ust. § 165b) daňového poriadku na rozdiel od § 165 neobsahuje duplicitnú úpravu procesného predpisu pre jednotlivé štádiá daňového konania (vyrubovacie konanie a daňová kontrola), ani nevylučuje aplikáciu ust. § 165 ods. 4 a 5 daňového poriadku, čo môže viesť k záveru, že aj po nadobudnutí účinnosti zák. č. 440/2012 Z.z., ktorým bolo do daňového poriadku zakomponované ust. § 165b daňového poriadku, sa výkon daňovej kontroly a vyrubovacie konanie v daňových konaniach začatých podľa zák. č. 511/1992 Z.z. riadi vzhľadom na platnú právnu úpravu § 165 ods. 4 a 5, zákonom č. 511/1992 Z.z..*

Takýto výklad však podľa názoru súdu nekorešponduje s logikou vylúčenia aplikácie zák. č. 511/1992 Z.z. v zmysle § 165b ods. 1 daňového poriadku zo všetkých prípadov konania a rozhodovania, s výnimkou ukladania sankcií v stanovených prípadoch. Je zrejmé, v rozpore s účelom novely zák. č. 440/2012 Z.z. zákonodarca pre prípady rozhodovania po 30.12.2012 opomenul vylúčiť aplikovateľnosť úpravy § 165 ods. 4 a 5 daňového poriadku. Je teda dôvodné po 30.12.2012 vyžadovať od daňových orgánov aplikáciu právnej úpravy daňového poriadku aj na neskončené konania začaté za účinnosti zák. č. 511/1992 Zb.. Na druhej strane treba význam tohto záveru skúmať v nadväznosti na obsah žalobného návrhu podaného v zmysle § 247 O.s.p. obsahovou náležitosťou, ktorého je aj tvrdenie, že v dôsledku tvrdeného nezákonného postupu (nesprávna aplikácia daňového procesného predpisu) došlo k ukráteniu žalobcu na jeho právach, pričom nepostačuje všeobecné tvrdenie, že uvedeným postupom bol porušený zákon. V žalobných dôvodoch, str. 8 absentuje akékoľvek konkretizovanie tvrdenej ujmy, žalobca iba konštatuje, že ak súd považuje daňovú kontrolu za zákonne ukončenú dňom prerokovania Protokolu, mal žalovaný v odvolacom konaní postupovať v zmysle Daňového poriadku. S prihliadnutím na vyššie uvedený

nedostatok obsahových náležitostí žalobného návrhu, ako aj ust. § 250i ods. 3 O.s.p. súd nepovažuje vyššie uvedenú skutočnosť za dôvod na zrušenie napadnutého rozhodnutia."

Námietky žalobcu ohľadne rozsahu vykonaného dokazovania a nesprávneho vyhodnotenia získaných dôkazov krajský súd vyhodnotil ako nedôvodné a s poukazom na prejednaciu zásadu daňového konania uviedol, že žalovaný v napadnutom rozhodnutí a správca dane v dodatku k protokolu sa dostatočne vyjadrili k žalobcovým návrhom a námietkam. Žalobca bol v danom prípade v situácii, keď výsledky vykonaného dokazovania za zdaňovacie obdobie august 2011 nepotvrdili dôvodnosť uplatneného nároku na vrátenie nadmerného odpočtu DPH vzniknutého uplatnením práva na odpočítanie dane z tovarov a služieb kúpených v tuzemsku a dodaním z tuzemska do iného členského štátu EÚ.

Za rozhodujúcu skutočnosť v jednotlivých prípadoch krajský súd považoval nesplnenie podmienok pre oslobodenie od dane v zmysle § 43 zákona o DPH v spornom rozsahu 29 742,57 €, nakoľko v konaní predkladané doklady boli vyhodnotené ako nedostačujúce a nepreukazné. Predložené prepravné doklady neobsahovali zákonom požadované náležitosti. Nie je možné zohľadniť tvrdenie, že podľa dodacích listov dodávky zo spoločnosti S, s.r.o. tvrdenému odberateľovi žalobcu sú spôsobilé preukázať plnenie zo strany žalobcu. Za dostačujúci dôkaz nie je možné považovať ani finančné transakcie od tvrdeného odberateľa v prospech účtu žalobcu, ktoré sú bez dostatočnej identifikácie. Tvrdené sporné dodania tovaru sa nepodarili dokázať ani prostredníctvom medzinárodného zisťovania informácií, pričom nemožno podľa krajského súdu opomenúť, že toto dokazovanie, ktoré bolo dôvodom prerušenia konania a podľa žalobcu aj prekročenia najvyššej prípustnej doby trvania daňovej kontroly, bolo vedené v záujme a v prospech žalobcu. K žalobcom navrhovanému vykonaniu dôkazov krajský súd konštatoval, že nie je žiaden logický dôvod predpokladať, že výsluch osôb navrhovaných žalobcom, ani dokazovanie obsahom tachografových kotúčov predmetných prepravcov, by boli spôsobilé zvrátiť vyslovené právne závery.

Proti rozsudku krajského súdu podal žalobca v zákonnej lehote odvolanie z dôvodov podľa § 205 ods. 2 písm. a), c), d) a f) OSP, § 221 ods. 1 písm. h) a f) OSP a eventuálnym petitom navrhol, aby odvolací súd napadnutý rozsudok zmenil tak, že rozhodnutie žalovaného zruší a vec mu vráti na ďalšie konanie, alebo aby zrušil rozsudok krajského súdu a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Zároveň si uplatnil právo na náhradu trov konania.

Žalobca napáda nesprávne posúdenie namietaného nedodržania zákonnej lehoty na výkon daňovej kontroly krajským súdom, vychádzajúce z nepravdivého skutkového stavu podľa obsahu administratívneho spisu a nesprávne posúdenie aplikácie ustanovenia § 25a zákona o správe daní. Prvostupňový súd nesprávne určil začiatok a koniec prerušenia daňovej kontroly, a to na deň vydania rozhodnutia o prerušení kontroly, 02.03.2012, namiesto na deň právoplatnosti tohto rozhodnutia, pričom vo vzťahu k dátumu ukončenia krajský súd uviedol dátum vydania oznámenia o pominutí prekážok prerušenia daňovej kontroly, t. j. deň 13.09.2012, hoci v tomto oznámení správca dane uviedol, že prekážky prerušenia daňovej kontroly pominuli dňa 15.08.2012. Taktiež krajský súd nesprávne v rozpore s obsahom administratívneho spisu uviedol, že lehota na vykonanie predmetnej daňovej kontroly bola nadriadeným daňovým orgánom predĺžená o dvanásť mesiacov, pričom v skutočnosti bola táto predĺžená o šesť mesiacov.

S poukazom na znenie zákonnej úpravy nadmerného odpočtu podľa § 79 zákona o DPH žalobca napáda nezákonný postup daňovej kontroly oprávnenosti ním uplatneného nadmerného odpočtu za zdaňovacie obdobie august 2011 spočívajúci v jej oneskorenom začatí. Podľa žalobcu mal správca dane vrátiť nadmerný odpočet do 30 dní od uplynutia lehoty na podanie daňového priznania za zdaňovacie obdobie, v ktorom nadmerný odpočet vznikol, alebo v tejto lehote začať u žalobcu daňovú kontrolu. Správca dane však začal predmetnú daňovú kontrolu až dňa 21.11.2011, teda konal v rozpore s ustanovením § 79 zákona o DPH, keďže zjavne začal s výkonom daňovej kontroly až po uplynutí stanovenej lehoty na vrátenie nadmerného odpočtu, pričom zároveň ani uplatnený nadmerný odpočet v zákonom stanovenej lehote žalobcovi nevrátil. Nedodržanie lehoty na vrátenie nadmerného odpočtu, nedodržanie správneho úradného postupu v súvislosti so začiatkom výkonu daňovej kontroly a neúmerné predlžovanie celého konania žalobca považuje za dôvod nezákonnosti daňovej kontroly a protokolu o jej výsledku, čím tento nadobudol povahu nezákonne získaného dôkazného prostriedku, ktorý v daňovom konaní nemožno použiť. Podľa názoru žalobcu týmto je celé daňové konanie zaťažené vadou nezákonnosti. Žalobca napáda nedostatočné odôvodnenie rozsudku krajským súdom, pretože tento sa uvedenou námietkou porušenia lehoty na vykonanie daňovej kontroly a na vrátenie nadmerného odpočtu nezaoberal.

Vo vzťahu k nedodržaniu zákonnej lehoty na vykonanie daňovej kontroly žalobca zároveň namieta nesprávny postup pri jej prerušení, nakoľko podľa jeho názoru nebolo možné na predĺženie daňovej kontroly aplikovať ustanovenie § 25a zákona o správe daní. Argumentačne vychádza z premisy, že nie je možné stotožňovať daňovú kontrolu s daňovým konaním, na ktorého prerušenie sa ustanovenie § 25a citovaného zákona vzťahuje. V tejto súvislosti poukázal na zamieňanie si pojmov daňová kontrola s daňovým konaním samotným krajským súdom, čo okrem vyššie uvedených skutkovo procesných nepresností považuje za dôvod nesprávneho vyhodnotenia zákonnosti napádaného postupu súdom. Prerušenie výkonu daňovej kontroly z dôvodu realizácie medzinárodnej výmeny informácií žalobca považuje za nenáležité a nezákonné. O žiadosti o medzinárodnú výmenu daňových informácií sa nevedie žiadne konanie, preto nie je možné podľa § 25a ods. 1 zákona o správe daní prerušiť daňové konanie, príp. daňovú kontrolu z dôvodu, že sa začalo konanie o inej rozhodujúcej skutočnosti. V tejto súvislosti poukázal na účel zákona č. 76/2007 Z. z. o medzinárodnej pomoci a spolupráci pri správe daní a o zmene a doplnení niektorých zákonov (§ 2 písm. a/), v zmysle ktorého výsledkom medzinárodnej spolupráce je iba poskytnutie informácie (alebo odmietnutie poskytnutia informácie), nie však vydanie rozhodnutia, keďže podaním žiadosti o poskytnutie informácie sa nezačína žiadne správne konanie.

Zároveň žalobca napáda, že krajský súd sa v rámci súdneho prieskumu nezákonne prekročenou lehotou na vykonanie daňovej kontroly nezaoberal ani žalobcom namietanou skutočnosťou, že žalovaný upovedomením č.x zo dňa 29.10.2012 lehotu na vykonanie daňovej kontroly predĺžil o šesť mesiacov v čase, keď už správca dane vzhľadom na vyššie namietané postupy prekročil zákonom prípustnú celkovú dobu trvania daňovej kontroly. Vzhľadom k tomu, že žalobca nedal súhlas na pokračovanie vo výkone predmetnej daňovej kontroly po uplynutí zákonnej lehoty na jej vykonanie, považuje protokol o výsledku daňovej kontroly vrátane jeho dodatku za nezákonný dôkaz a celé daňové konanie za zaťažené vadou nezákonnosti. V uvedenej súvislosti poukázal na nález Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. III. ÚS 24/2010 z 29. júna 2010 a predchádzajúce rozhodnutia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“) napr. sp. zn. 3Sžf/107/2009, 3Sžf/72/2009, 3Sžf/l/2009, 2Sžf/35/2010, zaoberajúce sa okrem iného aj inštitútom daňovej kontroly.

Ďalej žalobca namieta, že konajúci súd sa v rozsudku vôbec nevyjadril k námietke žalobcu uvedenej na str. 2 žaloby o tom, že správca dane nemá preukázané doručenie Dodatku č. 1 k protokolu z daňovej kontroly, pričom dátum doručenia Dodatku č. 1 neuvádza správca dane ani v dodatočnom platobnom výmere č. x zo dňa 30.04.2013. Žalovaný sa absenciou dátumu doručenia predmetného dodatku k protokolu nezaoberal a v odvolacom konaní neskúmal jeho doručenie žalobcovi. Zároveň sa súd prvého stupňa nezaoberal ani námietkou žalobcu o tom, že protokol o daňovej kontrole nemal náležitosti v zmysle znenia ustanovenia § 15 ods. 11 písm. k) zákona o správe daní, teda že nebol opatrený vlastnoručným podpisom zamestnanca správcu dane, ktorý vykonáva daňovú kontrolu, pričom podľa názoru žalobcu ide o kogentné ustanovenie uvedeného predpisu.

Žalobca opätovne poukázal na dôvody žaloby, ktorými namietal nepreukázanie príslušnosti správcu dane v súvislosti so zmenou sídla jeho obchodnej spoločnosti (dňa 07.08.2012) a tiež použitia neprislušného procesného predpisu správcom dane a v tejto nadväznosti aj na konkrétne citované porušenia práv žalobcu, ktorými došlo k ujme na jeho právach, v rámci postupu prvostupňového daňového orgánu. Podľa žalobcu bol do doručenia dodatočného platobného výmeru podľa § 3 ods. 12 zákona o správe daní miestne príslušný na konanie Daňový úrad Nitra, avšak po zmene sídla žalobcu bol už miestne príslušný na vykonávanie všetkých úkonov a úzku spoluprácu s daňovým subjektom nový správca dane, taktiež i na postup podľa § 73 ods. 2 daňového poriadku. K tejto námietke sa krajský súd nevyjadril, namiesto toho zmätočne, s prihliadnutím na prebiehajúcu zmenu v štruktúre daňových orgánov, konštatoval príslušnosť správcu dane.

Rozsudok krajského súdu možno podľa žalobcu považovať za arbitrárny, pretože vo vzťahu k jeho námietke o nesprávnom použití procesného predpisu súd prvého stupňa v rámci svojich zákonných kompetencií namietané porušenie zákona neskúmal s odôvodnením nezodpovedajúcim skutkovému stavu a s konštatovaním, že žalobca v žalobe neuviedol konkrétnu ujmu na svojich právach. V tejto súvislosti poukázal na zmätočné tvrdenie krajského súdu o začiatku daňového konania a uviedol: *„Uvedené konštatovanie konajúceho súdu o začiatku daňového konania dňa 21.06.2011 je zmätočné a vychádza z nedostatočne zisteného skutkového stavu vo veci, nakoľko je preukázané administratívnym spisom, že daňová kontrola začala dňa 22.11.2011. Z uvedeného je zrejmé, že konajúci súd nie len nedostatočne zistil skutkový stav vo veci, ale ani správne nerozlišuje medzi pojmami daňová kontrola a daňové konanie, pričom sa nejedná o totožné inštitúty. Aplikujúc rozširujúci výklad citovaných ustanovení, konajúci súd nesprávne právne vec posúdil. Vôbec sa nemožno stotožniť s použitým výkladom v tom zmysle, že § 165b Daňového poriadku sa vzťahuje na „celé daňové konanie pozostávajúce z daňovej kontroly a vyrubovacieho konania“, nakoľko ak by sme aj odhliadli od skutočnosti, že súd neustále nerozlišuje medzi pojmami daňová kontrola a daňové konanie, v čase vydania žalobou napadnutého rozhodnutia aj v čase posudzovania veci konajúcim súdom a dokonca aj v súčasnosti je prechodné ustanovenie § 165 ods.4 týkajúce sa daňovej kontroly stále platné a účinné v znení, ako bolo publikované v Zbierke zákonov SR, a teda je záväzné tak pre žalovaného ako ja pre konajúci súd.“*

Podľa žalobcu súd prvého stupňa absolútne neprípustným a nezákonným spôsobom aplikoval rozširujúci výklad ustanovení § 165, § 165a, §165b Daňového poriadku, keď založil iba na domnienke tvrdenie, že zákonodarca zrejme zabudol upraviť zákonné ustanovenie § 165 ods. 4 a 5 citovaného zákona a na základe toho je oprávnené od správcu dane očakávať, že túto skutočnosť bude v daňovom procese konvalidovať svojím

postupom. Uvedené podľa žalobcu možno posúdiť ako porušenie základných princípov právneho štátu aj porušenie zásady legality v zmysle § 2 ods. l zákona o správe daní, ako aj § 3 ods. 1 Daňového poriadku. Podľa jeho názoru je neprípustné, aby súd nabádal daňový orgán svojím nesprávnym a rozširujúcim výkladom v rozhodnutí na nezákonné konanie, ktoré možno posúdiť ako konanie nad rámec zákona. Tento rozširujúci výklad opomína základné princípy daňového práva hmotného, kedy súd nerozlišuje medzi základnými pojmami daňová kontrola a daňové konanie a subsumuje oba tieto samostatné inštitúty do jedného pojmu daňové konanie, čo žalobca považuje za neprípustné.

Ďalej žalobca súdu prvého stupňa vytýka, že sa bez riadneho zákonného odôvodnenia nezaoberal a nevyjadril k žalobcom namietaným skutočnostiam zo strany 7 žalobného návrhu o tom, že daňové orgány oboch stupňov vo svojich rozhodnutiach nehodnotili správne, úplne, zrozumiteľne a určito všetky dôkazy, ktoré boli podkladom pre vydanie preskúmavaných rozhodnutí. Tieto neuviedli spôsob, akým boli vykonané dôkazy, neuviedli všetky úkony, ktoré vykonali za účelom zistenia skutkového stavu, a ani úvahy, ktoré ovplyvnili hodnotenie dôkazov a viedli k aplikácii konkrétneho právneho predpisu na prejednávanú vec a na základe ktorých rozhodovali. Žalovaný ani prvostupňový daňový orgán nekonali v súlade s platným právnym poriadkom, keď sa nevyporiadali s rozpormi v jednotlivých dôkazoch a neuviedli jasne, zrozumiteľne, presne a určito, ktoré skutočnosti považujú za nepochybne zistené s posúdením ich právneho významu. Z uvedených dôvodov považuje žalobca napadnuté rozhodnutia za nepreskúmateľné, čím sa krajský súd nezaoberal. Uvádzané námietky v rámci súdneho prieskumu nevyhodnotil a napadnutý rozsudok náležite, s prihliadnutím na podstatné skutkové a právne skutočnosti, v rozpore s ustanovením § 157 ods. 2 OSP neodôvodnil, čím bolo porušené právo žalobcu na súdnu ochranu, prislúchajúce mu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky.

Vo vzťahu k namietanému nedostatočne zistenému skutkovému stavu žalobca uviedol, že daňové orgány mu neumožnili realizovať jeho zákonné procesné práva ohľadom dokazovania a neprimerane ho zaťažili dôkazným bremenom. Postupom správcu dane mu bola odopretá možnosť navrhnúť na preukázanie svojich tvrdení vykonanie konkrétnych dôkazov, žiaden zo žalobcom navrhnutých dôkazov správca dane nevykonal, ani neodstránil rozpory v dôkazoch a v prípade vykonania dôkazov výsluchom svedkov mu neumožnil byť prítomný pri ich výsluchu a klásť svedkom otázky. Prejednávacia zásada nebola vo vzťahu k žalobcovi dodržaná a správca dane neprihliadal na skutočnosti svedčiace v prospech žalobcu. Okrem toho v súvislosti s preukázaním dodania tovaru daňové orgány oboch stupňov, ale aj krajský súd, trvali na splnení takých náležitostí prepravných dokladov - napr. vyžadovanie potvrdenia odberateľa o prevzatí tovaru, ktoré v čase uskutočnenia dodania tovaru zákon na prepravných dokladoch nevyžadoval. Podľa žalobcu tu išlo zjavne o extenzívny výklad v tejto časti dôkazného bremena zo strany správcu dane aj žalovaného, s ktorým sa krajský súd stotožnil. V súvislosti s preukazovaním podmienok na odpočet DPH žalobca namieta nesprávny výklad ustanovenia § 29 ods. 8 zákona o správe daní a uviedol, že bolo naň zo strany správcu dane neprimerane prenášané dôkazné bremeno, keďže bolo jeho povinnosťou preukázať také súvislosti s obstarávacími procesmi jeho dodávateľov, na ktoré mu zákon, ako daňovému subjektu, nedáva právne prostriedky. Naopak, správca dane zistené rozpory, ktoré žalobca navrhoval odstrániť vykonaním ním navrhnutých dôkazov, neodstránil a zistené rozpory v dodávke tovaru subdodávateľov žalobcu daňové orgány dostatočne nepreverili. Zistený skutkový stav veci zo strany správnych orgánov nemožno považovať za postačujúci pre konečné a zákonné rozhodnutie o určení dane. Napadnuté rozhodnutia oboch stupňov

nevychádzajú z objektívne zisteného skutkového stavu. Správca dane bol povinný vykonať dokazovanie smerujúce k správnemu určeniu dane a pri tomto zisťovaní zohľadniť všetky dôkazy svedčiace v prospech ako aj v neprospech žalobcu.

Rozsudok krajského súdu žalobca považuje za arbitrárny, bez riadneho odôvodenia zodpovedajúceho požiadavkám ustanovenia § 157 ods. 2 OSP, pretože súd prvého stupňa ignoroval protichodné tvrdenia a údaje strán o rovnakej skutočnosti, v pochybnostiach nenariadil doplnenie dokazovania a bez bližšieho odôvodnenia a úvahy sa priklonil len k dôkazom predložených žalovaným. Konajúci súd sa bez riadneho odôvodnenia stotožnil s postupom žalovaného, pričom žalobcovi bolo takýmto postojom konajúceho súdu odňaté právo na spravodlivý proces, nakoľko dôkazy svedčiace v prospech žalobcu tento neakceptoval.

Najvyšší súd Slovenskej republiky, ako súd odvolací (§ 10 ods. 2 OSP v spojení s § 246c ods. 1 veta prvá OSP), preskúmal napadnuté rozhodnutie krajského súdu, napadnuté rozhodnutia daňových orgánov oboch stupňov a konania, ktoré predchádzali ich vydaniu, v rozsahu a medziach podaného odvolania (§ 212 ods. 1 OSP v spojení s § 246c ods. 1 veta prvá OSP). Odvolanie prejednal bez nariadenia odvolacieho pojednávania (§ 250ja ods. 2 veta prvá OSP), keď deň verejného vyhlásenia rozhodnutia bol zverejnený minimálne päť dní vopred na úradnej tabuli a na internetovej stránke Najvyššieho súdu Slovenskej republiky www.nsud.sk (§ 156 ods. 1 a ods. 3 OSP v spojení s § 246c ods. 1 veta prvá a § 211 ods. 2 OSP) a dospel k záveru, že odvolanie žalobcu nie je dôvodné.

Z odôvodnenia:

V správnom súdnictve prejednávajú súdy na základe žalôb prípady, v ktorých fyzická alebo právnická osoba tvrdí, že bola na svojich právach ukrátená rozhodnutím a postupom správneho orgánu, a žiada, aby súd preskúmal zákonnosť tohto rozhodnutia a postupu (§ 247 ods.1 OSP).

Podľa § 250i ods. 3 OSP na vady konania pred správnym orgánom sa prihliada, len ak vzniknuté vady mohli mať vplyv na zákonnosť napadnutého rozhodnutia.

Podľa § 219 ods. 1 OSP odvolací súd rozhodnutie potvrdí, ak je vo výroku vecne správne.

Podľa § 1a písm. c) zákona o správe daní správou daní evidencia a registrácia daňových subjektov a ich vyhľadávanie, overovanie podkladov potrebných na správne a úplné zistenie dane, daňové konanie, daňová kontrola, evidovanie daní a preddavkov vrátane vysporiadania daňových preplatkov a daňových nedoplatkov, daňové exekučné konanie a ďalšie činnosti správcu dane a iných orgánov podľa tohto zákona alebo osobitných zákonov.

Podľa § 2 ods. 1 zákona o správe daní v daňovom konaní sa postupuje v súlade so všeobecne záväznými právnymi predpismi, chránia sa záujmy štátu a obcí a dbá sa pritom na zachovávanie práv a právom chránených záujmov daňových subjektov a ostatných osôb zúčastnených v daňovom konaní.

Podľa § 2 ods. 3 zákona o správe daní správca dane hodnotí dôkazy podľa svojej úvahy, a to každý dôkaz jednotlivo a všetky dôkazy v ich vzájomnej súvislosti, pritom prihliada na všetko, čo v daňovom konaní vyšlo najavo.

Podľa § 2 ods. 6 zákona o správe daní pri uplatňovaní daňových predpisov v daňovom konaní sa berie do úvahy vždy skutočný obsah právneho úkonu alebo inej skutočnosti rozhodujúcej pre určenie alebo vybratie dane.

Podľa § 3 ods. 12 zákona o správe daní, ak dôjde u daňového subjektu k zmene miestnej príslušnosti, dovtedy príslušný správca dane vykoná len neodkladné úkony a odstúpi spisový materiál daňového subjektu za dobu, za ktorú dosiaľ nezaniklo právo vyrubiť daň alebo rozdiel dane alebo právo vybrať a vymáhať daňový nedoplatok tomu správcovi dane, ktorý sa stal miestne príslušným. Za rovnaké obdobie sa pripojí k spisovému materiálu i výpis z osobného účtu daňového subjektu. Ak sa u daňového subjektu vykonáva daňová kontrola alebo opakovaná daňová kontrola, dokončí daňovú kontrolu alebo opakovanú daňovú kontrolu ten správca dane, ktorý ju začal. Tento správca dane je miestne príslušným správcom dane až do doručenia rozhodnutia vydaného vo vyrubovacom konaní. Správca dane odstúpi spisový materiál podľa prvej a druhej vety po doručení rozhodnutia vydaného vo vyrubovacom konaní. Ak sa vykonáva proti daňovému subjektu daňová exekúcia, doterajší správca dane oznámi osobám, u ktorých je vykonávaná, zmenu správcu dane s uvedením príslušného čísla účtu správcu dane v banke. Už zaplatená daň, zaplatené preddavky na daň a zaplatené splátky dane sa novému správcovi dane neprevádzajú.

Podľa § 15 ods. 1 zákona o správe daní daňovou kontrolou zamestnanec správcu dane zisťuje alebo preveruje základ dane alebo iné skutočnosti rozhodujúce pre správne určenie dane alebo vznik daňovej povinnosti, a to u daňového subjektu alebo na mieste, kde to účel kontroly vyžaduje. Daňová kontrola sa vykonáva v rozsahu, ktorý je nevyhnutne potrebný na dosiahnutie účelu podľa tohto zákona alebo osobitného predpisu. Za daňovú kontrolu sa považuje aj kontrola oprávnenosti vrátenia dane alebo kontrola na zistenie oprávnenosti nároku na vrátenie nadmerného odpočtu podľa osobitného zákona, alebo kontrola uplatnenia daňového bonusu podľa osobitného zákona, alebo kontrola použitia tovaru oslobodeného od dane podľa osobitných zákonov.

Podľa § 15 ods. 5 zákona o správe daní daňový subjekt, u ktorého sa vykonáva daňová kontrola (ďalej len „kontrolovaný daňový subjekt“), má vo vzťahu k zamestnancovi správcu dane právo

a) na predloženie služobného preukazu zamestnancom správcu dane a písomného poverenia zamestnanca správcu dane na výkon daňovej kontroly,

b) byť prítomný na rokovaní so svojimi zamestnancami,

c) predkladať v priebehu daňovej kontroly dôkazy preukazujúce jeho tvrdenia, najneskôr v lehote podľa odseku 10 druhej vety,

d) nahliadnuť do zápisnice z miestneho zisťovania vykonaného u iného daňového subjektu v súvislosti s daňovou kontrolou vykonávanou u kontrolovaného daňového subjektu,

e) klásť svedkom a znalcom otázky pri ústnom pojednávaní,

f) vyjadriť sa ku skutočnostiam zisteným pri daňovej kontrole, k spôsobu ich zistenia, prípadne navrhnúť, aby v protokole boli uvedené jeho vyjadrenia k nim,

g) nahliadnuť do zapožičaných dokladov u správcu dane v jeho obvyklej úradnej dobe.

Podľa § 15 ods. 6 zákona o správe daní kontrolovaný daňový subjekt má vo vzťahu k zamestnancovi správcu dane tieto povinnosti:

a) umožniť poverenému zamestnancovi správcu dane vykonať daňovú kontrolu,

b) zabezpečiť vhodné miesto a podmienky na vykonanie daňovej kontroly,

c) poskytovať požadované informácie sám alebo ním určenou osobou,

d) predkladať účtovné a iné doklady, ktoré preukazujú hospodárske operácie a účtovné prípady v písomnej forme alebo v technickej forme vrátane evidencie a záznamov, ktorých vedenie bolo správcom dane uložené, a podávať k nim ústne alebo písomné vysvetlenia,

e) predkladať v priebehu daňovej kontroly všetky dôkazné prostriedky preukazujúce jeho tvrdenia najneskôr v lehote podľa odseku 10 druhej vety,

f) umožňovať vstup do sídla kontrolovaného daňového subjektu a do jeho prevádzkových priestorov a umožňovať rokovanie s jeho zamestnancom,

g) zapožičať doklady a iné veci mimo sídla alebo prevádzkových priestorov kontrolovaného daňového subjektu alebo poskytnúť výpisy, prípadne kópie (§ 14 ods. 3).

Podľa § 15 ods. 8 zákona o správe daní kontrolovaný daňový subjekt môže do dňa doručenia výzvy podľa odseku 10 uplatniť u správcu dane námietku proti postupu zamestnanca správcu dane pri výkone daňovej kontroly. Námietky vybavuje zamestnanec správcu dane najbližšie nadriadený tomu zamestnancovi, voči ktorému smerujú. Tento nadriadený zamestnanec námietke vyhovie a zabezpečí nápravu alebo kontrolovanému daňovému subjektu oznámi písomne dôvody, pre ktoré nemožno námietke vyhovieť. Proti tomuto rozhodnutiu nie je prípustné odvolanie.

Podľa § 15 ods. 11 zákona o správe daní protokol musí obsahovať

a) názov a sídlo správcu dane,

b) číslo konania,

c) meno, priezvisko, adresu trvalého pobytu kontrolovaného daňového subjektu alebo obchodné meno a sídlo kontrolovaného daňového subjektu, identifikačné číslo organizácie a daňové identifikačné číslo kontrolovaného daňového subjektu (§ 31 ods. 11), ak mu bolo pridelené,

d) predmet daňovej kontroly a kontrolované zdaňovacie obdobie,

e) meno a priezvisko zamestnanca správcu dane, ktorý vykonáva daňovú kontrolu,

f) miesto vykonávania daňovej kontroly a dátum začatia daňovej kontroly,

g) súpis kontrolovaných dokladov,

h) preukázané kontrolné zistenia,

i) dátum vypracovania protokolu,

j) dátum prerokovania protokolu,

k) vlastnoručný podpis zamestnanca správcu dane, ktorý vykonáva daňovú kontrolu,

l) vlastnoručný podpis kontrolovaného daňového subjektu alebo ním povereného zástupcu.

Podľa § 15 ods. 10 zákona o správe daní o výsledku zistenia z daňovej kontroly alebo o určení dane podľa pomôcok vyhotoví zamestnanec správcu dane protokol, ktorý doručí podľa § 17 alebo § 17a kontrolovanému daňovému subjektu spolu s výzvou na vyjadrenie sa k protokolu a na jeho prerokovanie; vo výzve určí dátum prerokovania protokolu, pričom prerokovanie protokolu sa môže uskutočniť až po uplynutí lehoty na vyjadrenie kontrolovaného daňového subjektu k tomuto protokolu. Kontrolovaný daňový subjekt je oprávnený písomne sa vyjadriť k protokolu najneskôr do ôsmich pracovných dní odo dňa jeho doručenia. Zmeškanie lehoty nemožno odpustiť. Ak sa kontrolovaný daňový subjekt písomne vzdá práva na vyjadrenie k protokolu alebo požiada správcu dane o prerokovanie protokolu v lehote kratšej, ako je určená vo výzve na prerokovanie protokolu, môže zamestnanec správcu dane na požiadanie kontrolovaného daňového subjektu prerokovať protokol aj v kratšej lehote. Ak sa kontrolovaný daňový subjekt v deň určený vo výzve nemôže zúčastniť na prerokovaní protokolu, je povinný určiť si na tento účel zástupcu. Správca dane je oprávnený na základe písomného vyjadrenia kontrolovaného daňového subjektu alebo z vlastného podnetu v protokole opraviť chyby a iné nesprávnosti najneskôr v deň jeho prerokovania s kontrolovaným daňovým subjektom alebo s jeho zástupcom. Vyjadrenie kontrolovaného daňového subjektu k protokolu podľa druhej vety vrátane jeho vyhodnotenia správcom dane správca dane zaznamená v dodatku k protokolu. Dodatok k protokolu je súčasťou protokolu.

Podľa § 15 ods. in fine 12 zákona o správe daní ak kontrolovaný daňový subjekt alebo jeho zástupca odmietne protokol podpísať alebo prevziať, alebo sa sám alebo jeho zástupca nezúčastní na prerokovaní protokolu v deň určený vo výzve, považuje sa za deň prerokovania a doručenia protokolu deň, ktorý je určený vo výzve na prerokovanie tohto protokolu.

Podľa § 15 ods. 13 zákona o správe daní daňová kontrola je ukončená dňom prerokovania protokolu s kontrolovaným daňovým subjektom alebo jeho zástupcom. Určenie dane podľa pomôcok (§ 29 ods. 6) je ukončené dňom prerokovania protokolu s daňovým subjektom alebo jeho zástupcom. Určenie dane dohodou je ukončené dňom spísania zápisnice o dohode o výške dane (§ 29 ods. 5). Dňom nasledujúcim po dni prerokovania protokolu alebo dňom nasledujúcim po dni spísania zápisnice o dohode o výške dane (§ 29 ods. 5) sa začína vyrubovacie konanie (§ 44); to neplatí, ak správca dane, ktorým je colný úrad, daňovou kontrolou zistí, že daňovému subjektu, ktorý nemá povinnosť podávať daňové priznanie podľa osobitných zákonov, za kontrolované zdaňovacie obdobie daňová povinnosť nevznikla. Doručenie protokolu podľa odseku 12 alebo spísanie zápisnice o dohode o výške dane (§ 29 ods. 5) sa považuje za úkon smerujúci na vyrubenie dane alebo rozdielu dane (§ 45 ods. 2). Ak sa vykonáva daňová kontrola na požiadanie orgánov činných v trestnom konaní (odsek 3), za úkon smerujúci na vyrubenie dane alebo rozdielu dane (§ 45 ods. 2) sa považuje spísanie zápisnice o začatí daňovej kontroly.

Podľa § 15 ods. 14 vety piatej až ôsmej zákona o správe daní ak sa daňovou kontrolou vykonáva kontrola na zistenie oprávnenosti nároku na vrátenie nadmerného odpočtu podľa osobitného zákona, daňová kontrola je začatá v deň uvedený v upovedomení o vykonaní daňovej kontroly alebo v deň spísania zápisnice o začatí daňovej kontroly. Správca dane v upovedomení o vykonaní daňovej kontroly uvedie aj miesto výkonu daňovej kontroly a kontrolované zdaňovacie obdobie a určí aj lehotu na predloženie všetkých dokladov potrebných na vykonanie daňovej kontroly s poučením o následkoch ich nepredloženia. Na vykonanie tejto daňovej kontroly sa nevzťahujú ustanovenia odsekov 2 a 7. O výsledku tejto daňovej kontroly vydá správca dane platobný výmer alebo dodatočný

platobný výmer podľa § 44 ods. 6 v lehote do desiatich dní odo dňa ukončenia daňovej kontroly; lehota ustanovená v § 44 ods. 6 sa nepoužije.

Podľa § 15 ods. 16 zákona o správe daní ustanovenia prvej časti a § 32, 34 a 41 sa primerane použijú aj na daňovú kontrolu.

Z ustanovení § 29 ods. 1 a ods. 2 zákona o správe daní vyplýva, že dokazovanie vedie správca dane, ktorý vedie daňové konanie, pričom dbá, aby skutočnosti rozhodujúce pre správne určenie daňovej povinnosti boli zistené čo najúplnejšie, a nie je pritom viazaný iba návrhmi daňových subjektov.

Podľa § 29 ods. 4 zákona o správe daní ako dôkaz možno použiť všetky prostriedky, ktorými možno zistiť a objasniť skutočnosti rozhodujúce pre správne určenie daňovej povinnosti a ktoré nie sú získané v rozpore so všeobecne záväznými právnymi predpismi. Ide najmä o rôzne podania daňových subjektov (priznania, hlásenia, odpovede na výzvy správcu dane a pod.), o svedecké výpovede, znalecké posudky, verejné listiny, protokoly o daňových kontrolách, zápisnice o miestnom zisťovaní a obhliadke, povinné záznamy vedené daňovými subjektmi a doklady k nim.

Podľa § 29 ods. 8 zákona o správe daní daňový subjekt preukazuje všetky skutočnosti, ktoré je povinný uvádzať v priznaní, hlásení a vyúčtovaní alebo na ktorých preukázanie bol vyzvaný správcom dane v priebehu daňového konania ako aj vierohodnosť, správnosť alebo úplnosť povinných evidencií alebo záznamov vedených daňovým subjektom.

Podľa § 165 ods. 1 daňového poriadku právne úkony a ich účinky pri správe daní, ktoré nastali do účinnosti tohto zákona, zostávajú zachované.

Podľa § 165 ods. 2 vety prvej pred bodkočiarkou daňového poriadku daňové konania začaté a právoplatne neukončené pred účinnosťou tohto zákona sa dokončia podľa doterajších predpisov.

Podľa § 165 ods. 4 daňového poriadku daňová kontrola začatá a neukončená pred účinnosťou tohto zákona sa dokončí podľa doterajších predpisov.

Podľa § 165 ods. 5 daňového poriadku vyrubovacie konanie po daňovej kontrole začatej a neukončenej pred účinnosťou tohto zákona sa vykoná podľa doterajších predpisov.

Podľa § 165b ods. 1 daňového poriadku (Prechodné ustanovenia účinné od 30. decembra 2012) daňové konanie začaté podľa zákona Slovenskej národnej rady č. 511/1992 Zb. o správe daní a poplatkov a o zmenách v sústave územných finančných orgánov sa dokončí podľa zákona č. 563/2009 Z.z. o správe daní (daňový poriadok) a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

Podľa § 165b ods. 2 daňového poriadku § 165 ods. 2 znenie pred bodkočiarkou a § 165a sa od 30.

decembra 2012 nepoužijú.

Podľa § 43 ods. 1 zákona o DPH oslobodené od dane je dodanie tovaru, ktorý je odoslaný alebo prepravený z tuzemska do iného členského štátu predávajúcim alebo nadobúdateľom tovaru alebo na ich účet, ak nadobúdateľ je osobou identifikovanou pre daň v inom členskom štáte.

Podľa § 43 ods. 5 zákona o DPH platiteľ je povinný preukázať, že sú splnené podmienky oslobodenia od dane podľa odsekov 1 až 4. Platiteľ je povinný preukázať dodanie tovaru do iného členského štátu kópiou faktúry, a

a) ak prepravu tovaru zabezpečí dodávateľ alebo odberateľ inou osobou, prepravným dokladom alebo iným dokladom o odoslaní, v ktorom je uvedené miesto určenia,

b) ak prepravu tovaru vykoná dodávateľ, písomným potvrdením prijatia tovaru odberateľom alebo osobou ním poverenou,

c) ak prepravu tovaru vykoná odberateľ, písomným vyhlásením odberateľa alebo ním poverenej osoby, že tovar prepravil do iného členského štátu,

d) inými dokladmi, ako napríklad zmluvou o dodaní tovaru, dodacím listom, dokladom o prijatí platby za tovar.

Podľa § 6 ods. 1 a ods. 2 zákona č. 431/2002 Z. z. o účtovníctve v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o účtovníctve“) účtovná jednotka je povinná doložiť účtovné prípady účtovnými dokladmi. Účtovanie účtovných prípadov v účtovných knihách vykoná účtovná jednotka účtovným zápisom iba na základe účtovných dokladov.

Podľa § 7 ods. 1 zákona o účtovníctve účtovná jednotka je povinná účtovať tak, aby účtovná závierka poskytovala verný a pravdivý obraz o skutočnostiach, ktoré sú predmetom účtovníctva, a o finančnej situácii účtovnej jednotky.

Predmetom odvolacieho konania je preveriť zákonnosť žalobcom namietaného procesného postupu správcu dane v súvislosti s výkonom daňovej kontroly oprávnenosti nároku na vrátenie nadmerného odpočtu na DPH a v súvislosti s vyrubovacím konaním, ako i posúdiť mieru prenosu dôkazného bremena na žalobcu vzhľadom na zistený skutkový stav pri preverovaní oprávnenosti uplatneného nároku na oslobodenie od dane pri dodaní tovaru z tuzemska do iného členského štátu podľa § 43 zákona o DPH, resp. pri určení daňovej povinnosti za kontrolované zdaňovacie obdobie august 2011.

V súvislosti s odvolacou námietkou žalobcu napádajúcou nedodržanie lehoty na začatie daňovej kontroly oprávnenosti nároku na vrátenie nadmerného odpočtu DPH a jeho nevrátenie žalobcovi v zákonom stanovenej lehote podľa ustanovení § 79 zákona o DPH odvolací súd poukazuje na medze žaloby, ktorými je, s výnimkou prípadov podľa § 250j ods. 3 OSP, správny súd viazaný. Z dispozičnej zásady, ktorou sa súd v správnom súdnictve riadi, vyplýva žalobcovi z ustanovenia § 249 ods. 2 OSP zákonná povinnosť uviesť okrem všeobecných náležitostí žaloby (§ 42 ods. 3 a § 79 ods. 1 OSP) aj označenie rozsahu, v ktorom je administratívne rozhodnutie napadnuté,

v čom žalobca vidí nezákonnosť rozhodnutia a aký konečný návrh robí. V správnom súdnictve sa dôsledne uplatňuje koncentračná zásada, v zmysle ktorej žalobca môže žalobné dôvody síce meniť, ale rozširovať ich môže len do konca lehoty na podanie žaloby (§ 250h ods. 1 v spojení s § 250b OSP). Po uplynutí tejto lehoty už nie je možné v priebehu konania vznášať ďalšie námietky a výhrady proti žalobou napadnutému rozhodnutiu, a to ani v replike na vyjadrenie žalovaného, ani na pojednávaní. K žalobným bodom uplatneným po uplynutí lehoty na podanie žaloby správny súd nemôže prihliadať.

Vzhľadom k tomu, že žalobca namietal nedodržanie postupu podľa § 79 zákona o DPH až v podanom odvolaní, odvolací súd sa s prihliadnutím na koncentračnú zásadu ovládajúcu súdny prieskum zákonnosti správnych rozhodnutí s touto odvolacou námietkou nezaoberal.

Pokiaľ ide o argumentáciu žalobcu vzťahujúcu sa k nesprávnemu procesnému postupu správcu dane v priebehu daňovej kontroly v súvislosti s prerokovaním protokolu o jej výsledku spolu s jeho dodatkom, vrátane prekročenia lehoty na jej vykonanie z dôvodu plynutia lehoty počas prerušenia jej výkonu z dôvodu realizácie medzinárodnej výmeny informácií, tak s tou sa odvolací súd nestotožňuje.

Námietka ohľadne chýbajúceho podpisu zamestnanca správcu dane podľa § 15 ods. 11 písm. k) zákona o správe daní na protokole o výsledku daňovej kontroly, ktorý bol žalobcovi správcom dane zaslaný s výzvou na predloženie pripomienok k protokolu a na jeho prerokovanie (§ 15 ods. 10 zákona o správe daní), nie je vzhľadom na samotnú podstatu a zákonnú úpravu prerokovania protokolu relevantná. Protokol spolu s jeho prípadným dodatkom obe strany tohto administratívneho úkonu podpisujú pri prerokovaní protokolu. Preto zaslanie protokolu, obsahujúceho zosumarizovanie kontrolných zistení, kontrolovanému subjektu podľa § 15 ods. 10 zákona o správe daní bez podpisov správcu dane nespôsobuje jeho nezákonnosť.

V kontexte zákonnej úpravy inštitútu prerokovania protokolu o výsledku daňovej kontroly sa námietka napádajúca nedoručenie dodatku protokolu žalobcovi javí ako zavádzajúca obrana pod ťarchou kontrolných zistení spochybňujúcich žalobcom deklarované intrakomunitárne dodanie tovaru odberateľovi do Maďarskej republiky. Zákonodarca doručovanie dodatku k protokolu osobitne neupravil, zo zákona nevyplýva potreba analogického postupu na jeho doručenia ako pri doručovaní protokolu podľa § 15 ods. 10 zákona o správe daní. Práve naopak, dodatok k protokolu je vysporiadanie sa správcu dane s vyjadrením daňového subjektu k výsledkom daňovej kontroly uvedeným v protokole ešte pred jeho prerokovaním, pričom tento dodatok je súčasťou protokolu, ktorý je predmetom osobného prerokovania oboma zúčastnenými stranami – daňovým orgánom a kontrolovaným daňovým subjektom. V preskúmavanom administratívnom procese sa tak udialo dňa 29.04.2013, čo vyplýva z obsahu zápisnice o ústnom pojednávaní, ktorého predmetom bolo záverečné prerokovanie protokolu č. 9410401/5/1308452/2013/Csó zo dňa 08.04.2013 a jeho dodatku č. 1 zo dňa 25.04.2013. V tejto súvislosti odvolací súd prihliada na skutočnosť, že žalobca pri tomto procesnom úkone nevzniesol žiadne námietky na postup správcu dane a predmetnú zápisnicu a protokol spolu s jeho dodatkom č. 1 bez výhrad podpísal.

Repliku na dodatok k protokolu zákon o správe daní už nepripúšťa, čo korešponduje i so striktnou úpravou práva daňového subjektu na vyjadrenie sa k jeho obsahu v presne stanovenej lehote, pri ktorej odpustenie

jej zmeškania zákon nepripúšťa (§ 15 ods. 10 zákona o správe daní).

Je pravdou, že ustanovenie § 15 ods. 10 pomerne rigorózne upravuje právo kontrolovaného daňového subjektu vyjadriť sa v lehote ôsmych pracovných dní k protokolu o výsledku daňovej kontroly, a to bez možnosti odpustiť zmeškanie tejto lehoty. V kontexte s rigoróznou úpravou ukončenia daňovej kontroly, a to aj keď sa kontrolovaný daňový subjekt ani jeho zvolený zástupca na prerokovanie protokolu z daňovej kontroly nedostavia (§ 15 ods. in fine 12 zákona o správe daní), zákon jednoznačne veľký priestor daňovým subjektom na lavírovanie za účelom umelého predlžovania daňovej kontroly nedáva a v podstate vytvára podmienky na svižnú súčinnosť kontrolovaných daňových subjektov so správcom dane. Hoci je lehota na vyjadrenie sa k protokolu svojím charakterom procesnou lehotou, je na daňovom subjekte, aby svoje práva prislúchajúce mu v priebehu daňovej kontroly (§ 15 ods. 5, ods. 8 zákona o správe daní), ako i zo zákonnej úpravy ukončenia daňovej kontroly využíval účinne tak, aby bolo objektívne možné zo strany správcu dane na jeho podnety reagovať.

V súvislosti s námietkou žalobcu napádajúcou prerušenie výkonu daňovej kontroly správcom dane, v nadväznosti na prekročenie zákonnej lehoty na jej vykonanie, odvolací súd z obsahu administratívneho spisu zistil, že správca dane prerušil výkon daňovej kontroly v súlade s § 25a zákona o správe daní v spojení s § 15 ods. 16 citovaného zákona, podľa ktorého sa na výkon daňovej kontroly primerane použijú ustanovenia prvej časti zákona o správe daní, do ktorej možno zaradiť aj inštitút prerušenia konania. Primeranosť použitia tohto inštitútu neznamená, že správca dane nemôže vykonávať v súvislosti s naplnením účelu správy daní úkony, ktoré sú pre správu daní potrebné a nevyhnutné (§ 1a zákona o správe daní).

V tejto súvislosti nemožno prisvedčiť názoru žalobcu, že realizáciou medzinárodnej výmeny informácií správca dane pokračoval vo výkone predmetnej daňovej kontroly, následkom čoho lehota na jej vykonanie ďalej plynula. Prerušením daňovej kontroly správca dane nevstupoval do súkromnej autonómie žalobcu, neuplatňoval voči nemu svoje práva, ani nepožadoval od neho plnenie povinností vyplývajúce mu zo zákona pre účel výkonu daňovej kontroly. Naopak, vzhľadom na dôvodné podozrenie o fiktívnosti žalobcom deklarovaného intrakomunitárneho dodania tovaru do iného členského štátu EÚ podľa § 43 zákona o DPH správca dane plnil svoje úlohy vyplývajúce mu zo zákona pre naplnenie účelu správy daní, t. j. využitím medzinárodnej výmeny informácií overoval podklady potrebné na správne a úplné určenie dane. Bola to legitímna činnosť správcu dane, prostredníctvom ktorej sa mu do dispozície dostali informácie o odberateľovi žalobcu a prepravcovi tovaru. Išlo o spontánnu výmenu informácií uskutočnenú podľa článku 19 Nariadenia Rady (ES) č. 1798/2003 zo 7. októbra 2003 o administratívnej spolupráci v oblasti dane z pridanej hodnoty (č. 904/2010 zo 7. októbra 2010 prepracované znenie, ďalej len „Nariadenie Rady“).

Medzinárodná výmena daňových informácií v súvislosti s preverovaním intrakomunitárnych obchodov bola realizovaná medzi daňovými orgánmi maďarskej daňovej správy a daňovými orgánmi slovenskej daňovej správy spolupracujúcimi na základe vyššie uvedeného Nariadenia Rady, ktoré je záväzné v celom rozsahu a priamo uplatniteľné vo všetkých členských štátoch. Toto svojím obsahom napĺňa účel stanoviť pravidlá a postupy umožňujúce príslušným daňovým orgánom členských štátov, aby spolupracovali a navzájom si vymieňali akékoľvek informácie, ktoré môžu pomôcť pri uskutočňovaní správneho výmeru DPH, kontrole

riadneho uplatňovania DPH, najmä pri transakciách v rámci Spoločenstva, a boji proti podvodom súvisiacim s DPH (článok 1 Nariadenia Rady).

Na základe obsahu administratívneho spisu je možné vyhodnotiť, že jednotlivé procesné úkony zo strany správcu dane v rámci vykonávaného dokazovania prebiehali v časovom slede bez zbytočných prieťahov taktiež po ukončení prerušenia výkonu daňovej kontroly. Zároveň je potrebné prihliadnuť na nevyhnutnosť preverenia skutočného dodania tovaru registrovanému platiteľovi na DPH v inom členskom štáte EÚ.

Z vyššie uvedených dôvodov nemožno ako dôvodnú akceptovať námietku žalobcu o nedodržaní zákonom stanovenej lehoty na vykonanie predmetnej daňovej kontroly, ktorá je postavená na argumentácii nemožnosti prerušenia výkonu daňovej kontroly s účinkom spočívania lehoty na jej vykonanie.

Spochybňovanie správnosti použitého procesného predpisu v priebehu výkonu daňovej kontroly a v priebehu na ňu nadväzujúcom vyrubovacom konaní (§ 15 ods. 13 zákona o správe daní) neobstojí, nakoľko z intertemporálnych ustanovení § 165 ods. 2, ods. 4 a ods. 5 daňového poriadku v spojení s ustanoveniami § 165b ods. 1 a ods. 2 daňového poriadku jednoznačne vyplýva, že zákonodarca dôrazne rozlíšil časovú pôsobnosť daňového poriadku a zákona o správe daní pre účely daňového konania ako takého, nemusí ísť len o vyrubovacie konanie, a z toho osobitne pre účely procesu pri výkone daňovej kontroly začatej a neukončenej pred účinnosťou daňového poriadku a osobitne pre účely vyrubovacieho konania po daňovej kontrole začatej a neukončenej pred účinnosťou daňového poriadku, na ktoré sa vzťahuje zákon o správe daní až do ukončenia týchto konaní, resp. daňovej kontroly.

Uvedenú časovú pôsobnosť zákona o správe daní (č. 511/1992 Zb. v platnom znení), konkrétne pre účely procesu pri výkone daňovej kontroly začatej a neukončenej pred účinnosťou daňového poriadku a pre účely vyrubovacieho konania po daňovej kontrole (§ 15 ods. 13 zákona o správe daní) začatej a neukončenej pred účinnosťou daňového poriadku, zákonodarca ponechal, keďže zákonom č. 440/2012 Z. z., ktorým sa menil a dopĺňal daňový poriadok, prechodným ustanovením § 165b ods. 1 a 2 s účinnosťou od 30. decembra 2012 pre daňovú kontrolu a vyrubovacie konanie upravené v § 165 ods. 4 a 5 daňového poriadku osobitne časovú pôsobnosť daňového poriadku odlišne neriešil.

Ak predmetná daňová kontrola začala dňa 22.11.2011 a bola ukončená prerokovaním protokolu o jej výsledku dňa 29.04.2013 a nasledujúci deň začalo vyrubovacie konanie podľa § 44 zákona o správe daní (§ 15 ods. 13 a ods. 14 in fine zákona o správe daní), a teda išlo o vyrubovacie konanie na základe daňovej kontroly začatej a neukončenej pred účinnosťou daňového poriadku, možno konštatovať, že správca dane na daňovú kontrolu a zákonodarcom vymienený úsek daňového konania – vyrubovacie konanie (§ 165 ods. 5 daňového poriadku) aplikoval správny procesný predpis – zákon č. 511/1992 Zb.

Keďže na odvolacie konanie, výsledkom ktorého je žalobou napadnuté rozhodnutie žalovaného zo dňa 02.08.20103, sa osobitná úprava prechodných ustanovení § 165 ods. 4 a 5 daňového poriadku nevzťahuje, žalovaný správne toto daňové konanie druhého stupňa viedol podľa ustanovení daňového poriadku, ktorý sa na

toto konanie v zmysle prechodného ustanovenia § 165b ods. 1 daňového poriadku aplikoval.

Vzhľadom k tomu, že na vyrubovacie konanie, ako prvostupňové štádium daňového konania nasledujúce po prerokovaní protokolu a jeho dodatku o výsledku kontroly oprávnenosti nároku na vrátenie nadmerného odpočtu na DPH (§ 15 ods. 13 a ods. 14 in fine v spojení s § 44 ods. 6 zákona o správe daní), sa správne aplikoval zákon o správe daní, taktiež bolo potrebné postupovať po zmene sídla žalobcu k určeniu miestnej príslušnosti správcu dane podľa § 3 ods. 12 zákona o správe daní, v zmysle ktorého správca dane odstúpi spisový materiál novému správcovi dane po zmene miestnej príslušnosti daňového subjektu po doručení rozhodnutia vydaného vo vyrubovacom konaní.

Predmetnú daňovú kontrolu (od 22.11.2011) u žalobcu, ktorý v jej priebehu zmenil sídlo z Komárna do Šale (v auguste 2012), vykonal Daňový úrad Nitra (do 31.12.2011, pred uskutočnením zmeny štruktúry finančných orgánov, Daňový úrad Komárno, teraz pobočka Daňového úradu Nitra), a tento bol v danom prípade podľa § 3 ods. 12 zákona o správe daní príslušný vo vyrubovacom konaní za kontrolované zdaňovacie obdobie. Navyše, s prihliadnutím na skutočnosť, že po doručení napadnutého dodatočného platobného výmeru u žalobcu ešte prebiehala aj ďalšia daňová kontrola na dani z pridanej hodnoty za zdaňovacie obdobie júl 2011 (od 17.10.2011 do 21.10.2013), bol tento správca dane príslušný aj na ďalšie konanie vo veci.

Preto neobstojí námietka žalobcu o postúpení jeho odvolania odvolaciemu orgánu miestne neprislušným správcom dane. Zároveň je potrebné konštatovať, že zákon pre prípad nevyužitia autoremedúry daňovým orgánom prvého stupňa ukladá správcovi dane povinnosť zaslať odvolávajúcemu sa daňovému subjektu len upovedomenie o predložení podaného odvolania spolu s administratívnym spisom a výsledkami doplneného daňového konania, ak bolo doplnené, odvolaciemu orgánu. Pod túto informačnú povinnosť nespadajú výsledky doplneného daňového konania.

K žalobcom namietanému nedostatočne zistenému skutkovému stavu odvolací súd uvádza, že zásada objektívnej pravdy ovládajúca daňové konanie nepredstavuje absolútnu povinnosť správcu dane viesť dokazovanie dovtedy, pokým sa bez pochýb nepreukážu a nepotvrdia tvrdenia daňového subjektu ohľadne ním v daňovom priznaní uvádzaných a správcom dane preverovaných skutočností. Dokazovanie zo strany správcu dane slúži na následnú verifikáciu skutočností a dokladov predkladaných daňovým subjektom, keďže v rámci správy daní (§ 1a písm. c/ zákona o správe daní) a prostredníctvom inštitútu daňovej kontroly správca dane preveruje základ dane alebo iné skutočnosti rozhodujúce pre správne určenie dane (§ 15 ods. 1 zákona o správe daní), v danom prípade nároku na vrátenie nadmerného odpočtu. Preto je na správcovi dane vykonávajúcom dokazovanie a jeho úvahe, aké dôkazy vykoná, akým spôsobom dokazovanie doplní, akú hodnovernosť, dôkaznú silu a schopnosť zvrátiť závery vyplývajúce z realizovaného dokazovania z nich vyvodí, a to predovšetkým s prihliadnutím na skutočnosti a dôkazy vyplývajúce zo zistení, ktoré už má správca dane v priebehu konania k dispozícii (§ 2 ods. 3 zákona o správe daní v spojení s § 29 ods. 1 a 2 citovaného zákona). Z obsahu odôvodnenia preskúmavaných rozhodnutí vyplýva, že daňové orgány oboch stupňov sa s návrhom žalobcu na doplnenie dokazovania vysporiadali a uviedli dôvod, pre ktorý by ďalšie výsledky dokazovania vo svetle už získaných zistení nemali vplyv na priaznivejšie vyhodnotenie skutkového stavu.

Ak v danom prípade rozhodujúcou skutočnosťou ovplyvňujúcou určenie žalobcom priznanej dane bolo ním uvedené oslobodenie od DPH z dôvodu deklarovaného uskutočnenia intrakomunitárneho obchodu dodaním tovaru dodávateľovi registrovanému na DPH v Maďarskej republike, bolo v rámci preukazovania oprávnenosti jeho nároku podstatnou skutočnosťou preveriť základné atribúty určujúce podmienky oslobodenia od dane, ktorým je jednoznačne uskutočnenie prepravy deklarovaného tovaru do iného členského štátu (§ 43 ods. 1, ods. 5 písm. a/, ods. 8 zákona o DPH). Túto je podľa zákona o DPH povinný preukázať platiteľ dodávajúci tovar do iného členského štátu, a to bez ohľadu na jeho dobromyseľnosť alebo prípadnú neobozretnosť pri výbere spoľahlivých obchodných partnerov čo do osoby odberateľa v členskom štáte alebo prepravcu tovaru.

Z napádaných rozhodnutí daňových orgánov oboch stupňov vyplýva, že tieto za rozhodujúcu skutočnosť v súvislosti s overením oprávnenosti uplatnenia oslobodenia od dane v danom prípade považovali preverenie reálneho základu deklarovanej prepravy predmetného tovaru, vyplývajúceho zo sporných faktúr vystavených žalobcom pre odberateľa B. Kft, Nyíregyháza, Maďarsko, do iného členského štátu Európskej únie. Správca dane ako podstatný dôkaz preveroval žalobcom predložené a obsahovo neúplné prepravné doklady – nákladné listy, ktoré mali preukázať, že tovar bol prepravený inou osobou, J. Kft., zo Slovenskej republiky do Maďarskej republiky.

Tento postup s prihliadnutím na dôkaznú povinnosť žalobcu vyplývajúcu mu z ustanovenia § 43 ods. 5 zákona o DPH v spojení s § 29 ods. 8 zákona o správe daní, ako podmienku oslobodenia od dane pri dodaní tovaru z tuzemska do iného členského štátu, sa javí ako správny.

Zároveň možno na základe obsahu administratívneho spisu a odôvodnenia preskúmavaných rozhodnutí konštatovať, že výsledky dokazovania zamerané na potvrdenie reálneho základu medzinárodného náložného listu, dodacích listov preverených u deklarovaného prepravcu tovaru, spochybnili vierohodnosť žalobcom predkladaných listinných dokladov, požadovaných § 43 ods. 5 písm. a) a písm. d) zákona o DPH na preukázanie uskutočnenia intrakomunitárneho obchodu oslobodeného od dane, nakoľko ani na jednom nie je potvrdený príjem dodávaného tovaru kupujúcim.

Vzhľadom na okolnosti prípadu, ako i výsledky vykonaného dokazovania vyplývajúce z obsahu administratívneho spisu, nemožno prisvedčiť obrane žalobcu spočívajúcej len v poukaze na neprimeraný prenos dôkazného bremena na jeho osobu, či v dodatočne uplatňovaných námietkach proti procesným pochybeniam. V danom prípade je spochybnené predovšetkým samotné dodanie tovaru do členského štátu EÚ, ako podstatného atribútu intrakomunitárneho obchodu oslobodeného od dane podľa § 43 zákona o DPH a v nadväznosti naň aj právo na žalobcom uplatnený nadmerný odpočet za kontrolované zdaňovacie obdobie.

K námietke napádajúcej nedoplnenie dokazovania v konaní pred súdom prvého stupňa odvolací súd uvádza, že v správnom súdnictve súdy preskúmavajú zákonnosť žalobou napadnutých správnych rozhodnutí ako i postupov predchádzajúcich ich vydaniu, kedy je už skutkový stav známy a vyplýva z obsahu administratívneho spisu a dokazovanie sa vykonáva len výnimočne. Pre súd je v rámci správneho prieskumu zákonnosti napádaných rozhodnutí orgánov verejnej správy rozhodujúci skutkový stav, ktorý bol zistený v správnom konaní, a teda bol tu

v čase vydania správneho rozhodnutia (§ 250i ods. 1 a 2 OSP). Vo svetle výsledkov vykonaného dokazovania odvolací súd hodnotí postup krajského súdu ako zákonný a uvedenú námietku žalobcu ako nedôvodnú.

Z administratívneho spisu vyplýva, že správca dane aplikujúc zásadu voľného hodnotenia dôkazov podľa § 2 ods. 3 zákona o správe daní s prihliadnutím na jeho povinnosť dbať, aby skutočnosti rozhodujúce pre správne určenie daňovej povinnosti boli zistené čo najúplnejšie, vykonal rozsiahle dokazovanie. Záver, ktorý správca dane zo zistených skutkových okolností týkajúcich sa prepravy predmetného tovaru na územie Maďarskej republiky urobil a žalovaný ustálil, zodpovedá zásadám logického myslenia a správneho uváženia a je v súlade aj s hmotnoprávnymi ustanoveniami zákona o DPH. Z vykonaného dokazovania je zrejmé, že žalobcovmu predloženému daňovému dokladu vo svetle kontrolných zistení absentuje reálny základ, čo oprávnene vzbudzuje dosiaľ neodstránené pochybnosti o uskutočnení deklarovaných zdaniteľných plnení do členského štátu, na základe ktorých žalobca v daňovom priznaní za zdaňovacie obdobie august 2011 uviedol dodanie tovaru oslobodené od dane podľa § 43 zákona o DPH, ako i pochybnosti o vierohodnosti účtovnej evidencie vedenej žalobcom (§ 29 ods. 8 zákona o správe daní).

Vzhľadom na vyššie uvedené skutočnosti Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Trnave ako súladný so zákonom podľa § 219 ods.1,2 O.s.p. potvrdil.

O náhrade trov konania odvolací súd rozhodol podľa § 224 ods. 1 OSP v spojení s § 246c veta prvá OSP a § 250k ods. 1 OSP tak, že žalobcovi právo na náhradu trov odvolacieho konania nepriznal, keďže v odvolacom konaní nebol úspešný.

Toto rozhodnutie prijal Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte pomerom hlasov 3:0 (§ 3 ods. 9 zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení účinnom od 01. mája 2011).

61.

R O Z H O D N U T I E

Ak navrhovateľovi nebol priznaný nárok na poskytnutie právnej pomoci podľa zákona č. 327/2005 Z. z. o poskytovaní právnej pomoci osobám v materiálnej núdzi a o zmene a doplnení zákona č. 586/2003 Z. z. o advokácii a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov v znení zákona č. 8/2005 Z. z. v znení neskorších predpisov, je potrebné považovať rozhodnutie správneho súdu v časti, v ktorej vyrubil navrhovateľovi súdny poplatok za konanie vo výške 35 €, za vecne správne.

(Rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 27. apríla 2016, sp. zn. 3Sžo/196/2015)

Krajský súd v Banskej Bystrici (ďalej aj „krajský súd“) rozsudkom č. k. 25Sp/40/2014-68 z 8. apríla 2015 potvrdil podľa § 250q ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej aj „O.s.p.“) rozhodnutie odporcu, ktorým nepriznal navrhovateľovi nárok na poskytnutie právnej pomoci podľa § 10 ods. 5 zákona č. 327/2005 Z.z. o poskytovaní právnej pomoci osobám v materiálnej núdzi a o zmene a doplnení zákona č. 586/2003 Z.z. o advokácii a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov v znení zákona č. 8/2005 Z.z. (ďalej len „zákon o poskytovaní právnej pomoci“) z dôvodu, že nespĺňal podmienku materiálnej núdze, keď jeho čistý započítateľný príjem a príjem spoločne posudzovanej osoby (manželky) v posudzovanom období október 2013 - apríl 2014 presahoval 1,4-násobok sumy životného minima pre dve plnoleté fyzické osoby, t.j. sumu 470,79 € a tiež 1,6-násobku životného minima pre dve plnoleté fyzické osoby, t.j. sumu 538,05 € v mesiaci podania žiadosti (apríl 2014) a v šiestich predchádzajúcich mesiacoch, t.j. počas celého posudzovaného obdobia. Neboli teda naplnené kumulatívne požiadavky pre priznanie nároku podľa § 6 ods. 1 písm. a) až c) v spojení s § 6b ods. 2 zákona o poskytovaní právnej pomoci.

Krajský súd dospel k záveru, že v danom prípade nedošlo k porušeniu zákona, ktoré by malo mať za následok zrušenie napadnutého rozhodnutia. Odporca postupoval správne, keď vo veci navrhovateľa, v ktorej žiadal o poskytnutie právnej pomoci, mal za to, že nie sú splnené podmienky na priznanie nároku na právnu pomoc, t.j. navrhovateľ nesplnil podmienku materiálnej núdze, pretože jeho príjem spolu s príjmom spoločne posudzovanej osoby - jeho manželky v posudzovanom období, t.j. v mesiacoch október 2013 až december 2013, predstavoval sumu 790,20 € mesačne a v mesiacoch január 2014 až apríl 2014 sumu 807,80 € mesačne, ako aj príjem z prenájmu poľnohospodárskej pôdy žiadateľa a jeho manželky v celkovej sume 10,87 € ročne. Podľa krajského súdu z uvedeného vyplýva, že započítateľný príjem žiadateľa a jeho manželky presahuje výšku 1,4-násobku životného minima pre dve plnoleté fyzické osoby, t.j. sumu 470,79 €, a tiež 1,6-násobku životného minima pre dve plnoleté fyzické osoby, t.j. sumu 538,05 €, a to v mesiaci podania žiadosti (apríl 2014) a v šiestich predchádzajúcich mesiacoch, t.j. počas celého posudzovaného obdobia.

Krajský súd uviedol, že odporca sa pri rozhodovaní zaoberal aj vyčíslením nevyhnutných výdavkov zo strany navrhovateľa a posudzoval aj možnosť poskytnutia právnej pomoci v súvislosti s § 6b zákona o poskytovaní

právnej pomoci. Z uvedených skutočností mal krajský súd zistené, že navrhovateľ nespĺňa jednu zo základných podmienok pre poskytnutie materiálnej pomoci, a to podmienku materiálnej núdze, keďže navrhovateľ je poberateľom dávok a príspevkov, ktoré podstatne presahujú stav materiálnej núdze, ktorá je nevyhnutným predpokladom priznania nároku na poskytnutie právnej pomoci. Nesplnenie čo i len jednej z podmienok na priznanie nároku na poskytnutie právnej pomoci má za následok negatívne rozhodnutie o nároku na poskytnutie právnej pomoci. K použitiu ustanovenia § 6b ods. 2 zákona o poskytovaní právnej pomoci krajský súd uviedol, že právna pomoc v hmotnej núdzi poskytovaná v režime § 6b zákona o poskytovaní právnej pomoci je „možnosťou" a je na posúdení odporcu, či sú tu také skutočnosti predpokladané zákonom. Odporca sa zaoberal poskytovaním právnej pomoci v režime § 6b zákona o poskytovaní právnej pomoci a na základe úvahy dospel k záveru, že neboli zistené také okolnosti, ktoré by odôvodňovali priznanie nároku na poskytnutie právnej pomoci podľa § 6b ods. 2 zákona o poskytovaní právnej pomoci. Pri preskúmavaní tejto úvahy dospel krajský súd k záveru, že vstupné údaje, ktoré mal odporca k dispozícii a ktoré odporca vyhodnocoval, nevybočovali pri výstupe z logických medzí a hľadísk, ktoré by boli v rozpore so zákonom. Súd neposudzuje účelnosť a vhodnosť správneho rozhodnutia. Uviedol, že z rozhodovacej činnosti je mu všeobecne známe, že navrhovateľ vedie na súdoch množstvo sporov. Pokiaľ v niektorých prípadoch bola navrhovateľovi poskytnutá právna pomoc, nie je súd v danej veci viazaný týmito rozhodnutiami, nakoľko každú vec je potrebné posudzovať individuálne, je potrebné vychádzať z konkrétnej situácie v predmetnej veci. Krajský súd konštatoval, že bolo nesporne preukázané, že u navrhovateľa sa nejedná o osobu v hmotnej núdzi, nebola teda splnená podmienka na poskytnutie právnej pomoci. Správny orgán sa zaoberal aj možnosťou postupu v režime § 6b zákona o poskytovaní právnej pomoci, pričom mal zistené príjmy navrhovateľa, resp. navrhovateľa a jeho manželky, výdavky navrhovateľa a po zhodnotení celkovej situácie navrhovateľa dospel k záveru, že nezistil okolnosti, ktoré by odôvodňovali priznanie nároku na poskytovanie právnej pomoci v režime § 6b zákona o poskytovaní právnej pomoci. Súd nepriznal navrhovateľovi v zmysle § 250k ods. 1 O.s.p. náhradu trov konania, keďže navrhovateľ bol v konaní neúspešný.

Súd nepriznal navrhovateľovi ani oslobodenie od súdnych poplatkov, nakoľko v danom prípade bol navrhovateľ neúspešný a išlo o zrejmé bezúspešné uplatňovanie práva a preto mu uložil povinnosť zaplatiť súdny poplatok vo výške 35,- € v zmysle § 2 ods. 4 zákona č. 71/1992 Zb. o súdnych poplatkoch a poplatku za výpis z registra trestov (ďalej len „zákon o súdnych poplatkoch"), nakoľko je poplatníkom, keďže podal opravný prostriedok proti rozhodnutiu správneho orgánu a v konaní bol neúspešný.

Proti tomuto rozsudku podal navrhovateľ odvolanie v lehote ustanovenej zákonom (§ 204 ods. 1 O.s.p., § 246c ods. 1 veta prvá O.s.p., § 250l ods. 2 O.s.p.). Navrhovateľ žiadal, aby odvolací súd napadnutý rozsudok krajského súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Zároveň požiadal o oslobodenie od súdnych poplatkov za podanie odvolania a požiadal o náhradu trov konania. V prvom rade navrhovateľ poukázal na viaceré rozhodnutia súdov, ktorými mu bol priznaný nárok na oslobodenie od súdnych poplatkov, alebo pridelený bezplatný právny zástupca v zmysle čl. 47 ods. 2 Ústavy v čase podania návrhu v tejto právnej veci (napr. uznesenie Krajského súdu v Banskej Bystrici č. k. 28Sp/15/2015-23 z 18. marca 2015 o odmietnutí odvolania navrhovateľa, nález Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. III. ÚS 121/2010 z 27. júla 2011 a rozsudok Krajského súdu v Banskej Bystrici č. k. 23Sp/68/2013-15 z 13. marca 2014 o zrušení rozhodnutia odporcu sp. zn. 7788/2013 z 28. októbra 2013 a jeho vrátení na ďalšie konanie, ktoré pripojil k podanému odvolaniu).

V odvolaní uviedol, že napadnutým rozhodnutím sú mu upierané jeho práva na oslobodenie od súdnych poplatkov, resp. na pridelenie bezplatného právneho zástupcu. Podľa navrhovateľa takéto konanie a rozhodovanie súdu je v rozpore s Dohovorom ESĽP o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „Dohovor“), s Dodatkovými protokolmi k tomuto Dohovoru, so Všeobecnou deklaráciou ľudských práv, Medzinárodným paktom o občianskych a politických právach a Opčného protokolu k nemu, Medzinárodným dohovorom o ekonomických, sociálnych a kultúrnych právach, Medzinárodným dohovorom proti mučeniu a inému krutému, neľudskému alebo ponižujúcemu zaobchádzaniu, či trestaniu, Medzinárodným dohovorom o právach osôb so zdravotným postihnutím a Opčného protokolu k nemu, Ústavou Slovenskej republiky (ďalej len „Ústava“), rozhodnutiami a nálezmi Ústavného súdu Slovenskej republiky a Najvyššieho súdu Slovenskej republiky.

Navrhovateľ poukázal na rozhodnutie Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. III. ÚS 102/2012 z 2. mája 2012, podľa ktorého, cit.: *„Z hľadiska rešpektovania základných princípov právneho štátu by bolo neakceptovateľné pripustiť, aby sa nároky sťažovateľa, ktoré vznikli za predchádzajúcej právnej úpravy, riadili novou právnou úpravou.“* Ďalej poukázal na rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 3Sžo 9/2013, z ktorého vyplýva aplikačná prednosť Dohovoru a Ústavy pred dikciou zákona.

Podľa názoru navrhovateľa rozhodnutie o návrhu na oslobodenie od súdnych poplatkov musí zodpovedať tomu, aby účastníkovi nebolo len pre jeho majetkové a sociálne pomery znemožnené uplatňovať alebo brániť svoje právo, pričom poukázal na uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 5Sžo/219/2010 z 26. októbra 2010, podľa ktorého, cit.: „*... pomermi účastníka sú najmä pomery majetkové, tak aj rodinné, sociálne a zdravotné, ktoré nie sú len dočasnej, alebo prechodnej povahy a odôvodňujú záver, že poplatník nemôže splniť poplatkovú povinnosť, alebo že jej splnenie súd nemôže od neho spravodlivo žiadať...“*.

V odvolaní navrhovateľ ďalej dôvodil tým, že konanie a rozhodovanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky musí vychádzať zo spoľahlivo zisteného stavu veci a pritom dbajú na to, aby v rozhodovaní o skutkovo zhodných veciach alebo podobných prípadoch nevznikali neodôvodnené rozdiely, ako i v rozpore s rozhodnutiami Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, nálezmi Ústavného súdu Slovenskej republiky, ktorý v náleze, napr. PL. ÚS 36/95 vyslovil, cit..... *„k imanentným znakom právneho štátu patrí neodmysliteľne aj princíp právnej istoty a ochrany dôvery občanov v právny poriadok, kde platí zásada, podľa ktorej ten, kto konal resp. postupoval na základe dôvery v platný a účinný predpis nemôže byť vo svojej dôvere k nemu sklamaný spätným pôsobením právneho predpisu, alebo jeho ustanovenia, ktorého súčasťou je tiež požiadavka, aby sa na určitú právne relevantnú otázku pri opakovaní v rovnakých podmienkach dala rovnaká odpoveď (napr. I. ÚS 87/93, PL. ÚS 16/95, II. ÚS 80/99).“*

Poukázal taktiež na to, že ...*“Ak všeobecný súd rozhodol v zásade v identických veciach na základe analogických skutkových zistení s diametrálne odlišným výsledkom a svoj názorový posun primeraným spôsobom neodôvodnil, je jeho rozhodnutie v rozpore s ústavou chráneným princípom právnej istoty a porušuje právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 46 ods. l Ústavy SR a čl. 6 ods. l Dohovoru - z hľadiska priameho dodržiavania Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, by bol ťažko obhájiteľný platný právny stav v Slovenskej republike, keď v časovo predchádzajúcom období tá istá sociálna situácia, tých istých osôb bola*

vyhodnotená viacerými súdmi, vrátane ústavného súdu ako odôvodňujúca priznanie práva na oslobodenie od súdnych poplatkov a práva na poskytnutie právnej pomoci a následne Centrum a súd, vychádzajúc z dikcie neskoršieho zákona zamietne nárok na oslobodenie a poskytnutie právnej pomoci. Odmietavé rozhodnutia musia byť posúdené a odôvodnené i z hľadiska súladnosti s Dohovorom o ochrane ľudských práv a základných slobôd a Ústavou SR, ktoré majú aplikačnú prednosť pred dikciou zakona - (napr. ÚS SR I. ÚS 37/95, I. ÚS 26/94, I. ÚS 118/2010, III. ÚS 551/2012-32, I. ÚS 564/2012, rozsudok NS SR 3Sžo/9/2013 zo 16. mája 2013).

S poukazom na rozhodnutia Ústavného súdu Slovenskej republiky PL. ÚS 21/00, PL. 6/04, III. ÚS 328/05 dôvodil, že diametrálne odlišná rozhodovacia činnosť všeobecného súdu o tej istej právnej otázke za rovnakej alebo analogickej skutkovej situácie, pokiaľ ju nemožno objektívne a rozumne odôvodniť, je ústavne neudržateľná.

Zároveň požiadal o oslobodenie od platenia súdnych poplatkov za podanie odvolania.

Odporca vo svojom písomnom vyjadrení z 2. júla 2015 na odvolanie navrhovateľa uviedol, že sa plne stotožňuje s vysloveným právnym názorom krajského súdu a navrhol preto napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa potvrdiť. Uviedol, že po preskúmaní podmienok podľa §6, §6a zákona o poskytovaní právnej pomoci v platnom znení dospel k záveru, že navrhovateľ sa nenachádza v stave materiálnej núdze, čím nespĺňa jednu z podmienok nároku na poskytovanie právnej pomoci. Zároveň uviedol, že odporca zvažoval postup podľa § 6b zákona o poskytovaní právnej pomoci a za týmto účelom skúmal, či existujú primerané okolnosti na poskytnutie právnej pomoci, t.j. posúdil jeho príjem a príjem jeho manželky vrátane ich bežných výdavkov, zaoberal sa ich sociálnou situáciou ako aj povahou sporu. Skonštatoval, že v predmetnej veci neexistujú také okolnosti žiadanej právnej pomoci, ktoré by odôvodňovali priznanie nároku na poskytovanie právnej pomoci podľa uvedeného ustanovenia cit. zákona. Vzhľadom na uvedené žiadal napadnutý rozsudok krajského súdu potvrdiť.

Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“) ako súd odvolací (§ 10 ods. 2 O.s.p. v spojení s § 246c ods. 1 veta prvá O.s.p.), preskúmal napadnutý rozsudok, ako aj konanie, ktoré mu predchádzalo, v medziach podaného odvolania (§ 212 ods. 1 O.s.p. v spojení s § 246c ods. 1 veta prvá O.s.p.), odvolanie prejednal bez nariadenia odvolacieho pojednávania (§ 250ja ods. 2 veta prvá O.s.p.), keď deň vyhlásenia rozhodnutia bol zverejnený minimálne päť dní vopred na úradnej tabuli a na internetovej stránke Najvyššieho súdu Slovenskej republiky www.nsud.sk (§ 156 ods. 1 a ods. 3 O.s.p. v spojení s § 246c ods. 1 veta prvá a § 211 ods. 2 O.s.p.) a dospel k záveru, že odvolanie navrhovateľa nie je dôvodné.

Z o d ô v o d n e n i a :

Predmetom odvolacieho konania v preskúmavanej veci bol rozsudok krajského súdu, ktorým súd prvého stupňa potvrdil ako vecne správne napadnuté rozhodnutie odporcu, ktorým navrhovateľovi nepriznal nárok na poskytnutie právnej pomoci.

Odvolací súd preskúmal rozsudok súdu prvého stupňa, ako aj konanie, ktoré mu predchádzalo, pričom v rámci odvolacieho konania skúmal aj napadnuté rozhodnutie žalovaného správneho orgánu a konanie mu

prechádzajúce, najmä z toho pohľadu, či sa súd prvého stupňa vysporiadal so všetkými námietkami uvedenými v opravnom prostriedku navrhovateľa a z takto vymedzeného rozsahu, či správne posúdil zákonnosť a správnosť napadnutého rozhodnutia žalovaného správneho orgánu.

Predmetom preskúmavacieho konania v danej veci je rozhodnutie žalovaného správneho orgánu, ktorým podľa ust. § 10 ods. 5 zákona o poskytovaní právnej pomoci navrhovateľovi nepriznal nárok na poskytnutie právnej pomoci.

Podľa § 246c ods. 1 veta prvá O.s.p. pre riešenie otázok, ktoré nie sú priamo upravené v tejto časti, sa použijú primerane ustanovenia prvej, tretej a štvrtej časti tohto zákona.

Podľa § 219 ods. 1, 2 O.s.p. odvolací súd rozhodnutie potvrdí, ak je vo výroku vecne správne. Ak sa odvolací súd v celom rozsahu stotožňuje s odôvodnením napadnutého rozhodnutia, môže sa v odôvodnení obmedziť len na skonštatovanie správnosti dôvodov napadnutého rozhodnutia, prípadne doplniť na zdôraznenie správnosti napadnutého rozhodnutia ďalšie dôvody.

Odvolací súd po vyhodnotení odvolacích dôvodov vo vzťahu k napadnutému rozsudku krajského súdu a vo vzťahu k obsahu súdneho a pripojeného administratívneho spisu v zmysle ustanovenia § 219 ods. 2 O.s.p. konštatuje, že nezistil dôvod na to, aby sa odchýlil od logických argumentov a relevantných právnych záverov vo veci samej, spolu so správnym poukazom na právnu úpravu vzťahujúcu sa k predmetu konania, uvedených v odôvodnení napadnutého rozsudku krajského súdu, ktoré vytvárajú dostatočné právne východiská pre vyslovenie výroku napadnutého rozsudku. Senát odvolacieho súdu považuje právne posúdenie preskúmavanej veci krajským súdom za správne a súladné so zákonom.

Vzhľadom k tomu, aby neopakoval pre účastníkov známe skutočnosti, na zdôraznenie správneho skutkového a právneho záveru súdu prvého stupňa uvádza.

V správnom súdnictve preskúmavajú súdy na základe žalôb alebo opravných prostriedkov zákonnosť rozhodnutí orgánov verejnej správy, ktorými sa zakladajú, menia alebo zrušujú práva alebo povinnosti fyzických alebo právnických osôb (§ 244 ods. 1 O.s.p.).

Podstatou správneho súdnictva je ochrana práv občanov a právnických osôb, o ktorých sa rozhodovalo v správnom konaní; ide o právny inštitút, ktorý umožňuje, aby sa každá osoba, ktorá sa cíti byť rozhodnutím či postupom orgánu verejnej správy poškodená, dovolala súdu, ako nezávislého orgánu a vyvolala tak konanie, v ktorom správny orgán už nebude mať autoritatívne postavenie, ale bude účastníkom konania s rovnakými právami, ako ten, o koho práva v konaní ide.

Úlohou správneho súdu pri preskúmaní zákonnosti rozhodnutia a postupu správneho orgánu podľa piatej časti druhej hlavy Občianskeho súdneho poriadku je posudzovať, či správny orgán vecne príslušný na konanie si zadovážil dostatok skutkových podkladov pre vydanie rozhodnutia, či zistil vo veci skutočný stav, či konal v

súčinnosti s účastníkmi konania, či rozhodnutie bolo vydané v súlade so zákonmi a inými právnymi predpismi a či obsahovalo zákonom predpísané náležitosti, teda či rozhodnutie správneho orgánu bolo vydané v súlade s hmotnoprávnymi ako aj s procesnoprávnymi predpismi. Zákonnosť rozhodnutia správneho orgánu je podmienená zákonnosťou postupu správneho orgánu predchádzajúce vydaniu napadnutého rozhodnutia. V rámci správneho prieskumu súd teda skúma aj procesné pochybenia správneho orgánu namietané v žalobe, či uvedené procesné pochybenie správneho orgánu je takou vadou konania pred správnym orgánom, ktorá mohla mať vplyv na zákonnosť napadnutého rozhodnutia (§ 250i ods. 3 OSP).

Pri preskúmavaní zákonnosti rozhodnutia je pre súd rozhodujúci skutkový stav, ktorý tu bol v čase vydania napadnutého rozhodnutia. Súd môže vykonať dôkazy nevyhnutné na preskúmanie napadnutého rozhodnutia (§ 250i ods. 1 O.s.p.).

Senát odvolacieho súdu z predloženého spisového materiálu, súčasť ktorého tvoril administratívny spis, zistil, že medzi účastníkmi konania v preskúmavanej veci skutkový dej v podstate nie je sporný, avšak medzi účastníkmi ostalo predovšetkým sporné posúdenie skutkových zistení týkajúcich sa nepriznania nároku na poskytnutie právnej pomoci z pohľadu aplikácie ustanovenia § 6b ods. 2 zákona o poskytovaní právnej pomoci, keď navrhovateľ tvrdil, že neprihliadnutie na jeho ťažké zdravotné postihnutie pri posudzovaní jeho hmotnej núdze je diskriminačné s poukazom na Ústavu Slovenskej republiky, Dohovor a medzinárodné predpisy EÚ a OSN.

V prvom rade Najvyšší súd Slovenskej republiky poukazuje na účel zákona o poskytovaní právnej pomoci, ktorým je vytvoriť systém poskytovania právnej pomoci a zabezpečiť jej poskytovanie v rozsahu ustanovenom týmto zákonom fyzickým osobám, ktoré v dôsledku svojej materiálnej núdze nemôžu využívať právne služby na riadne uplatnenie a ochranu svojich práv, v azylových veciach alebo v konaní o administratívnom vyhostení podľa osobitného predpisu a prispieť k predchádzaniu vzniku právnych sporov (§ 1).

Zákon o poskytovaní právnej pomoci ustanovuje podmienky poskytovania právnej pomoci, postup fyzických osôb a príslušných orgánov v konaní o nároku na priznanie právnej pomoci a inštitucionálne zabezpečenie poskytovania právnej pomoci (§ 2).

Podľa § 4 ods. 1 písm. i) zákona o poskytovaní právnej pomoci osobám v materiálnej núdzi na účely tohto zákona je materiálnou núdzou stav, keď fyzická osoba je poberateľom dávky a príspevkov k dávke v hmotnej núdzi alebo stav, keď príjem fyzickej osoby nepresahuje 1,6-násobok sumy životného minima a táto fyzická osoba si využívanie právnych služieb nemôže zabezpečiť svojim majetkom.

Podľa § 4 ods. 2 zákona o poskytovaní právnej pomoci osobám v materiálnej núdzi do príjmu fyzickej osoby, ktorá žiada o poskytnutie právnej pomoci (ďalej len „žiadateľ“), sa započítavajú príjmy obdobne ako pri výpočte príjmu fyzickej osoby na účely určenia súm životného minima; to neplatí, ak sú spoločne posudzované fyzické osoby účastníkmi sporu v súdnom konaní s protichodným postavením

Podľa § 6 ods. 1 zákona o poskytovaní právnej pomoci fyzická osoba má právo na poskytnutie právnej

pomoci bez finančnej účasti, ak

a) jej príjem nepresahuje 1,4-násobok sumy životného minima ustanoveného osobitným predpisom (§ 2 zákona č. 601/2003 Z.z. o životnom minime a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení opatrenia Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky č. 372/2004 Z.z.) a nemôže si využívanie právnych služieb zabezpečiť svojím majetkom,

b) nejde o zrejmú bezúspešnosť sporu a

c) hodnota sporu prevyšuje hodnotu minimálnej mzdy (zákon č. 663/2007 Z.z. o minimálnej mzde v znení neskorších predpisov) okrem sporov, v ktorých nie je možné hodnotu sporu vyčísliť v peniazoch.

Podľa § 6 ods. 2 zákona o poskytovaní právnej pomoci podmienky na poskytnutie právnej pomoci podľa odseku 1 písm. a) a b) musí fyzická osoba spĺňať počas celého trvania poskytovania právnej pomoci bez finančnej účasti.

Podľa § 6b ods. 2 zákona č. 327/2005 Z.z. ak príjmy prevyšujú zákonom určenú hranicu materiálnej núdze, centrum môže poskytnúť právnu pomoc s finančnou účasťou oprávnenej osoby, ak je to primerané okolnostiam žiadanej právnej pomoci.

Podľa § 25 ods. 1 zákona o poskytovaní právnej pomoci na konanie o nároku na poskytnutie právnej pomoci a o súvisiacich nárokoch podľa tohto zákona sa vzťahuje všeobecný predpis o správnom konaní (zákon č. 71/1967 Zb. o správnom konaní - správny poriadok, v znení neskorších predpisov).

Podľa § 3 ods. 1 správneho poriadku správne orgány postupujú v konaní v súlade so zákonmi a inými právnymi predpismi. Sú povinné chrániť záujmy štátu a spoločnosti, práva a záujmy fyzických osôb a právnických osôb a dôsledne vyžadovať plnenie ich povinností.

Podľa § 32 ods. 1 správneho poriadku správny orgán je povinný zistiť presne a úplne skutočný stav veci a za tým účelom si obstarať potrebné podklady pre rozhodnutie. Pritom nie je viazaný len návrhmi účastníkov konania.

Podľa § 46 správneho poriadku rozhodnutie musí byť v súlade so zákonmi a ostatnými právnymi predpismi, musí ho vydať orgán na to príslušný, musí vychádzať zo spoľahlivo zisteného stavu veci a musí obsahovať predpísané náležitosti.

Najvyšší súd SR, vzhľadom na množstvo súdnych rozhodnutí uvádzaných navrhovateľom v podanom odvolaní, považuje za potrebné a nevyhnutné poukázať na skutočnosť, že s účinnosťou od 1. januára 2012 došlo k zmene právnej úpravy, a teda aj pravidiel pre ustanovovanie právneho zástupcu v občianskom súdnom konaní. Okrem zmeny subjektu, ktorý o poskytnutí právnej pomoci rozhoduje, došlo aj k zmene podmienok, a to v smere ich konkretizácie v zákone o poskytovaní právnej pomoci, ktorý v § 6 ods. 1, § 6a ods. 1, ale i v § 4 ods. 1 písm. i) presne vymedzuje hornú hranicu príjmu žiadateľa pre priznanie nároku na bezplatnú, resp. čiastočne bezplatnú právnu pomoc.

Centrum právnej pomoci je v konaní a rozhodovaní viazaný čl. 2 ods. 2 Ústavy, a teda môže konať iba na základe ústavy, v jej medziach a v rozsahu a spôsobom, ktorý ustanoví zákon. Centrum právnej pomoci zo zákona prihliada na užší kontext pomerov žiadateľa - prihliada na jeho majetkové, ale už nie na osobné pomery, kam by spadal aj zdravotný stav navrhovateľa a s ním posudzovanej osoby - manželky; prihliada teda na príjmy žiadateľa, ale už nie na jeho zvýšené výdavky v dôsledku potreby špeciálneho stravovania, špeciálnych pomôcok, liekov, či lekárskeho ošetrenia a pod.

Preto, ak odporca po zistení, že príjmy navrhovateľa a s ním posudzovanej osoby, t.j. manželky navrhovateľa, presahujú hranicu príjmu ustanovenú v § 6 ako aj v § 6a ods. 1 zákona o poskytovaní právnej pomoci, t.j. 1,4-násobok sumy životného minima pre dve plnoleté fyzické osoby a súčasne presahujú 1,6-násobok tejto sumy pre dve plnoleté fyzické osoby v mesiaci podania žiadosti teda v apríli 2014 a v šiestich predchádzajúcich mesiacoch, nemôže postupovať inak, než rozhodnúť o nepriznaní nároku na poskytnutie právnej pomoci navrhovateľovi z dôvodu, že tento nesplnil požiadavku materiálnej núdze, ktorá je jedným z predpokladov pre poskytnutie právnej pomoci v režime zákona o poskytovaní právnej pomoci osobám v materiálnej núdzi. V danom prípade prichádza do úvahy použitie ustanovenia § 6b ods. 2 zákona o poskytovaní právnej pomoci, ktorý zohľadňuje ďalšie okolnosti aj napriek prekročeniu stanovenej hranice dosiahnutého príjmu. Krajský súd po posúdení použitia predmetného ustanovenia dospel k správnemu záveru, že vzhľadom na zistené príjmy navrhovateľa, resp. navrhovateľa a jeho manželky, výdavky navrhovateľa, celkovú sociálnu situáciu a povahu sporu, nie sú dané okolnosti pre priznanie nároku na poskytnutie právnej pomoci pre navrhovateľa, pričom odporca pri postupe podľa Usmernenia Centra právnej pomoci č. 1/2012 z 5. januára 2012 nevybočil z medzí a hľadísk stanovených zákonom.

Odvolací súd nemohol prihliadnuť na námietku navrhovateľa, ktorou namietal, že krajský súd rozhodol v rozpore s Dohovorom, s Dodatkovými protokolmi k tomuto Dohovoru, so Všeobecnou deklaráciou ľudských práv OSN, schválenej Organizáciou spojených národov v New Yorku dňa 10. decembra 1948, s Medzinárodným paktom o občianskych a politických právach a Opčného protokolu k nemu, schváleného v roku 1966, s Medzinárodnym dohovorom o ekonomických, sociálnych a kultúrnych právach, schváleného v roku 1966, s Medzinárodným dohovorom o odstránení všetkých foriem diskriminácie na akomkoľvek základe, schváleného v roku 1979, s Medzinárodným dohovorom proti mučeniu a inému krutému, neľudskému, alebo ponižujúcemu zaobchádzaniu či trestaniu, schváleného v roku 1984, s Medzinárodným dohovorom o právach osôb so zdravotným postihnutím a Opčného protokolu k nemu, ako aj s rozhodnutiami Najvyššieho súdu Slovenskej republiky a nálezov Ústavného súdu Slovenskej republiky, ktoré citoval v odvolaní dôvodiac, že boli porušené jeho práva zaručené vyššie uvedenými ustanoveniami Ústavy a medzinárodných zmlúv EÚ a OSN, keď krajský súd rozhodol inak ako viaceré súdy, vrátane Ústavného súdu Slovenskej republiky, keď vyhodnotili jeho situáciu ako odôvodňujúcu priznanie práva na oslobodenie od súdnych poplatkov a práva na poskytnutie právnej pomoci.

Vzhľadom na vyššie uvedené odvolací súd konštatuje, že zákonodarca v zákone o právnej pomoci upravuje predmet a rozsah právnej pomoci, ako aj podmienky jej priznania vo vzťahu k žiadateľom a pôsobnosť a úlohy orgánov verejnej správy pri rozhodovaní o žiadosti na poskytnutie právnej pomoci. Zákon sa vzťahuje nielen na ochranu zdravých fyzických osôb nachádzajúcich sa v materiálnej núdzi, ale z obsahu jeho právnej

úpravy jednoznačne vyplýva, že sa vzťahuje na sociálne odkázané fyzické osoby, ktoré za splnenia zákonom ustanovených podmienok sa nachádzajú v takej sociálnej, finančnej a majetkovej situácie, ktorá im neumožňuje zabezpečenie právnej pomoci na ochranu ich práv a právom chránených záujmov, teda aj osoby s ťažkým zdravotným postihnutím. Cieľom zákonodarcu je zabezpečiť reálny prístup k Ústavou deklarovaným právam fyzických osôb a harmonizovať právo Slovenskej republiky s právom Európskeho spoločenstva všetkým fyzickými osobám, ktoré sa ocitli v materiálnej núdzi bez rozdielu, teda bez diskriminácie, založenej na akomkoľvek dôvode, ako je pohlavie, rasa, farba pleti, jazyk, náboženstvo, politické alebo iné zmýšľanie, národnostný alebo sociálny pôvod, príslušnosť k národnostnej menšine, majetok, rod alebo iné postavenie. Zákonodarca ustanovuje kritériá, podľa ktorých sa posudzuje oprávnenosť žiadateľov o právnu pomoc, aby sa predišlo jej zneužívaniu neoprávnenými osobami. Kladie základy inštitucionálneho zabezpečenia posudzovania žiadostí a samotného poskytovania právnej pomoci, zakotvuje postup pri žiadaní o poskytnutie právnej pomoci, rozhodovanie o jej poskytnutí a možnosť jeho preskúmania súdom. Materiálnu núdzu ustanovuje ako jednu z podmienok práva na poskytnutie právnej pomoci tak, že hranicu materiálnej núdze ustanovuje na úrovni 1,4 násobku sumy životného minima ustanoveného osobitným predpisom a jej ďalšiu podmienku, že žiadateľ si využívanie právnych služieb nemôže zabezpečiť svojim majetkom. Zákonodarca týmto zákonom súčasne splnil povinnosť transpozície smernice Rady č. 2003/8/ES z 27. januára 2003 na zlepšenie prístupu k spravodlivosti pri cezhraničných sporoch ustanovením minimálnych spoločných pravidiel týkajúcich sa právnej pomoci pri takýchto sporoch (ďalej len „smernica“), a teda harmonizácie s právom Európskeho spoločenstva a Európskej únie. Štát žiadnym spôsobom negatívne nezasahuje do práva na súdnu a inú právnu ochranu. Práve naopak, preberá na seba pozitívny záväzok vo vzťahu k občanom v núdzi, a to v rozsahu, ktorý je prijateľný z hľadiska dlhodobej udržateľnosti, keďže by bolo neúnosné poskytovať právnu pomoc tohto druhu v absolútne všetkých prípadoch, t.j. bez stanovenia hranice odkázanosti a bez stanovenia rozsahu oblastí, v ktorých sa právna pomoc poskytuje (t.j. systémom „každému a vo všetkom“), pozitívny záväzok štátu, ktorý tento na seba dobrovoľne preberá, sa však vzťahuje na zabezpečenie uplatnenia práva na súde prostredníctvom priznania nároku na poskytnutie právnej pomoci v obmedzených prípadoch.

Senát odvolacieho súdu z uvedených dôvodov nemohol prisvedčiť tvrdeniu navrhovateľa, že krajský súd v danej veci rozhodol vo vzťahu k jeho žiadosti diskriminačne, a tým aj v rozpore s čl. 7 Všeobecnej deklarácie ľudských práv podpísanej v New York dňa 10. decembra 1948, v zmysle ktorej všetci sú si rovní pred zákonom a majú právo na rovnakú právnu ochranu bez akejkoľvek diskriminácie. Všetci majú právo na rovnakú ochranu proti akejkoľvek diskriminácii, ktorá porušuje túto deklaráciu a proti akémukoľvek podnecovaniu takejto diskriminácie.

Senát odvolacieho súdu taktiež nemohol prisvedčiť tvrdeniu navrhovateľa, že krajský súd v danej veci rozhodol diskriminačne, a tým v rozpore s čl. 6 a čl. 46 Dohovoru, ktoré chránia princíp právnej istoty a právo na spravodlivé súdne konanie.

K navrhovateľom pripojeným rozhodnutiam k podanému odvolaniu (uznesenie Krajského súdu v Banskej Bystrici č. k. 28Sp/15/2015-23 z 18. marca 2015, nález Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. III. ÚS 121/2010 z 27. júla 2011, rozsudok Krajského súdu v Banskej Bystrici č. k. 23Sp/68/2013-15 z 13. marca 2014) odvolací súd uvádza, že pokiaľ sa navrhovateľ v súdnom konaní odvoláva na niektoré rozhodnutia, bolo

jeho dôkazným bremenom preukázať, že skutkový stav v jeho veci má prvky niektorého z uvádzaných rozhodnutí, a nie len pripojiť predmetné rozhodnutia k podanému odvolaniu, resp. len skonštatovať, že aj tieto rozhodnutia preukazujú odlišné rozhodovanie súdov vo vzťahu k napadnutému rozsudku. Rovnako je dôležité poznamenať, že súd nie je viazaný rozhodnutiami súdov vydanými v iných súdnych konaniach, nakoľko vždy je potrebné prihliadať na konkrétne okolnosti konkrétneho prípadu, ktoré mohli byť medzičasom zmenené, aj s prihliadnutím na obdobie, kedy boli predmetné rozhodnutia vydané.

Z vyššie uvedených dôvodov Najvyšší súd Slovenskej republiky napadnutý rozsudok krajského súdu podľa § 250ja ods. 3 O.s.p. a § 219 ods. 1, 2 O.s.p. v spojení s § 246c ods. 1 O.s.p. ako vecne správne potvrdil.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ďalej dáva do pozornosti ustanovenie § 24 ods. 4 zákona o advokácii, ktoré predstavuje alternatívu k bezplatnej právnej pomoci poskytovanej prostredníctvom Centra právnej pomoci. Je však vždy a výlučne na posúdení advokáta, či klient spĺňa predpoklady pre poskytnutie právnych služieb v režime § 24 ods. 4 zákona č. 583/2004 Z.z. o advokácii. Ide o súkromnoprávny vzťah a klient nemôže nútiť alebo autoritatívne od advokáta bezplatné poskytnutie právnych služieb požadovať.

O trovách odvolacieho konania rozhodol Najvyšší súd Slovenskej republiky tak, že neúspešnému navrhovateľovi ich náhradu nepriznal (§ 224 ods. 1 O.s.p. v spojení § 250k O.s.p. v spojení § 250l ods. 2 O.s.p.).

Ďalej sa odvolací súd zaoberal rozhodnutím krajského súdu vo vzťahu k rozhodnutiu o nepriznaní oslobodenia od súdnych poplatkov a k uloženiu poplatkovej povinnosti.

Z rozhodnutia krajského súdu vyplýva, že vzhľadom na bezúspešnosť navrhovateľa v spore nepriznal navrhovateľovi oslobodenie od súdnych poplatkov a nakoľko mu vznikla poplatková povinnosť podaním opravného prostriedku, zaviazal ho na zaplatenie súdneho poplatku vo výške 35,- €. Odvolací súd poukazuje predovšetkým na to, že v tomto prípade nejde o konanie, ktoré by bolo oslobodené od súdnych poplatkov (vecné oslobodenie - ust. § 4 ods. 1 zákona o súdnych poplatkoch). Rovnako na strane navrhovateľa nejde o osobu, ktorá by bola oslobodená od platenia súdnych poplatkov (osobné oslobodenie - ust. § 4 ods. 2 zákona o súdnych poplatkoch).

Zákon o súdnych poplatkoch síce upravuje v ust. § 4 ods. 3 oslobodenie od súdnych poplatkov tomu účastníkovi, ktorému bol priznaný nárok na poskytnutie právnej pomoci podľa osobitného predpisu. V prípade, ak navrhovateľovi nebol priznaný nárok na poskytnutie právnej pomoci podľa osobitného predpisu (zákon č. 327/2005 Z. z.), je potrebné považovať rozhodnutie krajského súdu v časti, v ktorej vyrubil navrhovateľovi súdny poplatok za konanie vo výške 35 €, za vecne správne.

Rozhodovanie krajského súdu je taktiež súladné so zákonom, ak potom za takejto skutkovej a právnej situácie navrhovateľovi oslobodenie od súdnych poplatkov nepriznal.

Podľa § 138 ods. 1 OSP na návrh môže súd priznať účastníkovi celkom alebo sčasti oslobodenie od súdnych poplatkov, ak to pomery účastníka odôvodňujú a ak nejde o svojvoľné alebo zrejme bezúspešné uplatňovanie alebo bránenie práva. Ak nerozhodne súd inak, vzťahuje sa oslobodenie na celé konanie a má i spätnú účinnosť; poplatky zaplatené pred rozhodnutím o oslobodení sa však nevracajú.

Podľa § 138 ods. 4 OSP ak bol účastníkovi priznaný nárok na právnu pomoc podľa osobitného predpisu, takéto rozhodnutie má účinky oslobodenia od súdnych poplatkov v rozsahu, v ktorom mu bola právna pomoc priznaná.

Z vyššie citovaných ustanovení Občianskeho súdneho poriadku vyplýva, že na to, aby bolo možné účastníkovi priznať oslobodenie od súdnych poplatkov, musia byť kumulatívne splnené dve základné podmienky. Oslobodenie od platenia súdnych poplatkov musia odôvodňovať pomery účastníka **a súčasne** nejde o svojvoľné alebo zrejme bezúspešné uplatňovanie alebo bránenie práva.

Vzhľadom na vyššie uvedené Najvyšší súd Slovenskej republiky sa stotožňuje s právnym názorom krajského súdu, že v danom prípade išlo o bezúspešné uplatňovanie práva, a preto nebola splnená základná podmienka pre oslobodenie od platenia súdnych poplatkov. V tejto časti preto považuje rozhodnutie krajského súdu za vecne správne.

Navrhovateľ v podanom odvolaní taktiež požiadal o oslobodenie od platenia súdnych poplatkov za podanie odvolania. V tejto súvislosti odvolací súd nemohol navrhovateľovi priznať oslobodenie od súdnych poplatkov, nakoľko aj v odvolacom konaní ide o zrejmú bezúspešnosť sporu vzhľadom na neúspech navrhovateľa v odvolacom konaní.

Toto rozhodnutie prijal Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte pomerom hlasov 3:0 (§ 3 ods. 9 zákona č. 757/2004 Z.z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení účinnom od 1. mája 2011).

62.

R O Z H O D N U T I E

Zákon č. 260/2011 Z. z. o ukončení a spôsobe usporiadania niektorých nájomných vzťahov k bytom a o doplnení zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 18/1996 Z. z. o cenách v znení neskorších predpisov je lex specialis vo vzťahu k zákonu č. 71/1967 Zb. o správnom konaní (správny poriadok) v znení neskorších predpisov, a preto účastníctvo a s tým spojené právo podať opravný prostriedok v konaní o priznaní nároku na poskytnutie bytovej náhrady je potrebné vykladať v kontexte osobitne upraveného okruhu účastníkov konania v ustanoveniach § 9 ods. 2 a ods. 5 vety tretej zákona č. 260/2011 Z. z. o ukončení a spôsobe usporiadania niektorých nájomných vzťahov k bytom a o doplnení zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 18/1996 Z. z. o cenách v znení neskorších predpisov, ktorými zákonodarca jasným spôsobom prezentoval záujem na zúženom okruhu úpravy účastníctva v tomto konaní.

Prenajímateľ, ako vlastník reštituovaného bytu, má právo byť oboznámený s výsledkom konania o bytovej náhrade, avšak žiadne iné práva spojené s bránením jeho nepriamo dotknutých oprávnených záujmov viažucich sa k pokojnému užívaniu predmetu vlastníctva, mu podľa zákona neprislúchajú. Uvedený zámer zákonodarcu nie je možné z dôvodu uplatňovanej regulácie nájmu prelomiť zo strany vlastníka reštituovaného bytu ani dôvodením vyššou ochranou ústavného práva vlastniť majetok (čl. 20 Ústavy Slovenskej republiky).

(Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 27. apríla 2016, sp. zn. 3Sžo/96/2014)

Napadnutým uznesením Krajský súd v Bratislave (ďalej aj „krajský súd“) podľa § 250p Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“) odmietol návrh - opravný prostriedok navrhovateľky proti neprávoplatnému rozhodnutiu odporcu č. x zo dňa 07.02.2013, ktorým sa navrhovateľka domáhala jeho zrušenia a priznania jej práva na náhradu trov konania. Napadnutým rozhodnutím odporca podľa § 9 ods. 5 v spojení s § 5 ods. 6 písm. b) zákona č. 260/2011 Z. z. o ukončení a spôsobe usporiadania niektorých nájomných vzťahov k bytom a o doplnení zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 18/1996 Z. z. o cenách v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 260/2011 Z. z.“) priznal manželom pánovi M. B. a pani B. B. nárok na bytovú náhradu - náhradný nájomný byt s dvomi obytnými miestnosťami. Prenajímateľkou bytu, ktorý uvedení manželia užívajú, je navrhovateľka. Táto podaným návrhom v podstate napádala nedostatočné zistenie skutkového stavu odporcom, potrebného k preukázaniu podmienky materiálnej núdze u účastníkov ako žiadateľov o priznanie bytovej náhrady podľa citovaného zákona.

Krajský súd v rámci skúmania podmienok konania s poukazom na ustanovenie § 250m ods. 3 OSP vyhodnotil, že navrhovateľka nie je aktívne legitimovaná na podanie opravného prostriedku podľa tretej hlavy piatej časti OSP, nakoľko nebola účastníčkou konania v konaní na správnom orgáne, ktorého rozhodnutie opravným prostriedkom napadla a v návrhu ho označila za predmet súdneho prieskumu.

K uvedenému záveru krajský súd dospel z obsahu samotného rozhodnutia odporcu, obsahu administratívneho spisu, ako i na základe určenia účastníkov konania podľa § 9 ods. 2 zákona č. 260/2011 Z. z., v zmysle ktorého účastníkom konania je žiadateľ.

Krajský súd vychádzal zo zisteného skutkového stavu, že v dôsledku doručenej výpovede z nájmu bytu navrhovateľkou manželom B. títo doručili hlavnému mestu dňa 12.09.2012 žiadosť o bytovú náhradu za nájomný byt so štyrmi obytnými miestnosťami nachádzajúci sa v B. – S. M. na D. ulici, na poschodí, číslo bytu x, ktorý užívajú. Po vykonanom dokazovaní odporca vydal dňa 07.02.2013 rozhodnutie, ktoré bolo pánovi M. B. a pani B. B. ako účastníkom konania doručené dňa 23.02.2013 a navrhovateľke na vedomie dňa 26.02.2013. Navrhovateľka dňa 27.03.2013 osobne podala voči predmetnému rozhodnutiu odvolanie.

V danom prípade boli účastníkmi správneho konania manželia B. a rozhodnutie odporcu bolo navrhovateľke ako prenajímateľke bytu doručené iba na vedomie v zmysle § 9 ods. 5 zákona č. 260/2011 Z. z. Vzhľadom na vyššie uvedené krajský súd dospel k záveru, že navrhovateľka zo zákona nebola účastníčkou konania o priznaní nároku na bytovú náhradu, a teda s poukazom na § 250m ods. 3 OSP nemôže byť ani účastníčkou konania, v ktorom sa preskúmava rozhodnutie odporcu, ktorým rozhodol o nároku na bytovú náhradu. Preto nemôže voči takémuto rozhodnutiu ani podať opravný prostriedok.

Proti uzneseniu krajského súdu podala navrhovateľka z dôvodu podľa § 205 ods. 2 písm. f) OSP včas odvolanie a domáhala sa, aby Najvyšší súd Slovenskej republiky napadnuté uznesenie o odmietnutí návrhu zrušil a vec vrátil súdu prvého stupňa na ďalšie konanie. Vytýkala krajskému súdu nesprávne právne posúdenie okruhu osôb oprávnených podať opravný prostriedok podľa § 250m OSP. V danej veci sa s poukazom na § 9 ods. 2 zákona č. 260/2011 Z. z. v spojení s ustanovením § 14 Správneho poriadku vníma ako účastník konania, ktorého sa napadnuté rozhodnutie ako individuálny správny akt týka a s prihliadnutím na zákonnú úpravu povinnosti nájomcov vysťahovať sa s predmetného bytu podľa § 3 ods. 6 zákona č. 260/2011 Z. z. priamo zasahuje do jej práva na nerušené užívanie svojho majetku.

Výklad ustanovenia § 9 ods. 2 zákona č. 260/2011 Z. z., určujúceho okruh účastníkov v predmetnom konaní, navrhovateľka považuje za formalistický, neakceptujúci ústavne konformný výklad zákonov, vyplývajúci z čl. 152 ods. 4 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „Ústava SR“).

V tejto súvislosti navrhovateľka dôvodila, že situácia v predmetnej veci navodená formalistickým výkladom účastníctva konania zo strany krajského súdu spôsobuje, že o základných právach navrhovateľky ako prenajímateľa sa rozhoduje v konaní, v ktorom nemôže nijakým spôsobom brániť svoje práva, vyjadrovať sa a využívať dostupné prostriedky právnej ochrany. Má za to, že o jej právach sa rozhoduje bez nej, naopak, postavenie účastníka má nájomca, pričom ich vzájomné záujmy môžu byť v príkrom rozpore.

Pre prípad neprekonateľnej prekážky pri ústavne konformnom výklade účastníctva prenajímateľa v predmetnom konaní podľa § 9 ods. 2 zákona č. 260/2011 Z. z. a z dôvodu odstránenia z ústavného hľadiska neudržateľnej situácie navrhovateľka odvolaciemu súdu navrhuje využiť jeho oprávnenie iniciovať konanie

o preskúmanie súladu predmetného ustanovenia s čl. 2 ods. 2 a čl. 46 ods. 1 Ústavy SR. V opačnom prípade by nebolo naplnené právo prenajímateľa na súdnu a inú právnu ochranu prostredníctvom jeho účastníctva v predmetnom konaní.

Odporca sa k podanému odvolaniu nevyjadril.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd odvolací (§ 10 ods. 2 OSP v spojení s § 246c ods. 1 veta prvá OSP) preskúmal napadnuté uznesenie v rozsahu dôvodov uvedených v odvolaní (§ 212 ods. 1 OSP) a dospel k záveru, že odvolaniu navrhovateľky nie je možné vyhovieť. Odvolací súd rozhodol bez nariadenia odvolacieho pojednávania podľa § 246c ods. 1 vety prvej v spojení s § 214 ods. 2 OSP.

Z odôvodnenia:

Podľa čl. 1 ods. 1 veta prvá Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „Ústava SR“) Slovenská republika je zvrchovaný, demokratický a právny štát.

Podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy SR každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 46 ods. 2 Ústavy SR kto tvrdí, že bol na svojich právach ukrátený rozhodnutím orgánu verejnej správy, môže sa obrátiť na súd, aby preskúmal zákonnosť takéhoto rozhodnutia, ak zákon neustanoví inak. Z právomoci súdu však nesmie byť vylúčené preskúmanie rozhodnutí týkajúcich sa základných práv a slobôd.

Podľa § 244 ods. 1 OSP v správnom súdnictve preskúmavajú súdy na základe žalôb alebo opravných prostriedkov zákonnosť rozhodnutí a postupov orgánov verejnej správy.

Podľa § 244 ods. 3 OSP rozhodnutiami správnych orgánov sa rozumejú rozhodnutia vydané nimi v správnom konaní, ako aj ďalšie rozhodnutia, ktoré zakladajú, menia alebo zrušujú oprávnenia a povinnosti fyzických alebo právnických osôb alebo ktorými môžu byť práva, právom chránené záujmy alebo povinnosti fyzických osôb alebo právnických osôb priamo dotknuté. Postupom správneho orgánu sa rozumie aj jeho nečinnosť.

Podľa § 247 ods. 1 OSP podľa ustanovení tejto hlavy sa postupuje v prípadoch, v ktorých fyzická alebo právnická osoba tvrdí, že bola na svojich právach ukrátená rozhodnutím a postupom správneho orgánu, a žiada, aby súd preskúmal zákonnosť tohto rozhodnutia a postupu.

Podľa § 219 ods. 2 OSP ak sa odvolací súd v celom rozsahu stotožňuje s odôvodnením napadnutého rozhodnutia, môže sa v odôvodnení obmedziť len na skonštatovanie správnosti dôvodov napadnutého rozhodnutia, prípadne doplniť na zdôraznenie správnosti napadnutého rozhodnutia ďalšie dôvody.

Podľa § 14 ods. 1 zákona č. 71/1967 Zb. o správnom konaní (správny poriadok) v znení neskorších predpisov (ďalej len „Správny poriadok“) účastníkom konania je ten, o koho právach, právom chránených záujmoch alebo povinnostiach sa má konať alebo koho práva, právom chránené záujmy alebo povinnosti môžu byť rozhodnutím priamo dotknuté; účastníkom konania je aj ten, kto tvrdí, že môže byť rozhodnutím vo svojich právach, právom chránených záujmoch alebo povinnostiach priamo dotknutý, a to až do času, kým sa preukáže opak.

Podľa § 14 ods. 2 Správneho poriadku účastníkom konania je aj ten, komu osobitný zákon také postavenie priznáva.

Podľa § 15a ods. 1 Správneho poriadku osobitný zákon môže ustanoviť, za akých podmienok sa na konaní alebo na jeho časti má právo zúčastniť aj iná osoba než účastník konania (ďalej len „zúčastnená osoba“).

Podľa § 15a ods. 2 Správneho poriadku zúčastnená osoba má právo byť upovedomená o začatí konania a o iných podaniach účastníkov konania, zúčastniť sa na ústnom pojednávaní a na miestnej obhliadke, navrhovať dôkazy a doplnenie podkladu rozhodnutia. Osobitný zákon môže ustanoviť zúčastnenej osobe viac práv.

Podľa § 5 ods. 1 zákona č. 260/2011 Z. z. ak sa nájom skončí podľa tohto zákona, nárok na bytovú náhradu má len nájomca bytu podľa § 2 ods.1, ktorý požiada o bytovú náhradu podľa § 7 alebo § 7a (ďalej len „žiadateľ“) a ktorý je v materiálnej bytovej núdzi.

Podľa § 7 ods. 1 zákona č. 260/2011 Z. z. žiadateľ podá po doručení výpovede nájmu bytu od prenajímateľa podľa § 3 do 30. septembra 2012 žiadosť obci, v ktorej katastrálnom území sa nachádza byt, ktorý sa má vypratať; inak jeho nárok na poskytnutie bytovej náhrady zanikne.

Podľa § 9 ods. 1 zákona č. 260/2011 Z. z. konanie sa začína podaním žiadosti obci.

Podľa § 9 ods. 2 zákona č. 260/2011 Z. z. účastníkom konania je žiadateľ.

Podľa § 9 ods. 5 zákona č. 260/2011 Z. z. ak žiadateľ spĺňa podmienky na poskytnutie bytovej náhrady, obec rozhodne o priznaní nároku na bytovú náhradu, inak rozhodnutím nárok neprizná. Rozhodnutie obce o priznaní nároku na bytovú náhradu musí obsahovať aj poučenie o povinnosti podľa § 6 ods. 3. Kópiu rozhodnutia zašle obec prenajímateľovi.

Odvolací súd po oboznámení sa s obsahom administratívneho a súdneho spisu, posúdiac argumentáciu odvolacích dôvodov navrhovateľky konštatuje, že vo vzťahu k určeniu okruhu účastníkov konania predchádzajúceho vydaniu napadnutého správneho rozhodnutia sa stotožňuje s odôvodnením uznesenia súdu prvého stupňa a na zdôraznenie jeho správnosti dopĺňa len nasledujúce dôvody (§ 219 ods. 2 OSP).

Podstatnou otázkou v prejednávanej veci je určenie, či navrhovateľkou navrhovaným extenzívnym

výkladom ustanovenia § 9 ods. 2 zákona č. 260/2011 Z. z. v spojení s § 14 ods. 1 Správneho poriadku, s prihliadnutím na jej ústavou garantované práva a záujmy nerušene užívať svoj majetok, v danej veci predmetný nájomný byt, možno jej priznať postavenie účastníka opravným prostriedkom napadnutého administratívneho konania.

Navrhovateľka apeluje na ústavne konformný výklad zákona, pretože ako prenajímateľka bytu sa cíti byť rozhodnutím o priznaní bytovej náhrady nájomcom, manželom B., dotknutá na svojich právach bez možnosti obrany voči protichodným záujmom nájomcov.

V danom prípade je potrebné poznamenať, že navrhovateľkou spomínané protichodné záujmy zmluvných strán nájomného vzťahu k predmetnému bytu je možné vyvodiť z inštitútu regulovaného nájomného. Tento sa uplatňuje v právnom systéme Slovenskej republiky na ochranu nájomcov, ktorým sa spoločenskou zmenou začiatkom deväťdesiatych rokov prostredníctvom reštitučných zákonov a vrátením pôvodne znárodnených obytných domov ako súkromného majetku do vlastníctva pôvodných vlastníkov a ich dedičov zmenilo právne postavenie z užívateľov týchto bytov na ich nájomcov. Na takýto nájom k bytom v domoch vydaných pri náprave krívd podľa osobitných predpisov sa vzťahuje regulovaná cena, ktorá nie je v súlade so záujmami vlastníkov bytov pre účely údržby a nakladania s reštituovaným predmetom vlastníctva.

V predmetnej veci ide o aplikáciu zákona č. 260/2011 Z. z., ktorým sa zákonodarca kompromisným riešením snažil v časovom horizonte od účinnosti tohto zákona do 31.12.2016 preklenúť obdobie, v rámci ktorého by sa mali vzťahy medzi vlastníkmi reštituovaných bytov a bývalými užívateľmi, terajšími nájomcami, uspokojivo upraviť až do úplného zániku regulovaného nájmu. Hoci tento tzv. deregulačný zákon upravuje postupné zvyšovanie nájmu, jeho aplikáciou sú i naďalej potierané princípy zmluvnej slobody.

Cieľom regulovaného nájmu je zvýšená ochrana nájomcov pred neprimeranými trhovými cenami nájomného, ktoré by na nich doliehali, ak by boli vlastníci reštituovaných bytov oprávnení plne a neobmedzene disponovať s predmetom nájmu z titulu uplatňovania vlastníckeho práva. Sú tu dva proti sebe stojace legitímne záujmy, sociálna politika štátu a oprávnené záujmy vlastníkov na slobodnej dispozícii a braní úžitku z predmetu vlastníctva.

Tento dlhotrvajúci rozpor vyvolaný štátnou reguláciou nájmu v predmetných bytoch zohľadnil Európsky súd pre ľudské práva (ďalej len „ESĽP“) v rozsudku vo veci Bittó a ďalší proti Slovenskej republike zo dňa 28. januára 2014, ktorým konštatoval porušenie práva na pokojné užívanie majetku sťažovateľov, zaručeného článkom 1 Protokolu č. 1 k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd. Vo vzťahu k uplatňovanému regulovanému nájmu ESĽP okrem iného v ňom uviedol, že nakoľko štátom uskutočnené legislatívne opatrenia neriešia situáciu existujúcu pred ich zavedením, štát bude v zmysle článku 46 Dohovoru povinný uskutočniť ďalšie opatrenia, predovšetkým osobitný prostriedok nápravy, ktorý umožní získať náhradu škody za zistené porušenie.

Judikatúra ESĽP pre oblasť úpravy regulovaného nájomného naznačuje nadchádzajúce zmeny v právnej úprave tohto umelého inštitútu v oblasti súkromného záväzkového práva.

Napriek uvedenému odvolací súd bude právnu otázku účastníctva navrhovateľky v predmetnej veci posudzovať striktným výkladom právnej úpravy účinnej v čase vydania opravným prostriedkom napadnutého rozhodnutia odporcu, a to s prihliadnutím na celkovo uplatňovaný zámer zákonodarcu regulovať postupný zánik uplatňovania regulovaného nájomného.

V posudzovanej veci je nesporné, že zákon č. 260/2011 Z. z. je lex specialis vo vzťahu k Správnemu poriadku, a preto účastníctvo a s tým spojené právo podať opravný prostriedok v konaní o priznaní nároku na poskytnutie bytovej náhrady je potrebné vykladať v kontexte špeciálne upraveného okruhu účastníkov konania v § 9 ods. 2 a ods. 5 in fine zákona č. 260/2011 Z. z., ktorými zákonodarca jasným spôsobom prezentoval záujem na zúženom okruhu úpravy účastníctva v tomto konaní.

Prenajímateľ, ako vlastník reštituovaného bytu, má právo byť oboznámený s výsledkom konania o bytovej náhrade, avšak žiadne iné práva spojené s bránením jeho nepriamo dotknutých oprávnených záujmov viažucich sa k pokojnému užívaniu predmetu vlastníctva mu podľa zákona neprislúchajú. Uvedený zámer zákonodarcu nie je možné z dôvodu uplatňovanej regulácie nájmu prelomiť zo strany vlastníka reštituovaného bytu ani dôvodením vyššou ochranou ústavného práva vlastniť majetok (čl. 20 Ústavy SR).

V ďalšom období bude už len na zákonodarcovi, akým spôsobom de lege ferenda upraví, resp. zrovnoprávni proti sebe v dôsledku spoločenských zmien stojace strany súkromného práva, z ktorých jedna dosiaľ z dôvodu preferovaného verejného záujmu požíva výhodnejšie postavenie, resp. ochranu, na úkor druhej.

Nezistiac ďalšie skutočnosti, ktoré by mohli mať vplyv na výrok odvolaním napadnutého uznesenia krajského súdu, najvyšší súd toto potvrdil, stotožniac sa s jeho odôvodnením, ktoré považuje v celom rozsahu za súladné so zákonom (§ 219 ods. 1, 2 OSP, § 250ja ods. 3 OSP, § 250l ods. 2 OSP).

Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v pomere hlasov 3:0 (§ 3 ods. 9 veta tretia zák. č. 757/2004 o súdoch o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení účinnom od 1. mája 2011).

63.

R O Z H O D N U T I E

Nesúhlasné stanovisko riaditeľa ústavu k žiadostiam odsúdeného o vykonanie návštevy za podmienok podľa § 24 ods. 4 zákona č. 475/2005 Z. z. o výkone trestu odňatia slobody a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov nie je typickým individuálnym správnym aktom, a preto nepodlieha revízii riadnych, resp. mimoriadnych opravných prostriedkov v správnom konaní, ani preskúmaniu súdom. Ide o rozhodnutie zákonom zmocnenej autority, ktoré priamo a bezprostredne vplýva na napĺňanie účelu sledovaného výkonom trestu odňatia slobody a na nápravu odsúdeného.

Zákonodarca s účinnosťou od 1. januára 2014 rozhodnutia o uložení disciplinárneho trestu za konanie odsúdeného, s výnimkou konaní majúcich znaky priestupku, výslovne vyňal zo súdneho prieskumu.

(Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 25. mája 2016, sp.zn. 3Sžo/140/2015)

Napadnutým uznesením Krajský súd v Trnave (ďalej aj „krajský súd“) podľa § 250d ods. 3 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“) zastavil konanie o návrhoch na preskúmanie nesúhlasného stanoviska žalovaného k žiadostiam žalobcu, v postavení odsúdeného, o vykonanie návštevy zo dňa 02.10.2014 a zo dňa 04.11.2014 za podmienok podľa § 24 zákona č. 475/2005 Z. z. o výkone trestu odňatia slobody a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení účinnom do 30.06.2015 (ďalej len „zákon č. 475/2005 Z.z.“) a žiadnemu z účastníkov nepriznal náhradu trov konania.

Krajský súd zastavenie konania dôvodil poukazom na ustanovenia § 7, § 244 ods. 1 až ods. 3, § 247 ods. 1 a 2 OSP, § 407 ods. 1 Trestného poriadku, § 1, § 96, § 97 ods. 1 a 2 zákona č. 475/2005 Z.z. a § 4 ods. 1 písm. b), § 18 ods. 1 a ods. 2 zákona č. 153/2001 Z. z. o prokuratúre v znení neskorších predpisov, pričom na základe uvedených zákonných ustanovení dospel k záveru, že rozhodovací proces, ktorého výsledkom je neudelenie súhlasu odsúdenému na vykonanie návštevy s priamym kontaktom (§ 24 ods. 4 zákona č. 475/2005 Z.z.), patrí do právnej úpravy verejného práva trestnoprávneho charakteru a nie je možné takéto rozhodovanie považovať za rozhodovanie správneho orgánu v oblasti verejnej správy. Ide o rozhodovaciu právomoc, ktorá vyplýva z ustanovení zákona č. 475/2005 Z.z. a týka sa veci, ktorá súvisí s výkonom trestu, ktorý bol žalobcovi uložený v zmysle ustanovení Trestného zákona a podľa Trestného poriadku.

Rozhodujúci význam mala pre krajský súd skutočnosť, že napadnuté rozhodnutia boli vydané v tzv. vykonávacom konaní, ktoré je posledným štádiom trestného konania, rámcovo upraveného v štvrtej časti Trestného poriadku a zákon č. 475/2005 Z.z. je osobitným vykonávacím predpisom k Trestnému poriadku. Zároveň krajský súd pri zisťovaní podmienok prípustnosti súdneho prieskumu žalobou napadnutého postupu žalovaného podľa druhej hlavy piatej časti OSP bral do úvahy, že dozor nad zachovávaním zákonnosti v ústave na výkon trestu odňatia slobody vykonáva prokurátor (§ 96 zákona č. 475/2005 Z.z. v spojení s § 4 ods. 1 písm.

b) zákona č. 153/2001 Z.z.). Tento dozerá na to, aby sa vo výkone trestu odňatia slobody dodržiavali zákony a ostatné všeobecne záväzné právne predpisy, pričom jednotlivé prostriedky, resp. nástroje, ktorými prokurátor disponuje pri výkone tohto dozoru vyplývajú zo zákonných ustanovení § 18 zákona č. 153/2001 Z.z.

Proti uzneseniu krajského súdu podal žalobca z dôvodu nesprávneho právneho posúdenia veci súdom včas odvolanie a domáhal sa, aby Najvyšší súd Slovenskej republiky napadnuté uznesenie o zastavení konania zrušil a vec vrátil súdu prvého stupňa na ďalšie konanie.

Podľa žalobcu krajský súd neúplne zistil skutkový stav veci, pretože nevykonal navrhnuté dôkazy, potrebné na zistenie rozhodujúcich skutočností. Žalobca vo svojom podaní poukazoval na množstvo právnych aj skutkových nedostatkov, ktoré napadnuté rozhodnutie správneho orgánu má a krajský súd sa týmito vôbec nezaoberal. Žalobca v žalobe poukazoval na platnú legislatívu EÚ zaoberajúcou sa touto problematikou. Uvedeným postupom krajského súdu sa žalobcovi odňala možnosť konať pred súdom.

S poukazom na rozhodnutia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“) sp. zn. 4Sžo/42/2012, 5Sžo/24/2013, 8Sžo/35/2012 a sp. zn. 4Sžo/21/2011 uviedol, že napadnuté uznesenie vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci, keďže najvyšší súd v uvedených obdobných veciach prijal právny záver, že súdy sú povinné prejednať a rozhodnúť v takejto veci.

Žalovaný vo vyjadrení k podanému odvolaniu uviedol, že sa stotožňuje s právnym posúdením veci súdom prvého stupňa.

Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“) ako súd odvolací (§ 10 ods. 2 v spojení s § 246c ods. 1 prvá veta OSP) preskúmal odvolaním napadnuté uznesenie krajského súdu, ako aj konanie, ktoré mu predchádzalo z dôvodov a v rozsahu uvedenom v odvolaní a dospel k záveru, že odvolanie žalobcu nie je dôvodné. Rozhodol bez nariadenia odvolacieho pojednávania v súlade s § 246c ods. 1 vety prvej v spojení s § 214 ods. 2 OSP.

Z odôvodnenia:

Podľa čl. 1 ods. 1 veta prvá Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „Ústava SR“) Slovenská republika je zvrchovaný, demokratický a právny štát.

Podľa čl. 19 ods. 2 Ústavy SR každý má právo na ochranu pred neoprávneným zasahovaním do súkromného a rodinného života.

Podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy SR každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 46 ods. 2 Ústavy SR kto tvrdí, že bol na svojich právach ukrátený rozhodnutím orgánu verejnej

správy, môže sa obrátiť na súd, aby preskúmal zákonnosť takéhoto rozhodnutia, ak zákon neustanoví inak. Z právomoci súdu však nesmie byť vylúčené preskúmanie rozhodnutí týkajúcich sa základných práv a slobôd.

Podľa čl. 13 ods. 2 Ústavy SR medze základných práv a slobôd možno upraviť za podmienok ustanovených touto ústavou len zákonom.

Podľa čl. 13 ods. 4 Ústavy SR pri obmedzovaní základných práv a slobôd sa musí dbať na ich podstatu a zmysel. Takéto obmedzenia sa môžu použiť len na ustanovený cieľ.

Podľa čl. 8 bodov 1. a 2. Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „Dohovor“) v znení protokolov č. 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7 a 8 (Oznámenie ministerstva zahraničných vecí ČSFR o pristúpení k Dohovoru bolo publikované v Zbierke zákonov 15. mája 1992 pod č. 209/1992 Zb.) každý má právo na rešpektovanie svojho súkromného a rodinného života, obydlia a korešpondencie. Štátny orgán nemôže do výkonu tohto práva zasahovať okrem prípadov, keď je to v súlade so zákonom a nevyhnutné v demokratickej spoločnosti v záujme národnej bezpečnosti, verejnej bezpečnosti, hospodárskeho blahobytu krajiny, predchádzania nepokojom a zločinnosti, ochrany zdravia alebo morálky alebo ochrany práv a slobôd iných.

Podľa § 244 ods. 1 OSP v správnom súdnictve preskúmavajú súdy na základe žalôb alebo opravných prostriedkov zákonnosť rozhodnutí a postupov orgánov verejnej správy.

Podľa § 244 ods. 3 OSP rozhodnutiami správnych orgánov sa rozumejú rozhodnutia vydané nimi v správnom konaní, ako aj ďalšie rozhodnutia, ktoré zakladajú, menia alebo zrušujú oprávnenia a povinnosti fyzických alebo právnických osôb alebo ktorými môžu byť práva, právom chránené záujmy alebo povinnosti fyzických osôb alebo právnických osôb priamo dotknuté. Postupom správneho orgánu sa rozumie aj jeho nečinnosť.

Podľa § 247 ods. 1 OSP podľa ustanovení tejto hlavy sa postupuje v prípadoch, v ktorých fyzická alebo právnická osoba tvrdí, že bola na svojich právach ukrátená rozhodnutím a postupom správneho orgánu, a žiada, aby súd preskúmal zákonnosť tohto rozhodnutia a postupu.

Podľa § 250i ods. 3 OSP pri preskúmavaní zákonnosti a postupu správneho orgánu súd prihliadne len na tie vady konania pred správnym orgánom, ktoré mohli mať vplyv na zákonnosť napadnutého rozhodnutia.

Podľa § 219 ods. 2 OSP ak sa odvolací súd v celom rozsahu stotožňuje s odôvodnením napadnutého rozhodnutia, môže sa v odôvodnení obmedziť len na skonštatovanie správnosti dôvodov napadnutého rozhodnutia, prípadne doplniť na zdôraznenie správnosti napadnutého rozhodnutia ďalšie dôvody.

Podľa § 1a zákona č. 475/2005 Z. z. účelom výkonu trestu je chrániť spoločnosť pred páchateľmi trestnej činnosti, zabrániť odsúdeným v páchaní ďalšej trestnej činnosti a vytvárať podmienky umožňujúce podporovať a rozvíjať pozitívne osobnostné rezervy pre ich resocializáciu, aby viedli riadny život.

Podľa § 24 ods. 1 zákona č. 475/2005 Z.z. odsúdený má právo prijímať návštevu blízkych osôb v čase určenom riaditeľom ústavu alebo ním určeným príslušníkom zboru najmenej raz za kalendárny mesiac v trvaní dvoch hodín. Neuplatnené právo prijať návštevu blízkych osôb v čase určenom riaditeľom ústavu alebo ním určeným príslušníkom zboru zaniká. V odôvodnených prípadoch môže riaditeľ ústavu povoliť náhradný termín vykonania návštevy.

Podľa § 24 ods. 4 zákona č. 475/2005 Z.z. návšteva odsúdeného v ústave s minimálnym stupňom stráženia a v ústave so stredným stupňom stráženia sa vykonáva spravidla priamym kontaktom, návšteva odsúdeného zaradeného do ústavu s maximálnym stupňom stráženia sa vykonáva spravidla bez priameho kontaktu. Riaditeľ ústavu môže v odôvodnených prípadoch rozhodnúť, či sa návšteva odsúdeného vykoná s priamym kontaktom alebo bez priameho kontaktu.

Podľa § 18 ods. 1 písm. a) až d) vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 368/2008 Z. z., ktorou sa vydáva Poriadok výkonu trestu odňatia slobody, v znení účinnom do 31.12.2015 (ďalej len „Poriadok“), do diferenciačnej skupiny „C“ v ústave so stredným stupňom stráženia sa umiestni odsúdený, ak

a) neplní program zaobchádzania,

b) opakovane sa počas výkonu väzby alebo výkonu trestu dopustil disciplinárneho previnenia,

c) to odporúča záver psychologického vyšetrenia,

d) bol na návrh riaditeľa ústavu súdom preradený z ústavu s minimálnym stupňom stráženia.

Podľa § 18 ods. 2 písm. a) až e) Poriadku v diferenciačnej skupine „C“ v ústave so stredným stupňom stráženia

a) zaobchádzanie je zamerané na dodržiavanie ústavného poriadku a disciplíny,

b) odsúdený sa zaraďuje do práce na pracovisko v ústave alebo strážené pracovisko mimo ústavu,

c) na aktivitách organizovaných pre celý ústav sa odsúdený zúčastňuje len so súhlasom pedagóga,

d) odsúdený sa spravidla ubytuje v cele,

e) návštevy sa vykonávajú spravidla bez priameho kontaktu.

Podľa § 36 ods. 1 Poriadku návšteva sa vykoná na základe povolenia na návštevu schváleného riaditeľom ústavu alebo ním určeným príslušníkom zboru za podmienok ustanovených v zákone. Návšteva sa vykonáva v určenom priestore ústavu.

Podľa § 97n ods. 1 zákona č. 475/2005 Z.z. v znení účinnom od 01.01.2014 rozhodnutie o uložení disciplinárnej odmeny a rozhodnutie o uložení disciplinárneho trestu nie je preskúmateľné súdom; to neplatí, ak ide o rozhodnutie o uložení disciplinárneho trestu za konanie odsúdeného, ktoré má znaky priestupku.

Odvolací súd po oboznámení sa s obsahom súdneho spisu konštatuje, že vo vzťahu k predmetu odvolacích námietok žalobcu sa stotožňuje s odôvodnením napadnutého uznesenia krajského súdu a na zdôraznenie jeho správnosti dopĺňa nasledujúce dôvody (§ 219 ods. 2 OSP):

Z obsahu súdneho spisu vyplýva, že žalobca bol v čase podania predmetných žiadostí o povolenie výkonu kontaktnej návštevy podľa § 24 ods. 4 zákona č. 475/2005 Z.z pre výkon trestu odňatia slobody zaradený do ústavu so stredným stupňom stráženia, do diferenčnej skupiny „C“.

V nastolenej otázke prípustnosti súdneho prieskum žalobou napadnutých nesúhlasov riaditeľa ústavu na výkon trestu odňatia slobody je potrebné vychádzať z celkovej koncepcie zákonnej úpravy výkonu trestu odňatia slobody a jeho účelu sledovaného spoločnosťou prostredníctvom noriem trestného práva (Trestný zákon, Trestný poriadok), zákona o výkone trestu odňatia slobody ako i prostredníctvom vykonávacej vyhlášky vydávajúcej Poriadok výkonu trestu odňatia slobody.

Už z podstaty ukladania trestov podľa Trestného zákona vyplýva, že ide o ujmu na osobnej slobode, majetkových alebo iných právach odsúdeného, pričom okrem iných cieľov trestania má vytvoriť podmienky na jeho výchovu k tomu, aby viedol riadny život.

Táto koncepcia nie je nijako v rozpore s realizáciou základného práva na rešpektovanie súkromného a rodinného života, garantovaného Dohovorom a Ústavou SR, nakoľko i tieto právne akty najvyššej právnej sily pripúšťajú za určitých podmienok obmedzenia výkonu tohto práva (čl. 8 bod 2 Dohovoru, čl. 13 ods. 2 a 4 Ústavy SR).

Zo zákonnej úpravy výkonu trestu odňatia slobody, vrátane Poriadku výkonu trestu odňatia slobody, vyplýva, že prijímanie návštevy odsúdenými podlieha udeleniu povolenia schváleného riaditeľom ústavu na výkon trestu odňatia slobody. Schválenie návštevy formou priameho kontaktu teda nie je nárokom (v prípade žalobcu sa dokonca spravidla nevykonáva - § 18 ods. 2 písm. e/ Poriadku), ale sa povoľuje v závislosti od podmienok stanovených týmito normami, s prihliadnutím predovšetkým na stupeň stráženia a skupinu diferenciácie, v ktorých je odsúdený pre výkon trestu odňatia slobody zaradený, ako i na jeho správanie sa počas výkonu trestu, ktoré vypovedá o tom, akým spôsobom sa odsúdený zúčastňuje na pozitívnych zmenách svojej osobnosti a napĺňa sa cieľ individuálnej prevencie prostredníctvom výkonu trestu odňatia slobody (§ 24 ods. 4 zákona č. 475/2005 Z.z., § 36 ods. 1 a § 18 ods. 2 Poriadku).

Nesúhlasné stanovisko žalovaného k žiadostiam odsúdeného o vykonanie návštevy za podmienok podľa § 24 zákona č. 475/2005 Z. z. o výkone trestu odňatia slobody a o zmene a doplnení niektorých zákonov nie je typickým individuálnym správnym aktom, a preto nepodlieha revízii riadnych, resp. mimoriadnych opravných prostriedkov v správnom konaní, ani preskúmaniu súdom. Ide o rozhodnutie zákonom zmocnenej autority, ktoré priamo a bezprostredne vplýva na napĺňanie účelu sledovaného výkonom trestu odňatia slobody a na nápravu odsúdeného.

Zákonodarca s účinnosťou od 01.01.2014 rozhodnutia o uložení disciplinárneho trestu za konanie odsúdeného, s výnimkou konaní majúcich znaky priestupku, výslovne vyňal zo súdneho prieskumu.

Vzhľadom na uvedené skutočnosti možno súhlasiť s právnym záverom krajského súdu, že dodržiavanie

zákona pri realizácii výkonu trestu odňatia slobody prislúcha prokuratúre, majúcej povinnosť vykonávať dozor nad zachovávaním zákonnosti v miestach, kde sú držané osoby pozbavené osobnej slobody (§ 4 ods. 1 písm. b) a § 18 zákona č. 153/2001 Z.z. o prokuratúre v platnom znení).

V súvislosti s poukazom žalobcu na rozhodnutia najvyššieho súdu (sp. zn. 4Sžo/42/2012, 5Sžo/24/2013, 8Sžo/35/2012 a sp. zn. 4Sžo/21/2011) odvolací súd uvádza, že tieto rozhodnutia nemožno vzťahovať na prejednávanú vec, nakoľko ich predmetom v súdnom prieskume zákonnosti boli rozhodnutia vydané v rámci disciplinárnych konaní o disciplinárnych previneniach odsúdených, avšak v tomto konaní nie sú predmetom prieskumu rozhodnutia o disciplinárnom previnení žalobcu.

Pre úplnosť odvolací súd dáva do pozornosti, že zákonodarca s účinnosťou od 01.01.2014 rozhodnutia o uložení disciplinárneho trestu za konanie odsúdeného, s výnimkou konaní majúcich znaky priestupku, výslovne vyňal zo súdneho prieskumu.

Odvolací súd z uvedených dôvodov v zhode s názorom vysloveným krajským súdom nepovažuje žalobou napadnuté rozhodnutie žalovaného za rozhodnutie podliehajúce súdnemu prieskumu.

O náhrade trov konania rozhodol Najvyšší súd Slovenskej republiky podľa § 224 ods. 1, 2 v spojení s § 246c ods. 1 veta prvá OSP a § 146 ods. 1 písm. c) OSP, podľa ktorého žiaden z účastníkov nemá právo na náhradu trov konania podľa jeho výsledku, ak konanie bolo zastavené.

Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v pomere hlasov 3:0 (§ 3 ods. 9 veta tretia zák. č. 757/2004 o súdoch o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení účinnom od 1. mája 2011).

64.

R O Z H O D N U T I E

I. Ak bol príslušný spoluvlastnícky podiel navrhovateľke priznaný právoplatným rozhodnutím pozemkového úradu na základe zákona č. 229/1991 Zb. o úprave vlastníckych vzťahov k pôde a inému poľnohospodárskemu majetku v znení neskorších predpisov, nemôže potom opätovne reštituent s úspechom reštituovať ešte i podľa zákona č. 503/2003 Z. z. o navrátení vlastníctva k pozemkom a o zmene a doplnení zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 180/1995 Z. z. o niektorých opatreniach na usporiadanie vlastníctva k pozemkom v znení neskorších predpisov.

II. Z dôvodovej správy k zákonu č. 503/2003 Z. z. o navrátení vlastníctva k pozemkom a o zmene a doplnení zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 180/1995 Z. z. o niektorých opatreniach na usporiadanie vlastníctva k pozemkom v znení neskorších predpisov vyplýva, že tento zákon je len pokračovaním zákona č. 229/1991 Zb. o úprave vlastníckych vzťahov k pôde a inému poľnohospodárskemu majetku v znení neskorších predpisov a má slúžiť na uplatnenie si reštitučných nárokov pre tie fyzické osoby, ktoré si neuplatnili, resp. nestihli uplatniť svoje reštitučné nároky v zmysle zákona č. 229/1991 Zb. o úprave vlastníckych vzťahov k pôde a inému poľnohospodárskemu majetku v znení neskorších predpisov.

(Rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 26. mája 2016, sp. zn. 3Sžo/100/2015)

Napadnutým rozsudkom Krajský súd v Žiline potvrdil rozhodnutie odporcu, ktorým Okresný úrad L. v reštitučnom konaní podľa § 5 ods. 2 zákona č. 503/2003 Z. z. o navrátení vlastníctva k pozemkom a o zmene a doplnení zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 180/1995 Z. z. o niektorých opatreniach na usporiadanie vlastníctva k pozemkom v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 503/2003 Z. z.“) rozhodol, že navrhovateľka V. Ď. nespĺňa podmienky uvedené v § 3 na vrátenie vlastníctva alebo priznanie práva na náhradu k príslušným pozemkom nachádzajúcim sa v kat. úz. V.

Krajský súd v Žiline takto rozhodol, keď dospel k záveru že práve sporný podiel 270/79680 už bol navrhovateľke priznaný právoplatným rozhodnutím Pozemkového úradu L. č. k. x zo dňa 6. marca 1996, kde ako pôvodní vlastníci figurovali P. V. a A. V. a týkalo sa tiež aj pozemnoknižných vložiek x kat. úz. J. Krajský súd ďalej poukázal na skutočnosť, že to znamená, že celý spoluvlastnícky podiel v týchto vložkách v kat. úz. J., a to po právnych predchodcoch navrhovateľky už bol vysporiadaný, a to právoplatným rozhodnutím podľa zákona č. 229/1991 Zb. o úprave vlastníckych vzťahov k pôde a inému poľnohospodárskemu majetku v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o pôde“), a preto navrhovateľka už nie je aktívne legitimovaná na získanie vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam, o ktorých už bolo právoplatne rozhodnuté podľa zákona o pôde a ani na získanie náhrady za takéto nehnuteľnosti. Nie je preto možné domáhať sa reštitučným návrhom podľa zákona č. 503/2003 Z.z. vydania nového reštitučného rozhodnutia v minulosti už takto rozhodnutej veci.

Krajský súd tiež uviedol, že čo sa týka námietky, že v rozhodnutiach o priznaní podielov na nehnuteľnostiach v kat. úz. J. nebola uvedená M. M., tak ona nebola členkou Urbárskeho spoločenstva vo V., a preto nemohla byť uvedená ani v týchto rozhodnutiach, keďže tieto rozhodnutia riešili reštitučnú žiadosť podielnikov Urbárskeho spolku vo V. Správny orgán však z úradnej činnosti mal vedomosť o tom, že jej ako fyzickej osobe bol podiel po P. V. priznaný, pričom sa jedná o skutočnosť známu správnemu orgánu z úradnej činnosti, ktorú v zmysle § 34 ods. 6 Správneho poriadku netreba dokazovať.

K použitiu údajov v pozemkovej knihe správnym orgánom a vo vzťahu k námietke navrhovateľky o potrebe použitia konkrétnych podielov uvedených v pozemkovej knihe kat. úz. J. krajský súd uviedol, že správny orgán vychádzal z výšky podielových oktáv na spoločnej nehnuteľnosti určených v roku 1941 v zozname pôvodných vlastníkov a nie podľa podielov uvedených v pozemkovej knihe vo vložke x, rešpektoval rozhodnutie podielnikov z 30.10.1993. Títo vo svojom uznesení z Valného zhromaždenia Urbárskeho spolku vo V. rozhodli o tom, že tento pôvodný zoznam z roku 1941 bude základom pre uznanie majetkových podielov členom spoločenstva a majetkové podiely členov v ňom uvedené (oktávy alebo jej časti) sa budú prepočítavať v podielovom zlomku x. Tiež sa uzniesli na tom, že takto určený majetkový podiel člena bude vo všetkých pozemnoknižných vložkách rovnaký, v takomto podiele bude vydaný alebo prerozdeľovaný. Krajský súd tiež uviedol, že to znamenalo, že majetkový podiel určený podľa veľkosti oktávy a prepočítaný na podielový zlomok bude pre oprávnenú osobu platiť aj v tých v pozemnoknižných vložkách, kde boli podiely zapísané. Uvedené rozhodnutie nebolo v rozpore so všeobecne záväznými právnymi predpismi, keďže v čase vydania tohto rozhodnutia už neboli údaje v pozemkovej knihe záväzné. Údaje v pozemkovej knihe sú súčasťou katastrálneho operátu ako zdroj údajov podľa § 8 ods. 1 písm. e) katastrálneho zákona, majú trvalú dokumentárnu hodnotu (§ 8 ods. 4 Katastrálneho zákona) a je potrebné z tých údajov vychádzať, ak tieto neboli dotknuté akoukoľvek zmenou. Ak by teda rozhodnutie Valného zhromaždenia Urbárskeho spolku vo V. nebolo vydané, v tom prípade by bolo potrebné vychádzať z určitých podielov uvedených v jednotlivých pozemnoknižných vložkách, čo však v danom prípade podľa krajského súdu vzhľadom na uvedené skutočnosti neprichádza do úvahy.

Proti rozsudku krajského súdu podala v zákonom stanovenej lehote odvolanie navrhovateľka a žiadala z hľadiska obsahu odvolania, aby Najvyšší súd Slovenskej republiky rozhodol v odvolacom konaní tak, že zmení rozsudok krajského súdu a zruší rozhodnutie Okresného úradu v L. Poukázala na to, že správny orgán v konaní vo veci reštitúcie v zmysle zákona č. 503/2003 Z.z. v rozhodovacom procese nekonal súladne so zákonom a poukázala opätovne na príslušnú genézu z minulosti týkajúcu sa predmetných nehnuteľností.

Žalovaný správny orgán sa k odvolaniu navrhovateľky písomne vyjadril v tom zmysle, keď uviedol, že sa stotožňuje s rozsudkom Krajského súdu v Žiline, ktorý predmetné rozhodnutie správneho orgánu potvrdil ako súladné so zákonom.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd odvolací (§ 10 ods. 2 v spojení s § 246c ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku) preskúmal odvolaním napadnutý rozsudok krajského súdu, ako aj

konanie, ktoré mu predchádzalo a rozhodol bez nariadenia odvolacieho pojednávania v zmysle § 250ja ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku rozsudkom, ktorý verejne vyhlásil (§ 156 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku), pričom termín verejného vyhlásenia rozsudku bol zverejnený minimálne päť dní vopred na úradnej tabuli súdu a na internetovej stránke www.nsud.sk.

Z odôvodnenia:

Podľa § 244 ods. 1 O.s.p. v správnom súdnictve preskúmavajú súdy na základe žalôb alebo opravných prostriedkov zákonnosť rozhodnutí a postupov orgánov verejnej správy.

Najvyšší súd Slovenskej republiky s ohľadom na obsah podaného odvolania posudzoval, či krajský súd ako i správny orgán pri rozhodovaní vychádzali z dostatočne zisteného skutkového stavu veci a či vzhľadom na námietky navrhovateľky ohľadne hodnotenia dôkazov bolo konanie vedené takým procesným postupom, ktorý zabezpečoval správny výsledok a či boli dôkazy vykonané spôsobom zodpovedajúcim pravidlám spravodlivého procesu.

Správne totiž argumentuje jednak Obvodný pozemkový úrad v L. ako i Krajský súd v Žiline v dôvodoch napadnutého rozhodnutia, že ohľadne predmetných pozemkov bolo vo veci už vydané reštitučné rozhodnutie podľa zákona o pôde na základe uplatneného reštitučného nároku, ktoré rozhodnutie je právoplatné.

Najvyšší súd Slovenskej republiky vzhľadom na príslušné dôkazné prostriedky nachádzajúce sa v administratívnom spise správneho orgánu a tiež i spisového materiálu Krajského súdu v Žiline dospel k záveru, že je možné vyvodiť záver, že navrhovateľke nepatrí podiel x, ako uvádza vo svojom opravnom prostriedku, ale jej patrí celý podiel po jej matke, konkrétne x a polovica podielu po P. V., teda x, spolu teda x, čo po zaokrúhlení predstavuje x. Najvyšší súd sa preto stotožňuje s Krajským súdom v Žiline, že tento podiel už bol navrhovateľke priznaný právoplatným rozhodnutím Pozemkového úradu L. zo dňa 6. 3. 1996, a to na základe zákona o pôde.

Taktiež podľa právneho názoru Najvyššieho súdu SR navrhovateľka nebola oprávnená požadovať priznanie spoluvlastníckeho podielu podľa zákona č. 503/2003 Z.z., nakoľko tento zákon upravuje len navrátenie vlastníckeho práva k pozemkom a nehnuteľnostiam, o ktorých nebolo meritórne rozhodované v rámci zákona o pôde, ktorá skutočnosť vyplýva i z rozhodovacej činnosti Najvyššieho súdu Slovenskej republiky vo veciach reštitučných, na ktorú skutočnosť správne poukazuje i Krajský súd v Žiline v dôvodoch svojho napadnutého rozsudku.

Najvyšší súd Slovenskej republiky považuje za potrebné taktiež naviac zdôrazniť, na rozdiel od dôvodenia krajského súdu, že keď neexistovali žiadne právne dôvody, aby si navrhovateľka mohla uplatniť opätovne reštitučný nárok podľa zákona č. 503/2003 Z. z. (nakoľko predchádzajúce reštitučné konanie uplatnené navrhovateľkou bolo právoplatne v zmysle zákona o pôde ukončené), tak by nemohol napr.

existovať ani žiaden z dôvodov uvádzaných v § 62 ods. 1 Správneho poriadku na obnovu konania v reštitučnej veci podľa zákona č. 503/2003 Z. z.

Totiž podľa ustanovenia § 1 vety prvej zákona č. 503/2003 Z. z. tento zákon upravuje navrátenie vlastníctva k pozemkom, ktoré nebolo vydané podľa osobitného predpisu. Z poznámky bodu 1 pod čiarou k ustanoveniu § 1 má zákonodarca na mysli, ako osobitný predpis, zákon o pôde.

Najvyšší súd Slovenskej republiky považuje za potrebné zdôrazniť, že aj z dôvodovej správy k zákonu č. 503/2003 Z. z. vyplýva, že zákon č. 503/2003 Z. z. je len pokračovaním zákona o pôde a má slúžiť na uplatnenie si reštitučných nárokov pre tie fyzické osoby, ktoré si neuplatnili, resp. nestihli uplatniť svoje reštitučné nároky v zmysle zákona o pôde.

Vzhľadom na uvedené skutočnosti Najvyšší súd SR rozsudok Krajského súdu v Žiline ako súladný so zákonom v zmysle ustanovenia § 250q ods. 2 O.s.p. potvrdil.

O trovách konania rozhodol odvolací súd v zmysle ustanovenia § 250k ods. 1 O.s.p. v spojení s ustanovením § 224 ods. 1 O.s.p. za použitia ustanovenia § 246c ods. 1 veta prvá O.s.p., keď navrhovateľka úspech v odvolacom konaní nemala a správnemu orgánu náhrada trov konania v zmysle zákona neprináleží.

65.

R O Z H O D N U T I E

Ak v správnom súdnictve rozhoduje správny súd o postúpení veci uznesením (§ 18 ods. Správneho súdneho poriadku), nejde v tomto prípade o uznesenie, ktorým sa rozhoduje vo veci samej, a preto podpisovanie rozhodnutia - uznesenia všetkými členmi senátu za tejto procesnej situácie neprichádza do úvahy, pretože zákonodarca neustanovil pri tejto forme senátneho rozhodovania inú povinnosť, a preto sa na nemeritórne uznesenie použijú ustanovenia o rozsudku iba primerane (a to vrátane ustanovenia § 139 ods. 4 a § 141 Správneho súdneho poriadku). V takomto prípade členovia senátu podpisujú spoločne iba zápisnicu o porade a hlasovaní senátu a nemeritórne uznesenie podpíše iba predseda senátu.

(Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 27. júla 2016, sp. zn. 6Sž/6/2016)

---

1. Žalobou doručenou Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky dňa 10. júna 2016 sa žalobca domáhal preskúmania rozhodnutia žalovaného č. x, bez uvedenia dátumu vydania, doručeného žalobcovi dňa 22.04.2016, ktorým mu žalovaný podľa § 2 ods. 1, 2 a § 5 zákona č. 264/2014 Z. z. o poskytnutí jednorazového finančného príspevku vojnovým sirotám nepriznal jednorazový finančný príspevok.

2. Najvyšší súd skúmal splnenie základných procesných podmienok pre ďalšie vedenie konania o návrhu na preskúmanie rozhodnutia orgánu verejnej správy.

3. V ust. § 10 zákona č. 162/2015 Z. z. Správny súdny poriadok s účinnosťou od 1. júla 2016 je upravená vecná príslušnosť v správnom súdnictve, a to tak, že na konanie a rozhodovanie v správnom súdnictve sú vecne príslušné krajské súdy, ak tento zákon neustanovuje inak.

4. Podľa § 11 Správneho súdneho poriadku Najvyšší súd SR rozhoduje

a) o správnej žalobe proti rozhodnutiu výboru Národnej rady Slovenskej republiky na preskúmavanie rozhodnutí Národného bezpečnostného úradu,

b) v konaní o registráciu kandidátnych listín pre voľby do Národnej rady Slovenskej republiky a pre voľby do Európskeho parlamentu,

c) v konaní o prijatí návrhu za kandidáta na funkciu prezidenta Slovenskej republiky,

d) v konaní o žalobe o odmietnutí registrácie politickej strany alebo politického hnutia (ďalej len "politická strana"),

e) v konaní o žalobe generálneho prokurátora Slovenskej republiky (ďalej len "generálny prokurátor") na rozpustenie politickej strany,

f) v konaní o kompetenčných žalobách,

g) o kasačných sťažnostiach.

5. Ustanovenie § 11 Správneho súdneho poriadku vymedzuje vecnú príslušnosť najvyššieho súdu, a to v 7 prípadoch.

6. Predmetná vec do takto vymedzenej vecnej príslušnosti Najvyššieho súdu Slovenskej republiky nepatrí.

7. V ustanovení § 13 Správneho súdneho poriadku je upravená miestna príslušnosť krajského súdu.

(1) Miestne príslušným je krajský súd, v ktorého obvode má sídlo orgán verejnej správy, ktorý rozhodol v prvom stupni, ak tento zákon neustanovuje inak.

(2) Ak nemožno určiť miestnu príslušnosť podľa odseku 1, je miestne príslušným krajský súd, v ktorého obvode má sídlo žalovaný orgán verejnej správy.

8. Vzhľadom na uvedené skutočnosti bolo potrebné, aby Najvyšší súd SR predmetnú vec v zmysle ust. § 18 ods. 2 Správneho súdneho poriadku uznesením postúpil krajskému súdu v Bratislave ako vecne i miestne príslušnému správnemu súdu, ktorý je postúpením veci ako nižší správny súd viazaný.

9. Právne účinky spojené s podaním žaloby alebo iného podania zostávajú pri postúpení veci zachované (§ 18 ods. 5 Správneho súdneho poriadku).

10. Ak v správnom súdnictve rozhoduje správny súd o postúpení veci uznesením (§ 18 ods. 2 Správneho súdneho poriadku), nejde v tomto prípade o uznesenie, ktorým sa rozhoduje vo veci samej, a preto podpisovanie uznesenia všetkými členmi senátu za tejto procesnej situácie neprichádza do úvahy, pretože zákonodarca neustanovil pri tomto senátnom rozhodovaní inú povinnosť, na uznesenie sa použijú ustanovenia o rozsudku iba primerane (a to vrátane ustanovenia § 139 ods. 4 a § 141 Správneho súdneho poriadku). V takomto prípade členovia senátu podpisujú iba zápisnicu o porade a hlasovaní senátu.

11. Najvyšší súd rozhodol v senáte rozhodol pomerom hlasov 3:0 (§ 147 ods. 2 v spojení § 139 ods. 4 Správneho súdneho poriadku).

66.

R O Z H O D N U T I E

I. Z ustanovenia § 1 ods. 1 zákona č. 71/1967 Zb. o správnom konaní (správny poriadok) v znení neskorších predpisov vyplýva, že správny poriadok sa vzťahuje na konanie, v ktorom v oblasti verejnej správy správne orgány rozhodujú o právach, právom chránených záujmoch alebo povinnostiach fyzických a právnických osôb, ak osobitný zákon neustanovuje inak, teda aj na konanie úradu práce, sociálnych vecí a rodiny, ktorý rozhoduje o práve žiadateľa na poskytnutie príspevku na úhradu prevádzkových nákladov chránenej dielne alebo chráneného pracoviska a na úhradu nákladov na dopravu zamestnancov. Popri vymedzení okruhu správnych orgánov zákon č. 71/1967 Zb. o správnom konaní (správny poriadok) v znení neskorších predpisov teda vymedzuje svoju pôsobnosť aj vo vzťahu k iným právnym predpisom. Formulačne to zákonodarca vyjadril slovným spojením „ak osobitný zákon neustanovuje inak". Obsahovo táto formulácia vyjadruje dve skutočnosti, a to a) subsidiaritu správneho poriadku a b) negatívne vymedzenie pôsobnosti.

II. Niektoré osobitné predpisy výslovne ustanovujú, že na konanie sa vzťahujú všeobecné predpisy o správnom konaní. V prípade, ak takáto konštatácia v príslušnom právnom predpise v oblasti správneho práva absentuje a ak nie sú v osobitnom zákone upravené odchýlky, procesný režim správneho poriadku nastupuje ex lege a je povinnosťou orgánu verejnej správy dôsledne ho aplikovať.

(Rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 3. augusta 2016, sp. zn. 3Sžo/202/2015)

Napadnutým rozsudkom Krajský súd v Trnave (ďalej len „krajský súd") podľa § 250j ods. 2 písm. d) a písm. e) Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP") zrušil rozhodnutia žalovaného a vec mu vrátil na ďalšie konanie. O náhrade trov konania rozhodol tak, že žalobcovi ich náhradu nepriznal, nakoľko nepodal návrh na priznanie ich náhrady a ani mu žiadne trovy v konaní nevznikli.

Predmetom súdneho prieskumu je postup žalovaného pri rozhodovaní o žiadostiach žalobcu o poskytnutie príspevku na úhradu prevádzkových nákladov chránenej dielne alebo chráneného pracoviska a na úhradu nákladov na dopravu zamestnancov podľa § 60 zákona č. 5/2004 Z.z. o službách zamestnanosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon o službách zamestnanosti"), v súvislosti s ktorým správny orgán vydal rozhodnutia označené ako „Oznámenie č. 94/§60/2013/VAOTP SR-2" zo dňa 13. augusta 2013 o poskytnutí príspevku na úhradu prevádzkových nákladov vo výške 853,86 € a nevyplatení príspevku na úhradu nákladov na dopravu (prevádzka žalobcu na ulici H., S.) a „Oznámenie č. 120/60/2013/VAOTP SR-2" zo dňa 20.augusta 2013 o poskytnutí príspevku na úhradu prevádzkových nákladov vo výške 595,98 € a nevyplatení príspevku na úhradu nákladov na dopravu (prevádzka žalobcu na ulici S. v S.) a rozhodnutia označeného ako „Odvolanie-vyjadrenie č. 2013/168603/KR" zo 6. novembra 2013, ktorým podanému odvolaniu žalobcu nevyhovel.

Krajský súd vo svojom rozhodnutí konštatoval, že konanie žalovaného o žiadosti žalobcu na poskytnutie

príspevku podľa § 60 zákona o službách zamestnanosti je konaním orgánu štátnej správy o práve právnickej osoby v oblasti verejnej správy, pričom osobitný zákon o službách zamestnanosti vlastnú úpravu priznania príspevku v nižšej ako požadovanej výške, resp. jeho nepriznania neobsahuje.

Ďalej uviedol, že požiadavka žalobcu na postup správneho orgánu podľa zákona č. 71/1967 Zb. o správnom konaní (ďalej len „správny poriadok“) a v rámci toho aj vydanie rozhodnutia s náležitosťami upravenými v tomto zákone je legitímna, má oporu v ustanovení § 1 ods. 1 správneho poriadku, ako aj v okolnostiach prípadu a v princípoch dobrej verejnej správy, ktoré ako súčasť princípov európskeho správneho práva sú uvedené v odporúčaní CM/Rec (2007) 7 Výboru ministrov o dobrej verejnej správe. Medzi tieto princípy patrí okrem iného princíp viazanosti právom, princíp právnej istoty zahŕňajúci požiadavku na jasnosť, zrozumiteľnosť a predvídateľnosť právnych noriem ako aj postupu orgánov verejnej moci a princíp transparentnosti verejnej moci nedosiahnuteľnej bez garantovania konkrétnych procesných práv účastníka, vrátane práva na vydanie a oznámenie rozhodnutia, jeho adekvátne odôvodnenie, informáciu o opravnom prostriedku a preskúmanie rozhodnutia.

K postupu správneho orgánu pri rozhodovaní o odvolaní krajský súd poukazuje na skutočnosť, že hoci majú oznámenia žalovaného zo dňa 13. augusta 2013 a zo dňa 20. augusta 2013 a vyjadrenie k odvolaniu zo dňa 6. novembra 2013 charakter rozhodnutia o práve žalobcu a podľa obsahu týchto písomností ich bolo potrebné považovať za rozhodnutie prvostupňového správneho orgánu a za rozhodnutie o odvolaní účastníka, tieto súčasne nespĺňajú náležitosti rozhodnutia vyžadované ustanovením § 47 správneho poriadku a v prípade rozhodnutia o odvolaní rozhodnutie vydal bez opory v zákone opätovne prvostupňový správny orgán.

Dôvodom zrušenia žalobou napadnutých rozhodnutí bola krajským súdom konštatovaná ich nepreskúmateľnosť a vada v postupe správneho orgánu (nedostatok kompetencie pre rozhodnutie o odvolaní) a preto zrušil preskúmavané rozhodnutia podľa § 250j ods. 2 písm. d) a písm. e) OSP a vec vrátil žalovanému na ďalšie konanie v naznačenom smere.

Proti rozsudku krajského súdu podal žalovaný v zákonom stanovenej lehote odvolanie a domáhal sa, aby Najvyšší súd Slovenskej republiky napadnutý rozsudok zrušil a žalobu žalobcu zamietol v celom rozsahu z dôvodu podľa § 250 ods. 2, písm. f) OSP, nakoľko rozhodnutie súdu vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci.

Ku konštatovaniu krajského súdu, že posudzované oznámenia žalovaného z 13. augusta 2013 a z 20. augusta 2013 a vyjadrenie k odvolaniu zo 6. novembra 2013 majú charakter rozhodnutia o práve žalobcu a podľa obsahu týchto písomností ich bolo potrebné považovať za rozhodnutie prvostupňového správneho orgánu a za rozhodnutie o odvolaní účastníka, a že zároveň nespĺňajú náležitosti rozhodnutia vyžadované zákonom a v prípade rozhodnutia o odvolaní rozhodnutie vydal bez opory v zákone opätovne prvostupňový správny orgán uviedol žalovaný, že vec bola zo strany krajského súdu nesprávne právne posúdená. Proces poskytovania príspevku podľa § 60 zákona o službách zamestnanosti vyplýva z ustanovenia § 70 ods. 1 zákona o službách zamestnanosti. Podľa predmetného ustanovenia sa na konanie podľa § 12 písm. l), t), ae), a af) a § 13 ods. 1, písm. e) vzťahuje všeobecný predpis o správnom konaní, ak tento zákon neustanovuje inak.

Podľa § 13 písm. e) zákona o službách zamestnanosti patrí do pôsobnosti úradu rozhodovať o

1. nezaradení občana do evidencie uchádzačov o zamestnanie a o vyradení uchádzača o zamestnanie z evidencie uchádzačov o zamestnanie podľa § 36 ods. 1 písm. a) až g), o) až s) a ods. 2,

2. povinnosti zamestnávateľa zaplatiť odvod za neplnenie povinného podielu zamestnávania občanov so zdravotným postihnutím podľa § 65,

3. udelení alebo neudelení predchádzajúceho súhlasu zamestnávateľovi na skončenie pracovného pomeru výpoveďou zamestnancovi, ktorý je občanom so zdravotným postihnutím, alebo na skončenie štátnozamestnaneckého pomeru výpoveďou štátnemu zamestnancovi, ktorý je občanom so zdravotným postihnutím,

4. uloženi pokuty,

5. uloženi dodatočnej platby podľa osobitného predpisu.

Žalovaný vzhľadom na vyššie uvedené uviedol, že keďže poskytovanie príspevku na úhradu prevádzkových nákladov chránenej dielne alebo chráneného pracoviska a na úhradu nákladov na dopravu zamestnancov podľa § 60 zákona o službách zamestnanosti nespadá pod vyššie uvedené konanie, neaplikoval žalovaný na postup v predmetnej veci správny poriadok.

Ak by bol prijatý názor, že správny poriadok by bolo potrebné aplikovať na všetky rozhodovacie procesy (prinajmenšom na nárokové) podľa zákona o službách zamestnanosti, bolo by to v rozpore s niektorými konkrétnymi legislatívnymi opatreniami. Poukázal na zákon č. 96/2013 Z.z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon o službách zamestnanosti, ktorým došlo k úprave § 13 ods. 1 v spojení s § 70 ods. 1 zákona o službách zamestnanosti tak, aby sa vylúčila pôsobnosť správneho poriadku na zaraďovanie občanov do evidencie uchádzačov o zamestnanie a na niektoré prípady vyradenia uchádzačov o zamestnanie z evidencie uchádzačov o zamestnanie, pričom uvedený zámer jednoznačne vyplýva aj z dôvodovej správy k zákonu č. 96/2013 Z.z. Zákonodarca teda prijatím uvedeného zákona prejavil úmysel vyňať niektoré rozhodovacie procesy podľa zákona o službách zamestnanosti z uplatňovania správneho poriadku, a to pozitívnym vymedzením tých konaní, na ktoré sa správny poriadok má vzťahovať.

Záverom žalovaný uviedol, že uplatňovanie správneho poriadku možno pozitívne vymedziť osobitným predpisom (§70 ods. 1 zákona o službách zamestnanosti) a preto na postup poskytovania príspevku na úhradu prevádzkových nákladov chránenej dielne alebo chráneného pracoviska nie je potrebné aplikovať správny poriadok.

Žalobca sa k podanému odvolaniu žalovaného písomne nevyjadril.

Najvyšší súd Slovenskej republiky, ako súd odvolací (§ 10 ods. 2 OSP v spojení s § 246c ods. 1 veta prvá OSP), preskúmal napadnuté rozhodnutie krajského súdu, rozhodnutia žalovaného ako aj vyjadrenie k odvolaniu žalobcu a konania predchádzajúce ich vydaniu, v rozsahu a medziach podaného odvolania (§ 212 ods. 1 OSP v spojení s § 246c ods. 1 veta prvá OSP); odvolanie prejednal bez nariadenia odvolacieho pojednávania (§ 250ja ods. 2 veta prvá OSP), keď deň verejného vyhlásenia rozhodnutia bol zverejnený minimálne päť dní vopred na

úradnej tabuli a na internetovej stránke Najvyššieho súdu Slovenskej republiky www.nsud.sk (§ 156 ods. 1 a ods. 3 OSP v spojení s § 246c ods. 1 veta prvá a § 211 ods. 2 OSP) a jednomyseľne dospel k záveru, že odvolanie žalovaného nie je dôvodné.

Z odôvodnenia:

V správnom súdnictve prejednávajú súdy na základe žalôb prípady, v ktorých fyzická alebo právnická osoba tvrdí, že bola na svojich právach ukrátená rozhodnutím a postupom správneho orgánu, a žiada, aby súd preskúmal zákonnosť tohto rozhodnutia a postupu (§ 247 ods.1 OSP).

Podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 46 ods. 2 ústavy kto tvrdí, že bol na svojich právach ukrátený rozhodnutím orgánu verejnej správy, môže sa obrátiť na súd, aby preskúmal zákonnosť takéhoto rozhodnutia, ak zákon neustanoví inak. Z právomoci súdu však nesmie byť vylúčené preskúmanie rozhodnutí týkajúcich sa základných práv a slobôd.

Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prieťahov a v jeho prítomnosti a aby sa mohol vyjadriť ku všetkým vykonávaným dôkazom. Verejnosť možno vylúčiť len v prípadoch ustanovených zákonom.

Na vady konania pred správnym orgánom sa prihliada, len ak vzniknuté vady mohli mať vplyv na zákonnosť napadnutého rozhodnutia (§ 250i ods. 3 OSP).

Podľa § 219 ods. 1 OSP odvolací súd rozhodnutie potvrdí, ak je vo výroku vecne správne.

Podľa § 219 ods. 2, ak sa odvolací súd v celom rozsahu stotožňuje s odôvodnením napadnutého rozhodnutia, môže sa v odôvodnení obmedziť len na skonštatovanie správnosti dôvodov napadnutého rozhodnutia, prípadne doplniť na zdôraznenie správnosti napadnutého rozhodnutia ďalšie dôvody.

Podľa § 60 ods. 1 zákona o službách zamestnanosti, príspevok na úhradu prevádzkových nákladov chránenej dielne alebo chráneného pracoviska a na úhradu nákladov na dopravu zamestnancov (ďalej len "príspevok") sa poskytuje právnickej osobe alebo fyzickej osobe, ak o tento príspevok písomne požiada najneskôr do konca prvého kalendárneho mesiaca štvrťroka nasledujúceho po štvrťroku, za ktorý príspevok žiada.

Podľa § 60 ods. 2 zákona o službách zamestnanosti, za prevádzkové náklady chránenej dielne alebo chráneného pracoviska, na ktorých úhradu sa poskytuje zamestnávateľovi príspevok, sa považujú

a) nájomné a náklady na služby spojené s nájomným,

b) náklady spojené s povinnými revíziami a náklady na poistenie objektu, v ktorom je prevádzkovaná

chránená dielňa alebo chránené pracovisko, ak tento objekt vlastní zamestnávateľ,

c) náklady na palivo a energiu,

d) vodné, stočné a náklady na odvoz a likvidáciu odpadu,

e) náklady na dopravu materiálu, hotových výrobkov a na dopravu súvisiacu s poskytovaním služieb,

f) náklady na úhradu mzdy a preddavku na poistné na povinné verejné zdravotné poistenie, poistného na sociálne poistenie a povinných príspevkov na starobné dôchodkové sporenie, platených zamestnávateľom za zamestnancov, ktorí sú občanmi so zdravotným postihnutím,

g) náklady na opravu a údržbu objektu, v ktorom je prevádzkovaná chránená dielňa alebo chránené pracovisko, ak tento objekt vlastní zamestnávateľ a ak tieto náklady súvisia s prevádzkovaním chránenej dielne alebo chráneného pracoviska,

h) náklady na opravu a údržbu zariadenia chránenej dielne alebo chráneného pracoviska, ak toto zariadenie vlastní zamestnávateľ,

i) náklady súvisiace so zabezpečovaním administratívy chránenej dielne alebo chráneného pracoviska.

Podľa § 60 ods. 5 zákona o službách zamestnanosti náklady na dopravu zamestnancov podľa odseku 1 sú náklady súvisiace so zabezpečovaním dopravy zamestnancov, ktorí sú občanmi so zdravotným postihnutím, zamestnávateľom na miesto výkonu zamestnania a späť. Príspevok sa neposkytuje, ak bol na ich dopravu do zamestnania a späť poskytnutý príspevok podľa § 53b.

Podľa § 60 ods. 6 zákona o službách zamestnanosti ročná výška príspevku, ktorý poskytuje úrad, v ktorého územnom obvode je zriadená chránená dielňa alebo chránené pracovisko, je najviac

a) 2,5-násobok celkovej ceny práce podľa § 49 ods. 4 vypočítanej z priemernej mzdy zamestnanca v hospodárstve Slovenskej republiky za prvý až tretí štvrťrok kalendárneho roka, ktorý predchádza kalendárnemu roku, v ktorom sa príspevok poskytuje, na jedného občana so zdravotným postihnutím vykonávajúceho prácu v rozsahu ustanoveného týždenného pracovného času,

b) 5-násobok celkovej ceny práce podľa § 49 ods. 4 vypočítanej z priemernej mzdy zamestnanca v hospodárstve Slovenskej republiky za prvý až tretí štvrťrok kalendárneho roka, ktorý predchádza kalendárnemu roku, v ktorom sa príspevok poskytuje, na jedného občana so zdravotným postihnutím, ktorý má pre dlhodobo nepriaznivý zdravotný stav pokles schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť vyšší ako 70%, vykonávajúceho prácu v rozsahu ustanoveného týždenného pracovného času.

Podľa § 60 ods. 7 zákona o službách zamestnanosti úrad pred poskytnutím príspevku overí rozsah týždenného pracovného času u občana so zdravotným postihnutím, na ktorého sa príspevok poskytuje. Ak je rozsah týždenného pracovného času nižší ako rozsah ustanoveného týždenného pracovného času, príspevok sa poskytuje v pomernej časti výšky podľa odseku 6.

Podľa § 60 ods. 8 zákona o službách zamestnanosti príspevok poskytuje príslušný úrad na základe dokladov preukazujúcich vynaložené náklady podľa odsekov 2 až 5 za príslušný štvrťrok najviac vo výške 25% zo súm ustanovených v odseku 6, a to do 60 kalendárnych dní odo dňa podania žiadosti o poskytnutie príspevku.

Podľa § 70 ods. 1 zákona o službách zamestnanosti na konanie podľa § 12 písm. l), t), ae) a af) a § 13

ods. 1 písm. e) sa vzťahuje všeobecný predpis o správnom konaní, ak tento zákon neustanovuje inak.

Podľa § 1 ods. 1 správneho poriadku tento zákon sa vzťahuje na konanie, v ktorom v oblasti verejnej správy správne orgány rozhodujú o právach, právom chránených záujmoch alebo povinnostiach fyzických osôb a právnických osôb, ak osobitný zákon neustanovuje inak.

Podľa § 57 ods. 1 správneho poriadku správny orgán, ktorý napadnuté rozhodnutie vydal, môže o odvolaní sám rozhodnúť, ak odvolaniu v plnom rozsahu vyhovie a ak sa rozhodnutie netýka iného účastníka konania ako odvolateľa alebo ak s tým ostatní účastníci konania súhlasia.

Podľa § 57 ods. 2 správneho poriadku ak nerozhodne správny orgán, ktorý napadnuté rozhodnutie vydal, o odvolaní, predloží ho spolu s výsledkami doplneného konania a so spisovým materiálom odvolaciemu orgánu najneskôr do 30 dní odo dňa, keď mu odvolanie došlo, a upovedomí o tom účastníka konania.

Odvolací súd po oboznámení sa s obsahom administratívneho a súdneho spisu konštatuje, že vo vzťahu k porušenia práva žalobcu vyplývajúceho z ustanovenia § 60 ods. ods. 1 zákona o službách zamestnanosti, sa stotožňuje s odôvodnením napadnutého rozsudku krajského súdu a na zdôraznenie jeho správnosti dopĺňa len nasledujúce dôvody (§ 219 ods. 2 OSP).

K tvrdeniu žalovaného, ktoré vyplýva z podaného odvolania ako aj zo samotného rozhodnutia o odvolaní žalobcu v správnom konaní, že na konanie o poskytovaní príspevku podľa § 60 zákona o službách zamestnanosti sa nevzťahuje všeobecný predpis o správnom konaní (správny poriadok), považuje za potrebné Najvyšší súd SR zdôrazniť, že z ustanovenia § 1 ods. 1 predmetného zákona vyplýva, že správny poriadok sa vzťahuje na konanie, v ktorom v oblasti verejnej správy správne orgány rozhodujú o právach, právom chránených záujmoch alebo povinnostiach fyzických a právnických osôb, ak osobitný zákon neustanovuje inak, teda aj na konanie úradu práce, sociálnych vecí a rodiny, ktorý rozhoduje o práve žiadateľa na poskytnutie predmetného príspevku. Popri vymedzení okruhu správnych orgánov zákon teda vymedzuje svoju pôsobnosť aj vo vzťahu k iným právnym predpisom. Formulačne to zákonodarca vyjadril slovným spojením "ak osobitný zákon neustanovuje inak". Obsahovo táto formulácia vyjadruje dve skutočnosti, a to a) subsidiaritu správneho poriadku a b) negatívne vymedzenie pôsobnosti.

Princíp subsidiarity je výrazom mnohostrannosti spoločenských vzťahov vznikajúcich v procese rozhodovania o individuálnych právach a povinnostiach účastníkov, ktoré nemožno upraviť v jedinom procesnom predpise. Preto existuje jeden procesný predpis s univerzálnou pôsobnosťou - správny poriadok a osobitné právne predpisy, v ktorých sa premietajú príslušné odchýlky. Subsidiarita vyjadruje vzťah všeobecného a špeciálneho predpisu. Inými slovami, správny poriadok platí len vtedy, ak osobitné právne predpisy neustanovujú inak.

Niektoré osobitné predpisy výslovne ustanovujú, že na konanie sa vzťahujú všeobecné predpisy o správnom konaní. V prípade, ak takáto konštatácia v príslušnom právnom predpise v oblasti správneho súdnictva absentuje, a teda ak nie sú v osobitnom zákone upravené odchýlky, procesný režim správneho poriadku nastupuje

ex lege a povinnosťou orgánu verejnej správy je dôsledne ho aplikovať.

Z hľadiska už uvedených zásad osobitné predpisy možno rozdeliť na dve skupiny:

a. osobitné predpisy, pri ktorých je vzťah k správnemu poriadku založený na princípe subsidiarity,

b. osobitné predpisy, pri ktorých sa princíp subsidiarity neuplatňuje, pretože ide o autonómnu právnu úpravu.

Do prvej skupiny patria predpisy, ktoré na všeobecnú právnu úpravu nadväzujú buď tým, že ju dopĺňajú, alebo z nej ustanovujú odchýlky. Odchýlky môžu byť formulované

a. pozitívne, t.j. platí správny poriadok s výslovnými odchýlkami, alebo

b. negatívne, t.j. správny poriadok sa na konanie nevzťahuje, okrem výslovne uvedených ustanovení.

Negatívne vymedzenie pôsobnosti správneho poriadku znamená, že ustanovenia správneho poriadku sa na určité konanie nevzťahujú vôbec. Táto skutočnosť je odôvodnená buď tým, že ide o iný typ rozhodovania, aký sa uplatňuje v správnom konaní (napr. § 10 zákona č. 92/1991 Zb. o podmienkach prevodu majetku štátu na iné osoby), alebo konanie na určitom úseku je upravené v celom rozsahu osobitným predpisom.

Správny poriadok sa nevzťahuje na konanie upravené v týchto predpisoch:

- zákon č. 483/2001 Z.z. o bankách v znení neskorších predpisov,
- zákon č. 747/2004 Z.z. o dohľade nad finančným trhom v znení neskorších predpisov,
- zákon č. 461/2003 Z.z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov,
- zákon č. 563/2009 Z.z. o správe daní (daňový poriadok) v znení neskorších predpisov.

Z vyššie uvedeného vyplýva, že zákon o službách zamestnanosti patrí do prvej skupiny predpisov, ktoré sú k správnemu poriadku vo vzťahu subsidiarity, t.j. správny poriadok sa použije rešpektujúc odchýlky, ktoré sú uvedené v samotnom zákone o službách zamestnanosti pozitívne. Opačné vyjadrenie vzťahu tohto osobitného zákona k správnemu poriadku, teda negatívne v tomto prípade nemožno použiť, nakoľko z obsahu ustanovení zákona o službách zamestnanosti nevyplýva, že sa na tento osobitný zákon správny poriadok nevzťahuje a nepatrí ani medzi vyššie vymenované zákony. Vyjadrenie vzťahu tohto zákona k všeobecnému správnemu poriadku vyplývajúceho z ustanovenia § 12 a v ustanovení § 13 je tak duplicitné, keďže správny poriadok sa na tento zákon vzťahuje automaticky. Tvrdenie žalovaného, že prijatím zákona č. 96/2013 Z.z. sa prejavil úmysel vyňať niektoré rozhodovacie procesy podľa zákona o službách zamestnanosti z uplatňovania správneho poriadku, a to pozitívnym vymedzením tých konaní, na ktoré sa správny poriadok má vzťahovať je potom bezdôvodné. K novele zákona č. 96/2013 Z.z., ktorú uvádza žalovaný vo svojom odvolaní, najvyšší súd ďalej uvádza, že ustanovuje odchýlky k všeobecnej úprave o správnom konaní, a tak ako už bolo uvedené, správny poriadok sa bude aplikovať do takej miery, ktorá bude rešpektovať odchýlky zakotvené v osobitnom zákone o službách zamestnanosti. Neznamená to teda, že sa správny poriadok nepoužije vôbec.

Na podporu vyššie tvrdeného súd uvádza, že v predmetnej právnej veci zároveň úrad práce, sociálnych

vecí a rodiny ako správny orgán rozhodoval o práve žalobcu na poskytnutie príspevku. Právom sa rozumie subjektívne právo upravené v predpise hmotného práva, resp. procesného práva, ktoré správne orgány v správnom konaní konštituujú, menia alebo zrušujú, prípadne ho autoritatívne deklarujú. A práve od rozhodnutia správneho orgánu záviselo, či žalobcovi ako žiadateľovi bude príspevok poskytnutý po splnení zákonom ustanovených podmienok, ako aj podmienok uvedených v jednotlivých usmerneniach Ústredia práce, sociálnych vecí a rodiny a v Schéme pomoci de minimis na podporu zamestnanosti „Schéma DM-1/2007“, alebo nebude poskytnutý.

V zmysle § 244 ods. 3 OSP sa za rozhodnutia správnych orgánov považujú rozhodnutia vydané nimi v správnom konaní, ako aj ďalšie rozhodnutia, ktoré zakladajú, menia alebo zrušujú oprávnenia a povinnosti fyzických alebo právnických osôb alebo ktorými môžu byť práva, právom chránené záujmy alebo povinnosti fyzických osôb alebo právnických osôb priamo dotknuté.

V danom prípade rozhodnutia správneho orgánu označené ako „Oznámenie“ a tiež „Odvolanie-vyjadrenie“ podľa svojho obsahu sú rozhodnutiami v zmysle vyššie uvedeného vnímajúc osobité označenie a podliehajú súdnemu prieskumu aj napriek tomu, že nespĺňajú základné náležitosti rozhodnutia vyplývajúce z § 47 správneho poriadku, ktoré by obsahovať mali. Vo všeobecnosti možno konštatovať, že bez ohľadu na názov správneho aktu, z hľadiska právnej povahy ide o rozhodnutie, ak jeho obsahom je rozhodovanie správneho orgánu o právach alebo povinnostiach príslušných subjektov. Osobitné predpisy môžu z tejto zásady ustanoviť odchýlky.

Žalovaný postupoval tiež v rozpore s § 57 správneho poriadku, podľa ktorého ak správny orgán, ktorý napadnuté rozhodnutie vydal, odvolaniu v plnom rozsahu vyhovie môže o odvolaní sám rozhodnúť, o čo v tomto prípade nejde, nakoľko odvolaniu nebolo vyhovené v plnom rozsahu. Ak však nerozhodne správny orgán, ktorý napadnuté rozhodnutie vydal, o odvolaní, predloží ho spolu s výsledkami doplneného konania a so spisovým materiálom odvolaciemu orgánu najneskôr do 30 dní odo dňa, keď mu odvolanie došlo, a upovedomí o tom účastníka konania. Správny orgán aj napriek procesnému postupu danému v uvedenom ustanovení o odvolaní rozhodol sám a nakoľko mu v plnom rozsahu nevyhovel, vec mal správne predložiť nadriadenému orgánu na rozhodnutie o podanom odvolaní.

Žalovaný nepostupoval v súlade so zákonom ani pri vydávaní samotných rozhodnutí, nakoľko okrem nesplnenia náležitostí vyžadovaných zákonom nepriznal vyplatenie príspevku vo výške preukázaných prevádzkových nákladov oboch prevádzok a navyše nepriznal príspevok na dopravu zamestnancov. Z ustanovenia § 60 ods. 5 zákona o službách zamestnanosti vyplýva maximálne prípustná výška priznania príspevku a to 2,5-násobok celkovej ceny práce podľa § 49 ods. 4 vypočítanej z priemernej mzdy zamestnanca v hospodárstve Slovenskej republiky za prvý až tretí štvrťrok kalendárneho roka, ktorý predchádza kalendárnemu roku, v ktorom sa príspevok poskytuje, na jedného občana so zdravotným postihnutím vykonávajúceho prácu v rozsahu ustanoveného týždenného pracovného času, alebo 5-násobok celkovej ceny práce podľa § 49 ods. 4 vypočítanej z priemernej mzdy zamestnanca v hospodárstve Slovenskej republiky za prvý až tretí štvrťrok kalendárneho roka, ktorý predchádza kalendárnemu roku, v ktorom sa príspevok poskytuje, na jedného občana so zdravotným postihnutím, ktorý má pre dlhodobo nepriaznivý zdravotný stav pokles schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť vyšší ako 70%, vykonávajúceho prácu v rozsahu ustanoveného týždenného pracovného času. Z obsahu citovaného

ustanovenia zákona teda nevyplýva žiadna možnosť krátenia príspevku, resp. priznanie daného príspevku v nižšej než požadovanej výške, ak žiadateľ spĺňa všetky podmienky, nakoľko je daný len maximálny strop výšky príspevku, ktorý žiadateľ neprekročil. Isté obmedzenie sa týka nesplnenia rozsahu ustanoveného pracovného týždňa zamestnanca so zdravotným postihnutím, ktorý overuje úrad práce, sociálnych vecí a rodiny, o čo v danom prípade nejde.

Záverom dáva súd do pozornosti princípy európskeho správneho práva, ktoré sú uvedené v odporúčaní CM/Rec (2007) 7 Výboru ministrov o dobrej verejnej správe, konkrétne princíp viazanosti právom, princíp právnej istoty a princíp transparentnosti. Princíp viazanosti právom vyžaduje, aby všetky rozhodnutia a úkony orgánov verejnej správy mali oporu v právnom poriadku, ich obsah bol s ním v súlade a boli účinne vynútiteľné. Ide o stav, ktorý predpokladá čl. 2 ods. 2 Ústavy SR, podľa ktorého štátne orgány môžu konať iba na základe ústavy, v jej medziach a rozsahu a spôsobom, ktorý ustanoví zákon a zároveň aj čl. 1 Ústavy SR, ktorý v odseku 4 zakotvuje, že pri obmedzovaní základných práv a slobôd musí dbať na ich podstatu a zmysel. Predmetný princíp navyše zahŕňa nielen požiadavku na súladný postup verejnej správy s vnútroštátnymi zákonmi, medzinárodným právom a všeobecnými právnymi zásadami, ale aj požiadavku nezneužívania voľnej úvahy a požiadavku výkonu právomoci len za účelom ustanoveným zákonom. Princíp právnej istoty je implicitne vyjadrený v čl. 1 ods. 1 Ústavy SR, ktorý apeluje najmä na jasnosť, zrozumiteľnosť a predvídateľnosť právnych noriem, predvídateľnosť postupu orgánu verejnej moci, ochranu práv nadobudnutých v dobrej viere a zákaz retroaktivity právnych noriem.

Na základe vyššie uvedených skutočností a v spojení s citovanými ustanoveniami zákonov, Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Trnave potvrdil (§ 219 ods. 1 a 2 OSP).

O náhrade trov konania rozhodol súd podľa § 250k ods. 1 OSP v spojení s ustanovením § 224 ods. 1 a v spojení s § 246c veta prvá OSP tak, že úspešnému žalobcovi náhradu trov odvolacieho konania nepriznal, nakoľko si ich neuplatnil a ani mu žiadne trovy v konaní nevznikli.

Toto rozhodnutie prijal Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte pomerom hlasov 3:0 (§ 3 ods. 9 zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení účinnom od 01. mája 2011).

67.

R O Z H O D N U T I E

I. Otázka posúdenia, či bol predmet ochrany úžitkového vzoru v čase jeho zápisu spôsobilý na zápis podľa zákona č. 478/1992 Zb. o úžitkových vzoroch v znení neskorších predpisov, je otázkou právnou a orgán verejnej správy vychádza pri rozhodovaní zo skutkového stavu zisteného na základe hodnotenia dôkazov. Správna úvaha orgánu verejnej správy sa preto v takomto prípade uplatní iba v obmedzenom rozsahu. Skutkové a právne závery orgánu verejnej správy o týchto otázkach správny súd preskúmava v rámci riadneho posudzovania námietok uplatnených v žalobe, a to v plnom rozsahu.

II. Ak v konaní pred správnym súdom vyjde najavo nevyhnutnosť posúdenia odborných otázok, správny súd si môže vyžiadať odborné vyjadrenie, príp. i znalecký posudok, s výnimkou prípadov, v ktorých by si posúdenie danej veci nevyžadovalo osobitné odborné vedomosti.

(Rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 3. augusta 2016, sp. zn. 3Sžhuv/2/2014)

Krajský súd v Banskej Bystrici napadnutým rozsudkom č. k. 23S/26/2012-171 zo dňa 29. januára 2014 podľa § 250j ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“) zamietol žalobu, ktorou sa žalobca domáhal preskúmania rozhodnutia žalovaného zo dňa 2. februára 2012, ktorým v rozkladovom konaní predsedníčka Úradu priemyselného vlastníctva Slovenskej republiky v Banskej Bystrici zamietla rozklad žalobcu a potvrdila prvostupňové rozhodnutie úradu zo dňa 14. mája 2010, ktorým Úrad priemyselného vlastníctva úžitkový vzor č. 2156 vymazal na základe návrhu navrhovateľa Sepro, spol. s r.o. z registra, keď úrad dôvodil tým, že odborník v danom odbore mohol z analyzovaného stavu techniky bez akejkoľvek tvorivej úrovne odvodiť taký plynový radiátor a jeho účinky, ako je predmetom ochrany napadnutého úžitkového vzoru, a preto úrad konštatoval, že predmet ochrany napadnutého úžitkového vzoru nebol v čase jeho zápisu spôsobilý na zápis podľa ust. § 1 zákona č. 478/1992 Zb. o úžitkových vzoroch v znení neskorších predpisov.

Krajský súd takto rozhodol, keď dospel k záveru, že zápisom úžitkového vzoru do registra dochádza len k "podmienečnej" ochrane, pričom samotné posúdenie otázky technického stavu a priemyselnej využiteľnosti patrí do kompetencie žalovaného úradu a poukázal na znenie ust. § 249 ods. 2 O.s.p.

Krajský súd napadnuté rozhodnutie preskúmal pri aplikácii zákonnej výluky prieskumu rozhodnutia žalovaného v zmysle § 248v písm. b) O.s.p. v tej časti rozhodnutia, ktorá sa týka posúdenia technického stavu. Súd 1. stupňa preskúmaval zákonnosť procesného postupu správnych orgánov, t.j. či v konaní predchádzajúcom vydaniu rozhodnutia boli zachované základné pravidlá správneho konania vzťahujúce sa aj na konanie pred úradom priemyselného vlastníctva a pred jeho orgánmi. Ide najmä o ustanovenia § 3 odsek 1 až ods. 4, § 4, § 33 a § 34 zákona č. 71/1967 Zb. o správnom konaní. Ďalej krajský súd poukázal na to, že i napriek tomu, že z § 248 písm. b) O.s.p. vyplýva že súdy nepreskúmavajú rozhodnutia týkajúce sa technického stavu veci, proces subsumpcie zisteného technického stavu pod zákonné ustanovenie vždy vyžaduje vykonať správnu úvahu, a preto

je preskúmateľný na princípoch preskúmania správneho uváženia v zmysle § 245 ods. 2 O.s.p. Úrad priemyselného vlastníctva disponuje zákonom povolenou správnou úvahou týkajúcou sa posúdenia technického stavu, ktorej rozsah súdneho prieskumu je obmedzený podľa § 245 ods. 2 O.s.p.

Krajský súd ďalej dôvodil, že posúdenie technického stavu veci patrí do predmetu pôsobnosti úradu priemyselného vlastníctva, je zákonnou kompetenciou úradu priemyselného vlastníctva, a preto nie je možné na tento predmet ustanoviť ani znalca. Krajský súd v postupe správnych orgánov nezistil, že by pri posudzovaní rámca prostej odbornej schopnosti na základe správnej úvahy úradu došlo na strane správnych orgánov k pochybeniu, ktoré by vybočilo z medzí a hľadísk ustanovených zákonom, alebo logického postupu. Navrhovateľ výmazu, na ktorom spočívalo dôkazné bremeno, dostatočným spôsobom preukázal, že riešenie zakomponované do úžitkového vzoru č. 2156 s názvom "Plynový radiátor" nepredstavuje novosť, ktorá by presahovala rámec prostej odbornej schopnosti ku dňu, keď bol úžitkový vzor č. 2156 zapísaný do registra dňa 10.02.1999.

Krajský súd ďalej uviedol, že žalobca v žalobe zdôraznil predovšetkým osobitosť konštrukčných znakov úžitkového vzoru č. 2156, zameriava sa na technickú stránku veci, avšak posudzovanie technickej stránky je podľa § 248 písm. b) O.s.p. vylúčené z prieskumnej činnosti súdu.

Naviac predmetom ochrany ÚV 2156 nie sú konkrétne konštrukčné znaky, a preto nemôže byť ani predmetom ochrany. Pokiaľ žalobca v žalobe poukazoval na optimalizáciu už známych zariadení pri ÚV 2156, optimalizácia by bola významná v prípade, že by bola definovaná optimalizovanými znakmi aj v samotnom predmete nároku na ochranu ÚV 2156, čo sa však nestalo. Ďalej pokiaľ žalobca poukazoval na úspornosť, respektíve vyššiu účinnosť ÚV 2156, táto by mohla byť významná v prípade, že bola aj predmetom ochrany ÚV 2156.

Včas podaným odvolaním sa žalobca domáhal, aby odvolací súd napadnutý rozsudok krajského súdu zrušil a vrátil mu vec na ďalšie konanie a rozhodnutie. Uviedol, že úrad vymazal z registra predmetný úžitkový vzor č. 2156 a svoje rozhodnutie v podstate odôvodnil tým, že odborník v danom odbore mohol z analyzovaného stavu techniky bez akejkoľvek tvorivej úrovne odvodiť taký plynový radiátor a jeho účinky, ako je predmetom ochrany napadnutého úžitkového vzoru. Následne z vydaného rozkladového rozhodnutia druhostupňového správneho orgánu vyplýva, že pri analyzovaní stavu techniky je pre odborníka zrejmé navrhnutie takého riešenia, ako je definované znením jediného nároku na ochranu ÚV 2156, pretože ohrievač BETA 5 tvoriaci stav techniky obsahuje všetky časti, ktoré sú uvedené v nároku na ochranu ÚV 2156 s výnimkou izolácie, a že tieto časti sú navzájom spojené tak, ako je to definované v nárokoch na ochranu ÚV 2156. Poukázal na to, že Najvyšší súd SR uznesením 3Sžhuv/2/2013 zo dňa 6. novembra 2013 pôvodný rozsudok Krajského súdu v Banskej Bystrici zo dňa 14. novembra 2012 v spojení s uznesením krajského súdu zo dňa 19. decembra 2012 zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie, keď najvyšší súd vo svojom zrušujúcom uznesení uviedol, "že v ďalšom konaní krajský súd prejedná vec v medziach podanej žaloby, dôsledne sa vysporiada so všetkými námietkami žalobcu, vrátane odvolacích námietok, znova o nej rozhodne a v konaní bude postupovať so všetkými účastníkmi konania, vrátane pribratých účastníkov.

Krajský súd v Banskej Bystrici napadnutým rozsudkom zo dňa 29. januára 2014 žalobu proti rozhodnutiu predsedníčky Úradu priemyselného vlastníctva SR zamietol.

Žalobca uviedol, že sa nemôže stotožniť s obsahom textu v napadnutom rozsudku zo dňa 29. januára 2014 na strane 9 ods. 2, kde krajský súd zdôvodňuje zrušenie jeho pôvodného rozsudku Najvyšším súdom takto: "Najvyšší súd SR takto rozhodol v podstate z toho dôvodu, že prvostupňový súd i napriek tomu, že do konania pribral spoločnosť KARMA Český Brod, a.s., tohto účastníka o novom termíne pojednávania neupovedomil, a ani mu nebol doručený rozsudok Krajského súdu v Banskej Bystrici a následne ani odvolanie žalobcu", pretože Najvyšší súd SR v zrušujúcom uznesení č. k. 3Sžhuv/2/2013 zo dňa 6. novembra 2013 doslovne uviedol, že „ ... a preto sa podľa žalobcu krajský súd dôsledne neriadil právnym názorom Najvyššieho súdu SR uvedeným v zrušujúcom uznesení.“ Uviedol, že vo svojej žalobe proti rozhodnutiu úradu zo dňa 14. mája 2010, ktorým bol zamietnutý rozklad žalobcu, uvádza na strane 3 aj ďalej, aké dôkazy boli zo strany žalovaného použité pri rozhodovaní o výmaze úžitkového vzoru č. 2156. Boli to fotografie zariadenia, plynových kachieľ BETA 5, výrobcu Karma Český Brod, a.s. Zástupca žalovaného na pojednávaní 14.11.2012 uviedol, že pri rozhodovaní o výmaze úžitkového vzoru č. 2156 vychádzal zo všetkých dokladov, ktoré mal k dispozícii, fotografie, návody na obsluhu a ďalšie skutočnosti, ktoré sú uvádzané v samotnom rozhodnutí. V rozsudku na strane 6 v predposlednej vete krajský súd uvádza, že žalovaný pri rozhodovaní vychádzal zo všetkých dokladov, ktoré mal k dispozícii, fotografie, návody na obsluhu a ďalšie skutočnosti, ktoré sú uvádzané aj v samotnom napadnutom rozhodnutí. Ďalej zároveň skonštatoval krajský súd, že pokiaľ žalobca uvádzal na pojednávaní, ako aj vo vyjadrení k vyjadreniu žalovaného k žalobe nové skutočnosti, tieto skutočnosti už v súčasnom období nepovažoval krajský súd za dôležité. V tejto súvislosti žalobca poukázal na to, že krajský súd na strane 10 v poslednom odseku napadnutého rozsudku na druhej strane uvádza "Zástupkyňa žalovaného na pojednávaní trvala aj naďalej na vyjadreniach a podaniach, ktoré boli doručené v predmetnej veci a tvrdila, že bol dostatočne zistený skutkový stav. Poukazovala na § 14 ods. 1 druhá veta zákona č. 517/2007 Z.z. o úžitkových vzoroch s tým, že pre posúdenie veci výkresy neboli podstatné." Podľa žalobcu bolo by potrebné riadne uviesť aké nové skutočnosti to sú a nie tak ako vo viacerých tvrdeniach iba niečo konštatovať bez riadneho podloženia argumentmi. Žalobca má za to, že nové skutočnosti neuvádzal, iba všetky už v odvolaní a rozklade uvádzané skutočnosti a dôkazy prezentované rozvádzal, ako aj v súlade s § 14 ods. 1 zákona o úžitkových vzoroch podával vysvetlenia v záujme dovolania sa pravdy a pochopenia merita veci a je presvedčený, že žalovaný bol povinný sa k ním vyjadriť, čo zjavne neurobil. Ide tu o zreteľný rozpor v tvrdení žalovaného, keď uvádzal, že vychádzal zo všetkých dokladov, ktoré mal k dispozícii a zároveň tvrdí, že výkresy nie sú podstatné, pričom v zákone nie je opora na takéto tvrdenie. Naopak, výkresy sú najdôležitejšou dokumentáciou technicko - konštrukčného riešenia každého výrobku. Zákon č. 478/1992 Zb. v § 8, podľa ktorého ÚPV v čase zápisu postupoval, v odseku 3b hovorí, že prihláška má obsahovať opis technického riešenia, prípadne jeho dokumentáciu.

Taktiež nový zákon č. 517/2007 Z.z. už v § 14 jasne uvádza, že výkresy v prípade nejasností sa na výklad pojmov použijú. A výkresy sú dokumentáciou jednoznačne v čase prihlášky i v čase správneho konania. Aj tu sa žalovaný riadil zákonom č. 517/2007, ktorý sa stal platným až v roku 2007, pričom ÚV 2156 bol zapísaný do registra ÚV podľa zákona č. 478/1992 Zb. Nemožno preto od žalobcu požadovať, aby jeho prihláška v roku 1998 mala náležitosti podľa zákona, ktorý v čase prihlasovania na ÚPV ešte neexistoval.

Pokiaľ žalovaný sám uvádza, že nijako nespochybňuje inovačný zámer a uznáva, že na úžitkovom vzore mohol pracovať tím pracovníkov 19 mesiacov, ktorí mohli splniť podmienky pre tento výrobok, tak je podľa žalobcu zarážajúce nepriznanie prekročenia prostej odbornej schopnosti, a to ešte s odvolaním sa na zákon č. 517/2007 Z.z. Sám žalovaný priznáva, že pre zápis úžitkového vzoru podľa vtedy platného zákona sa nevyžadovali také striktné podmienky ako je to v prípade nového zákona, a preto ak sám žalovaný uznáva takéto rozsiahle penzum odbornej činnosti na vývoji a konštrukcii plynového radiátora, či je potom namieste zároveň tvrdiť, že by 19 mesiacov mohol tím odborníkov vykazovať takúto činnosť bez toho, že by to bola činnosť tvorivá, ktorá by nepresiahla rámec prostej odbornej schopnosti. Žalobca ďalej uviedol, že každý odborník v danom odbore v prípade posúdenia rozsahu takejto činnosti a jej výsledku dospeje k záveru, že navrhovateľ výmazu ÚV 2156 a následne žalovaný ako hodnotiteľ tohto návrhu nemohol vec posúdiť objektívne, nestranne a s potrebnou vážnosťou a preskúmateľnosťou, ktorú takýto prípad vyžaduje. Nasvedčuje tomu aj znalecký posudok č. 2/2014 znalkyne z odboru Tepelná energetika a Vykurovanie a vykurovacie zariadenia Z. T. v prílohe, ustanovenej Okresným súdom Bratislava 1 vo veci nekalej súťaže a porušovania práv k duševnému vlastníctvu Plynového radiátora k č. k. 33 CbPv/4/2006, v ktorom konštatuje prekročenie rámca prostej odbornej schopnosti technického riešenia podľa úžitkového vzoru k Plynovému radiátoru a tým jasne potvrdzuje oprávnenosť podanej žaloby. V záujme predídenia ďalších nezrovnalostí a urýchlenia ukončenia trvajúceho sporu by bola účasť znalkyne na konaní dôvodná, nakoľko inštitút znalca a jeho účasť v konaní by bola zo strany žalovaného, ako i zo strany krajského súdu priamo žiaduca.

Čo sa týka ďalšej podmienky potrebnej na priznanie ochrany úžitkovým vzorom, a to či riešenie podľa napadnutého úžitkového vzoru presahuje rámec prostej odbornej schopnosti, tak podľa žalobcu vidieť jednak pochybenie správneho orgánu, ako i konajúceho súdu v tom, že skutkový stav, ktorý zistil na základe predložených dôkazov, bol nedostatočne a nesprávne zistený a vyhodnotený. Uviedol, že v podanom rozklade proti prvostupňovému rozhodnutiu správneho orgánu predložil vlastnú fotodokumentáciu zariadenia Plynového radiátora PR podľa ÚV č. 2156 a výrobku BETA 5, ktorý bol použitý ako hlavný dôkazový materiál. Z týchto fotografií, navyše, ktoré boli oveľa kvalitnejšie ako sú od navrhovateľa výmazu, bol rozdiel v celkovom konštrukčnom usporiadaní týchto zariadení zreteľne viditeľný. Tieto skutočnosti zostali bez povšimnutia a na pojednávaní na krajskom súde sa k tejto vznesenej námietke zástupca žalovaného nevyjadril, ale uviedol, že správny orgán rozhodoval nielen na základe týchto fotografií, ale aj iných dôkazov, a to aj na základe dôkazového materiálu "NÁVOD K OBSLUZE A INSTALACI PLYNOVÉHO TOPIDLA" k zariadeniu BETA, pričom tento dôkazný materiál sa v ničom netýka konštrukcie plynového ohrievača ako zariadenia, ale iba popisuje jeho inštaláciu a obsluhu zariadenia. Ani krajský súd sa nezaoberal postupom správneho orgánu pri hodnotení dôkazového materiálu, či bol tento správny a či nedošlo k nesprávnemu vyhodnoteniu dôkazov a v dôsledku toho k nesprávnemu rozhodnutiu zo strany žalovaného. V žalobe, ako aj v súdnom konaní sa žalobca snažil vysvetliť aj niektorými údajmi technického charakteru, že riešenie podľa úžitkového vzoru prekročilo zo strany jeho pôvodcu rámec prostej odbornej schopnosti a v žiadnom prípade by sa tieto skutočnosti nemali považovať za návrhy idúce nad rámec žaloby. V doterajších rozhodnutiach krajského súdu chýba podľa žalobcu vyjadrenie súdu, či na základe takýchto dôkazov žalovaný v napadnutom rozhodnutí mohol dospieť podľa § 245 ods. 2 O.s.p. k rozhodnutiu o výmaze, a to na základe zákonom povolenej voľnej úvahy a či takéto rozhodnutie nevybočilo z medzí a hľadísk ustanovených zákonom. Žalovaný bol preto povinný a krajský súd ho mal k tomu zaviazať, aby

k žalobcom uvádzaným dôkazom zaujal vecné stanovisko.

Úžitkový vzor č. 2156 bol prihlásený v kategórii "zariadenie" a k tomu bol v zmysle platných predpisov vypracovaný opis, nároky na ochranu a príslušné výkresy charakterizujúce predmet ochrany. Ako v čase jeho prihlásenia, tak i v súčasnosti v zmysle "Inštrukcie ÚPV SR, ktorou sa upravuje jednotná forma prihlášky úžitkového vzoru" uvádza sa pri opise technického riešenia, že čo má obsahovať a dôraz sa kladie na stručné opísanie skutočností. V zmysle týchto inštrukcií bol presne vypracovaný opis technického riešenia, ako aj nároku na ochranu, a preto v súčasnosti nie je možné akceptovať námietku žalovaného, že podklady úžitkového vzoru sú nedostatočne vypracované na to, aby toto technické riešenie mohlo byť chránené. Rozhodnutie žalovaného o zamietnutí rozkladu obsahuje na strane 7 porovnanie definície nárokov na ochranu ÚV č. 2156 a jednotlivých častí "Plynové topidlo BETA 5". Pri posudzovaní týchto zariadení podľa žalobcu mal žalovaný dospieť k záveru, či konštrukčné vytvorenie technického riešenia podľa ÚV č. 2156 presahuje, alebo nepresahuje rámec prostej odbornej schopnosti a namiesto toho rozhodnutie žalovaného uvádza, že ÚV č. 2156 má všetky prvky namietaného zariadenia BETA 5. Na posúdenie, či technické riešenie podľa ÚV č. 2156 prekročilo rámec prostej odbornej schopnosti voči namietanému zariadeniu, bolo by potrebné navzájom porovnať konštrukčný výkres (výkresy) namietaného zariadenia. To sa zjavne doteraz neurobilo, pritom žalovaný disponuje odôvodnením rozkladu zo dňa 09.07.2010, v ktorom sú dôkazy uvedené v podrobnej textovej časti, fotodokumentácii aj výkresoch a žalovaný preto v zmysle § 52 zákona č. 517/2007 Z. z. sa im mal vecne venovať. Konštrukčné riešenie výrobku BETA 5 a úžitkového vzoru č. 2156 je rozdielne z hľadiska umiestnenia a funkcie jednotlivých konštrukčných prvkov. Žalovaný preto pri rozhodovaní o výmaze úžitkového vzoru č. 2156 nezohľadnil rozdielne konštrukčné vyhotovenie riešenia ako celku (t. j. ako sú jednotlivé konštrukčné prvky tvoriace technické riešenie úžitkového vzoru navzájom usporiadané do celku) voči namietanému zariadeniu BETA 5.

Žalobca ďalej uviedol, že krajský súd v dôvodoch svojho rozsudku na strane 11 uviedol, že posúdenie technického stavu veci patrí do predmetu pôsobnosti úradu priemyselného vlastníctva, je zákonnou kompetenciou úradu, a preto nie je možné na tento predmet ustanoviť znalca. Takejto argumentácii krajského súdu chýba podľa žalobcu právna kvalifikácia, na základe ktorej nie je možné na posúdenie technického stavu ustanoviť znalca, a preto je táto časť dôvodov rozsudku krajského súdu nepreskúmateľná.

Pokiaľ tiež krajský súd v dôvodoch rozsudku na strane 9 piaty odsek uvádza "Pokiaľ žalobca poukázal na úspornosť, resp. vyššiu účinnosť ÚV 2156, táto by mohla byť významná v prípade, že bola aj predmetom ochrany ÚV 2156", tak takéto tvrdenie krajského súdu nemá oporu v žiadnej právnej úprave, nakoľko účinky nemôžu byť predmetom žiadnej formy ochrany priemyselného vlastníctva, a preto takýto argument krajského súdu ako dôvod zamietnutia žaloby nemožno akceptovať.

Pokiaľ krajský súd na strane 12 tretí odsek napadnutého rozsudku uvádza "Navrhovateľ výmazu, na ktorom spočívalo dôkazné bremeno, dostatočným spôsobom preukázal, že riešenie zakomponované do úžitkového vzoru č. 2156 s názvom "Plynový radiátor" nepredstavuje novosť, ktorá by bola presahovala rámec prostej odbornej spôsobilosti ku dňu, kedy bol úžitkový vzor č. 2156 zapísaný do registra dňa 10.02.1999", tak podľa žalobcu takéto tvrdenie krajského súdu nie je pravdivé, nakoľko novosť ako jedno z troch kritérií pre zápis

výrobku do registra úžitkových vzorov bola ÚPV SR rozhodnutím PÚV 256 - 98/ ÚV 2156 - I/150-2007 priznaná a doposiaľ nikým nespochybnená. Nie je preto možné, aby krajský súd dôvodil pri zamietnutí žaloby nepravdivým dôvodom.

Žalobca ďalej dôvodil, že nie je pravdou, keď krajský súd na strane 12 napadnutého rozsudku v poslednom odseku uvádza: "Napriek tomu, že žalobca v konečnom dôsledku v samotnej žalobe netvrdí, že by zo strany správnych orgánov bol v predmetnej veci použitý nesprávny postup, resp., že by rozhodnutia správneho orgánu vybočovali z medzí a hľadísk ustanovených zákonom (správna úvaha), súd sa zaoberal preskúmavaním postupu správnych orgánov, nedospel však k záveru, že by zo strany správnych orgánov došlo k porušeniu zákona, a preto žalobu zamietol". Podľa žalobcu takéto tvrdenie krajského súdu je v rozpore so samotnou žalobou, pretože na strane 5 v poslednom odseku je priamo uvedené, že "Podľa názoru žalobcu žalovaný tým, že v napadnutom rozhodnutí o rozklade podanom žalobcom neprihliadol na všetky jeho vyjadrenia v tejto veci, nedostatočne zistil skutkový stav, nesprávne zhodnotil predložené dôkazy a jeho rozhodnutie vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci...". Ďalej v žalobe žalobcu na strane 3 ods. prvý (bod 2) je nesprávnosť postupu a rozhodnutia správneho orgánu popísaná a zdôvodnená vrátane odvolania sa na fotodokumentáciu priloženú v odôvodnení rozkladu zo dňa 9. júla 2010. Žalobca namieta, že v prípade rozhodovania o návrhu na výmaz išlo o prekvapivý postup správneho orgánu, ako aj súdu, postup mimo rámca legitímnych očakávaní účastníka správneho konania, ako i súdneho konania, o postup narúšajúci princíp právnej istoty zahŕňajúci prvok predvídateľnosti práva a jeho aplikácie.

Žalovaný správny orgán sa ku odvolaniu žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Banskej Bystrici písomne vyjadril, poukázal na dôvody svojho rozhodnutia a na správnosť záverov napadnutého rozsudku krajského súdu a žiadal, aby Najvyšší súd Slovenskej republiky v odvolacom konaní napadnutý rozsudok krajského súdu podľa § 219 O.s.p. potvrdil a účastníkom konania nepriznal právo na náhradu trov konania.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd odvolací (§ 10 ods. 2 OSP) po preskúmaní veci (§ 492 ods. 2 zákona č. 162/2015 Z. z. Správny súdny poriadok) v rozsahu napadnutom odvolaním preskúmal napadnutý rozsudok a konanie, ktoré mu predchádzalo (§ 220 ods. 1 OSP v spojení s § 246c ods. 1 veta prvá OSP), bez nariadenia pojednávania (§ 250ja ods. 2 OSP) s tým, že deň verejného vyhlásenia rozhodnutia bol zverejnený minimálne 5 dní vopred na úradnej tabuli a na internetovej stránke Najvyššieho súdu Slovenskej republiky www.nsud.sk, keď dospel k záveru, že odvolanie žalobcu je dôvodné.

Z odôvodnenia:

Podľa § 220 OSP

odvolací súd rozhodnutie súdu prvého stupňa zmení, ak nie sú splnené podmienky na jeho potvrdenie (§ 219), ani na jeho zrušenie (§ 221 ods. 1).

V správnom súdnictve prejednávajú súdy na základe žalôb prípady, v ktorých fyzická alebo právnická

osoba tvrdí, že bola na svojich právach ukrátená rozhodnutím a postupom správneho orgánu, a žiada, aby súd preskúmal zákonnosť tohto rozhodnutia a postupu (§ 247 ods. 1 OSP).

Podľa čl. 1 ods. 1 veta prvá Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) Slovenská republika je zvrchovaný, demokratický a právny štát.

Podľa čl. 2 ods. 2 ústavy štátne orgány môžu konať iba na základe ústavy, v jej medziach a v rozsahu a spôsobom, ktorý ustanoví zákon.

Podľa čl. 152 ods. 4 ústavy výklad a uplatňovanie ústavných zákonov, zákonov a ostatných všeobecne záväzných právnych predpisov musí byť v súlade s touto ústavou.

Podľa § 245 ods. 2 OSP pri rozhodnutí, ktoré správny orgán vydal na základe zákonom povolenej voľnej úvahy (správne uváženie), preskúmava súd iba, či také rozhodnutie nevybočilo z medzí a hľadísk ustanovených zákonom. Súd neposudzuje účelnosť a vhodnosť správneho rozhodnutia.

V preskúmavanej veci ide v poradí o druhé rozhodnutie Krajského súdu v Banskej Bystrici. Pôvodný rozsudok krajského súdu vo veci vydaný bol zrušený uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 3Sžhuv/2/2013-143 zo dňa 6. novembra 2013, a to z procesných dôvodov.

V novom rozhodnutí prvostupňového súdu zaujal krajský súd rovnaký právny názor ako v pôvodnom rozhodnutí a žalobný návrh žalobcu Ing. H. B. ako nedôvodný zamietol. Krajský súd v dôvodoch svojho rozhodnutia poukázal na ustanovenie § 245 ods. 2 O.s.p. (správne uváženie) a dôvodil, že posúdenie technického stavu veci je kvalifikované správne uváženie (odborná stránka veci) s tým, že správna úvaha predstavuje ponechanie možnosti správnemu orgánu v rámci určitého tolerančného pásma formulovať svoje závery autonómne, nakoľko posúdenie technického stavu veci patrí do predmetu pôsobnosti úradu priemyselného vlastníctva, je zákonnou kompetenciou úradu priemyselného vlastníctva, a preto nie je možné na tento predmet konania ustanoviť ani znalca.

Krajský súd poukázal tiež na to, že navrhovateľ výmazu, obchodná spoločnosť SEPRO spol. s r.o., so sídlom v Bratislave dostatočným spôsobom preukázala, že riešenie zakomponované do úžitkového vzoru č. 2156 s názvom "Plynový radiátor" nepredstavuje novosť, ktorá by presahovala rámec prostej odbornej schopnosti ku dňu, keď bol úžitkový vzor č. 2156 zapísaný do registra dňa 10.02.1999.

Krajský súd ďalej dôvodil, že pokiaľ žalobca v žalobe zdôrazňuje predovšetkým osobitnosť konštrukčných znakov úžitkového vzoru č. 2156, zameriava sa na technickú stránku veci, avšak posudzovanie technickej stránky je v danom prípade podľa § 248 písm. b/ O.s.p. vylúčené z prieskumnej činnosti súdu.

Podľa záverov krajského súdu konštrukčné znaky, ako i úspornosť, resp. vyššia účinnosť, neboli predmetom ochrany ÚV 2156, a preto nemôžu byť predmetom ochrany ÚV 2156.

V danom prípade odvolací súd považoval za potrebné vysporiadať sa s odvolacími námietkami žalobcu, ktoré smerovali predovšetkým k otázke nepreskúmateľnosti jednak rozhodnutia krajského súdu pre nedostatok dôvodov a jednak nepreskúmateľnosti rozhodnutia žalovaného, a to tiež pre nedostatok dôvodov.

Preskúmaním rozhodnutia žalovaného dospel najvyšší súd k záveru, že žalovaný správny orgán sa dôsledne nezaoberal rozkladovými námietkami žalobcu, tieto vôbec bližšie nevyhodnotil, hoci bol povinný tak urobiť. Taktiež napadnuté rozhodnutie krajského súdu sa vôbec bližšie nezaoberalo vecnými a odbornými námietkami žalobcu a v podstate krajský súd sa obmedzil na konštatáciu, že posúdenie technického stavu veci je kvalifikované ako správne uváženie (odborná stránka veci) a že posúdenie technického stavu veci v tomto prípade patrí do predmetu pôsobnosti úradu priemyselného vlastníctva a je jeho zákonnou kompetenciou, a preto nie je možné na tento predmet ustanoviť ani znalca, a preto je posúdenie technickej stránky veci podľa § 248 písm. b) O.s.p. vylúčené z prieskumnej činnosti správnych súdov.

Najvyšší súd Slovenskej republiky považuje za potrebné poukázať i na jednotlivé ustanovenia zákona č. 478/1992 Zb. o úžitkových vzoroch, v znení účinnom v čase zápisu úžitkového vzoru, v zmysle ktorých žalovaný postupoval.

§ 1

Technické riešenia, ktoré sú nové, presahujú rámec prostej odbornej schopnosti a sú priemyselne využiteľné, sa chránia úžitkovými vzormi.

§ 4

(1) Technické riešenie je nové, ak nie je súčasťou stavu techniky.

(2) Stavom techniky na účely tohto zákona je všetko, čo bolo predo dňom, od ktorého prislúcha prihlasovateľovi úžitkového vzoru právo prednosti (§ 9), zverejnené.

§ 5

Technické riešenie je priemyselne využiteľné, ak sa môže opakovane využívať v hospodárskej činnosti.

§ 6

(1) Právo na ochranu úžitkovým vzorom má pôvodca alebo jeho právny nástupca.

(2) Pôvodcom úžitkového vzoru je ten, kto ho vytvoril vlastnou tvorivou prácou.

§ 7

Úžitkové vzory zapisuje Úrad priemyselného vlastníctva Slovenskej republiky (ďalej len "Úrad") do registra úžitkových vzorov (ďalej len "register").

§ 8

(1) O zápis do registra sa žiada prihláškou úžitkového vzoru (ďalej len "prihláška") podanou písomne na

Úrade.

(2) Prihláška úžitkového vzoru smie obsahovať len jedno technické riešenie alebo skupinu riešení, ktoré sú navzájom spojené tak, že uskutočňujú jedinú technickú myšlienku.

(3) Prihláška musí obsahovať:

a) žiadosť o zápis do registra úžitkových vzorov, s uvedením názvu úžitkového vzoru,

b) opis technického riešenia, prípadne jeho dokumentáciu,

c) nároky na ochranu, v ktorých musí byť jasne a stručne vymedzený predmet, ktorý má byť chránený úžitkovým vzorom.

(4) V prihláške sa musí uviesť, kto je pôvodcom predmetu prihlášky úžitkového vzoru.

(5) Vyhotovenie prihlášky musí zodpovedať jednotnej forme a požiadavkám, ktoré Úrad zverejní vo Vestníku Úradu priemyselného vlastníctva Slovenskej republiky (ďalej len Vestník).

V danom prípade považuje najvyšší súd za potrebné zdôrazniť, že rozsah prieskumu zo strany správnych súdov musí naplniť i vo veciach priemyselných práv požiadavku plnej jurisdikcie, a preto nestačí, aby správny súd preskúmaval iba súlad procesných postupov správnych orgánov so zákonom, ale predmetu súdneho prieskumu musí podrobiť i podstatu veci.

Rozsah súdneho prieskumu zo strany správnych súdov musí preto i vo veciach týkajúcich sa oblasti priemyselných práv duševného vlastníctva naplniť požiadavku plnej jurisdikcie, ktorou je nevyhnutné rozumieť posúdenie jednak skutkových a jednak i právnych otázok.

Zrušenie, resp. výmaz zapísaného predmetného úžitkového vzoru v príslušnom registri úradu priemyselného vlastníctva sa bezprostredne dotýka majiteľa predmetného úžitkového vzoru a jeho právnej sféry, a preto v zmysle článku 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd nesporne takémuto subjektu potom prináleží i súdna ochrana v oblasti správneho súdnictva.

Európsky súd pre ľudské práva vyjadril napr. aplikovateľnosť článku 6 Dohovoru vo veciach patentového práva, a to priamo v rozsudku zo dňa 20.11.1995, British-American Tobacco Company Ltd. proti Holandsku, sťažnosť č. 19589/92, bod 67.

Najvyšší súd Slovenskej republiky sa preto nemohol stotožniť s argumentáciou krajského súdu, ktorý dôvodil že v danom prípade "žalobca sa zameriava iba na technickú stránku veci, pričom posudzovanie technickej stránky veci je podľa § 248 písm. b) O.s.p. vylúčené z prieskumnej činnosti správneho súdu a že vzhľadom k tomu, že posúdenie technického stavu veci patrí v tomto prípade do predmetu pôsobnosti úradu priemyselného vlastníctva vo forme správnej úvahy, nie je možné na tento predmet ustanoviť ani znalca".

Najvyšší súd SR považuje za potrebné zdôrazniť že i súdu v oblasti správneho súdnictva prináleží oprávnenie zopakovať alebo vykonať dôkazy, ktorými môže byť preukázaný skutkový stav veci k dátumu rozhodovania správneho orgánu. Takúto možnosť poskytoval správnemu súdu jednak O.s.p. a jednak i zákon č. 162/2015 Z. z. Správny súdny poriadok, ktorý nadobudol účinnosť dňom 1. júla 2016.

V tejto súvislosti považuje najvyšší súd za potrebné poukázať i na ust. § 119 nového Správneho súdneho poriadku (pretože v prípade opätovného súdneho prieskumu po tom, ako rozhodne opäť žalovaný, už bude musieť krajský súd postupovať i v tejto veci v zmysle príslušných procesných ustanovení Správneho súdneho poriadku), v zmysle ktorého ustanovenia správny súd vychádza zo skutkového stavu zisteného orgánom verejnej správy, ak tento zákon neustanovuje inak. Správny súd môže vykonať dôkazy nevyhnutné na preskúmanie zákonnosti napadnutého rozhodnutia alebo opatrenia alebo na rozhodnutie vo veci. To znamená, že správnemu súdu nič nebráni ani v zmysle novej úpravy, aby výnimočne vykonal vo veci dokazovanie.

Taktiež nie je správny súd viazaný skutkovým stavom zisteným orgánom verejnej správy a môže sám vykonať dokazovanie, ak to považuje za nevyhnutné na rozhodnutie vo veci (§ 120 písm. a/ SSP).

V ustanovení § 123 odsek 1 zákonodarca hovorí, že za dôkaz môže slúžiť všetko, čo môže prispieť k náležitému objasneniu veci a čo sa získalo zákonným spôsobom z dôkazných prostriedkov a v odseku 2 tohto ustanovenia zákonodarca hovorí, že dôkazným prostriedkom je najmä výsluch účastníka, výsluch svedka, listina, odborné vyjadrenie, znalecké dokazovanie, posudok a obhliadka. Ak nie je spôsob vykonania dôkazu predpísaný, určí ho správny súd.

Najvyšší súd Slovenskej republiky je toho názoru, že výluku zo súdneho prieskumu podľa § 248 písm. b/ O.s.p. nie je možné na daný prípad uplatniť a v tomto prípade je potrebné tiež vykladať výluku zo súdneho prieskumu správnym súdom výslovne reštriktívnym spôsobom. V opačnom prípade by prakticky nebolo možné žalobcovi poskytnúť žiadnu súdnu ochranu, a to i v prípadoch, keď rozhodnutie správneho orgánu je nepreskúmateľné pre nedostatok dôvodov, keď vôbec bližšie neuvádza a ani nedôvodí vôbec odbornou argumentáciou svoju správnu úvahu a účastník nevie, že prečo a z akých dôvodov nebolo možné rešpektovať a prihliadnuť na jeho odborné argumenty a cíti sa byť dotknutý rozhodnutím úradu priemyselného vlastníctva.

Najvyšší súd považuje za dôležité, že správne orgány, ako i krajský súd bližšie z hľadiska odborných námietok žalobcu nehodnotili, či žalobcovo technické riešenie obsiahnuté v prihláške úžitkového vzoru s prihliadnutím k popisu a výkresom v zmysle prihlášky úžitkového vzoru sa vyznačuje a spĺňa podmienku novosti, ktorá podľa žalobcu ako jedno z troch kritérií pre zápis výrobku do registra úžitkových vzorov bola ÚPV SR rozhodnutím PÚV 256 - 98/ ÚV 2156 - I/150-2007 priznaná a doposiaľ nikým nespochybnená.

Najvyšší súd na rozdiel od žalobcu sa však zároveň prikláňa k právnemu názoru krajského súdu, v zmysle ktorého predmetom ochrany ÚV 2156 nemôžu byť tie konštrukčné znaky, úspornosť, respektíve vyššia účinnosť ÚV 2156, ak neboli tieto predmetom ochrany ÚV 2156. V tejto súvislosti Najvyšší súd zdôrazňuje, že pre rozsah ochrany musí byť skutočne určujúce znenie nárokov na ochranu. V prípade pochybností nezostáva žalovanému iné, než dôsledne prihliadať k ďalším náležitostiam prihlášky, čím úrad zistí prípadné rozpory medzi argumentáciou žalobcu o predmete ochrany ÚV 2156 a tieto skutočnosti z hľadiska ochrany nárokov bude musieť žalovaný transparentným a nepochybným spôsobom vyhodnotiť a povedať v čom spočíva rozdielnosť oboch riešení. Žalobca si musí uvedomiť, že ak má jeho riešenie spĺňať podmienku novosti, je dôležité, či príslušnými konštrukčnými znakmi sa vyznačuje i jeho riešenie v zmysle prihlášky úžitkového vzoru.

V tejto súvislosti Najvyšší súd SR poukazuje i na rozsudok Najvyššieho správneho súdu Českej republiky zo dňa 29.03.2007, č. j. 7 A 52/2002 – 54 (pro rozsah, meze a možnosti poskytnutí ochrany určitému technickému řešení v podobě užitného vzoru je klíčové znění přihlášky užitného vzoru a že náležitosti přihlášky společně s náležitostí stanovenou v § 1 zákona o užitných vzorech jsou klíčové pro vlastní posouzení technického řešení a jeho ochrany).

Taktiež je potrebné zdôrazniť, že medzi náležitosťami prihlášky pre posudzovanie ochrany hrajú zásadnú úlohu nároky na ochranu, pretože nimi sa v zmysle § 8 ods. 3 zákona o úžitkových vzoroch vymedzuje predmet, ktorý má byť chránený úžitkovým vzorom. Z toho vyplýva, že z nárokov na ochranu musí byť zrejmé, čo má byť konkrétne chránené úžitkovým vzorom a v akom rozsahu.

Ďalšie náležitosti prihlášky, ako popis technického riešenia, prípadne jeho dokumentácia, možno využiť pre náležitú predstavu technického riešenia, jeho pochopenia, ako i výkladu nárokov na ochranu, avšak určujúcim kritériom nepochybne je aj formulácia samotných nárokov na ochranu príslušného technického riešenia.

Žalobca na preukázanie svojich odborných tvrdení žiadal, aby bol vo veci ustanovený príslušný súdny znalec, ktorý by zodpovedal na príslušné odborné otázky. Najvyšší súd uvádza, že v tomto smere nič krajskému súdu nebude brániť, ak by vo veci opätovne rozhodoval, aby v prípade pochybností a za účelom odstránenia rozporov vo veci nariadil príslušné znalecké dokazovanie, v ktorom by bol vypracovaný príslušný znalecký posudok. Sú nesporne prípady, v ktorých sú potrebné osobitné odborné znalosti, pretože nie vždy je možné vec posúdiť jednoduchým porovnaním príslušných sporných technických riešení.

V odvolacom konaní žalobca napokon doložil znalecký posudok č. 2/2014 znalkyne z odboru Tepelná energetika a Vykurovanie a vykurovacie zariadenia Z. T. v prílohe, ustanovenej Okresným súdom Bratislava 1 vo veci nekalej súťaže a porušovania práv k duševnému vlastníctvu Plynového radiátora k č. k. 33 CbPv/4/2006, v ktorom konštatuje podľa žalobcu prekročenie rámca prostej odbornej schopnosti technického riešenia podľa úžitkového vzoru k Plynovému radiátoru.

Taktiež i preskúmavané rozhodnutie správneho orgánu musí poskytovať dostatočné záruky svedčiace o tom, že nebolo vydané v dôsledku ľubovôle a spôsobom porušujúcim ústavne zaručené právo na spravodlivý proces pred správnym orgánom. I z odôvodnenia napadnutého rozsudku krajského súdu vyplýva, že krajský súd prakticky prevzal bez ďalšieho závery úradu priemyselného vlastníctva, keď nereagoval na príslušné žalobné námietky žalobcu.

Otázka posúdenia, či bol predmet ochrany úžitkového vzoru v čase jeho zápisu spôsobilý na zápis podľa zákona o úžitkových vzoroch, je otázkou právnou a orgán verejnej správy vychádza pri rozhodovaní zo skutkového stavu zisteného na základe hodnotenia dôkazov. Správna úvaha orgánu verejnej správy sa preto v takomto prípade uplatní iba v obmedzenom rozsahu. Skutkové a právne závery orgánu verejnej správy o týchto otázkach správny súd preskúmava v rámci riadneho posudzovania námietok uplatnených v žalobe, a to v plnom rozsahu.

Ak v konaní pred správnym súdom vyjde najavo nevyhnutnosť posúdenia odborných otázok, správny súd si môže vyžiadať odborné vyjadrenie, príp. i znalecký posudok, s výnimkou prípadov, v ktorých by si posúdenie danej veci nevyžadovalo osobitné odborné vedomosti.

Za takéhoto skutkového a právneho stavu veci nepovažuje najvyšší súd za dôvodné zaoberať sa všetkými ďalšími námietkami žalobcu, pretože zistená nepreskúmateľnosť rozsudku krajského súdu, ako i oboch správnych orgánov spočívajúca v nedostatku dôvodov, predstavuje takú vadu konania, ktorá sa dotýka samotnej zákonnosti napadnutého rozhodnutia a táto skutočnosť je sama osebe vždy dôvodom pre zrušenie príslušného rozhodnutia.

Najvyšší súd SR zároveň dáva do pozornosti žalovaného dôležitú informáciu, že navrhovateľ výmazu, a to obchodná spoločnosť SEPRO, spol. s r.o. v priebehu odvolacieho konania prekvapivo zanikla, keď bola vymazaná z obchodného registra, ktorú skutočnosť najvyššiemu súdu oznámil jej právny zástupca JUDr. H. Z tohto dôvodu v podstate v konaní pred žalovaným by odpadol predmet konania. Tieto skutočnosti si však ešte žalovaný bližšie zákonným spôsobom overí.

Vzhľadom na všetky uvedené skutočnosti Najvyšší súd SR rozsudok Krajského súdu v Banskej Bystrici zmenil a rozhodnutia správnych orgánov vydané v inštančnom postupe zrušil a vec vrátil žalovanému správnemu orgánu na ďalšie konanie.

O náhrade trov konania odvolací súd rozhodol podľa § 224 ods. 1 OSP v spojení s § 246c veta prvá OSP a § 250k ods. 1 OSP tak, že úspešnému žalobcovi priznal právo na náhradu trov konania. Náhrada trov konania spočíva v zaplatenom súdnom poplatku vo výške 70 €, ako i trovách právneho zastúpenia, ktoré boli právnym zástupcom žalobcu vyčíslené v súlade so vyhláškou č. 655/2004 Z.z.

Toto rozhodnutie prijal Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte pomerom hlasov 3:0 (§ 3 ods. 9 zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení účinnom od 01. mája 2011).

68.

R O Z H O D N U T I E

Pravdepodobnosť udelenia azylu, resp. doplnkovej ochrany, ktorá by bola zrejmá už v okamihu rozhodovania o zaistení cudzinca podľa § 88a ods.1 písm. b) zákona č. 404/2011 Z. z. o pobyte cudzincov a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov môže predstavovať prekážku zaistenia cudzinca.

(Rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 30. marca 2016, sp. zn. 10Sza/8/2016)

Krajský súd v B. potvrdil rozhodnutie č. PPZ-HCP-BA9-28-009/2016-AV zo dňa 16. januára 2016, ktorým bol navrhovateľ zaistený podľa § 88a ods. 1 písm. b/ zákona č. 404/2011 Z. z. o pobyte cudzincov a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o pobyte cudzincov“), a to dňom 16.01.2016 na čas nevyhnutne potrebný na rozhodnutie o jeho žiadosti o udelenie azylu, najdlhšie do 19.04.2016, na účel zistenia tých skutočností, na ktorých je založená jeho žiadosť o udelenie azylu, ktoré by bez zaistenia nebolo možné získať, najmä ak existuje riziko jeho úteku, a na výkon jeho zaistenia určil Útvar policajného zaistenia pre cudzincov v M.

Predmetom odvolacieho konania bol rozsudok krajského súdu, ktorým bolo potvrdené rozhodnutie odporcu o zaistení navrhovateľa podľa § 88a ods. 1 písm. b) zákona o pobyte cudzincov. Navrhovateľ namietal nedostatočné zistenie skutkového stavu odporcu s ohľadom na pravdepodobnosť udelenia azylu navrhovateľovi, ako žiadateľovi pochádzajúceho z vojnou zmietanej S. Navrhovateľ upriamil pozornosť na skutočnosť, že odporca sa nedostatočne vysporiadal so skutočnosťou vysokej pravdepodobnosti udelenia azylu resp. doplnkovej ochrany, ktorá môže predstavovať prekážku zaistenia cudzinca.

Z napadnutého rozhodnutia je zrejmé, že odporca svoj postup oprel o dôvody zaistenia vyplývajúce ustanovenie § 88a ods. 1 písm. b) zákona o pobyte cudzincov, jeho povinnosťou preto bolo v odôvodnení svojho rozhodnutia zaoberať sa preukázaním splnenia tam uvedených predpokladov.

Z o d ô v o d n e n i a :

Z obsahu citovaného ustanovenia je zrejmé, že účelom zaistenia v zmysle citovaného ustanovenia je zistenie skutočností, na ktorých je založená žiadosť o udelenie azylu, ktoré by bez zaistenia nebolo možné získať. Z rozhodnutia odporcu však nie je zrejmé, resp. odporca v rozhodnutí neidentifikoval žiadne úkony, ktoré je potrebné v konaní o udelenie azylu vykonať a ani neuviedol, ktoré úkony by nebolo možné vykonať bez zaistenia navrhovateľa. V tejto časti odvolací súd považuje námietku navrhovateľa týkajúcej sa nedostatočného zistenia skutkového stavu a uvedenia nedostatku dôvodov zaistenia podľa § 88a ods. 1 písm. b) zákona o pobyte cudzincov za dôvodnú. V súvislosti s uvedeným odvolací súd poukazuje na rozhodnutie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 1Sža/5/2015 zo dňa 06.02.2015, ktoré uvádza, že „Vychádzajúc z uvedeného nemala teda v záujme presvedčivosti

rozhodnutia odporcu o zaistení v jeho odôvodnení absentovať zmienka o takých skutočnostiach, ktoré by naplnenie citovaného zákonného účelu zaistenia dostatočne zrozumiteľne odôvodňovali, napr. na základe čoho vyvstala potreba zisťovania skutočností týkajúcich sa jeho žiadosti o azyl, či išlo o súčinnosť s Migračným úradom, prípadne na aké skutočnosti malo byť zisťovanie vykonané resp. aké úkony si takéto zisťovanie ešte vyžiada, najmä ak je zrejmé, že navrhovateľ potom čo požiadal o azyl už dňa 22.09.2014 absolvoval v azylovom konaní vstupný pohovor".

Najvyšší súd poukazuje na nález Ústavného súdu SR, č.k. II. ÚS 147/2013-50, v ktorom sa ústavný súd vyjadril, že veľká pravdepodobnosť udelenia azylu, resp. doplnkovej ochrany, ktorá by bola zrejmá už v okamihu rozhodovania o zaistení cudzinca, by mohla predstavovať prekážku zaistenia cudzinca. Navrhovateľ pochádza zo S. a vzhľadom na bezpečnostnú situáciu v krajine, kde prebieha už piatym rokom ozbrojený konflikt charakterizovaný neselektívnym násilím a taktiež vzhľadom na mesto, z ktorého navrhovateľ pochádza (A.), v ktorom nepretržite prebiehajú ozbrojené strety medzi armádou a rôznymi ozbrojenými povstaleckými skupinami, je možné predpokladať, že navrhovateľovi bude poskytnutá v konaní o udelenie azylu niektorá z foriem medzinárodnej ochrany, čo v prípade navrhovateľa predstavuje, ako je vyššie uvedené, prekážku pre jeho ďalšie zaistenie.

Z obsahu citovaného zákonného ustanovenia § 88a ods. 1 písm. b/ zákona o pobyte cudzincov okrem iného vyplýva, že žiadateľa o udelenie azylu možno zaistiť, ak na dosiahnutie účelu nie je možné využiť iné menej závažné prostriedky. Okrem toho, že rozhodnutie odporcu neobsahuje presvedčivé zdôvodnenie potreby zisťovania akýchkoľvek ďalších skutočností okrem tých, na ktoré bol navrhovateľ už vypočutý pri vstupnom pohovore v azylovom konaní dňa 14.01.2016, z rozhodnutia odporcu nevyplýva, na základe čoho ustálil nemožnosť využitia menej závažných opatrení, v rámci ktorých by v prípade navrhovateľa ako žiadateľa o azyl prichádzalo do úvahy v zmysle zákona o azyle (§ 23 ods. 3 písm. c/ resp. § 23a ods. 1 zákona č. 48/2002 Zb.) zdržiavanie sa v azylovom zariadení bez možnosti udelenia priepustky, čím sa správny orgán nezaoberal, resp. z odôvodnenia jeho rozhodnutia to nevyplýva. K nedostatočnému odôvodneniu rozhodnutia odvolací súd poukazuje tiež na rozhodnutie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 1Sža/5/2015 zo dňa 06.02.2015, ktoré uvádza, že „V tejto súvislosti je treba zdôrazniť, že vytýkané nedostatky odôvodnenia preskúmavaného rozhodnutia nemôžu byť konvalidované prípadným dodatočným vysvetlením resp. doplňujúcim vyjadrením odporcu a ani súdu neprislúcha spôsobom presahujúcim akceptovateľnú mieru dopĺňať resp. absentujúce argumenty odporcu nahrádzať svojimi a vyvodzovať z nich závery, ku ktorým mal dospieť odporca, ktorého postup a úvahy mali byť obsahom odôvodnenia jeho rozhodnutia, pretože takáto aktivita presahuje rámec preskúmavacej právomoci súdu a zároveň zasahuje do sféry kompetencie správneho orgánu v agende vymedzenej zákonom o pobyte cudzincov."

Najvyšší súd považoval za dôvodnú aj námietku navrhovateľa týkajúcu sa nedostatočného posúdenia alternatív zaistenia uvedených v § 89 ods. 1 zákona o pobyte cudzincov. Navrhovateľ v zápisnici o vyjadrení účastníka konania zo dňa 16.01.2016 uviedol, že si vie zabezpečiť finančné prostriedky na pokrytie životných nákladov, ktoré mu vie zaslať jeho brat žijúci vo Š. V súvislosti so schopnosťou navrhovateľa si zabezpečiť finančné prostriedky navrhovateľ v zápisnici uviedol, že mu brat už raz poslal finančné prostriedky do zaistenia, konkrétne 87 €, prostredníctvom Western Union, čo zároveň aj doložil potvrdením z ÚPZC Medveďov. Uvedené

skutočnosti odporca žiadnym spôsobom nevyhodnotil a iba skonštatoval, že „Správny orgán sa zaoberal aj alternatívami zaistenia v zmysle § 89 ods. 1 písm. a) zákona o pobyte cudzincov, pričom účastník konania nesplnil podmienku podľa § 89 ods. 3 zákona o pobyte cudzincov, pretože „to neplatí, ak ide o žiadateľa o azyl.“ Uvedený záver nenasvedčuje dostatočnému posúdeniu alternatív uvedených v zmysle § 89 ods. 1 zákona o pobyte cudzincov.

Za dôvodnú považoval aj námietku navrhovateľa týkajúcu sa posúdenia rizík a hrozby úteku navrhovateľa. Najvyššiemu súdu nie je zrejmé ako dospel odporca k záveru, že existuje riziko a hrozba úteku navrhovateľa. Pôvodný cieľ cesty navrhovateľa ako aj existencia rodiny vo Š. bez ďalšieho podľa najvyššieho súdu nepredstavuje dostatočný predpoklad existencie rizika úteku navrhovateľa, či už do pôvodnej krajiny, do ktorej chcel navrhovateľ ísť (N.) alebo do Š. za svojim bratom. Pozornosti najvyššieho súdu neuniklo, že počas celého konania pred odporcom sa navrhovateľ, ako žiadateľ o azyl, nevyjadril, že by chcel opustiť územie Slovenskej republiky a odísť do inej krajiny. Podľa názoru najvyššieho súdu neobstojí ani argument, že existuje riziko úteku navrhovateľa, pretože nemá na území Slovenskej republiky doposiaľ udelený pobyt. K uvedenému odvolací súd odkazuje na rozsudok Najvyššieho súdu SR sp. zn. 1Sža/23/2014 zo dňa 13.10.2014, v ktorom uviedol, že „Podľa Smernice Parlamentu a Rady 2008/115/ES zo 16. decembra 2008 o spoločných normách a postupoch členských štátov na účely návratu štátnych príslušníkov tretích krajín, ktorí sa neoprávnene zdržiavajú na ich území (podľa jej preambuly) v súlade so Smernicou Rady 2005/85/ES z 1. decembra 2005 o minimálnych štandardoch pre konanie v členských štátoch o priznávaní a odnímaní postavenia utečenca by sa štátny príslušník tretej krajiny, ktorý požiadal o azyl v členskom štáte, nemal považovať za neoprávnene sa zdržiavajúceho na území tohto členského štátu, pokiaľ nenadobudlo účinnosť rozhodnutie o neudelení azylu alebo rozhodnutie, ktorým sa ukončilo jeho právo na pobyt ako žiadateľa o azyl.“

Z uvedeného je zrejmé, že skutočnosť, že navrhovateľ nemá na území Slovenskej republiky udelený niektorý z typov pobytov podľa zákona o pobyte cudzincov, nemohla viesť odporcu a ani krajský súd k záveru, že sa na území Slovenskej republiky zdržiava neoprávnene, na základe čoho existuje u osoby navrhovateľa riziko jeho úteku. Preto vyhodnotenie rizika úteku navrhovateľa ako žiadateľa o azyl s poukazom, že doposiaľ nebol navrhovateľovi udelený žiadny typ pobytu podľa zákona o pobyte cudzincov, je nesprávne.

Z uvedených dôvodov dospel odvolací súd na rozdiel od súdu prvého stupňa k záveru, že námietky navrhovateľa boli spôsobilé spochybniť zákonnosť napadnutého rozhodnutia odporcu, neboli teda splnené predpoklady na jeho potvrdenie súdom prvého stupňa, a preto odvolací súd napadnutý rozsudok zmenil tak, že rozhodnutie odporcu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie (§ 250ja ods. 3 O.s.p.).

O povinnosti bezodkladne prepustiť navrhovateľa tak ako je uvedené vo výroku tohto rozsudku odvolací súd rozhodol podľa § 250sa ods. 7 O.s.p., podľa ktorého súd v rozhodnutí, ktorým zruší a vráti rozhodnutie o zaistení na ďalšie konanie, zároveň nariadi bezodkladné prepustenie osoby zo zaistenia.

69.

R O Z H O D N U T I E

Námietky nesúladu rozhodnutia o zaistení podľa § 88 ods. 1 písm. b) zákona č. 404/2011 Z. z. o pobyte cudzincov a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov s čl. 5 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a s čl. 15 ods. 2 smernice Európskeho parlamentu a Rady 2008/115/ES zo 16. decembra 2008 o spoločných normách a postupoch členských štátov na účely návratu štátnych príslušníkov tretích krajín, ktorí sa neoprávnene zdržiavajú na ich území, s poukazom na tvrdené neprepustenie cudzinca zo zaistenia, nemôžu obstáť za situácie, keď sa preukáže, že cudzinec bol zo zaistenia po predchádzajúcom rozhodnutí súdu o zrušení rozhodnutia o zaistení a nariadení prepustenia zo zaistenia dokázateľne a fyzicky prepustený.

(Rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 18. marca 2016, sp. zn. 10Sza/6/2016)

Krajský súd v Bratislave rozsudkom potvrdil rozhodnutie č.p.: PPZ-HCP-BA9-6-066/2016-AV zo dňa 5. januára 2016, ktorým odporca zaistil navrhovateľa podľa § 88 ods. 1 písm. b) zákona č. 404/2011 Z.z. o pobyte cudzincov a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o pobyte cudzincov“), a to dňom 5. januára 2016 na čas nevyhnutne potrebný, a stanovil dĺžku zaistenia do zrealizovania výkonu administratívneho vyhostenia, najdlhšie do 27. marca 2013, a navrhovateľa umiestnil v Útvare policajného zaistenia pre cudzincov M.

Predmetom odvolacieho konania bol rozsudok krajského súdu, ktorým bolo potvrdené rozhodnutie odporcu o zaistení navrhovateľa podľa § 88 ods. 1 písm. b/ zákona o pobyte cudzincov.

Z o d ô v o d n e n i a :

Podľa § 88 ods. 1 písm. b) zákona o pobyte cudzincov policajt je oprávnený zaistiť štátneho príslušníka tretej krajiny na účel výkonu jeho administratívneho vyhostenia alebo výkonu trestu vyhostenia.

Podľa § 88 ods. 4 veta prvá zákona o pobyte cudzincov štátny príslušník tretej krajiny môže byť zaistený na čas nevyhnutne potrebný, najviac na šesť mesiacov.

Podstatnou odvolacou námietkou navrhovateľa bola namietaná nezákonnosť a nesúlad rozhodnutia odporcu o zaistení navrhovateľa s čl. 5 Európskeho dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a čl. 15 ods. 2 Návratovej smernice č. 2008/115/ES s ohľadom na neprepustenie navrhovateľa zo zaistenia.

Navrhovateľ krajskému súdu vyčítal, že napriek uplatneniu uvedenej námietky sa ňou vôbec nezoberal a nezaujal ani stanovisko k rozsudku Nejvyšší správniho soudu Českej republiky sp. zn. 9 As 111/2012 zo dňa 1. 11. 2012.

Hoci navrhovateľovi bolo potrebné prisvedčiť, že krajský súd sa uvedenou námietkou nezoberal, s poukazom na charakter prejednávanej veci nebolo účelné rozsudok krajského súdu zrušiť a vec mu vrátiť na ďalšie konanie, naviac keď po vyhodnotení uvedenej námietky dospel odvolací súd k záveru, že táto nie je dôvodná a nebola spôsobilá spochybniť zákonnosť napadnutého rozhodnutia odporcu.

Na tomto mieste považuje odvolací súd k námietke navrhovateľa týkajúcej sa nezákonnosti a nesúladu rozhodnutia odporcu o jeho zaistení s čl. 5 Európskeho dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a čl. 15 ods. 2 Návratovej smernice č. 2008/115/ES s ohľadom na jeho neprepustenie zo zaistenia uviesť nasledovné.

Na podporu tvrdenej nezákonnosti rozhodnutia o zaistení navrhovateľ predložil ako podporný dôkaz rozsudok Nejvyššího správniho soudu Českej republiky sp. zn. 9 As 111/2012 zo dňa 1. 11. 2012.

Odvolací súd po oboznámení sa s argumentáciou predloženého rozsudku musí konštatovať, že v prípade navrhovateľa nebolo možné aplikovať závery a právnu argumentáciu rozhodnutia Nejvyššího správniho soudu Českej republiky, pretože z rozsudku Nejvyššího správniho soudu Českej republiky sp. zn. 9 As 111/2012 zo dňa 1. 11. 2012 vyplýva, že v uvedenom prípade po zrušení pôvodného rozhodnutia o zaistení cudzinca nedošlo k prepusteniu cudzinca zo zaistenia a správny orgán vydal nové rozhodnutie o jeho zaistení, čo považoval Nejvyšší správní soud za pochybenie, rovnako tak toto pochybenie vytkol krajskému súdu, ktorý tento postup aproboval, ktoré je podľa Nejvyšší správního soudu zjavne v rozpore s čl. 15 ods. 2 in fine návratovej smernice.

Pri porovnaní týchto dvoch prípadov, odvolací súd nezistil zhodu v skutkových okolnostiach, ale naopak rozdiel videl v tom, že odporca v preskúmavanom prípade po predchádzajúcom zrušení rozhodnutia odporcu o jeho zaistení, navrhovateľa zo zaistenia prepustil. Uvedené jednoznačne vyplýva z obsahu administratívneho spisu, konkrétne z príkazu na prepustenie štátneho príslušníka tretej krajiny z útvaru policajného zaistenia pre cudzincov. Podľa odvolacieho súdu neobstojí námietka navrhovateľa, že k jeho prepusteniu zo zaistenia nedošlo, nakoľko z obsahu administratívneho spisu jednoznačne vyplynulo, že navrhovateľ bol prepustený na slobodu dňa 5.1.2016 o 10.30 hod.

Z obsahu administratívneho spisu vyplynulo, že toho istého dňa, teda 5.1.2016 o 10.40 hod., bol navrhovateľ kontrolovaný hliadkou OCP PZ Trnava a následne bol predvedený na OCP PZ Trnava (z dôvodu podozrenia z jeho neoprávneného pobytu na území SR), o čom svedčí záznam o jeho predvedení na OCP PZ Trnava zo dňa 5.1.2016 o 10.45 hod.

Z obsahu administratívneho spisu ďalej vyplynulo, že po vypočutí navrhovateľa, ktoré sa uskutočnilo dňa 5.1.2016 o 13.00 hod., a po vyhodnotení vyjadrenia jeho bývalej manželky, ktorá bola vypočutá k možnostiam jeho ubytovania, resp. k finančným a majetkovým pomerom, teda k alternatívam zaistenia, a po konfrontácii vyjadrenia navrhovateľa a jeho bývalej manželky odporca vydal rozhodnutie o zaistení navrhovateľa podľa § 88 ods. 1 písm. b/ zákona o pobyte cudzincov.

Pre posúdenie dôvodnosti námietok navrhovateľa, ktorý namietal rozpor a nesúlad rozhodnutia odporcu

o jeho zaistení s čl. 5 Európskeho dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a čl. 15 ods. 2 Návratovej smernice č. 2008/115/ES, s ohľadom na neprepustenie navrhovateľa zo zaistenia, bolo preto primárne potrebné posúdiť, či navrhovateľ bol zo zaistenia prepustený.

S poukazom na obsah administratívneho spisu, z ktorého bolo potrebné vychádzať, odvolací súd ustálil, že námietky navrhovateľa, ktorými namietal, že odporca nebol oprávnený vydať rozhodnutie o opakovanom zaistení, nakoľko tento postup viedol k pokračovaniu zaistenia, nemohli obstáť, pretože tvrdenie navrhovateľa, že k jeho prepusteniu zo zaistenia nedošlo, sa nepreukázali ako pravdivé.

Na základe uvedeného dospel odvolací súd k záveru, že námietky navrhovateľa o nesúlade rozhodnutia o zaistení s čl. 5 Európskeho dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a čl. 15 ods. 2 Návratovej smernice č. 2008/115/ES nemohli obstáť, pretože navrhovateľ bol preukázateľne zo zaistenia prepustený a k jeho zaisteniu, ktoré je predmetom súdneho prieskumu, došlo po tom, čo odporca vykonal dokazovanie potrebné k posúdeniu existencie alternatív zaistenia, k čomu ho zaviazal po predchádzajúcom zrušení rozhodnutia o zaistení navrhovateľa krajský súd.

Odvolací súd vyhodnotil za nedôvodnú aj námietku navrhovateľa týkajúcu sa nevyhostiteľnosti navrhovateľa z dôvodu podľa navrhovateľa stále platného rozhodnutia Migračného úradu MV SR, MU, č. p. MU-7578/PO- Ž/2002 zo dňa 2. 6. 2004.

Ako vyplynulo z podaného odvolania, navrhovateľ sa neuspokojil s vyhodnotením uvedenej námietky zo strany krajského súdu, ktorý v dôvodoch rozsudku uviedol, že podľa vyjadrenia migračného úradu MV SR bola nevyhostiteľnosť konštatovaná iba s ohľadom na jeho manželstvo so slovenskou štátnou občianskou, ktoré (manželstvo) už zaniklo, tak ako to tvrdil odporca.

I keď odvolací súd musí dať za pravdu navrhovateľovi, že uvedené rozhodnutie Migračného úradu MV SR o zákaze vyhostenia navrhovateľa nebolo zrušené, pri skúmaní a účelnosti zaistenia a vyhostiteľnosti navrhovateľa bolo potrebné posudzovať účinky takéhoto rozhodnutia z pohľadu existencie podmienok, pre ktoré bolo vydané, v čase rozhodovania odporcu o zaistení.

Pokiaľ odporca vychádzal z toho, že manželstvo navrhovateľa s občiankou Slovenskej republiky bolo rozvedené dňa 7.5.2012 (ako to uvádza odporca v dôvodoch svojho rozhodnutia a navrhovateľ to nepoprel), odporca nepochybil, keď na uvedené rozhodnutie Migračného úradu MV SR č. p. MU-7578/PO- Ž/2002 zo dňa 2. 6. 2004 neprihliadol, pretože to sa stalo vzhľadom na zánik manželstva, na existenciu ktorého bolo viazané, obsolentným, teda neúčinným rozhodnutím.

Námietka navrhovateľa, že rozhodnutie krajského súdu je nepreskúmateľné, neobstojí, pretože rovnaký názor zastával aj krajský súd, keď uviedol, že išlo o rozhodnutie vydané s ohľadom na jeho manželstvo.

K dôkazom, ktoré predložil navrhovateľ spolu s opravným prostriedkom krajskému súdu na podporu

tvrdenia o splnení podmienok pre uloženie miernejších opatrení, odvolací súd uvádza, že na takéto dôkazy nemohol krajský súd prihliadnuť, pretože z ustanovenia § 250i ods.1 OSP vyplýva, že pri preskúmavaní zákonnosti rozhodnutia je pre súd rozhodujúci skutkový stav, ktorý tu bol v čase vydania napadnutého rozhodnutia. Odporca pri skúmaní podmienok, ktoré umožňujú namiesto zaistenia uloženie miernejších opatrení, vychádzal predovšetkým z výsluchu navrhovateľa, ako aj z vyjadrení jeho bývalej manželky a z dôkazov, ktorými disponoval odporca v čase vydania napadnutého rozhodnutia.

Z obsahu administratívneho spisu (zo zápisnice o vyjadrení navrhovateľa zo dňa 5.1.2016) vyplynulo, že navrhovateľ na otázku, ako si vie zabezpečiť finančné prostriedky potrebné na zabezpečenie svojich potrieb a zaplatenie ubytovania, uviedol, že jeho starší brat, ktorý žije v M., mu sľúbil, že mu pošle 300 € prostredníctvom bývalej manželky a že takto mu už poslal peniaze viackrát.

Toho istého dňa odporca vypočul aj bývalú manželku navrhovateľa, ktorá uviedla, že nedokáže zabezpečiť ubytovanie pre navrhovateľa - bývalého manžela, nemá takú možnosť, nevlastní žiadnu nehnuteľnosť, býva u svojej matky a tá nesúhlasí s tým, aby u nej býval navrhovateľ. Nevie zabezpečiť ani finančné prostriedky, zo svojich prostriedkov mu nechce dávať, platila už za neho veľa počas doby, čo spolu žili.

Ako vyplynulo ďalej z obsahu spisu (úradný záznam nstržm. L. zo dňa 5.1.2016), odporca po vypočutí navrhovateľa telefonicky kontaktoval bývalú manželku navrhovateľa a tá bola dotazovaná na tvrdenie navrhovateľa, že už viac razy mal brat navrhovateľa poslať peniaze prostredníctvom Western Union práve dotazovanej - bývalej manželke navrhovateľa. Tá uviedla, že uvedeným spôsobom od brata navrhovateľa ani od inej osoby jej nikdy neboli do uvedeného dňa 5.1.2016 peniaze doručené a následne ňou odovzdané navrhovateľovi.

Pokiaľ teda navrhovateľ vyčítal krajskému súdu, že k uvedenému dôkazu, potvrdeniu o prijatí finančnej hotovosti S. N. prostredníctvom služby Western union, a to v súvislosti s námietkou primeranosti zaistenia a prípustnosti iných rovnako účinných opatrení, nezaujal žiadne stanovisko, možno to krajskému súdu vytknúť, avšak vzhľadom na to, že potvrdenie o prijatí finančnej hotovosti je datované dňom 7.1.2016, teda po vydaní rozhodnutia odporcu o zaistení (zo dňa 5.1.2016), nebolo možné podľa odvolacieho súdu na takýto dôkaz prihliadnuť, pretože je zrejmé, že odporca takýmto dôkazom pred vydaním rozhodnutia nedisponoval. Odporca preto na základe vykonaných dôkazov učinil podľa odvolacieho súdu správny záver, že v prípade navrhovateľa neboli splnené podmienky pre uloženie miernejších opatrení v zmysle zákona o pobyte cudzincov. Podľa odvolacieho súdu navrhovateľovi sa uplatnenými námietkami nepodarilo spochybniť zákonnosť napadnutého rozhodnutia odporcu o jeho zaistení, pretože tieto neboli spôsobilé preukázať, že v jeho prípade nedošlo k prepusteniu zo zaistenia, ako tvrdil, rovnako tak nepreukázal, že dôvody zaistenia neexistujú, a nebolo možné ani spochybniť existenciu prebiehajúceho procesu vyhostenia.

Najvyšší súd Slovenskej republiky považoval odvolacie námietky navrhovateľa za nedôvodné a nespôsobilé spochybniť vecnú správnosť napadnutého rozsudku. Nezistil ani žiadne pochybenie v postupe odporcu ani krajského súdu. Krajský súd sa až na námietku týkajúcu sa nesúladu rozhodnutia o zaistení s čl. 5 Európskeho

dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a čl. 15 ods. 2 Návartovej smernice č. 2008/115/ES s ohľadom na neprepustenie navrhovateľa zo zaistenia v nadväznosti na rozhodnutie Nejvyššího správniho soudu Českej republiky sp. zn. 9 As 111/2012 zo dňa 1. 11. 2012 (na ktorú dal odpoveď v odvolacom konaní Najvyšší súd Slovenskej republiky) dostatočne vysporiadal s námietkami navrhovateľa uplatnenými v opravnom prostriedku.

Z uvedených dôvodov preto bolo možné vyvodiť záver, že rozhodnutie odporcu o zaistení navrhovateľa podľa § 88 ods.1 písm. b/ zákona o pobyte cudzincov, bolo potrebné považovať za rozhodnutie vydané v súlade so zákonom a krajský súd nepochybil, ak jeho rozhodnutie potvrdil. Odvolací súd sa s právnym záverom uvedeným v jeho rozsudku stotožnil, námietkam navrhovateľa nevyhovel a napadnutý rozsudok podľa § 219 OSP v spojení s § 246c OSP ako vecne správny potvrdil.

70.

R O Z H O D N U T I E

Hoci zákon č. 404/2011 Z. z. o pobyte cudzincov a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov pripúšťa, aby spolu s rodičom boli umiestnené do útvaru policajného zaistenia aj deti (§ 94 ods. 3), správny orgán musí s poukazom na najlepší záujem dieťaťa (zakotvený v čl. 3 bod 1 Dohovoru o právach dieťaťa, ktorý zaručuje dieťaťu právo na posúdenie jeho najlepších záujmov a ich prvoradé zohľadnenie pri akýchkoľvek krokoch alebo rozhodnutiach, ktoré sa ho týkajú, tak vo verejnej, ako aj v súkromnej sfére) postupovať obozretne pri umiestňovaní detí spolu s rodičom v útvare policajného zaistenia. Pri úvahe o ich umiestnení by nemal správny orgán opomenúť, že najlepší záujem dieťaťa, ktorý je vyjadrením hodnôt, na ktorých je postavený systém ochrany práv dieťaťa, nie je možné účinne dosiahnuť bez reflektovania na judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva, ktorá ohľadne pozbavenia osobnej slobody dieťaťa a ochrany práv a najlepšieho záujmu dieťaťa vo veciach zaistenia maloletých cudzincov, najmä tých, ktorí sú v sprievode rodičov, opakovane konštatovala porušenie čl. 3 Dohovoru o právach dieťaťa, ako aj čl. 3 Európskeho dohovoru o ľudských právach.

(Rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo 14. júna 2016, sp. zn. 10Sza/12/2016)

Krajský súd v K. potvrdil rozhodnutie č. PPZ-HCP-PO9-DT-8-013/2016 zo dňa 04.04.2016, ktorým odporca rozhodol o zaistení navrhovateľky podľa § 88a ods. 1 písm. b) zákona č. 404/2011 Z. z. o pobyte cudzincov a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon o pobyte cudzincov“) dňom 04.04.2016 na čas nevyhnutne potrebný, najviac do 04.09.2016. Zároveň ju spolu s jej tromi maloletými deťmi umiestnil v Útvare policajného zaistenia pre cudzincov v Sečovciach.

Predmetom odvolacieho konania rozsudok krajského súdu, ktorým bolo potvrdené rozhodnutie odporcu o zaistení navrhovateľa podľa § 88a ods. 1 písm. b/ zákona o pobyte cudzincov.

Z o d ô v o d n e n i a :

K odvolacej námietke navrhovateľky, ktorá poukazovala na nutnosť obozretného posudzovania prípadov zaisťovania rodín cudzincov s maloletými deťmi, aj s poukazom na judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva, odvolací súd na tomto mieste považuje za dôležité zdôrazniť, že z judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva vyplýva, že deti by nemali byť pozbavované osobnej slobody, a to bez ohľadu na to, či majú zákonného zástupcu alebo sú bez sprievodu.

Európsky súd pre ľudské práva rozhodol vo viacerých prípadoch, že umiestnenie detí v zariadeniach, kde boli pozbavené osobnej slobody, bolo porušením čl. 3 Dohovoru o právach dieťaťa a čl. 3 Európskeho dohovoru o ľudských právach.

Zákon o pobyte cudzincov neumožňuje zaistiť deti bez sprievodu alebo odlúčené od rodičov (podľa § 88 ods. 8 zákona o pobyte cudzincov ustanovenie odseku 1 sa nevzťahuje na maloletú osobu, ktorá nemá zákonného zástupcu).

Hoci zákon o pobyte cudzincov pripúšťa, aby spolu s rodičom boli umiestnené do útvaru policajného zaistenia aj deti (Podľa § 94 ods. 3 zákona o pobyte cudzincov rodina sa umiestni v zariadení spolu. Ak zariadenie rozhodne o rozdelení rodiny, musí vždy prihliadať na to, aby dôsledky tohto rozdelenia boli primerané jeho dôvodom.), správny orgán musí s poukazom na najlepší záujem dieťaťa (zakotvený v čl. 3 bod 1 Dohovoru o právach dieťaťa, ktorý zaručuje dieťaťu právo na posúdenie jeho najlepších záujmov a ich prvoradé zohľadnenie pri akýchkoľvek krokoch alebo rozhodnutiach, ktoré sa ho týkajú, tak vo verejnej, ako aj v súkromnej sfére), postupovať obozretne pri umiestňovaní detí spolu s rodičom v útvare policajného zaistenia a pri úvahe o ich umiestnení by nemal opomenúť, že najlepší záujem dieťaťa, ktorý je vyjadrením hodnôt, na ktorých je postavený systém ochrany práv dieťaťa, nie je možné účinne dosiahnuť bez reflektovania na judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva, ktorá ohľadne pozbavenia osobnej slobody dieťaťa a ochrany práv a najlepšieho záujmu dieťaťa vo veciach zaistenia maloletých cudzincov, najmä tých, ktorí sú v sprievode rodičov, opakovane konštatovala porušenie čl. 3 Dohovoru o právach dieťaťa, ako aj čl. 3 Európskeho dohovoru o ľudských právach.

Podľa názoru odvolacieho súdu správny orgán pri úvahe o umiestnení detí spoločne s rodičom do útvaru policajného zaistenia by mali zohľadniť, že tak ako deti bez sprievodu, tak aj deti, ktoré sú na ceste s rodičmi, by nemali trpieť zdĺhavým pobytom v zaistení, naviac v situácii, keď rodičia detí sú v postavení žiadateľov o azyl a deklarujú, že disponujú finančnými prostriedkami, ktorými dokážu pokryť svoje náklady spojené s pobytom na území SR.

Odvolací súd považuje za dôležité tiež zdôrazniť, že deti by nemali byť postihované za imigračný status svojich rodičov (t.j. za to, že ich rodičia cestujú bez potrebných dokladov, resp. s pozmenenými, dokonca falšovanými dokladmi), ani za ich predchádzajúce správanie, ktoré je vyhodnocované ako riziko úteku.

V tejto súvislosti odvolací súd dáva do pozornosti rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva zo dňa 19. januára 2012, vo veci Popov proti Francúzsku sťažnosť č. 39472/07 a 39474/07, kde boli zaistení rodičia spolu s deťmi. Európsky súd pre ľudské práva v tomto prípade konštatoval porušenie článku 3 Dohovoru v dôsledku zaistenia detí v detenčnom centre, hoci boli deti zaistené spolu s ich rodičmi. Aj napriek tomu, že bola rodina ubytovaná oddelene od ostatných zaistených cudzincov, Európsky súd pre ľudské práva dospel k záveru, že materiálne vybavenie nebolo prispôsobené potrebám detí.

Odvolací súd poukazuje tiež na rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva zo dňa 12. október 2006 vo veci Mubilanzila Mayeka a Kaník Mitunga v. Belgicko, sťažnosť č. 13178/03, ktorý sa týkal špecifického prípadu zaistenie maloletého dieťaťa bez sprievodu rodičov. Európsky súd pre ľudské práva posudzoval podmienky zaistenia päťročného konžského dievčatka v tranzitnom priestore bruselského letiska a zrejme humanitárny rozmer celého prípadu viedol Európsky súd pre ľudské práva k tomu, že z prakticky rovnakých dôvodov bolo porušenie jednomyseľne konštatované z hľadiska oboch vyššie uvedených ustanovení. Európsky súd pre ľudské práva najmä

vytkol Belgicku, že maloletá "bola za rovnakých podmienok ako dospelý človek zaistená v uzavretom zariadení určenom pre dospelých cudzincov s nelegálnym pobytom, ktoré v dôsledku toho nebolo prispôsobené jej situácii charakterizovanej extrémnou zraniteľnosťou vyplývajúcou z jej postavenia maloletej bez sprievodu". Podľa Európskeho súdu pre ľudské práva tak kritérium proporcionality vyžadujúce "spojitosť (...) medzi dôvodom zbavenie slobody na jednej strane a miestom a režimom zaistenia na strane druhej" v danom prípade nebolo naplnené. Aplikácia princípu proporcionality však na druhej strane podľa Európskeho súdu pre ľudské práva nevyžaduje vykonanie akéhokoľvek testu nevyhnutnosti zaistenia. Európsky súd pre ľudské práva rozhodol, že zaistenie dieťaťa bez sprievodu, ktoré žiada o azyl, vo väzenskom zariadení pre dospelých porušilo čl. 3 Európskeho dohovoru o ľudských právach.

Vo veci Muskhadzhiyeva i. v. Belgicko (č. 41442/07), rozsudok 19. januára 2010 Európsky súd pre ľudské práva rozhodol, že zaistenie štyroch čečenských detí počas konania o dublinskom transfere v zariadení, ktoré nie je vybavené tak, aby vyhovovalo osobitným potrebám detí, predstavovalo porušenie čl. 3 Európskeho dohovoru o ľudských právach.

S poukazom na vyššie uvedenú judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva odvolací súd vyhodnotil námietku navrhovateľky, že odporca nepostupoval obozretne pri zaistení navrhovateľky a jej umiestnení v útvare policajného zaistenia spolu s jej troma maloletými deťmi, za dôvodnú.

Odvolací súd, na rozdiel od súdu prvého stupňa, dospel k záveru, že námietky navrhovateľky boli spôsobilé spochybniť zákonnosť napadnutého rozhodnutia odporcu, neboli teda splnené predpoklady na jeho potvrdenie súdom prvého stupňa, a preto odvolací súd napadnutý rozsudok zmenil tak, že rozhodnutie odporcu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie (§ 250ja ods. 3 OSP.).

Odvolací súd zároveň rozhodol o povinnosti bezodkladne prepustiť navrhovateľku spolu s jej maloletými deťmi zo zaistenia podľa § 250sa ods. 7 OSP, podľa ktorého súd v rozhodnutí, ktorým zruší a vráti rozhodnutie o zaistení na ďalšie konanie, zároveň nariadi bezodkladné prepustenie osoby zo zaistenia.

71.

R O Z H O D N U T I E

V oblasti ochrany hospodárskej súťaže existujú paralelne popri sebe dva typy právnych predpisov, a to súťažné právne normy a regulačné právne normy.

Regulačné úrady chránia hospodársku súťaž ex ante, prostredníctvom regulačných opatrení nastavujú podmienky hospodárskej súťaže do budúcna. Ex ante a ex post regulátori nepôsobia alternatívne, ale vždy popri sebe.

(Rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 1. decembra 2015, sp. zn. 4Sžh/2/2015)

Protimonopolný úrad Slovenskej republiky (ďalej aj ako „Protimonopolný úrad SR“, „protimonopolný úrad“), a žalovaný v tejto veci, predmetným rozhodnutím zo dňa 29.06.2012 zamietol rozklad žalobcu a prvostupňové rozhodnutie úradu zo dňa 28.12.2011 potvrdil. Protimonopolný úrad SR rozhodnutím zo dňa 28.12.2011 rozhodol tak, že konanie žalobcu spočívajúce v účtovaní neprimerane vysokého poplatku za vykonanie nadštandardného odpočtu registrov elektromera - Položka č. 21 v čase od 01.04.2008 do 31.03.2010 je zneužitím dominantného postavenia prostredníctvom priameho vynucovania neprimeraných cien podľa § 8 ods. 2 písm. a) zákona č. 136/2001 Z. z. o ochrane hospodárskej súťaže v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ochrane hospodárskej súťaže“ alebo „ZOHS“) na relevantnom trhu merania elektriny na „časti vymedzeného územia“ prevádzkovateľa distribučnej sústavy - žalobcu a je preto podľa § 8 ods. 6 zákona o ochrane hospodárskej súťaže zakázané, za čo mu bola uložená pokuta 150 000 €.

Proti druhostupňovému rozhodnutiu Protimonopolného úradu SR (ďalej aj ako „rozhodnutie“, „predmetné rozhodnutie“, „rozhodnutie žalovaného“) podal sankcionovaný subjekt žalobu, ktorú krajský súd zamietol. Krajský súd rozsudok odôvodnil tým, že správne orgány oboch stupňov riadne zistili skutkový stav veci, žalovaný správny orgán sa riadne vysporiadal so všetkými dôvodmi uvedenými žalobcom v odvolaní, správne vyhodnotil skutkový a právny stav a vec správne právne posúdil. Rozhodnutie a postup správneho orgánu v medziach žaloby je v súlade so zákonom.

Prvostupňový súd v odôvodnení rozsudku uviedol, že žalobca má dominantné postavenie na relevantnom trhu merania elektriny na „časti vymedzeného územia“ prevádzkovateľa distribučnej sústavy. Distribúcia elektriny má charakter prirodzeného monopolu a platia sa za ňu poplatky, ktorých výška je určená regulátorom. S distribúciou elektriny sú však spojené aj služby distribúcie, ktoré vo všeobecnosti nepodliehajú cenovej regulácii. Žalobca v preskúmavanom období od 01.04.2008 do 30.06.2010 účtoval poplatok za vykonanie nadštandardného odpočtu registrov elektromera súvisiaceho so zmenou dodávateľa elektriny podľa vlastného Cenníka služieb distribúcie elektriny vo výške 27,31 € bez DPH. Medzi účastníkmi nebolo sporné, že uvedený poplatok začal žalobca účtovať od 01.04.2008, teda v čase, kedy do segmentu dodávok elektriny do domácností začali vstupovať noví dodávatelia elektriny. Od 01.06.2010 Úrad pre reguláciu sieťových odvetví (ďalej aj ako

„URSO“) svojím zásahom zrušil možnosť vyberať poplatok za odpočet pri zmene dodávateľa, Pravidlá pre fungovanie trhu s elektrinou boli novelizované a od tohto dátumu musí byť určovanie spotreby pri zmene dodávateľa vykonávané bezplatne. Nadštandardný odpočet ostal naďalej súčasťou cenníka žalobcu účinného od 01.04.2010 do 01.07.2010. Od 01.07.2010 bola cena za nadštandardný odpočet v cenníku znížená z 27,31 € bez DPH na 10,47 € bez DPH, čo v daných podmienkach najviac zodpovedá nákladom efektívne vynaloženým na zabezpečenie služby nadštandardného odpočtu, a teda aj najbližšie zodpovedá konkurenčnej cene. Podľa názoru krajského súdu žalovaný postupoval správne, keď túto cenu použil pri porovnávaní, pretože od 01.07.2010 žalobca bol schopný prejsť na efektívnejší spôsob zabezpečovania odpočtov so zníženou cenou 10,49 € bez DPH. Krajský súd taktiež uviedol, že účtovaním neprimerane vysokého poplatku platili noví dodávatelia za nadštandardný odpočet nepomerne viac, ako by platili, ak by im bola účtovaná cena vo výške 10,47 € bez DPH, a teda žalobca mohol neefektívne zabezpečovať nadmerné odpočty a účtovať takto výrazne neprimeranú cenu.

Ďalším dôsledkom uvedenej praktiky podľa krajského súdu bolo, že neprimeraná výška poplatku za nadštandardný odpočet registrov elektromera pôsobila pre nových dodávateľov ako bariéra vstupu na trh dodávok elektriny do domácností, čo je evidentné aj z oznámenia od spoločnosti S., s.r.o., týkajúce sa najmä poplatku za vykonanie odpočtu pri zmene dodávateľa.

Krajský súd uviedol, že Protimonopolný úrad SR sa riadne zaoberal dopadom protisúťažnej praktiky a preukázal, že konanie žalobcu malo negatívny dopad na hospodársku súťaž. Pre konštatovanie zneužitia dominantného postavenia už samotný potenciálny protisúťažný dopad je v rozpore so zákazom zneužívania dominantného postavenia na trhu, čo vyplýva aj z judikatúry dostupnej k čl. 102 Zmluvy o fungovaní Európskej únie ako európskemu ekvivalentu slovenského zákazu zneužívania dominantného postavenia. Dopad na trh nie je kategóriou, ktorá by sa kryla so škodou spôsobenou spotrebiteľom. Ide o kategóriu spočívajúcu v dopadoch protisúťažnej praktiky na konkurentov, na súťažné prostredie, ceny, trhové podmienky a vývoj trhu, na bariéry vstupu na trh, spotrebiteľov a pod. Krajský súd v tejto súvislosti poukázal na rozhodnutia Európskej komisie vo veci Wanadoo Espanavs. Telefónica (Case COMP/38.784) zo dňa 04.07.2007. Pri implementácii praktiky a jej dopadov išlo o účtovanie neprimerane vysokej ceny vo vzťahu k subjektom, ktorí museli predmetnú cenu uhradiť. Adresátmi neprimeraných cien boli zároveň konkurenti, resp. potenciálni konkurenti dominanta na trhu dodávky elektriny pre domácnosti. Z tohto dôvodu nastavený poplatok mohol pôsobiť ako bariéra vstupu pre alternatívnych dodávateľov elektriny do segmentu domácností. Krajský súd zastáva názor, že žalovaný toto konanie správne vyhodnotil ako porušenie ustanovenia § 8 ods. 2 písm. a) zákona o ochrane hospodárskej súťaže, podľa ktorého zneužitím dominantného postavenia na relevantnom trhu je najmä priame alebo nepriame vynucovanie neprimeraných cien alebo iných neprimeraných obchodných podmienok.

K spornej otázke ohľadom kompetencie Protimonopolného úradu Slovenskej republiky konať vo veci posúdenia účtovania poplatku za nadštandardný odpočet krajský súd zastáva názor, že kompetencia protimonopolného úradu konať v danej veci je daná, keďže predmetný poplatok nepodliehal regulácii. Posúdenie kompetencie žalovaného a sektorového regulátora konať vychádza zo zákona o ochrane hospodárskej súťaže, regulačných právnych predpisov, v ktorých je obsiahnutý cieľ a účel sledovaný protimonopolným úradom na jednej strane a sektorovými regulátormi na strane druhej. Protimonopolný úrad disponuje oproti sektorovým

regulátorom odlišnými právomocami, realizovanými s odlišným účelom a cieľom, čomu zodpovedá aj rozdiel v kompetenciách týchto orgánov. Pôsobnosť protimonopolného úradu, vyplývajúca z ustanovenia § 2 ZOHS, podľa krajského súdu je všeobecná, z čoho vyplýva, že protimonopolný úrad je oprávnený zasiahnuť v prípade podozrenia na možné zneužívanie dominantného postavenia v ktoromkoľvek sektore, ktorý podlieha regulácii. Krajský súd konštatuje, že rozhodujúcou skutočnosťou pre možnosť zásahu protimonopolného úradu je, či podnikateľ určoval svoje konanie na trhu autonómne, teda či skúmaný poplatok za nadštandardný odpočet registrov elektromera v danom období podliehal sektorovej regulácii zo strany URSO.

Zákon č. 250/2012 Z. z. o regulácii sieťových odvetví (ďalej len „zákon o regulácií sieťových odvetví“) v § 3 stanovuje, čo je predmetom regulácie, pričom činnosť súvisiaca s meraním spotreby elektriny a nastavením výšky poplatku za nadštandardný odpočet spotreby ako činnosť, ktorá by mala podliehať regulácii, z neho nevyplýva.

Prvostupňový súd ďalej poukazuje na to, že aj samotný URSO svoju kompetenciu v tomto prípade odmietol a uviedol, že kompetencia URSO regulovať daný poplatok nevyplýva z ustanovenia § 3 a ani z ustanovenia § 12 zákona o regulácii sieťových odvetví.

Úlohou protimonopolného úradu je postihnúť podnikateľa za protiprávne konania a zároveň ho odradiť od porušovania súťažných predpisov v budúcnosti. Skutočnosť, že protimonopolný úrad nie je oprávnený nastaviť primeranú výšku poplatku neznamená, že nemôže voči neprimeraným cenám zasiahnuť. Protimonopolný úrad plní represívnu funkciu, ako aj funkciu všeobecnej prevencie, a teda keď zistil, že existuje dôvodné podozrenie na porušenie zákona, mal povinnosť vo veci konať a rozhodnúť. Preto krajský súd námietku žalobcu, že žalovaný nemal dostatok dôvodov pre intervenciu vyhodnotil ako nedôvodnú, pretože v tomto prípade bol podaný podnet zo strany alternatívneho dodávateľa elektriny v roku 2009, na ktorý nadväzovalo prešetrenie zamerané na preukázanie možnej existencie tohto dôvodného podozrenia.

Krajský súd sa nestotožnil s námietkou žalobcu o tom, že žalovaný nedostatočne a nesprávne zistil skutkový stav vo vzťahu k namietanej praktike priameho vynucovania neprimeraných cien podľa § 8 ods. 2 písm. a/ zákona o ochrane hospodárskej súťaže, vo vzťahu k nedostatočnému uplatneniu ekonomickej analýzy pri preukazovaní naplnenia skutkovej podstaty neprimeranej ceny a vo vzťahu k dopadu namietanej praktiky na trh dodávok elektriny, práve naopak, krajský súd konštatoval, že žalovaný zistil skutkový stav dostatočne a riadne. Aplikované metódy porovnania výšky ceny žalobcom za nadštandardný odpočet v čase a komparáciu poplatku uplatňovaného žalobcom v posudzovanom období s identickými poplatkami uplatňovanými ostatnými regionálnymi prevádzkovateľmi distribučnej sústavy žalovaný správne vyhodnotil. Krajský súd taktiež uviedol, že žalovaný sa riadne zaoberal dopadom protisúťažnej praktiky a preukázal, že konanie žalobcu malo negatívny dopad na hospodársku súťaž.

K námietke nesprávnej aplikácie porovnávania poplatkov krajský súd uviedol, že protimonopolný úrad v priebehu konania vykonal analýzu poplatku účtovaného v období od 01.04.2008 do 31.03.2010 vo výške 27,31 € bez DPH za odpočet, a poplatku za nadštandardný odpočet, ktorý je súčasťou cenníka žalobcu od 1.7.2010 vo

výške 10,47 € za odpočet bez DPH. Protimonopolný úrad vzal do úvahy z dvoch poplatkov uplatňovaných v skúmanom období z pohľadu žalobcu výhodnejší, nižší poplatok. Z porovnania cien vyplynul rozdiel medzi účtovanými cenami vo výške 160,80 %, čo žalobca nevedel dôveryhodne vysvetliť. Z hľadiska podstaty poskytovanej služby, jej obsahu a kvality, daná služba na účely porovnania je konzistentná. Bolo výhradne na žalobcovi, aký spôsob vykonania nadštandardného odpočtu zvolí a aké budú náklady s tým spojené. Znížením poplatku je preukázané, že dominantný podnikateľ bol schopný výrazne zefektívniť náklady na danú službu a poskytovať ju za podstatne nižšiu cenu, čo je v kontexte posudzovania neprimeraných cien relevantné.

Krajský súd sa nestotožnil ani s námietkami žalobcu, že žalovaný v konaní porušil princíp legality, princíp právnej istoty, zásadu ochrany legitímnych očakávaní a zásadu in dubio pro reo. Podľa názoru krajského súdu napadnuté rozhodnutia sú riadne odôvodnené a protimonopolný úrad v nich reagoval na všetky námietky žalobcu.

Námietke žalobcu, že v konaní bola tiež prekročená zásada správnej úvahy vo vzťahu k okolnostiam zohľadňovaným pri ukladaní sankcie a aj z dôvodu nesprávneho stanovenia výšky sankcie, krajský súd neprisvedčil. Podľa názoru prvostupňového súdu protisúťažné konanie žalobcu bolo dostatočne a riadne preukázané a za takéto konanie mu bola uložená adekvátna sankcia. Protimonopolný úrad zhodnotil všetky okolnosti, ktoré súviseli s posudzovaným konaním. Keďže pokuta vypočítaná na úrovni základnej sumy nezohľadnila všetky okolnosti a nepredstavovala by dostatočný postih z hľadiska zabezpečenia primeranosti pokuty vo vzťahu k porušeniu a osobe porušovateľa, protimonopolný úrad vzal do úvahy osobitnú okolnosť spočívajúcu vo vyčíslení sumy neodôvodnene účtovaného poplatku a základnú sumu pokuty zvýšil na 150 000 €.

Proti rozsudku krajského súdu podal žalobca (sankcionovaný subjekt) včas odvolanie, v ktorom žiadal, aby odvolací súd napadnuté rozhodnutie žalovaného zo dňa 29.06.2012 ako aj prvostupňové rozhodnutie zo dňa 28.12.2011 podľa § 250j ods. 3, § 250j ods. 2 písm. c/, d/ a e/ O. s. p. zrušil a vec vrátil žalovanému na ďalšie konanie. Žalobca taktiež žiadal priznanie náhrady trov konania, vrátane trov odvolacieho konania.

Žalobca odvolanie odôvodnil tým, že krajský súd dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam a jeho rozhodnutie vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci. Žalobca je názoru, že rozsudok krajského súdu je nezrozumiteľný a neobsahuje žiadny detailný právny rozbor a názor prvostupňového súdu, ktorý by vysvetľoval, akými právnymi úvahami bol prvostupňový súd vedený pri hodnotení predmetnej veci a vydávaní rozsudku. Žalobca sa pridržiaval celej svojej dovtedajšej argumentácie.

Ku kompetencii protimonopolného úradu konať a rozhodnúť v prejednávanej veci žalobca uvádza, že nedostatok fungovania sektorového regulátora, ktorý mal všetky dostupné právne prostriedky na to, aby poplatok za nadštandardný odpočet zreguloval, pokiaľ sám zistil nedostatky, nemôže zakladať kompetenciu protimonopolného úradu vo veci konať. Žalobca je presvedčený, že vykonávanie nadmerného odpočtu nie je možné odčleniť od regulovaných činností a od regulácie samotnej. V tejto súvislosti žalobca ďalej uvádza, že prvostupňový súd v rozsudku nezohľadnil skutočnosť, že vykonávanie činnosti nadštandardného odpočtu elektromera je neodčleniteľnou súčasťou regulovanej činnosti, a to činnosti distribúcie elektriny, pričom podľa § 2 písm. a/ bod 1 zákona o regulácii sieťových odvetví sa pod sieťovými odvetviami rozumie distribúcia elektriny

a s tým súvisiace služby, pričom podľa § 5 ods. 1 písm. a/ a b/ zákona o regulácii sieťových odvetví URSO zabezpečuje efektívnu hospodársku súťaž v sieťových odvetviach a zabezpečuje účinné fungovanie trhu s tovarom a službami v sieťových odvetviach.

Žalobca nesúhlasí s tvrdením URSO, o ktoré sa krajský súd v odôvodnení rozsudku opiera, že URSO na základe zákona o regulácii sieťových odvetví, ani predpisov vydaných na jeho základe, nemal kompetenciu akokoľvek kontrolovať výšku skúmaného poplatku. Žalobca tvrdí, že uvedené vyjadrenie nezodpovedá kompetenciám URSO a kontrolným oprávneniam, ako vyplývajú z platnej legislatívy, a to s poukazom na príslušné ustanovenia zákona o regulácii sieťových odvetví, či s poukazom na Nariadenie vlády Slovenskej republiky č. 317/2007 Z. z., ktorým sa ustanovujú pravidlá pre fungovanie trhu s elektrinou v znení neskorších predpisov. Žalobca v tejto súvislosti ešte dodáva, že nemožno súhlasiť ani so závermi, podľa ktorých URSO nemal žiadnu možnosť zasahovať do výšky poplatku. Podľa § 15a ods. 1, písm. d/ zákona o regulácii sieťových odvetví je predmetom kontroly v regulovanom subjekte overovanie primeranosti nákladov súvisiacich s činnosťami v sieťových odvetviach. URSO je teda priamo podľa zákona o regulácii sieťových odvetví oprávnený kontrolovať primeranosť nákladov, ktoré súviseli aj s činnosťou uskutočňovania nadštandardného odpočtu elektromerov z dôvodu zmeny dodávateľa.

Žalobca konštatuje, že služby merania, t. j. aj poskytovanie služby nadštandardného odpočtu elektromerov pri zmene dodávateľa, sú službami, ktoré podliehajú regulácii osobitného sektorového regulátora, t. j. URSO. Žalobca trvá na tom, že akýkoľvek iný záver nezodpovedá regulačným predpisom platným v čase konania žalovaného, resp. v čase vykonávania danej činnosti zo strany žalobcu, v súlade s ktorými bol žalobca povinný zabezpečovať svoje činnosti pod hrozbou sankcie. Na veci nič nemení ani stanovisko URSO, ktorý tieto svoje právomoci popiera, avšak podľa názoru žalobcu v rozpore s vtedy platnou legislatívou, pričom jeho následná činnosť (zrušenie tohto poplatku v rámci zmeny pravidiel trhu) len potvrdzuje správnosť výkladu žalobcu.

Žalobca trvá na tom, že žalovaný nemal dôvod na to, aby pristúpil v rámci ex post kontroly, t. j. v rámci kontroly dodržiavania súťažných pravidiel k posúdeniu výšky poplatku za nadštandardný odpočet, ktorý účtoval žalobca.

Žalovaný je povinný vždy odôvodniť svoje rozhodnutie tak, aby aj do budúcna umožňovalo sankcionovanému subjektu prispôsobiť svoje správanie na trhu, a to o to viac, že žalovaný sa v rozhodnutí dovoláva „special responsibility“ doktríny, t. j. apeluje na zodpovednosť dominantného hráča nezneužívať svoje postavenie na trhu.

K problematike ceny žalobca uvádza, že žiadna „cena“ v súvislosti s poskytovaním služby nadštandardného odpočtu účtovaná nebola, a že žalovaný, ak poplatok vo výške nákladov považoval za cenu, mal preveriť to, aké náklady boli na danú službu vynakladané a ich opodstatnenosť, t. j. mal teda pristúpiť k prevereniu, či si žalobca ako dominantný hráč „svojvoľne a nad úroveň objektívne zdôvodnených nákladov zvyšoval náklady na produkt/službu“. K takémuto prevereniu žalovaný podľa žalobcu nepristúpil a súčasne tieto skutočnosti prvostupňový súd pri posudzovaní „ceny“ za danú službu vôbec nezohľadnil.

K primeranosti ceny žalobca tvrdí, že prvostupňový súd sa v rozsudku nevysporiadal s podstatnou okolnosťou, a to, aké náklady vstupovali, resp. boli priraďované jednotlivými prevádzkovateľom distribučnej sústavy do poplatku za nadštandardný odpočet a dokonca ani to, či poplatok za nadštandardný odpočet pokrýval rovnaký rozsah činností a bol poskytovaný v rovnakej alebo porovnateľnej kvalite. Nie je možné dospieť jednoznačne k záveru, že jednotliví prevádzkovatelia distribučnej sústavy sú efektívnymi konkurentmi, a že poplatky stanovované na iných geografických trhoch môžu byť relevantné ako benchmark pre určenie neprimeranosti ceny podľa § 8 ods. 2 písm. a/ ZOHS.

Žalobca v súvislosti s použitou metódou porovnania poplatku za nadštandardný odpočet v jednotlivých časových obdobiach namieta, že prvostupňový súd nebral do úvahy, resp. nesprávne vyhodnotil také rozhodujúce skutočnosti, ako sú spôsob, akým sa zabezpečovalo vykonanie nadštandardného odpočtu, možnosti, ktoré boli k dispozícii pri voľbe spôsobu zabezpečovania odpočtu, či skutočnosť, či iná, podľa názoru žalovaného „lacnejšia“, ale rovnako kvalitná alternatíva uskutočňovania nadštandardných odpočtov existovala aj v čase, kedy bol poplatok účtovaný v napádanej výške. Žalobca za veľmi závažné pochybenie pri vyhodnocovaní primeranosti poplatku považuje skutočnosť, že žalovaný vôbec nepreveril existenciu inej alternatívy v danom čase pre zabezpečovanie služby nadštandardného odpočtu. Žalobca ďalej upozorňuje i na skutočnosť, že ani v jednom zo žalobou napádaných rozhodnutí sa nenachádza odôvodnenie z akých „efektívne vynaložených nákladov konkurentov“ v tomto prípade žalovaný pri porovnávaní cien prevádzkovateľov distribučnej sústavy vychádzal.

Pokiaľ ide o dopad na trh, žalobca uvádza, že prvostupňový súd sa v rozsudku obmedzil len na konštatovanie, že sa nestotožnil s námietkou žalobcu v tejto veci. Absolútne absentuje akékoľvek právne zhodnotenie danej skutočnosti. Žalobca len opätovne konštatuje, že keďže určenie neprimeranej ceny podlieha rôznym testom (v danom prípade išlo o použitie metódy komparácie), ktoré vykazujú mnohé nedostatky spôsobujúce nepresvedčivosť záverov vo vzťahu k neprimeranej cene, malo by preverenie stanovenia neprimeranej ceny podliehať dôslednejšej úrovni dokazovania, a to vrátane preukázania vplyvu neprimeranej ceny na súťaž na trhu a na blahobyt spotrebiteľov v konečnom dôsledku.

K stanoveniu výšky sankcie žalobca uvádza, že uložená sankcia je neprimerane vysoká, a teda základný princíp proporcionality ukladaných sankcií bol podľa názoru žalobcu porušený.

Žalovaný v písomnom vyjadrení k odvolaniu navrhol, aby Najvyšší súd Slovenskej republiky odvolanie žalobcu zamietol a rozsudok krajského súdu potvrdil.

K nedostatku kompetencie Protimonopolného úradu Slovenskej republiky konať a rozhodovať v prejednávanej veci žalovaný uvádza, že súhlasí so závermi krajského súdu a dodáva, že protimonopolný úrad je jediným orgánom oprávneným rozhodovať o tom, že došlo k zneužitiu dominantného postavenia podľa zákona o ochrane hospodárskej súťaže (ako ex post regulátor), a to na rozdiel od URSO, ktorý plní úlohu regulátora ex ante. Ex ante a ex post regulátori nepôsobia alternatívne, ale vždy popri sebe.

Žalovaný je toho názoru, že kompetencia protimonopolného úradu je daná všade tam, kde došlo k porušeniu zákona o ochrane hospodárskej súťaže alebo Zmluvy o fungovaní Európskej únie. Jediným prípadom, keď by bola kompetencia protimonopolného úradu vylúčená, je prípad, ak by podnikateľ nemal práve kvôli vnútroštátnej regulácii žiadnu voľnosť správania, t. j. prípad, ak by vnútroštátna legislatíva priamo prikazovala podnikateľskému subjektu sa správať protisúťažným spôsobom. Uvedené vyplýva z judikatúry Súdneho dvora Európskej únie, na ktorú žalovaný poukazoval aj vo vydaných rozhodnutiach. Žalovaný taktiež poukazuje aj na nedávnu rozhodovaciu prax Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, konkrétne na uznesenie 3Sžhpu/1/2012 zo dňa 11.02.2014.

Žalovaný súhlasí so záverom krajského súdu, že na základe zákona o regulácii sieťových odvetví, ani predpisov vydaných na jeho základe nemal URSO kompetenciu kontrolovať výšku skúmaného poplatku. Tvrdenia žalobcu o tom, že uvedené vyplýva zo znenia platnej legislatívy, nie sú podložené.

Pokiaľ ide o námietky žalobcu, že protimonopolný úrad pristúpil k sankčnému konaniu v čase, keď URSO preukázateľne stanovil podmienky poskytovania služby nadštandardného odpočtu, tu je dôležité pripomenúť, že zákon umožňuje ukladať sankcie za protiprávne konanie v čase ich trvania, ale aj po odstránení protiprávneho stavu. Účelom zákona o ochrane hospodárskej súťaže nie je iba sankcionovane podnikateľa. Nie je však možné dospieť k záveru, že uloženie pokuty za protiprávne konanie, ktoré už nepokračuje, má výhradne represívny charakter. Takéto uloženie pokuty plní tiež funkciu individuálnej a generálnej prevencie.

Ohľadom porovnania výšky ceny poplatku za nadštandardný odpočet žalovaný predovšetkým odkazuje na svoje predchádzajúce vyjadrenia, no zároveň dodáva, že nemožno akceptovať tvrdenie žalobcu, že poplatok za vykonanie nadštandardného odpočtu nie je cenou. Pre posúdenie zneužitia dominantného postavenia formou vynucovania neprimeraných cien nie je podstatné, či si žalobca uplatňuje v poplatku i maržu alebo ide iba o prefakturovanie nákladov.

Žalovaný ďalej uvádza, že vykonanie nadštandardného odpočtu registrov elektromera je službou, ktorá pozostávala z úkonov ako fyzické vykonanie odpočtu a súvisiaca administrácia, kde priebeh realizácie služby bol obdobný u všetkých prevádzkovateľov distribučnej sústavy, preto bolo možné porovnať výšku poplatku uplatňovanú dominantnou spoločnosťou s poplatkami uplatňovanými ďalšími prevádzkovateľmi distribučnej sústavy. Protimonopolný úrad tiež mohol preskúmať porovnanie totožného poplatku uplatňovaného žalobcom v rôznych časových obdobiach, t. j. poplatku uplatňovaného od 01.04.2008 do 31.03.2010 a poplatku za nadštandardný odpočet, ktorý bol žalobcom uplatňovaný od 01.07.2010, keďže z hľadiska podstaty poskytovanej služby, rovnako jej obsahu a kvality, bolo možné považovať danú službu na účely porovnania za konzistentnú.

Následne žalovaný v súvislosti s viacerými námietkami žalobcu opakovane odkazuje na svoje druhostupňové rozhodnutie vydané v priebehu správneho konania a taktiež uvádza, že sa stotožňuje so závermi krajského súdu týkajúcimi sa porovnania výšky ceny za nadštandardný odpočet.

K dopadu na trh žalovaný taktiež odkazuje na svoje rozhodnutia a dodáva, že dopad na trh spočíval v tom, že noví dodávatelia platili za odpočet viac ako by platili za obdobný produkt/službu v súťažnom prostredí, pričom protimonopolný úrad i vyčíslil približnú sumu, zodpovedajúcu dopadu praktiky uplatňovanej žalobcom, zároveň protimonopolný úrad popísal v rozhodnutiach aj ďalšie možné efekty posudzovaného konania, spojené so skutočnosťou, že adresátmi neprimeraných cien boli potenciálni konkurenti dominanta v novo liberalizovanom sektore dodávok elektriny do domácností, a to v podobe bariéry vstupu na trh pre dodávateľov elektriny v danom segmente, s tým, že sa oprel o vyjadrenia alternatívnych dodávateľov.

K námietkam žalobcu ohľadom primeranosti uloženej sankcie žalovaný uvádza, že tieto námietky sú nad rámec námietok, ktoré boli uvedené v žalobe. Navyše tvrdenia o neprimeranosti uloženej sankcie nie sú podľa žalovaného objektívne podložené.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd odvolací (§ 10 ods. 2 O.s.p. v spojení s § 246c ods. 1 veta prvá O.s.p.) preskúmal napadnutý rozsudok krajského súdu, ako aj konanie, ktoré mu predchádzalo v rozsahu dôvodov uvedených v odvolaní žalobcu (§ 212 ods. 1 O.s.p.) bez nariadenia odvolacieho pojednávania (§ 250ja ods. 2 O.s.p.) a po tom, ako bolo oznámenie o verejnom vyhlásení rozhodnutia zverejnené najmenej 5 dní vopred na úradnej tabuli súdu a na internetovej stránke najvyššieho súdu www.nsud.sk, rozsudok verejne vyhlásil (§ 156 ods. 1, 3 O.s.p.).

Z odôvodnenia:

Z obsahu pripojeného administratívneho spisu najvyšší súd zistil, že protimonopolný úrad obdržal písomné oznámenie od spoločnosti S.,s.r.o., týkajúce sa najmä poplatku za vykonanie odpočtu pri zmene dodávateľa. Na základe tohto oznámenia bolo vykonané všeobecné prešetrovanie podľa § 22 ods. 1 písm. a) zákona o ochrane hospodárskej súťaže.

Na základe výsledkov všeobecného prešetrovania začal protimonopolný úrad dňa 25. mája 2011 z vlastného podnetu správne konanie podľa § 25 ods. 1 zákona o ochrane hospodárskej súťaže v spojení sa § 18 ods. 2 zákona číslo 71/1967 Zb. o správnom konaní (ďalej len „zákon o správnom konaní“) voči žalobcovi, predmetom ktorého bolo preskúmanie, či poplatok účtovaný žalobcom v čase od 01.04.2008 do 30.06.2010 a od 01.01.2011 do 28.02.2011 za vykonanie nadštandardného odpočtu registrov elektromera (položka číslo 21) podľa Cenníka služieb distribúcie elektriny žalobcu (ďalej len „cenník“) bol neprimerane vysoký. Úrad toto konanie žalobcu kvalifikoval ako dôvodné podozrenie z porušenia ustanovenia § 8 ods. 2 zákona o ochrane hospodárskej súťaže. Výsledkom konania bolo rozhodnutie Protimonopolného úradu Slovenskej republiky zo dňa 28.12.2011, ktorým protimonopolný úrad rozhodol, že konanie žalobcu spočívajúce v účtovaní neprimerane vysokého poplatku za vykonanie nadštandardného odpočtu registrov elektromera – Položka 21, v čase od 01.04.2008 do 31.03.2010, je zneužitím dominantného postavenia prostredníctvom priameho vynucovania neprimeraných cien podľa § 8 ods. 2 písm. a/ ZOHS na relevantnom trhu merania elektriny v „časti vymedzeného územia“ prevádzkovateľa distribučnej sústavy a je preto podľa § 8 ods. 6 ZOHS zakázané, a súčasne za zneužitie dominantného postavenia uložil žalobcovi peňažnú pokutu vo výške 150 000 €.

Žalobca podal voči vyššie uvedenému prvostupňového rozhodnutiu protimonopolného úradu v zákonnej lehote rozklad, ktorým žiadal o zastavenie konania, nakoľko dôvod na konanie nebol daný. Protimonopolný úrad rozhodnutím zo dňa 29.06.2012 zamietol rozklad žalobcu a prvostupňové rozhodnutie protimonopolného úradu potvrdil.

Podľa § l zákona o ochrane hospodárskej súťaže účelom tohto zákona je ochrana hospodárskej súťaže (ďalej len „súťaž“) na trhu výrobkov, výkonov, prác a služieb (ďalej len „tovar“) pred jej obmedzovaním, ako aj vytváranie podmienok na jej ďalší rozvoj s cieľom podporiť hospodársky rozvoj v prospech spotrebiteľov a úprava právomoci a pôsobnosti Protimonopolného úradu Slovenskej republiky (ďalej len „úrad“).

Podľa § 2 ods. l písm. a/ zákona o ochrane hospodárskej súťaže tento zákon sa vzťahuje na podnikateľov.

Podľa § 2 ods. 2 zákona o ochrane hospodárskej súťaže tento zákon sa vzťahuje na všetky činnosti a konania podnikateľov, ktoré obmedzujú alebo môžu obmedzovať súťaž, okrem prípadov obmedzovania súťaže zo strany podnikateľov, ktorí poskytujú služby vo verejnom záujme podľa osobitného predpisu, ak uplatňovanie tohto zákona znemožňuje fakticky alebo právne plniť ich úlohy podľa osobitného predpisu.

Podľa § 3 ods. 1 zákona o ochrane hospodárskej súťaže obmedzovanie súťaže je každé obmedzenie voľnosti konania podnikateľa na relevantnom trhu, najmä vylučovanie existujúcich alebo možných súťažných aktivít, skutočné alebo možné zníženie rozsahu konkurenčnej aktivity alebo skresľovanie konkurenčných podmienok.

Podľa § 3 ods. 2 zákona o ochrane hospodárskej súťaže podnikateľ na účely tohto zákona je podnikateľ podľa osobitného predpisu, ďalej fyzická osoba a právnická osoba, ich združenia a združenia týchto združení, ak ide o ich činnosti a konania, ktoré súvisia alebo môžu súvisieť so súťažou bez ohľadu na to, či tieto činnosti a konania sú alebo nie sú zamerané na dosahovanie zisku.

Podľa § 3 ods. 3 zákona o ochrane hospodárskej súťaže relevantný trh je priestorový a časový súbeh ponuky a dopytu takých tovarov, ktoré sú na uspokojenie určitých potrieb z hľadiska užívateľa zhodné alebo vzájomne zastupiteľné.

Podľa § 3 ods. 4 zákona o ochrane hospodárskej súťaže tovarový relevantný trh zahŕňa zhodné alebo vzájomne zastupiteľné tovary schopné uspokojiť určitú potrebu užívateľov.

Podľa § 3 ods. 6 zákona o ochrane hospodárskej súťaže priestorový relevantný trh je vymedzený územím, na ktorom sú súťažné podmienky také homogénne, že toto územie môže byť odčlenené od ostatných území s odlišnými súťažnými podmienkami.

Podľa § 8 ods. 1 zákona o ochrane hospodárskej súťaže dominantné postavenie na relevantnom trhu má

podnikateľ alebo niekoľko podnikateľov, ktorí nie sú vystavení podstatnej súťaži a ktorí sa vzhľadom na svoju ekonomickú silu môžu správať nezávisle.

Podľa § 8 ods. 2 písm. a/ zákona o ochrane hospodárskej súťaže zneužitím dominantného postavenia na relevantnom trhu je najmä priame alebo nepriame vynucovanie neprimeraných cien alebo iných neprimeraných obchodných podmienok.

Podľa § 8 ods. 6 zákona o ochrane hospodárskej súťaže zneužívanie dominantného postavenia na relevantnom trhu je zakázané.

Podľa § 10 ods. 3 zákona o ochrane hospodárskej súťaže obrat na účely tohto zákona je súčet tržieb, výnosov alebo príjmov z predaja tovaru, ku ktorému sa pripočíta finančná pomoc poskytnutá podnikateľovi.

Podľa § 38 ods. 1 zákona o ochrane hospodárskej súťaže úrad za porušenie ustanovení § 4 ods. l, § 8 ods. 6, § 10 ods. 9, § 25 ods. 4 a § 29 ods. 5 uloží pokutu podnikateľovi do 10 % z obratu podľa § 10 ods. 3 za predchádzajúce uzavreté účtovné obdobie a podnikateľovi, ktorý za predchádzajúce uzavreté účtovné obdobie dosiahol obrat do 330 €, alebo ktorý nemal žiadny obrat, alebo podnikateľovi, ktorého obrat nemožno vyčísliť, pokutu do 330 000 €.

Podľa § 38 ods. 4 zákona o ochrane hospodárskej súťaže pokuty podľa odsekov 1 až 3 a 5 môže úrad uložiť do štyroch rokov od začatia konania. Úrad však môže tieto pokuty uložiť najneskôr do ôsmich rokov odo dňa, keď došlo k porušeniu ustanovení tohto zákona, ustanovení osobitného predpisu, k nesplneniu podmienky alebo k porušeniu povinnosti alebo záväzku uloženého rozhodnutím úradu; v prípade pokračovacieho správneho deliktu alebo trvajúceho správneho deliktu začne lehota plynúť odo dňa, keď došlo poslednýkrát k porušeniu.

Podľa § 38 ods. 10 zákona o ochrane hospodárskej súťaže úrad pri ukladaní pokuty posudzuje závažnosť a dĺžku trvania porušovania ustanovení tohto zákona, porušovania ustanovení osobitného predpisu alebo porušovania podmienky, povinnosti alebo záväzku uloženého rozhodnutím úradu. Úrad pri posudzovaní závažnosti porušovania berie do úvahy jeho povahu, skutočný dopad na trh a tam, kde je to účelné, veľkosť relevantného trhu. Okrem týchto kritérií úrad pri ukladaní pokuty berie do úvahy aj iné skutočnosti, najmä opakované porušovanie tým istým podnikateľom, odmietnutie podnikateľa spolupracovať s úradom, postavenie podnikateľa ako vodcu alebo iniciátora porušovania, získanie majetkového prospechu v dôsledku porušovania alebo neplnenia dohody obmedzujúcej súťaž v praxi.

Podľa § 2 písm. a/ bod. 1 zákona č. 276/2001 Z. z. o regulácii v sieťových odvetviach a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon č. 276/2001 Z. z.“) na účely tohto zákona sa rozumie sieťovými odvetviami výroba, prenos, distribúcia a dodávka elektriny a s tým súvisiace služby.

Podľa § 2 písm. b/ zákona č. 276/2001 Z. z. na účely tohto zákona sa činnosťami v sieťových odvetviach

rozumie:

1. výroba, prenos, distribúcia a dodávka elektriny a poskytnutie podporných a systémových služieb,

2. výroba, preprava, distribúcia, uskladňovanie a dodávka plynu a poskytovanie podporných služieb,

3. výroba, distribúcia a dodávka tepla,

4. výroba, distribúcia a dodávka pitnej vody verejným vodovodom a odvádzanie a čistenie odpadovej vody verejnou kanalizáciou,

5. poskytovanie vodohospodárskych služieb súvisiacich s využitím hydroenergetického potenciálu vodného toku,

6. poskytovanie vodohospodárskych služieb súvisiacich s odberom povrchových vôd a odberom energetickej vody z vodných tokov.

Podľa § 2 písm. c/ zákona č. 276/2001 Z. z. na účely tohto zákona sa rozumie reguláciou zabezpečenie nediskriminačného a transparentného výkonu činností v sieťových odvetviach, uplatnenie regulačných opatrení zameraných na znižovanie rizík porušovania pravidiel hospodárskej súťaže zneužitím dominantného postavenia na trhu s tovarom a službami tak, aby sa chránili práva a povinnosti oprávnených odberateľov a domácností, ako aj ukladanie a kontrola informačných povinností o podmienkach výroby a dodávky tovaru a služieb vrátane informačných povinností o ich vplyve na životné prostredie; regulácia zahrnuje aj uplatňovanie opatrení na zabezpečenie spoľahlivej, hospodárnej a kvalitnej dodávky tovarov a služieb, opatrení na ochranu spotrebiteľov a opatrení na ochranu oprávnených záujmov držiteľov povolení a osvedčení na vykonávanie činností v sieťových odvetviach, ako aj opatrení na dosiahnutie primeranej návratnosti ich investícií.

Podľa § 2 písm. d/ zákona č. 276/2001 Z. z. na účely tohto zákona sa rozumie regulovanou činnosťou vykonávanie činností v sieťových odvetviach, na ktoré sa vyžaduje povolenie alebo osvedčenie podľa tohto zákona alebo podľa osobitných predpisov alebo ktorej podmienky vykonávania sú ustanovené v tomto zákone alebo v osobitných predpisoch.

Podľa § 2 písm. f/ zákona č. 276/2001 Z. z. na účely tohto zákona sa rozumie tovarom elektrina, plyn, teplo, pitná voda a odvedená odpadová voda.

Podľa § 3 ods. 1 písm. a/, b/, e/ a f/ zákona č. 276/2001 Z. z. predmetom regulácie podľa tohto zákona a podľa osobitných predpisov je určovanie alebo schvaľovanie spôsobu, postupov a podmienok na:

a) pripojenie a prístup do prenosovej sústavy, distribučnej sústavy, prepravnej siete a distribučnej siete podľa osobitného predpisu,

b) prenos elektriny a distribúciu elektriny na vymedzenom území,

e) poskytovanie služieb prevádzkovateľa prenosovej sústavy, prevádzkovateľa distribučnej sústavy a prevádzkovanie sústavy,

f) poskytovanie služieb prevádzkovateľa prenosovej sústavy, prevádzkovateľa distribučnej sústavy a prevádzkovanie sústavy.

Podľa § 3 ods. 3 zákona č. 276/2001 Z. z. predmetom regulácie podľa tohto zákona je aj určenie spôsobu,

postupu a podmienok na

a) prevádzkovanie sústavy a siete,

b) dodávku elektriny a dodávku plynu,

c) výrobu, prenos a distribúciu elektriny vyrobenej z obnoviteľných zdrojov energie, elektriny vyrobenej kombinovanou výrobou elektriny a tepla a elektriny vyrobenej z domáceho uhlia,

d) výkon činnosti organizátora krátkodobého trhu s elektrinou.

Podľa § 12 ods. 1 zákona š. 276/2001 Z. z. cenovej regulácii podlieha:

a) výroba elektriny vyrobenej z obnoviteľných zdrojov energie a elektriny vyrobenej kombinovanou výrobou elektriny a tepla,

b) výroba elektriny vyrobenej z domáceho uhlia,

c) pripojenie do sústavy a siete, v prípade zásobníkov v rozsahu vymedzenom v pravidlách trhu s plynom,

d) pripojenie nových výrobcov elektriny alebo plynu do sústavy alebo do siete, v prípade zásobníkov v rozsahu vymedzenom v pravidlách trhu s plynom,

e) prístup do siete,

f) prístup do prenosovej sústavy a prenos elektriny,

g) prístup do distribučnej sústavy a distribúcia elektriny,

h) dodávka elektriny pre domácnosti,

i) poskytovanie systémových služieb v elektroenergetike,

j) poskytovanie podporných služieb v elektroenergetike a plynárenstve, v prípade zásobníkov v rozsahu vymedzenom v pravidlách trhu s plynom,

k) preprava a distribúcia plynu,

l) dodávka plynu pre domácnosti,

m) výroba, distribúcia a dodávka tepla,

n) výroba, distribúcia a dodávka pitnej vody verejným vodovodom,

o) odvedenie a čistenie odpadovej vody verejnou kanalizáciou,

p) poskytovanie vodohospodárskych služieb súvisiacich s využitím hydroenergetického potenciálu vodného toku a s úpravou, dodávkou a odberom povrchových vôd a odberom energetickej vody z vodných tokov,

q) dodávka plynu na výrobu tepla určeného pre domácnosť,

r) uskladňovanie plynu,

s) výkon činnosti organizátora krátkodobého trhu s elektrinou,

t) dodávka elektriny dodávateľom poslednej inštancie,

u) dodávka plynu dodávateľom poslednej inštancie.

Podľa § 15a ods. 1 písm. d/ zákona č. 276/2001 Z. z. predmetom kontroly v kontrolovanom subjekte je overovanie primeranosti nákladov súvisiacich s činnosťami v sieťových odvetviach.

Podľa § 16 ods. 1 písm. a/ zákona č. 276/2001 Z. z. úrad regulovanému subjektu uloží pokutu za porušenie tohto zákona od

1. 100 € do 10 000 000 € za porušenie § 11 ods. 1, § 12a ods. 6, za prekročenie primeranosti vynaložených

nákladov podľa § 12 ods. 11 písm. f), za porušenie § 13 ods. 2, za porušenie záväzných pravidiel schválených podľa osobitného predpisu, 11ab), za porušenie povinností podľa osobitných predpisov,

2. 100 € do 150 000 € pre regulované subjekty, ktoré prevádzkujú III. kategóriu verejného vodovodu alebo III. kategóriu verejnej kanalizácie.

Správne orgány sú viazané právnym názorom súdu (§ 250ja ods. 7 O.s.p.).

Usporiadanie sektoru elektroenergetiky prešlo za predchádzajúce obdobie podstatnými zmenami. V minulosti boli spoločnosti pôsobiace v elektroenergetike organizované ako vertikálne integrované monopoly. Takéto podniky boli riadené jedným vedením a vlastnené štátom. V predchádzajúcich rokoch došlo k reorganizácii usporiadania spoločností pôsobiacich v rámci elektroenergetiky. V niektorých prípadoch došlo až k úplnému oddeleniu jednotlivých úrovní týchto podnikov. Vývoj teda zahŕňal najmä ich privatizáciu, liberalizáciu vstupu pre podnikateľov, ktorí poskytujú služby s využitím sieťovej infraštruktúry a napokon vertikálnu dezintegráciu medzi správou siete/sústavy a poskytovaním služieb s využitím sieťovej infraštruktúry

Pôvodný spôsob organizácie, resp. usporiadania odvetvia elektroenergetiky prostredníctvom vertikálne integrovaných monopolov bol nahradený novým modelom. Tento nový spôsob organizácie zahŕňa prevádzku a správu sietí/sústav (prirodzených monopolov) na „vrchnom trhu“ a súťaž na „spodnom trhu“, to znamená poskytovanie služieb prostredníctvom siete.

V elektroenergetike sú prenosové a distribučné sústavy považované za prirodzené monopoly a dodávka elektriny je službou, ktorá je poskytovaná na základe prístupu k týmto sústavám/sieťam. Zmeny, ktoré nastali v odvetví elektroenergetiky vyvolávajú otázky týkajúce sa príslušného zákonného a inštitucionálneho rámca v oblasti ochrany hospodárskej súťaže, resp. ochrany spotrebiteľov. Nový model usporiadania vzťahov v elektroenergetike, nastavený okrem iného aj Smernicou Európskeho parlamentu a Rady č. 2003/54/ES o spoločných pravidlách pre vnútorný trh s elektrickou energiou (ďalej len „Smernica č. 2003/54/ES“), ktorá bola implementovaná do právneho poriadku Slovenskej republiky zákonom č. 658/2004 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 276/2001 Z. z. o regulácii v sieťových odvetviach a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, chápe súťaž ako ťažisko, prostredníctvom ktorého sa zabezpečuje ochrana spotrebiteľov.

V oblasti ochrany hospodárskej súťaže existujú paralelne popri sebe dva typy právnych predpisov - súťažné právne normy a regulačné právne normy. V podmienkach Slovenskej republiky je súťažnou právnou normou zákon o ochrane hospodárskej súťaže, ktorého účelom je ochrana hospodárskej súťaže na trhu výrobkov, výkonov, prác a služieb pred jej obmedzovaním ako aj vytváranie podmienok na jej ďalší rozvoj v prospech spotrebiteľov a zároveň upravuje právomoci a pôsobnosti Protimonopolného úradu Slovenskej republiky. Kompetencia protimonopolného úradu vydávať rozhodnutia o tom, že konanie alebo činnosť podnikateľa je zakázaná podľa zákona, je upravená v ustanovení § 22 ods. 1 písm. b/ ZOHS (zároveň protimonopolný úrad rozhoduje o uložení povinnosti zdržať sa takéhoto konania a o povinnosti odstrániť protiprávny stav). Ustanovenie týkajúce sa zneužívania dominantného postavenia podľa § 8 zákona o ochrane hospodárskej súťaže bolo unifikované s článkom 102 Zmluvy o fungovaní Európskej únie (predtým článok 82 Zmluvy o založení

Európskeho spoločenstva). Ex post ochrana, ktorú zabezpečujú národné súťažné autority, resp. Európska komisia postihuje konanie, ktoré je v rozpore s pravidlami ochrany hospodárskej súťaže a smeruje k postihu konkrétneho protisúťažného správania.

Národným regulátorom v odvetví energetiky (elektroenergetika, plynárenstvo, tepelná energetika, vodárenstvo) je podľa § 3a a § 5 zákona č. 276/2001 Z. z. Úrad pre reguláciu sieťových odvetví Slovenskej republiky (ďalej aj „URSO“). Kompetenciou URSO podľa § 5 zákona č. 276/2001 Z. z. je regulovať ceny na rôznych úrovniach trhu, vykonávať dohľad nad prístupom k infraštruktúre a udeľovať výnimky z povinností. Podľa ustanovenia § 5 ods. 1 zákona č. 276/2001 Z. z. URSO zabezpečuje transparentnú, nediskriminačnú a efektívnu hospodársku súťaž v sieťových odvetviach, prijíma opatrenia na zlepšenie a podporu konkurenčného prostredia; a zabezpečuje účinné fungovanie trhu s tovarom a so službami v sieťových odvetviach. Podľa § 5 ods. 3 písm. c) zákona č. 276/2001 Z. z. vykonáva ÚRSO dohľad a ukladá sankcie za porušenia regulácie (podľa § 16 zákona č. 276/2001 Z. z.). Avšak skutková podstata zakazujúca zneužívanie dominantného postavenia evidentne nie je medzi povinnosťami URSO stanovenými v zákone č. 276/2001 Z. z.

Regulačné úrady chránia hospodársku súťaž ex ante, prostredníctvom regulačných opatrení nastavujú podmienky hospodárskej súťaže do budúcna, vopred.

Žalobca v žalobe a aj v odvolaní proti rozsudku krajského súdu namietal, že mu nie je zrejmé, ako môže byť voči nemu vedené konanie, predmetom ktorého je nastavenie, resp. výška ceny za nadštandardný odpočet, keď táto bola stanovená priamo pravidlami trhu v rámci podmienok ex ante regulácie, a nie ním samotným, a následne voči nemu vyvodzovaná akákoľvek zodpovednosť za toto nastavenie. Žalobca odvodzuje vylúčenie kompetencie protimonopolného úradu z Pravidiel pre fungovanie trhu s elektrinou, Prílohy č. 2, časť D, bod 3: „Náklady spojené s odpočtom znáša nový subjekt zúčtovania alebo nový dodávateľ elektriny ... a tým, že ... výška poplatku za vykonanie nadštandardného odpočtu bola súčasťou vecnej regulácie, t. j. aj keď nebola stanovená fixná, či maximálna sadzba daného poplatku, poplatok bol regulovaný, a to tak, že výška poplatku mohla zodpovedať len nákladom, ktoré boli vynaložené na vykonanie nadštandardného odpočtu.“

Podľa § 2 ods. 6 ZOHS, účinného do 31.05.2009, sa tento zákon nevzťahoval na prípady obmedzovania súťaže, ktorých posudzovanie patrí do pôsobnosti iného orgánu, ktorý zabezpečuje ochranu súťaže podľa osobitného predpisu (napríklad § 2 písm. b/ zákona č. 276/2001 Z. z.).

K otázke právomoci Protimonopolného úradu Slovenskej republiky na posúdenie zneužitia dominantného postavenia na relevantnom trhu a na vydanie napadnutých rozhodnutí v tejto veci odvolací súd zdôrazňuje, že vyššie citované ustanovenie § 2 ods. 6 ZOHS stratilo účinnosť až ku dňu 31.05.2009. K posudzovanému konaniu žalobcu, ktoré žalovaný kvalifikoval ako porušenie § 8 ods. 2 ZOHS a zároveň rozhodol, že toto konanie je zneužitím dominantného postavenia prostredníctvom priameho vynucovania neprimeraných cien podľa § 8 ods. 2 písm. a/ ZOHS, došlo v časovom období od 01.04.2008 do 31.03.2010. Z uvedeného jednoznačne vyplýva, že v čase, keď došlo k posudzovanému konaniu žalobcu, ustanovenie § 2 ods. 6 ZOHS, bolo účinné.

Najvyšší súd zároveň konštatuje, že skutkové podstaty zneužívania dominantného postavenia, ktorých naplnenie zistil protimonopolný úrad, majú svoj základ v § 8 zákona o ochrane hospodárskej súťaže a taktiež generálna klauzula zneužívania dominantného postavenia mala svoj právny základ v § 8 ods. 2 zákona o ochrane hospodárskej súťaže. Ustanovenie § 2 ods. 6 ZOHS bolo potrebné, podľa názoru odvolacieho súdu, vnímať ako odkazovú normu len pre tie formy obmedzenia hospodárskej súťaže, ktoré sú upravené v zákone č. 276/2001 Z. z.

Ustanovenie § 2 ods. 6 zákona o ochrane hospodárske súťaže bolo síce s účinnosťou od 01.06.2009 zrušené, uvedená skutočnosť však nevylučuje právomoc Protimonopolného úradu Slovenskej republiky na posudzovanie zneužívania dominantného postavenia, v konkrétnych skutkových podstatách, majúcich základ v zákone o ochrane hospodárskej súťaže.

V tejto súvislosti odvolací súd poukazuje na skoršie uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky vo veci 3Sžhpu/1/2012 zo dňa 11.02.2014, podľa ktorého *„napriek tomu, že z dôvodu právnej istoty bolo ustanovenie § 2 ods. 6 zákona o ochrane hospodárskej súťaže s účinnosťou od 01.06.2009 zrušené, nie je prípustné ho po dobu jeho účinnosti vykladať tak, že vylučovalo pôsobnosť Protimonopolného úradu Slovenskej republiky na posudzovanie stláčanie marže (margin squeeze) a ďalších skutkových podstát zneužívania dominantného postavania, majúcich právny základ v ZOHS .... Národná súťažná autorita disponuje tzv. všeobecnou právomocou v oblasti posudzovania praktík zneužívania hospodárskej súťaže. Túto otázku považuje najvyšší súd za tzv. acte clair.“*

V súvislosti s generálnou klauzulou v súťažnom práve odvolací súd dáva do pozornosti aj rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 2Sžhpu 1/2012 zo dňa 18.04.2013, (R. 70/2015), podľa ktorého *„konštrukcia generálnej klauzuly, ako je zakotvená v zákone číslo 136/2001 Z.z. o ochrane hospodárskej súťaže a o zmene a doplnení zákona Slovenskej národnej rady č. 347/1990 Zb. o organizácii ministerstiev a ostatných ústredných orgánov štátnej správy Slovenskej republiky v znení neskorších predpisov, (§ 8 ods. 2) vo vzťahu k jednotlivým demonštratívne vymenovaným skutkovým podstatám je nevyhnutná, pretože v súťažnom práve nikdy nemožno normatívne zakotviť úplný výpočet spôsobov, ktorými možno zneužiť moc na trhu na ujmu ostatných účastníkov trhu. Význam generálnej klauzuly v súťažnom práve spočíva v tom, že pokiaľ určité konanie napĺňa jej jednotlivé znaky, i keď nie je zachytené v zákone pomenovanou skutkovou podstatou, je konaním zakázaným, a to so všetkými dôsledkami, ktoré z neho pre konajúci subjekt vyplývajú. Akékoľvek konanie, ktoré napĺňa znaky uvedené v generálnej klauzule, môže byť sankcionované ako zneužitie dominantného postavenia, a to i vtedy, ak ho pod žiadnu z demonštratívne vymenovaných skutkových podstát nebude možné podradiť. Koncepcia zneužitia dominantného postavenia sa neobmedzuje len na konanie, ktoré pôsobí negatívne vo vzťahu k ostatným súťažiteľom, ale zahŕňa aj konanie, ktoré poškodzuje spotrebiteľov, pretože neprimerané ceny, ktoré majú účinky a vplyv na postavenie užívateľov alebo spotrebiteľov, sú tiež zakázané.“*

Protimonopolný úrad ako všeobecný orgán ochrany hospodárskej súťaže má právo konať a rozhodnúť vo veciach zneužívania dominantného postavenia aj voči subjektom, ktoré pôsobia v elektroenergetike. Zákon o ochrane hospodárskej súťaže v žiadnom zo svojich ustanovení nevylúčil pôsobnosť úradu konať v elektroenergetickom sektore. Najvyšší súd sa preto nestotožnil s takto formulovanou námietkou žalobcu, ktorá by

znamenala, že každý predpis vydaný URSO predstavuje reguláciu a zároveň predstavuje vylúčenie kompetencie protimonopolného úradu, keďže je v rozpore s princípmi aplikácie súťažného práva v Európskej únii.

Z vyššie uvedeného podľa najvyššieho súdu vyplýva, že zákon o ochrane hospodárskej súťaže sa vzťahuje na postup podnikateľov v oblasti elektroenergetiky vtedy, ak dochádza zo strany podnikateľa k obmedzovaniu hospodárskej súťaže.

Distribúciou elektriny je preprava elektriny k odberateľom vedeniami s napätím 110 kV a nižším. Podľa § 2 písm. b/, bod 7 zákona č. 656/2004 Z. z. o energetike a o zmene niektorých zákonov (ďalej len „zákon o energetike“) distribúciou elektriny je preprava elektriny distribučnou sústavou na časti vymedzeného územia. Podľa bodu 8 tohto ustanovenia distribučnou sústavou sú vzájomne prepojené elektrické vedenia veľmi vysokého napätia do 110 kV vrátane a vysokého napätia alebo nízkeho napätia a elektroenergetické zariadenia potrebné na distribúciu elektriny na časti vymedzeného územia; súčasťou distribučnej sústavy sú aj meracie, ochranné, riadiace, zabezpečovacie, informačné a telekomunikačné zariadenia potrebné na prevádzkovanie distribučnej sústavy.

Prevádzkovateľ distribučnej sústavy zabezpečuje distribúciu elektriny prostredníctvom distribučnej sústavy pre užívateľov distribučnej sústavy. Prevádzkovať distribučnú sústavu možno na základe povolenia, ktoré vydáva URSO. Distribúcia elektriny si vyžaduje súhlas viažuci sa na geografické územie, na ktorom prevádzkovateľ distribučnej sústavy spravuje distribučnú sústavu. Prevádzkovateľ distribučnej sústavy je vlastníkom/správcom aktív potrebných na prevádzkovanie distribučnej sústavy. Elektroenergetické distribučné sústavy sú do súčasnosti považované za prirodzené monopoly, pretože pre každú časť vymedzeného územia existuje iba jeden vlastník/správca distribučnej sústavy, nakoľko by bolo ekonomicky neefektívne vybudovať paralelnú distribučnú sústavu.

Užívateľom sústavy je fyzická osoba alebo právnická osoba, ktorá odoberá elektrinu alebo dodáva elektrinu prostredníctvom prenosovej sústavy alebo distribučnej sústavy, alebo má s jej prevádzkovateľom zmluvný vzťah (ide o dodávateľov elektriny, odberateľov elektriny, prevádzkovateľov miestnej distribučnej sústavy). Okrem regionálnych prevádzkovateľov distribučnej sústavy pôsobí na trhu s elektrinou v Slovenskej republike viacero prevádzkovateľov miestnych distribučných sústav, ktoré sa nachádzajú najmä v areáloch výrobných, ale aj nevýrobných podnikov, prípadne v priemyselných parkoch.

Podľa § 8 ods. 1 ZOHS dominantné postavenie na relevantnom trhu má podnikateľ alebo niekoľko podnikateľov, ktorí nie sú vystavení podstatnej súťaži a ktorí sa vzhľadom na svoju ekonomickú silu môžu správať nezávisle. Dominantné postavenie samo osebe nie je v rozpore s pravidlami hospodárskej súťaže a nie je zakázané, zakázané je jeho zneužívanie. Európsky súdny dvor definoval dominantné postavenie ako *„pozíciu ekonomickej sily používanej podnikateľom, ktorá mu umožňuje brániť efektívnej súťaži, a to tak, že mu dáva potenciál správať sa do značnej miery nezávisle od konkurentov, odberateľov a v konečnom dôsledku aj od spotrebiteľov.“* (Rozsudok Súdneho dvora EÚ C-27/76 United Brands and Others v. Commissions, bod 65). Postavenie žalobcu je predurčené tým, že distribúcia elektriny má charakter prirodzeného monopolu. Vlastníctvo sietí (elektrických

vedení) je historický dané na určitom území vždy jednej spoločnosti, budovanie paralelných sietí rovnakého významu je ekonomicky nevýhodné. Z tohto dôvodu je žalobca jediným subjektom, ktorý môže na príslušnej časti vymedzeného územia zabezpečovať meranie elektriny – prevádzkovateľ distribučnej sústavy je podľa § 24 ods. 2 písm. f) zákona o energetike povinný zabezpečiť meranie elektriny v sústave a na požiadanie poskytovať namerané údaje jednotlivým účastníkom trhu s elektrinou.

Najvyšší súd zhodne s krajským súdom a žalovaným konštatuje, že žalobca mal v posudzovanom období dominantné postavenie na relevantnom trhu.

Predmetný poplatok žalobca účtoval novým dodávateľom elektriny v rámci procesu zmeny dodávateľa pri odberných miestach odberateľov elektriny v domácnostiach a podnikateľskom segmente - maloodbere.

Poplatok za vykonanie nadštandardného odpočtu je súčasťou Cenníka. Cenník sa skladá z viacerých položiek, pričom samotná položka „Vykonanie nadštandardného odpočtu“ pozostáva z dvoch samostatných položiek, ktorými sú odpočet registrov elektromera a odpočet profilu zaťaženia. V priebehu predmetného konania bola posudzovaná iba položka - odpočet registrov elektromera. Položka odpočet registrov elektromera súvisí s odpočtom pri odberných miestach bez priebehového merania (meranie bez záznamu profilu záťaže), zatiaľ čo odpočet profilu zaťaženia je vykonávaný pri odberných miestach s priebehovým meraním.

Žalobca účtoval od 01.04.2008 do 31.03.2010 poplatok za nadštandardný odpočet vo výške 27,559 €, resp. 27,31 € bez DPH. Poplatok v tejto výške začal žalobca uplatňovať (fakturovať) v čase vstupu alternatívnych dodávateľov elektriny do domácností, ktorí boli i sú jeho konkurentmi. V tomto období bolo podľa obsahu administratívnych rozhodnutí spoplatnených x odpočtov súvisiacich so zmenou dodávateľa elektriny. Všetky tieto odpočty boli uhradené novými dodávateľmi elektriny. Súčasťou predkladaného návrhu bolo aj ustanovenie týkajúce sa povinnosti bezodplatného vykonania odpočtu pri zmene dodávateľa. K 01.06.2010 boli Pravidlá pre fungovanie trhu s elektrinou novelizované, pričom od tohto dátumu musí byť určovanie spotreby pri zmene dodávateľa vykonávané bezodplatne: *„Prevádzkovateľ sústavy bezodplatne určí spotrebu elektriny pre odberné miesto, ktoré nie je vybavené priebehovým meraním, odpočtom alebo prepočtom ku dňu vykonania zmeny dodávateľa elektriny podľa priemernej dennej spotreby elektriny na danom odbernom mieste na základe údajov podľa posledných fyzických odpočtov odberného miesta.“*

Cena za nadštandardný odpočet bola v Cenníku účinnom od 01.07.2010 znížená z 27,31 € bez DPH na 10,47 € bez DPH.

Najvyšší súd je názoru, že žalovaný postupoval zákonne, keď pri preukazovaní praktiky použil porovnávaciu (benchmarkovú) metódu. Preukázanie praktiky bolo žalovaným založené na porovnaní výšky poplatku za nadštandardný odpočet v rozhodujúcom čase a zároveň na porovnaní poplatku s poplatkami za obdobné služby vykonávané ostatnými dvoma regionálnymi prevádzkovateľmi distribučných sietí pôsobiacimi na častiach vymedzeného územia SR.

Porovnaním výšky cien (poplatku) účtovaného žalobcom za nadštandardný odpočet v období od

01.04.2008 do 31.03.2010 je zrejmé, že žalobca účtoval za službu nadštandardného odpočtu cenu o 160,80 % vyššiu, ako bola táto cena upravená v Cenníku účinnom od 01.07.2010.

V ďalšom odvolací súd z administratívneho spisu, ako i z rozhodnutí žalovaného a prvostupňového orgánu zistil, že žalovaný porovnal ceny účtované za nadštandardný odpočet žalobcom s cenami ostatných subjektov na trhu distribúcie energie.

Z uvedeného porovnania vyplýva, že podnikatelia pôsobiaci na ostatných dvoch častiach vymedzeného územia Slovenskej republiky, účtovali ceny približujúce sa cene žalobcu 10,47 € bez DPH účinnej od 01.07.2010. Porovnávané ceny sú za obdobné plnenie, podľa zistení žalovaného, realizované na príslušných častiach vymedzeného územia spoločnosťami s rovnakou zodpovednosťou za meranie elektriny, resp. vykonávanie odpočtov. V správnom konaní bolo v analýze použité porovnanie cien ďalších dvoch spoločností v dominantnom postavení, ktoré rovnako ako žalobca outsourcovali vykonávanie odpočtov. Výsledkom porovnania ceny žalobcu s cenami ďalších spoločností bolo zistené, že cena účtovaná žalobcom bola vyššia až o 148,30 %.

Predmetný poplatok zaradený do Cenníka služieb distribúcie elektriny žalobcu pod názvom Vykonanie nadštandardného odpočtu registrov elektromera bol účtovaný pri zmene dodávateľa. Poplatok za nadštandardný odpočet registrov elektromera neplatil koncový odberateľ elektriny, ale nový dodávateľ elektriny, ktorý vystupoval v procese zmeny dodávateľa ako splnomocnenec zabezpečujúci pre to, ktoré odberné miesto ukončenie vzťahu s pôvodným dodávateľom, a preto aj zároveň požadoval vykonanie nadštandardného odpočtu. Uvedený poplatok začal žalobca účtovať od 01.04.2008, teda v čase, keď do segmentu dodávok elektriny do domácnosti začali vstupovať noví dodávatelia elektriny - konkurenti ,žalobcu (prvý alternatívny dodávateľ v segmente dodávky elektriny do domácností začal, podľa zistení súdu, na trhu pôsobiť 01.01.2008).

Z uvedených skutočností podľa názoru najvyššieho súdu vyplýva, že predmetný poplatok za nadštandardný odpočet, ktorý žalobca účtoval v období od 01.04.2008 do 31.03.2010 je možné považovať za neprimerane vysoký. Jeho výška bola o 160,80 % vyššia v porovnaní s poplatkom, ktorý bol uvedený v Cenníku žalobcu účinnom od 01.07.2010 a ktorý v daných podmienkach najviac zodpovedá efektívnym nákladom na zabezpečenie nadštandardného odpočtu. Takisto poplatok bol o 148,30 % resp. o 103 % vyšší oproti poplatkom, ktoré za porovnateľné služby účtovali ostatní prevádzkovatelia distribučných sietí. Účtovaním neprimerane vysokého poplatku platili noví dodávatelia za nadštandardný odpočet nepomerne viac, ako by platili, ak by im bola účtovaná cena vo výške 10,47 € bez DPH, ktorá v daných podmienkach podľa zisteného stavu veci zodpovedala efektívne vynakladaným nákladom.

K namietanej výške uloženej sankcie odkázal senát najvyššieho súdu na § 38 ods. 1 ZOHS, podľa ktorého za porušenie ustanovenia § 8 ods. 6 ZOHS (podľa ktorého je zneužívanie dominantného postavenia na relevantnom trhu zakázané) protimonopolný úrad uloží podnikateľovi pokutu do 10 % z obratu podľa § 10 ods. 3 ZOHS za predchádzajúce účtovné obdobie a podnikateľovi, ktorý za predchádzajúce uzavreté účtovné obdobie dosiahol obrat do 330 € alebo ktorý nemal žiadny obrat, alebo podnikateľovi, ktorého obrat nemožno vyčísliť, pokutu do 330 000 €. Žalovaný pri ukladaní pokuty postupoval podľa § 38 ods. 10 ZOHS, posudzoval závažnosť a dĺžku

protiprávneho konania. Pri posudzovaní závažnosti porušovania bral do úvahy jeho povahu, skutočný dopad na trh a tam, kde je to účelné, veľkosť relevantného trhu. Okrem týchto kritérií žalovaný pri ukladaní pokuty berie do úvahy aj iné skutočnosti, najmä opakované porušovanie tým istým podnikateľom, odmietnutie podnikateľa spolupracovať s protimonopolným úradom a získanie majetkového prospechu v dôsledku porušovania alebo neplnenia dohody obmedzujúcej súťaž v praxi.

Podľa § 38 ods. 10 ZOHS protimonopolný úrad pri posudzovaní závažnosti porušovania ustanovení zákona berie do úvahy povahu porušovania ustanovení zákona, skutočný dopad na trh a tam, kde je to účelné, veľkosť relevantného trhu.

Pri posudzovaní závažnosti praktiky žalovaný zohľadnil nasledujúce skutočnosti:

- praktika spočívala v účtovaní neprimerane vysokých cien,
- praktika bola implementovaná a jej dopad na trh spočíval v tom, že v dôsledku neprimerane vysokej výšky poplatku za nadštandardný odpočet registrov elektromera, platili noví dodávatelia elektriny za poskytovanú službu nepomerne viac, ako by platili vtedy, ak by protisúťažná praktika nebola realizovaná,
- praktika mala dopad na časti vymedzeného územia prevádzkovateľa distribučnej sústavy – žalobcu, na ktorom mal žalobca dominantné postavenie.

S poukazom na uvedené je podľa názoru najvyššieho súdu takýto postup výpočtu v súlade so zákonom a ani argumentácia odvolateľa ju nemohla spochybniť. Vzhľadom na uvedené, záver žalovaného, že takéto správanie realizované žalobcom možno pokladať za menej závažné porušenie zákona, je súladný so zákonom.

Následne bola pokuta stanovená na základe závažnosti a prenásobená počtom rokov trvania porušovania zákona. Žalovaný podľa názoru najvyššieho súdu preukázal, že v posudzovanom období bol účtovaný nepomerne vyšší poplatok za vykonanie odpočtu pri zmene dodávateľa. Je potrebné pripomenúť, že uvedené kritériá zodpovedajú kritériám stanoveným v čl. 23 ods. 2 a 3 Nariadenia Rady (ES) č. 1/2003, ktoré obsažným spôsobom rozvádza judikatúra SD EÚ, ktorá okrem iného konkretizuje, že závažnosť porušenia sa zisťuje v závislosti na rade faktorov, ako sú konkrétne okolnosti prípadu, jeho kontext a odradzujúci účinok pokút.

Z napadnutého rozhodnutia je dostatočným spôsobom zrejmé ako žalovaný vyhodnotil povahu protisúťažného konania, posúdil jeho skutočný dopad na trh aj v závislosti od veľkosti konkrétneho relevantného trhu a prečo ho zaradil do kategórie menej závažných porušení. Žalovaný taktiež konkretizoval skutočnosti a vysvetlil dôvody, pre ktoré posúdil konanie žalobcu z hľadiska faktoru dĺžky trvania porušovania ako krátkodobé porušovanie a dostatočne zdôvodnil prečo nepovažoval spoluprácu žalobcu s úradom počas správneho konania (znamenajúcu povinnosť poskytovať súčinnosť v zmysle § 40 zákona o ochrane hospodárskej súťaže) za okolnosť, ktorá by mala mať vplyv na výšku pokuty.

V predmetnej veci sa nepreukázalo ani prípadné porušenie zásady ochrany legitímneho očakávania, keďže postup žalovaného vychádzal zo zásad vyplývajúcich aj z Nariadenia 1/2003 čl. 23 ods. 2 a 3.

Je nepochybné, že uloženie pokuty a jej výška sú zásadne v diskrečnej právomoci žalovaného a to, či

bude pokuta uložená v maximálnej alebo inej výške, závisí od jeho uváženia, pričom je však povinný rešpektovať zákonné kritériá stanovené v súlade so zákonom a úniovým právom.

Treba zdôrazniť, že napriek tomu, že správne uváženie je v zásade preskúmateľné súdom, pri rozhodnutí, ktoré správny orgán vydal na základe zákonom povolenej voľnej úvahy (správne uváženie), preskúmava súd iba, či také rozhodnutie nevybočilo z medzí a hľadísk ustanovených zákonom, pričom súd neposudzuje účelnosť a vhodnosť správneho rozhodnutia (§ 245 ods. 2 OSP).

Úlohou súdu v správnom súdnictve podľa druhej hlavy piatej časti OSP teda nie je nahrádzať činnosť správnych orgánov, ale preskúmavať zákonnosť rozhodnutí orgánov verejnej správy, teda posúdiť, či správne orgány splnili povinnosti stanovené zákonom (R. NS SR 60/2000, druhá veta), pričom súd iba skúma, či toto uváženie nevybočilo z medzí a hľadísk ustanovených zákonom, či je v súlade s pravidlami logického myslenia a či podklady pre taký úsudok boli zistené úplne a riadnym procesným postupom (R NS SR 52/2003). Pokiaľ sú tieto predpoklady splnené, nemôže súd z tých istých skutočností vyvodzovať iné alebo opačné závery (R NS SR 39/94).

Tiež samotné Nariadenie č. 1/2003 (bod 8) predpokladá pre hospodársku súťaž prijatie a uplatňovanie vlastných (prípadne) prísnejších vnútroštátnych právnych predpisov, ktoré zakazujú alebo sankcionujú jednostranné konanie podnikov a v čl. 5 priznáva orgánom hospodárskej súťaže členských štátov právomoc okrem iného ukladať pokuty, pravidelné penále alebo iné sankcie podľa vnútroštátneho práva. Obdobne Oznámenie Komisie o spolupráci v rámci Európskej súťažnej siete (2004/C 101/03, bod 2) uznáva povinnosť členských štátov vytvoriť v súlade so všeobecnými zásadami práva Spoločenstva systém sankcií stanovujúci sankcie, ktoré sú účinné, primerané a odrádzajúce od porušovania práva Spoločenstva.

Vzhľadom na uvedené nebol dôvod vytýkať žalovanému postup vychádzajúci z platnej národnej zákonnej úpravy (rešpektujúcej kritériá stanovené v čl. 23 ods. 2 a 3 Nariadenia Rady (ES) č. 1/2003).

Okrem toho v súvislosti s faktorom obratu odvolací súd odkazuje na rozsudok (vo veci Dansk Rorindustri A/S a spol. vs. Komisia Európskych spoločenstiev, C- 189/02 z 28.06.2005), kde SD EÚ konštatoval, že *za účelom stanovenia pokuty je možné prihliadnuť ako k celkovému obratu* podniku, ktorý predstavuje údaj hoci približný a nedokonalý o jeho veľkosti a hospodárskej sile, *tak i k časti tohto obratu, ktorý sa dosiahol tovarom, ktorý je predmetom porušenia a ktorý môže poskytnúť údaj o jeho rozsahu*. Okrem toho z toho plynie, že ani jednému ani druhému z týchto obratov nemožno prikladať príliš veľký význam v porovnaní s inými posudzovanými faktormi. S poukazom na uvedené ani nebolo možné považovať za spôsobilú spochybniť správnosť (zákonnosť) postupu žalovaného v predmetnej veci.

Odvolací súd poukazuje i na závery rozhodnutí SD EÚ (vec 41/49, ACF Chemiefarma NV vs. Commission, [1970] ECR 661, bod 173, spojené veci 100 až 103/80, SA Musique Diffusion francaise and others vs. Commission, [1983] ECR 1825, body 105 a 106, vec C-289/04 P Showa Denko vs. Commission, [2006] ECR I-5859, bod 16), z ktorých možno vyvodiť, že pokuty ukladané za porušenie čl. 81 a 82 ZES (v súčasnosti 101 a

102 ZFEU) sa stanovujú s cieľom potrestať nelegálne konanie podnikateľov (represívna zložka) a zároveň majú odstrašujúci účinok (preventívna zložka) nielen na takéto konkrétne porušujúce podniky, ale i všeobecne na iné spoločnosti, aby nedochádzalo k porušovaniu súťažného práva do budúcnosti. Cieľom pokút je teda nielen trest, ale aj prevencia.

Rešpektovanie obidvoch funkcií pokuty je preto nevyhnutné za účelom zabezpečenia účinnosti pokút za porušenie súťažného práva a akcentovanie iba na represívnu zložku pokuty by nepochybne znížilo jej efektívnosť.

Súdny dvor EÚ vymedzil zneužitie dominantného postavenia ako *„objektívny pojem, ktorý vystihuje spôsoby správania podniku v dominantnom postavení, ktorých podstatou je ovplyvnenie štruktúry trhu, na ktorom je na základe prítomnosti dominantného podniku stupeň súťaže oslabený, a ktorých cieľom je vytvorenie prekážok rozvoja súťaže na tomto trhu za použitia prostriedkov, ktoré sa líšia od tých, ktoré riadia normálnu súťaž výrobkov a služieb medzi súťažiteľmi“* (C – 85/76 Hoffmann Roche c/a Komisia).

Podľa názoru najvyššieho súdu žalobca ako významný podnikateľ mohol a mal predvídať, a to i s prihliadnutím na rozhodovaciu prax protimonopolného úradu, ako i Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, že jeho konanie je zneužívaním dominantného postavenia na relevantnom trhu v predmetnej oblasti označenej v rozhodnutí žalovaným a je v rozpore s cieľom a účelom súťažného práva.

Najvyšší súd sa stotožňuje s vecnými argumentmi protimonopolného úradu v danej veci. Žalovaný svoje argumenty odôvodnil logickými úvahami vychádzajúcimi z transparentných údajov a príslušných technických podkladov. Pri určení výšky pokuty žalovaný rešpektoval Metodický pokyn o postupe pri určovaní pokút v prípadoch zneužívania dominantného postavenia a dohôd obmedzujúcich súťaž. Najvyšší súd konštatuje, že konanie žalobcu možno jednoznačne, v zmysle ustanovenia § 8 ods. 2 zákona o ochrane hospodárskej súťaže, ako aj v súlade s citovanou judikatúrou najvyššieho súdu či Súdneho dvora EÚ označiť ako zneužitie dominantného postavenia na relevantnom trhu.

S poukazom na uvedené závery najvyšší súd odvolaním napadnutý rozsudok krajského súdu potvrdil.

72.

R O Z H O D N U T I E

Ak osobitný právny predpis, ktorým je zákon č. 152/1995 Z. z. o potravinách v znení neskorších predpisov, nevyžaduje predchádzajúci súhlas súdu na vstup orgánu verejnej správy do prevádzky podnikateľov za účelom výkonu kontrolnej činnosti, je potom námietka kontrolovaného subjektu o nedostatku súhlasu súdu na prehliadku obchodných priestorov právne irelevantná. S uvedenou námietkou sa súd zaoberá ex post facto.

(Rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 2. februára 2016, sp. zn. 4Sžnz/5/2015)

Návrhom zo dňa 09.07.2015, doručeným Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky dňa 13.07.2015 (ďalej len „návrh“), sa navrhovateľ domáhal, aby súd zakázal odporkyni pokračovať v porušovaní práv navrhovateľa, najmä práva na ochranu súkromia, vo veci kontroly vykonanej v priestoroch navrhovateľa v jeho prevádzke v B. dňa 19. júna 2015 a súčasne, aby súd zakázal odporkyni najmä používať podklady a dôkazy získané počas kontroly vykonanej v priestoroch navrhovateľa, v jeho prevádzke v B. dňa 19. júna 2015, v ďalšom konaní, a taktiež používať akúkoľvek informáciu získanú z týchto podkladov a dôkazov pri ďalšej činnosti odporkyne, a to ani ako dôvod na vykonanie novej kontroly voči navrhovateľovi. Navrhovateľ taktiež žiadal, aby súd uložil odporkyni povinnosť obnoviť stav pred nezákonným zásahom, t.j. úplne zničiť všetky podklady a dôkazy získané počas kontroly vykonanej v priestoroch navrhovateľa, v jeho prevádzke v B. dňa 19. júna 2015, a to všetko do troch dní odo dňa právoplatnosti tohto rozsudku. Navrhovateľ si uplatnil nárok na náhradu trov konania.

Navrhovateľ v návrhu uviedol, že dňa 19.06.2015 za účasti niektorých inšpektorov Regionálnej veterinárnej a potravinovej správy B. vykonala odporkyňa úradnú kontrolu potravín v prevádzke spoločnosti K., na ulici Ľ. x, B. Kontrola bola vykonaná podľa § 21 ods. 1 písm. c/ zákona č. 152/1995 Z.z. o potravinách (ďalej len „zákon o potravinách“). Odporkyňa vyhotovila z kontroly záznam o úradnej kontrole potravín č. ŠVPS SR/2015/So,Mi,Má/28 (ďalej aj ako „záznam o kontrole“). Odporkyňa uviedla v zázname o kontrole viaceré kontrolné zistenia a navrhovateľke uložila viaceré opatrenia na mieste.

Navrhovateľ mal viaceré pochybnosti ohľadom zákonnosti vykonania kontroly, na základe čoho podal dňa 23.06.2015 sťažnosť podľa § 3 ods. 1 zákona č. 9/2010 Z.z. o sťažnostiach, proti vykonanej kontrole, adresovanú odporkyni. Odporkyňa ku dňu podania návrhu sťažnosť nevybavila.

Navrhovateľ má za to, že kontrola vykonaná odporkyňou sa uskutočnila v rozpore s príslušnými právnymi predpismi, najmä v rozpore s článkom 8 (právo na ochranu súkromia) Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej aj ako „Dohovor“), čím bol navrhovateľ ukrátený na svojich právach a právom chránených záujmoch. Takýto stav je podľa navrhovateľa možné odstrániť len prostredníctvom rozhodnutia súdu podľa § 250v zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok (ďalej len „O.s.p.“).

Navrhovateľ je presvedčený o tom, že závery Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej aj ako „ESĽP“), týkajúce sa ochrany práv podľa článku 8 Dohovoru, ktoré boli vyslovené v súvislosti s konaním v oblasti ochrany hospodárskej súťaže, sa majú analogicky aplikovať aj na vykonanú kontrolu. Uvedené navrhovateľ vyvodzuje zo skutočnosti, že zákon o potravinách umožňuje odporkyni vykonávať kontroly podnikateľských priestorov navrhovateľa. Obdobné oprávnenia majú aj iné štátne orgány, napríklad Protimonopolný úrad Slovenskej republiky. Príslušné orgány môžu udeľovať vysoké pokuty.

K právu na ochranu súkromia navrhovateľ uviedol, že toto právo sa síce neaplikuje na právnické osoby v celej šírke, avšak poukazuje na ustálenú judikatúru Ústavného súdu Slovenskej republiky, ako aj Európskeho súdu pre ľudské práva, v zmysle ktorej oba súdy uznávajú, že právnické osoby sú nositeľmi práva na nedotknuteľnosť obydlia.

Navrhovateľ poukázal na článok 8 Dohovoru, ale taktiež na rozhodovaciu prax Európskeho súdu pre ľudské práva, ktorý ustálil podmienky, po splnení ktorých môže kontrolný orgán zasiahnuť do ochrany obydlia právnickej osoby. Podľa ESĽP, zásah musí (i) byť v súlade s právom, (ii) sledovať legitímny cieľ a (iii) byť nevyhnutný v demokratickej spoločnosti. Všetky tri kritéria musia byť splnené kumulatívne. Podľa navrhovateľa však v prípade vykonanej kontroly boli splnené iba prvé dve podmienky, kritérium nevyhnutnosti v demokratickej spoločnosti splnené nebolo.

ESĽP v prípade Société colas est and others v. France zo dňa 16.04.2002 vyslovil, že zásah kontrolného orgánu nemôže byť v súlade s článkom 8 Dohovoru najmä v prípadoch, kedy:

– bola inšpekcia uskutočňovaná bez predchádzajúceho príkazu vydaného sudcom,
– kontrolný orgán disponoval širokou právomocou ohľadom kontroly (kontrolný orgán mal výlučné právo určiť vhodnosť vykonania inšpekcie, počet, trvanie a rozsah inšpekcií); a
– počas výkonu inšpekcie nebola prítomná nezávislá tretia osoba.

Navrhovateľ si je vedomý, že zákon nevyžaduje na výkon kontroly odporkyňou predchádzajúci príkaz zo strany súdu, avšak tvrdí že v tomto prípade vykonanej kontroly neboli poskytnuté primerané a dostatočné záruky proti zneužitiu kontroly. Odporkyňa v tomto prípade disponovala veľmi širokou právomocou ohľadom vykonanej kontroly. Navrhovateľ nemal žiaden prostriedok, ktorým by mohol zákonnosť a primeranosť priebehu kontroly kontrolovať. Navrhovateľ je presvedčený, že situácia v ktorej odporkyňa disponuje neohraničenou možnosťou preskúmať ľubovoľne určený aspekt súkromia príslušnej kontrolovanej osoby (a teda by mala prístup do úplne celého súkromia kontrolovanej osoby) je v rozpore s požiadavkou nevyhnutnosti v demokratickej spoločnosti.

Navrhovateľ je presvedčený, že požiadavka na vydanie predchádzajúceho príkazu na zásah orgánu verejnej moci do práva na súkromie nepredstavuje len formálnu požiadavku, ale má skutočný praktický význam pri kontrole zákonnosti a primeranosti kontrol. V akomkoľvek prípadnom príkaze na vykonanie kontroly by mal byť podľa navrhovateľa jednoznačne identifikovaný rozsah príslušného šetrenia či kontroly. Navrhovateľ zdôrazňuje, že v tomto prípade oprávnenie odporkyne vykonať kontrolu nebolo nijakým spôsobom konkretizované, navrhovateľ nemal možnosť overiť si predmet kontroly, a teda nemal možnosť kontrolovať

zákonný rámec kontroly a jej primeranosť.

Pri vykonávaní kontroly nebola prítomná žiadna tretia, nezávislá osoba, ktorá by kontrolovala zákonný priebeh kontroly. Navrhovateľ bol pri výkone kontroly osamotený voči odporkyni a prítomnej Regionálnej veterinárnej a potravinovej správe, ktoré prevyšovali navrhovateľa nie len z hľadiska svojich právomocí, ale aj počtom a odbornosťou inšpektorov. Akékoľvek efektívne záruky, aby odporkyňa počas kontroly nezneužila svoje právomoci a neporušila práva navrhovateľa na ochranu súkromia v tomto prípade, podľa navrhovateľa absentujú.

Navrhovateľ poukázal na judikatúru SD EÚ, konkrétne na rozhodnutie C-94/00 Roquette Fréres (2002) ECR I - 9011, T - 135/09 - Nexans France and Nexans v Commission zo dňa 14.11.2012.

K samotnej prípustnosti návrhu navrhovateľ uviedol, že kontrola vyvolala viaceré závažné dôsledky, ktoré stále trvajú. Na základe vykonanej kontroly môže byť voči navrhovateľovi vedené správne konanie, v ktorom mu hrozí uloženie pokuty až do výšky 5 000 000,- €. Odporkyňa si pri výkone kontroly zaobstarala viaceré podklady, ktoré s najväčšou pravdepodobnosťou budú použité v prípadnom správnom konaní ako dôkazy proti navrhovateľovi.

V súvislosti s požiadavkou vyčerpania opravných prostriedkov navrhovateľ odkazuje na podanú sťažnosť, ktorá do dňa podania návrhu nebola zo strany odporkyne vybavená. V tejto súvislosti taktiež navrhovateľ poukazuje na dodržanie subjektívnej lehoty na podanie návrhu.

Podaním zo dňa 27.08.2015 navrhovateľ doplnil návrh a poukázal na to, že niektoré verejné publikované skutočnosti naznačujú, že vykonávanie kontrol podľa zákona o potravinách proti veľkým obchodným reťazcom môže byť v súčasnosti politicky motivované. V tejto súvislosti navrhovateľ dal do pozornosti niekoľko článkov publikovaných v slovenskej tlači.

Navrhovateľ je toho názoru, že pokuty, udeľované podľa zákona o potravinách, nie sú udeľované spravodlivo a objektívne, ale naopak, arbitrárne (svojvoľne). V tejto súvislosti navrhovateľ priložil zoznam, resp. prehľad najväčších udelených pokút a taktiež prehľad najnižšie udelených pokút v konaní pred odporcom.

Odporkyňa vo vyjadrení k návrhu zo dňa 28.08.2015 žiadala, aby najvyšší súd návrh zamietol, nakoľko nesúhlasí s petitom návrhu a je toho názoru, že zákonné podmienky na poskytnutie ochrany pred nezákonným zásahom nie sú splnené.

Odporkyňa vo vyjadrení uviedla, že hlavným cieľom potravinovej legislatívy je zabezpečenie vysokej úrovne ochrany zdravia ľudí a záujmov spotrebiteľov vo vzťahu k potravinám. Úradná kontrola je presne definovaný proces, ktorého cieľom je zistiť, či kontrolovaný subjekt plní povinnosti určené zákonom. Výsledky tohto procesu je príslušný orgán povinný zaznamenať spôsobom určeným v osobitnom predpise a oboznámiť s nimi prevádzkovateľa, ktorý má možnosť zaujať stanovisko k jednotlivým zisteniam, prípadne podať vysvetlenie, informácie. Na základe takto zdokumentovaného stavu orgán úradnej kontroly posúdi, či sú dôvody na uloženie

sankcie.

Osobitným predpisom, ktorý upravuje spôsob vykonávania úradných kontrol potravín, je Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 882/2004 z 29.04.2004 o úradných kontrolách uskutočňovaných s cieľom zabezpečiť overenie dodržiavania potravinového a krmivového práva a predpisov o zdraví zvierat a o starostlivosti o zvieratá v platnom znení (ďalej len „Nariadenie (ES) č. 882/2004“). Podľa tohto nariadenia je potrebné, aby členské štáty vynucovali potravinové a krmivové právo a predpisy o zdraví zvierat a o starostlivosti o zvieratá, aby sledovali a overovali, či prevádzkovatelia dodržiavajú vo všetkých fázach výroby, spracovania a distribúcie príslušné požiadavky tohto práva a týchto predpisov. Na tento účel je potrebné organizovať úradné kontroly.

K namietanému nesúladu postupu odporkyne pri vykonávaní kontroly s článkom 6 a 8 Dohovoru odporkyňa uviedla, že výklad navrhovateľa ide zásadne nad rámec článku 6 a článku 8 Dohovoru. Odporkyňa poukázala na jednoznačne vymedzené zákonné právo vykonávať úradné kontroly potravín bez prechádzajúceho ohlásenia, bez akéhokoľvek povolenia a súhlasu ďalšieho orgánu, s vymedzeným oprávnením zamestnancov orgánu úradnej kontroly potravín vstupovať v prevádzkovom čase aj mimo prevádzkového času do priestorov, v ktorých sa preukázateľne zdržiavajú osoby a v ktorých sa potraviny vyrábajú, manipuluje sa s nimi alebo sa umiestňujú na trh.

Odporkyňa je toho názoru, že právnická osoba sa môže dovolávať ustanovení Dohovoru len v obmedzenom rozsahu, konkrétne nemôže sa dovolávať napríklad práva na rodinný a súkromný život, práva na uzatvorenie manželstva, práva na vzdelanie, práva na slobodné voľby. Práve článok 8 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, na ktorý sa navrhovateľ odvoláva, a teda právo na rešpektovanie súkromného a rodinného života, právnickej osobe zaručovať podľa odporkyne nemožno, keďže výkon tohto práva by bol irelevantný. Oprávnenie orgánu úradnej kontroly potravín vstupovať do priestorov, v ktorých sa preukázateľne zdržiavajú osoby, a v ktorých sa potraviny vyrábajú, manipuluje sa s nimi alebo sa umiestňujú na trh, mu prináleží z osobitného právneho predpisu, ktorým je zákon o potravinách, a preto orgán úradnej kontroly potravín nepotrebuje schválenie kontroly žiadnym nezávislým orgánom vopred. Podľa odporkyne je nepochybné, že prevádzkareň, kde sú na trh umiestňované potraviny s cieľom ich predaja konečnému spotrebiteľovi, nemôže byť považovaná za obydlie s garantovanou ochranou súkromia a nedotknuteľnosti. Takýto výklad by išiel nad rámec dikcie článku 8 Dohovoru.

Odporkyňa konštatovala, že navrhovateľ v návrhu uvádza len všeobecné frázy, pričom absolútne neuvádza, v čom by mal spočívať rozpor s článkom 8 Dohovoru a v akých právach mal byť ukrátený. K tomu odporkyňa podotkla, že navrhovateľ v žiadnych právach ukrátený nebol, príslušný orgán postupoval v súlade so zákonom a v jeho medziach.

Pokiaľ ide o výpočet výšky pokút v bode 16 návrhu, odporkyňa podotkla, že tvrdenia navrhovateľa o tom, že príslušný orgán je oprávnený udeliť pokutu aj za banálne pochybenie, sú tendenčné a zavádzajúce, pretože pokuty vo výške od 1 000 000,- € do 5 000 000,- € príslušný orgán ukladá až po splnení podmienok podľa § 28 ods. 8 zákona o potravinách, t.j. musí dôjsť k opakovanému porušeniu povinností, za ktoré bola uložená pokuta

podľa odseku 7.

Zásah prvostupňového správneho orgánu bol podľa odporkyne v súlade s právom, sledoval legitímny cieľ a bol nevyhnutný v demokratickej spoločnosti. V prípade úradnej kontroly potravín sa nevyžaduje príkaz sudcu na jej vykonanie. Inšpektori pri výkone kontroly postupovali v zmysle oprávnení daných zákonom. Pri kontrole neboli žiadne práva účastníka konania na ochranu súkromia a ochranu práva na spravodlivý proces porušené ani dotknuté. Odporkyňa skonštatovala, že kontrolný orgán pri výkone kontroly svojimi aktivitami nijako nezasahoval do súkromnej sféry účastníka konania, len vykonával kontrolu potravín podľa zákona o potravinách. Orgán kontroly postupoval v danom prípade zákonným spôsobom v rozsahu svojej pôsobnosti. Kontrolné činnosti, ktoré vykonáva, sú logickým a zákonným dôsledkom jeho postupu s cieľom zistiť, či právnická osoba dodržiava predpisy potravinového práva. Podľa odporkyne je jasné a nesporné, že sa o nezákonný zásah contra legem nejedná. Príslušný orgán postupoval v súlade so zákonom sledujúc cieľ ochrany zdravia ľudí a ochrany práv spotrebiteľa, pričom úradné kontroly potravín sú legitímnym nástrojom kontroly na vnútornom trhu a sú v demokratickej spoločnosti nevyhnutné.

K požiadavke prítomnosti tretej osoby odporkyňa uviedla, že žiaden zákon nevyžaduje prítomnosť takejto osoby pri výkone úradnej kontroly potravín. Pokiaľ ide o počet inšpektorov prítomných na kontrole, odporkyňa poukázala na skutočnosť, že ich počet sa určuje v závislosti od veľkosti prevádzkarne, šírky predmetu a účelu kontroly.

Pokiaľ ide o časť petitu ohľadne návratu do predchádzajúceho stavu zničením všetkých podkladov a dôkazov, odporkyňa podotkla, že toto je z hľadiska práva neprípustné, správny orgán postupoval v súlade so zákonom, vykonával len svoje kompetencie vyplývajúce mu zo zákona, všetky podklady, ktoré si zhromaždil, sú zákonné, nedostatky zdokumentované pri výkone úradnej kontroly boli objektívne zistené a v čase výkonu úradnej kontroly objektívne existovali, preto ich úplné zničenie je neprípustné a žiadosť navrhovateľa je neopodstatnená.

K vybaveniu sťažnosti navrhovateľa proti kontrole zo dňa 23.06.2015, ktorá bola podaná podľa § 3 ods. 1 zákona č. 9/2010 Z.z. o sťažnostiach, odporkyňa uviedla, že táto bola preskúmaná a vyhodnotená so záverom, že sa nejedná o sťažnosť v zmysle ustanovení zákona č. 9/2010 Z.z. o sťažnostiach. Z obsahu vyplynulo, že ide o podanie, v ktorom navrhovateľ poukazuje na konkrétne nedostatky, ktorých odstránenie alebo vybavenie je upravené iným právnym predpisom, v tomto prípade zákonom č. 71/1967 Zb. o správnom konaní (správny poriadok). Toto bolo oznámené navrhovateľovi listom č. 06569/2015-184 (102R) zo dňa 22.07.2015.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd vecne príslušný na konanie o návrhu navrhovateľky na ochranu pred nezákonným zásahom orgánu verejnej správy podľa § 250v O.s.p. (§ 246 ods. 2 písm. b/ O.s.p. v spojení § 250v ods. 8 O.s.p.) vo veci nariadil podľa § 250g ods. 1 O.s.p. pojednávanie na deň 2. februára 2016.

Z o d ô v o d n e n i a :

Podľa čl. 1 ods. 1 veta prvá Ústavy Slovenskej republiky je Slovenská republika zvrchovaným,

demokratickým a právnym štátom. Neoddeliteľným atribútom právneho štátu je aj správne súdnictvo.

Ochrana verejných subjektívnych práv fyzických a právnických osôb zo strany správnych súdov má subsidiárny charakter vo vzťahu k ochrane, ktorú poskytujú orgány verejnej správy. Preto fyzická alebo právnická osoba, ktorej práva boli porušené alebo ohrozené má sa prioritne domáhať ochrany svojich práv na správnom orgáne. Ak nedošlo k náprave a ochrane zo strany orgánov verejnej správy, je možné, aby sa fyzická alebo právnická osoba domáhala ochrany svojich práv na správnom súde. Vyplýva to z historicky daného a v Slovenskej republike ústavne garantovaného postavenia správneho súdnictva, ktorého úlohou nie je nahrádzanie vecných kompetencií orgánov verejnej správy, ale zabezpečenie ich kontroly nezávislou súdnou mocou.

Podľa § 244 ods. 5 veta prvá O.s.p. súdy v správnom súdnictve konajú o ochrane pred nezákonným zásahom orgánu verejnej správy a o vykonateľnosti rozhodnutí cudzích správnych orgánov. Piata hlava piatej časti Občianskeho súdneho poriadku zakotvuje konanie o ochrane pred nezákonným zásahom orgánu verejnej správy.

Podľa § 250v ods. 1 O.s.p. fyzická osoba alebo právnická osoba, ktorá tvrdí, že bola ukrátená na svojich právach a právom chránených záujmoch nezákonným zásahom orgánu verejnej správy, ktorý nie je rozhodnutím, a tento zásah bol zameraný priamo proti nej alebo v jeho dôsledku bol proti nej priamo vykonaný, môže sa pred súdom domáhať ochrany proti zásahu, ak taký zásah alebo jeho dôsledky trvajú alebo hrozí jeho opakovanie.

Podľa § 250v ods. 2 O.s.p. orgán, proti ktorému návrh smeruje, je orgán, ktorý podľa tvrdenia uvedeného v návrhu vykonal zásah; v prípade zásahu ozbrojených síl, ozbrojeného zboru alebo iného verejného zboru je to orgán, ktorý tento zbor riadi, alebo ktorému je taký zbor podriadený.

Podľa § 250v ods. 3 O.s.p. návrh nie je prípustný, ak navrhovateľ nevyčerpal prostriedky, ktorých použitie umožňuje osobitný predpis, alebo ak sa navrhovateľ domáha len určenia, že zásah bol alebo je nezákonný. Návrh musí byť podaný do 30 dní odo dňa, keď sa osoba dotknutá zásahom o ňom dozvedela, najneskôr však do jedného roka odo dňa, keď k nemu došlo.

Podľa § 250v ods. 4 O.s.p. súd o takom návrhu rozhodne rozsudkom. Ak súd návrhu vyhovie, vo výroku rozsudku uvedie označenie orgánu, ktorému sa povinnosť ukladá, predmet a číslo správneho konania a lehotu, v ktorej má orgán verejnej správy túto povinnosť vykonať. Povinnosť spočíva v zákaze pokračovať v porušovaní práva navrhovateľa a v príkaze, ak je to možné, obnoviť stav pred zásahom. Ustanovenie § 250u platí rovnako. Súd návrh zamietne, ak nie je dôvodný alebo návrh nie je prípustný.

Účelom konania o ochrane pred nezákonným zásahom orgánu verejnej správy je poskytnutie ochrany fyzickej alebo právnickej osobe, ktorá tvrdí, že bola ukrátená na svojich právach a právom chránených záujmoch nezákonným zásahom orgánu verejnej správy, ktorý nie je rozhodnutím a tento zásah bol zameraný priamo proti nej alebo v jeho dôsledku bol proti nej priamo vykonaný. Cieľom konania podľa § 250v O.s.p. je posilnenie ochrany fyzických a právnických osôb pred takými zásahmi, ktoré nie sú založené na konkrétnom rozhodnutí orgánu verejnej správy, ale spočívajú vo faktickej činnosti proti nej.

Konanie podľa § 250v O.s.p. patrí do oblasti správneho súdnictva, ktoré je založené na prieskume zákonnosti (posúdenie) identifikovaného skutkového a právneho stavu. Podľa § 250v ods. 8 O.s.p. na konanie podľa tejto hlavy sa použijú ustanovenia prvej a druhej hlavy tejto časti primerane, ak v tejto hlave nie je ustanovené inak. Vykonávanie dokazovania v správnom súdnictve je obmedzené na dôkazy nevyhnutné na preskúmanie napadnutého rozhodnutia (Rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp.zn. 3Sžz/1/2008 zo dňa 18.06.2009).

Pojem nezákonný zásah nie je definovaný v Občianskom súdnom v poriadku, taktiež ani v inom právnom predpise. Nezákonný zásah musí mať verejnoprávnu povahu. Pojem zásah je možné vykladať ako aktívne konanie vykazujúce znaky bezprostredného zásahu, zameraného proti poškodenému, resp. proti nemu priamo vykonaného. Zásahom vyvolané účinky na poškodeného sú definitívne, t.j. inými prostriedkami nápravy ako súdnym donútením neodstrániteľné.

K definícii pojmu nezákonný zásah najvyšší súd poukazuje na skoršie rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp.zn. 8Sžz/1/2010, R. 43/2011, ... *ide o súdnu ochranu pred faktickými nezákonnými zásahmi orgánov verejnej moci, ktoré nie sú rozhodnutím alebo iným individuálnym aktom. Judikatúra považuje za zásah nezákonný resp. v širšom zmysle protiprávny útok orgánov verejnej moci proti subjektívnym verejným právam fyzickej alebo právnickej osoby spočívajúci v postupoch orgánu verejnej správy alebo v jeho činnosti, úkone, pokyne, prípadne nečinnosti. Musí ísť o priamy zásah do subjektívnych verejných práv (napr. porušenie práva na život, práva na osobnú slobodu, práva na ochranu vlastníctva, práva na ochranu obydlia a pod.). Takýto zásah orgánu verejnej správy správny súd nemôže zrušiť, môže však správnemu orgánu zakázať, aby v porušovaní dotknutého práva pokračoval a ak je to možné správnemu orgánu prikázať, aby obnovil stav pred zásahom. Cieľom ochrany podľa § 250v OSP je teda ukončenie nezákonného zásahu správneho orgánu, proti ktorému sa fyzická alebo právnická osoba nemôže brániť inými prostriedkami.*

Z predloženého spisového materiálu najvyšší súd zistil nasledovný skutkový stav:

Dňa 19.06.2015 v čase od 15:00 hod. do 21:00 hod. bola v priestoroch obchodného reťazca K., na adrese Ľ. x, B., vykonaná kontrola potravín podľa § 21 ods. 1 písm. c/ zákona o potravinách. Kontrolovaným subjektom bola spoločnosť K. Kontrola bola zameraná na dodržiavanie požiadaviek zákona o potravinách. O vykonanej kontrole bol spísaný Záznam o úradnej kontrole potravín č. ŠVPS SR/2015/So, Mi, Má/28. Na základe skutočností zistených kontrolou potravín boli kontrolovanému subjektu uložené opatrenia na mieste, a to povinnosť stiahnuť z predaja potraviny po uplynutí doby spotreby/dátumu minimálnej trvanlivosti uvedené v bode 5 záznamu, stiahnuť z predaja potraviny s porušeným obalom uvedené v bode 6A záznamu a stiahnuť z predaja potraviny nevhodné na ľudskú spotrebu uvedené v bode 7 záznamu.

Navrhovateľ podal proti výkonu kontroly sťažnosť, adresovanú Štátnej veterinárnej a potravinovej správe Slovenskej republiky. Odporkyňa reagovala na podanú sťažnosť výzvou na odstránenie vád, nakoľko mala za to, že podaná sťažnosť nie je zrozumiteľná. Navrhovateľ podaním zo dňa 07.07.2015 doplnil svoju sťažnosť. Odporkyňa listom zo dňa 22.07.2015, ktorý bol navrhovateľovi doručený dňa 27.07.2015, uviedla, že podanie

navrhovateľa zo dňa 23.06.2015, označené ako sťažnosť proti výkonu kontroly zo dňa 19.06.2015, nemožno považovať za sťažnosť podľa zákona č. 9/2010 Z.z. o sťažnostiach.

Citované ustanovenie § 250v ods. 3 O.s.p. upravuje procesné podmienky prípustnosti návrhu na ochranu pred nezákonným zásahom orgánu verejnej správy, ktorými sú vyčerpanie dostupných opravných prostriedkov podaných za účelom nápravy dôsledkov nezákonného zásahu a podanie návrhu v stanovenej subjektívnej a objektívnej lehote. Všetky podmienky musia byť splnené kumulatívne.

K vyčerpaniu dostupných opravných prostriedkov najvyšší súd uvádza, že tak, ako judikatúra Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, aj judikatúra Ústavného súdu Slovenskej republiky, považuje za právne prostriedky, ktorých použitie umožňuje osobitný predpis, predovšetkým inštitút sťažnosti podľa zákona č. 9/2010 Z.z. o sťažnostiach. Navrhovateľ sťažnosť proti postupu orgánu verejnej správy podal, tak ako je vyššie popísané. Odporkyňa síce sťažnosť navrhovateľa vyhodnotila ako podanie, ktoré nie je sťažnosťou v zmysle zákona č. 9/2010 Z.z. o sťažnostiach, avšak podľa názoru súdu postačuje na splnenie procesnej podmienky prípustnosti návrhu spočívajúcej vo vyčerpaní dostupných opravných prostriedkov, ktorých použitie umožňuje osobitný predpis, v prípade postupu podľa zákona č. 9/2010 Z.z., už podanie sťažnosti dotknutému orgánu (odporcovi v konaní podľa § 250v O.s.p.), preto považuje najvyšší súd podanie navrhovateľa zo dňa 23.06.2015 za vyčerpanie dostupného opravného prostriedku, ktorého použitie umožňuje osobitný predpis. Navrhovateľ teda splnil podmienky vyčerpania dostupných opravných prostriedkov. O vybavení podanej sťažnosti sa navrhovateľ dozvedel dňa 27.07.2015, návrh na súd podal dňa 13.07.2015, t.j. po podaní sťažnosti príslušnému orgánu, avšak najvyšší súd konštatuje, že navrhovateľ splnil aj druhú z kumulatívne stanovených podmienok, keď svoj návrh podal v zákonom stanovenej, subjektívnej 30-dňovej lehote, keďže rozhodnutie o vybavení sťažnosti bolo súdu doručené v priebehu konania.

Požiadavka právnej istoty taktiež automaticky neznamená, že sa judikatúra najvyššieho súdu nemôže vyvíjať (IV ÚS 481/2011, IV. ÚS 499/2011).

Európsky súd pre ľudské práva vo svojej judikatúre pripomenul, že požiadavka právnej istoty a ochrany legitímnych očakávaní nezahŕňa právo na jednotnosť judikatúry (napr. rozsudok Sahin vs. Turecko z 20.10.2011)

Podľa § 1 ods. 1 zákona o potravinách tento zákon ustanovuje

a) povinnosti prevádzkovateľa potravinárskeho podniku (ďalej len „prevádzkovateľ“) v záujme podpory a ochrany zdravia ľudí a ochrany spotrebiteľa na trhu potravín,

b) práva a povinnosti osôb vo vzťahu k potravinám,

c) organizáciu, pôsobnosť a právomoc orgánov úradnej kontroly potravín podľa osobitných predpisov.

Podľa § 18 ods. 1 zákona o potravinách, úradná kontrola potravín sa vykonáva

a) na všetkých stupňoch výroby, spracúvania potravín a ich distribúcie,

b) nad dovozom potravín z tretích krajín a vývozom,

c) nad dodržiavaním podmienok zdravotnej spôsobilosti podľa osobitných predpisov určujúcich požiadavky na osobnú hygienu a hygienu osôb priamo alebo nepriamo zúčastnených na výrobe potravín, manipulácii s nimi a ich umiestnení na trh,

d) nad dodržiavaním zákazu klamlivej reklamy potravín.

Podľa § 18 ods. 2 zákona o potravinách úradnou kontrolou potravín sa overuje dodržiavanie požiadaviek ustanovených týmto zákonom a osobitnými predpismi v oblastiach a na účel uvedený v odseku 1; neuplatňuje sa, ak ide o metrologickú kontrolu a metrologický dozor, veterinárne kontroly podľa osobitného predpisu, ako aj kontrolu krmív podľa osobitného predpisu.

Podľa § 18 ods. 3 zákona o potravinách orgány uvedené v § 21 ods. 1 písm. b/ až d/ vykonávajú úradnú kontrolu potravín podľa osobitného predpisu. Úradná kontrola potravín sa môže vykonávať nepretržite; ak z konania alebo charakteru kontrolovanej osoby vyplýva odôvodnený záver, že môže dôjsť k ohrozeniu života alebo zdravia osoby poverenej výkonom kontroly alebo k mareniu výkonu úradnej kontroly, úradná kontrola sa vykoná za spoluúčasti príslušníkov Policajného zboru.

Podľa § 19 ods. 1 zákona o potravinách orgán úradnej kontroly potravín v rámci svojej pôsobnosti na základe zistení pri výkone úradnej kontroly potravín prijme opatrenia podľa osobitného predpisu.

Podľa § 19 ods. 5 zákona o potravinách orgán úradnej kontroly potravín pri zistení alebo podozrení z vážneho alebo bezprostredného ohrozenia zdravia ľudí potravinami alebo pri ohrození bezpečnosti potravín nariaďuje opatrenie podľa odseku 1; opatrenie zruší, ak sa podozrenie nepotvrdí.

Podľa § 20 ods. 8 zákona o potravinách zamestnanci orgánov úradnej kontroly potravín vykonávajúci úradné kontroly potravín sú pri výkone kontroly oprávnení

a) vstupovať v prevádzkovom čase a mimo prevádzkového času do priestorov, v ktorých sa preukázateľne zdržiavajú osoby a v ktorých sa potraviny vyrábajú, manipuluje sa s nimi alebo sa umiestňujú na trh,

b) požadovať od prevádzkovateľov vysvetlenie, informácie, údaje, doklady a iné písomnosti potrebné na výkon kontroly a nazerať do nich a vyhotovovať z nich kópie alebo výpisy, ako aj vyhotovovať fotografickú dokumentáciu, ak to považujú za potrebné; ak sú tieto súčasťou obchodného tajomstva, zamestnanci orgánov úradnej kontroly potravín sú povinní o týchto skutočnostiach zachovávať mlčanlivosť.

Podľa § 20 ods. 9 zákona o potravinách zamestnanci orgánov úradnej kontroly potravín vykonávajúci úradné kontroly potravín sú oprávnení na základe skutočností zistených úradnou kontrolou potravín ukladať na mieste opatrenia podľa odseku 12, § 19 ods. 2 a opatrenia podľa osobitných predpisov.

Podľa § 20 ods. 10 zákona o potravinách opatrenie podľa odseku 9 oznámi zamestnanec orgánu úradnej kontroly potravín ústne príslušnému zodpovednému zamestnancovi prevádzkovateľa a bezodkladne o ňom vyhotoví záznam o úradnej kontrole potravín.

Podľa § 20 ods. 11 zákona o potravinách ak prevádzkovateľ nesúhlasí s uloženým opatrením, môže proti nemu podať ústne námietky, ktoré orgán úradnej kontroly potravín uvedie v zázname podľa odseku 10 alebo ich môže podať písomne do piatich pracovných dní. Podané námietky nemajú vo vzťahu k uloženým opatreniam odkladný účinok. O podaných námietkach rozhodne vedúci zamestnanec príslušného orgánu úradnej kontroly potravín do piatich pracovných dní odo dňa ich podania. Písomné vyhotovenie rozhodnutia o námietkach sa doručuje prevádzkovateľovi a je konečné.

Podľa § 20 ods. 12 zákon o potravinách orgán úradnej kontroly potravín je na základe výsledkov úradnej kontroly potravín pri zistení ohrozenia zdravia alebo života spotrebiteľa oprávnený nariadiť prevádzkovateľovi

a) okamžité stiahnutie potraviny z trhu,

b) zničenie potraviny na jeho náklady,

c) znehodnotenie potraviny použitím chemických prostriedkov alebo mechanických prostriedkov, ktoré znemožňujú opätovné umiestenie takejto potraviny na trh,

d) oznámiť upozornenia na riziká nebezpečných potravín,

e) pozastavenie prevádzky alebo zatvorenie prevádzkarne, celkom alebo sčasti, ak nie je možné odstrániť zistené nedostatky bezodkladne, najmä pri

1. uvádzaní na trh potravín po dátume spotreby,

2. zistení prítomnosti hlodavcov, vtákov alebo hmyzu v akomkoľvek štádiu vývoja, alebo príznakov ich prítomnosti,

3. nedodržiavaní podmienok skladovania potravín,

4. zistení potravín neznámeho pôvodu,

5. prebaľovaní potravín po skončení dátumu spotreby, po dátume minimálnej trvanlivosti, na zmenenie krajiny pôvodu alebo v neschválenej prevádzkarni.

Podľa § 21 zákona o potravinách orgány štátnej správy vo veciach úradnej kontroly potravín podľa tohto zákona a osobitných predpisov sú:

a) ministerstvo a ministerstvo zdravotníctva,

b) orgány verejného zdravotníctva,

c) štátna veterinárna a potravinová správa,

d) regionálne veterinárne a potravinové správy.

Podľa § 23 ods. 1 zákona o potravinách, orgány štátnej veterinárnej a potravinovej správy uvedené v § 21 ods. 1 písm. c/ a d/ vykonávajú úradnú kontrolu potravín nad ich výrobou, v obchodnej sieti, pri manipulovaní s nimi a pri ich umiestňovaní na trh

a) potravín živočíšneho pôvodu,

b) potravín rastlinného pôvodu vrátane čerstvého ovocia, čerstvej zeleniny, zemiakov a ostatných poľnohospodárskych produktov v poľnohospodárskej prvovýrobe po zbere úrody, nápojov vrátane potravín s niektorými zložkami živočíšneho pôvodu, cukrárskych výrobkov, zmrzliny a vody v spotrebiteľskom balení,

c) geneticky modifikovaných potravín,

d) poľnohospodárskych produktov a potravín predávaných priamo konečnému spotrebiteľovi,

e) poľnohospodárskych produktov a potravín označených údajmi podľa § 9b.

Podľa § 23 ods. 5 zákona o potravinách orgány úradnej kontroly potravín v rámci svojej pôsobnosti ukladajú opatrenia a pokuty a prerokúvajú priestupky, ktoré zistia pri výkone úradnej kontroly.

Podľa § 23 ods. 10 zákona o potravinách výkon úradnej kontroly potravín môžu vykonávať len kvalifikovaní a odborne spôsobilí zamestnanci s ukončeným stredným odborným vzdelaním v príslušnom odbore alebo s ukončeným vysokoškolským vzdelaním prvého alebo druhého stupňa v príslušnom odbore. Vzdelávanie zamestnancov zabezpečuje vzdelávacie zariadenie poverené ministerstvom alebo ministerstvom zdravotníctva v rámci svojej pôsobnosti podľa osobitného predpisu.

Podľa § 23 ods. 11 zákona o potravinách zamestnanec regionálnej veterinárnej a potravinovej správy vykonávajúci úradnú kontrolu potravín je oprávnený na základe poverenia, ktoré vydáva Štátna veterinárna a potravinová správa, vykonávať úradnú kontrolu aj v územnom obvode inej regionálnej veterinárnej a potravinovej správy.

Podľa čl. 3 bod 1. Nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 882/2004 zo dňa 29. apríla 2004 o úradných kontrolách uskutočňovaných s cieľom zabezpečiť overenie dodržiavania potravinového a krmivového práva a predpisov o zdraví zvierat a o starostlivosti o zvieratá (ďalej len „Nariadenie“), členské štáty zabezpečia, aby sa pravidelne vykonávali úradné kontroly na základe rizika a s vhodnou frekvenciou, aby sa tak dosiahli ciele tohto nariadenia.

Podľa čl. 3 bod 2 Nariadenia úradné kontroly sa budú uskutočňovať bez predchádzajúceho upozornenia, okrem takých prípadov ako je audit, kedy je predchádzajúce informovanie prevádzkovateľa v oblasti krmív a potravín potrebné. Úradné kontroly sa môžu uskutočňovať aj ad hoc.

Podľa čl. 3 bod 7 Nariadenia ak členský štát zistí pri kontrole na mieste určenia alebo počas skladovania alebo prepravy nedodržiavanie predpisov, prijme primerané opatrenia. Súčasťou týchto opatrení môže byť aj návrat do členského štátu pôvodu.

Podľa čl. 4 bod 1 Nariadenia na účely úradných kontrol uvedených v tomto nariadení budú členské štáty menovať zodpovedné príslušné orgány.

Podľa čl. 9 bod 1 až 3 Nariadenia príslušný orgán bude písať správy o úradných kontrolách, ktoré vykonal. Tieto správy budú obsahovať opis účelu úradnej kontroly, použitých kontrolných metód, výsledkov úradnej kontroly a prípadnej akcie, ktorú musí príslušná prevádzkovateľ uskutočniť. Príslušný orgán poskytne príslušnému prevádzkovateľovi kópiu správy uvedenej v odseku 2, minimálne v prípade nedodržiavania predpisov.

Podľa článku 10 bod 1 Nariadenia úlohy súvisiace s úradnými kontrolami sa budú vo všeobecnosti vykonávať s využitím vhodných kontrolných metód a techník, ako je monitoring, dozor, overovanie, audit,

inšpekcia, odoberanie vzoriek a analýza.

Podľa čl. 54 bod 1 Nariadenia ak príslušný orgán zistí nedodržiavanie predpisov, bude konať tak, aby zabezpečil, aby prevádzkovateľ situáciu napravil. Príslušný orgán bude pri rozhodovaní o tom, ako bude konať, brať do úvahy povahu tohto nedodržiavania, ako aj minulosť príslušného prevádzkovateľa pokiaľ ide o nedodržiavanie predpisov.

Podľa čl. 54 bod 2 Nariadenia pokiaľ je to potrebné, budú súčasťou tohto konania tieto opatrenia:

a) nariadenie hygienických postupov alebo akejkoľvek inej akcie, ktorú považuje príslušný orgán za potrebnú na zabezpečenie krmivovej a potravinovej bezpečnosti alebo dodržiavania potravinového a krmivového práva a predpisov o zdraví zvierat a o starostlivosti o zvieratá;

b) obmedzenie alebo zákaz uvádzať tieto krmivá, potraviny alebo zvieratá na trh, dovážať ich alebo vyvážať;

c) sledovanie a v prípade potreby nariadenie o stiahnutí krmív a potravín z obehu, odňatí a/alebo ich zničení;

d) povolenie použiť krmivá a potraviny na iné účely než na ktoré boli pôvodne určené;

e) pozastavenie prevádzky alebo zatvorenie celého príslušného podniku alebo jeho časti na primerané obdobie.

f) pozastavenie alebo odňatie schválenia podniku;

g) opatrenia uvedené v článku 19 pre zásielky z tretích krajín;

h) akékoľvek iné opatrenie, ktoré príslušný orgán považuje za vhodné.

Petitom návrhu sa navrhovateľ domáha, aby súd zakázal odporkyni pokračovať v porušovaní práv navrhovateľa, najmä práva na ochranu súkromia, taktiež aby jej zakázal používať podklady a dôkazy získané počas kontroly a v ďalšom konaní používať akúkoľvek informáciu získanú z týchto podkladov a dôkazov, v neposlednom rade žiadal uložiť odporkyni povinnosť obnoviť stav pred nezákonným zásahom, a teda zničiť všetky podklady a dôkazy získané počas kontroly.

Cieľom a úmyslom ustanovenia § 250v ods. 1 O.s.p. je preveriť, či sa navrhovateľ prostredníctvom svojho návrhu domáha súdnej ochrany proti nezákonnej aktivite orgánu verejnej správy a či navrhovateľom označený orgán verejnej správy skutočne túto aktivitu vykonal.

Po preštudovaní príslušného spisového materiálu a taktiež v súlade s vyššie uvedenými a citovanými ustanoveniami zákona o potravinách i Nariadenia najvyšší súd konštatuje, že nezistil v postupe a konaní odporkyne porušenie zákona či Dohovoru tak, ako to namieta navrhovateľ v návrhu. Zákon o potravinách celkom jednoznačne a explicitne ukladá príslušným orgánom kontroly, ktorými sú aj regionálne veterinárne a potravinové správy, či štátna veterinárna a potravinová správa, vykonávať kontrolu dodržiavania príslušných ustanovení zákona o potravinách, konkrétne dodržiavania požiadaviek stanovených zákonom o potravinách a Nariadením.

Štátna veterinárna a potravinová správa Slovenskej republiky, ako orgán štátnej správy oprávnený na

vykonávanie úradnej kontroly potravín, resp. jej zamestnanci sú oprávnení pri výkone kontroly vstupovať do priestorov, v ktorých sa potraviny vyrábajú, manipuluje sa s nimi, či sa umiestňujú na trh, a to v prevádzkovom čase i mimo neho a to bez predchádzajúceho rozhodnutia súdu. Zákon o potravinách a taktiež ani Nariadenie neobsahujú žiadne ustanovenie, v zmysle ktorého by bolo potrebné vopred informovať príslušný kontrolovaný subjekt o plánovanej kontrole, resp. neobsahujú požiadavku prítomnosti tretích osôb pri vykonaní kontroly s výnimkou ustanovenia § 18 ods. 3 zákona o potravinách, čo však nie je prípad navrhovateľa. Uvedené ustanovenie zákona slúži na ochranu pracovníkov vykonávajúcich úradnú kontrolu.

V prípade, že sa vykonanou kontrolou zistia porušenia zákona o potravinách, kontrolný orgán je oprávnený uložiť kontrolovanému subjektu opatrenia potrebné na odstránenie nežiaduceho stavu tak, aby sa zabránilo ohrozeniu a poškodeniu zdravia ľudí. V prípade, že kontrolovaný subjekt nesúhlasí s uloženým opatrením, je oprávnený proti nemu podať námietky, a to ústne alebo písomne. Najvyšší súd nezistil, že by navrhovateľ pristúpil k podaniu takýchto námietok a nenamietal eventuálne porušenie zákona odporkyňou pri predmetnej kontrole (§ 20 ods. 11 zákona o potravinách).

Podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu.

Podľa čl. 8 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd každý má právo na rešpektovanie svojho súkromného a rodinného života, obydlia a korešpondencie. Štátny orgán nemôže do výkonu tohto práva zasahovať okrem prípadov, keď je to v súlade so zákonom a nevyhnutné v demokratickej spoločnosti v záujme národnej bezpečnosti, verejnej bezpečnosti, hospodárskeho blahobytu krajiny, predchádzania nepokojom a zločinnosti, ochrany zdravia alebo morálky alebo ochrany práv a slobôd iných.

Navrhovateľ prostredníctvom svojho návrhu namieta porušenie práva na ochranu súkromia, obydlia a korešpondencie, ktoré zaručuje fyzickým a právnickým osobám Dohovor v článku 8. Právo na ochranu súkromia však neplatí absolútne. Za splnenia určitých podmienok môže dôjsť k jeho porušeniu. ESĽP špecifikoval vo svojej judikatúre (napr. rozsudok vo veci Delta Pekárny, a.s., vs. Česká republika zo dňa 2. októbra 2014) podmienky zásahu do práva na ochranu súkromia tak, že predmetný zásah musí byť v súlade s právom, musí sledovať legitímny cieľ a musí byť nevyhnutný v demokratickej spoločnosti.

Navrhovateľ namieta predovšetkým, že uskutočnená kontrola nebola nevyhnutná, teda nebola splnená tretia podmienka prípustnosti zásahu, a preto neboli splnené podmienky na obmedzenie práva na ochranu súkromia.

S uvedeným tvrdením sa však nemožno stotožniť. Najvyšší súd zastáva názor, že len výnimočne možno tvrdiť, že úradná kontrola zameraná na dodržiavanie podmienok stanovených v zákone o potravinách nie je nevyhnutná, nakoľko nedodržiavaním ustanovení zákona o potravinách môže dôjsť k priamemu ohrozeniu, či

poškodeniu ľudského zdravia a života. Ľudské zdravie a ľudský život podliehajú najvyššej ochrane a je preto viac ako nevyhnutné, aby dochádzalo k častým a intenzívnym kontrolám, ktorých cieľom je predchádzať ohrozeniu či poškodeniu života a zdravia.

Právny poriadok Slovenskej republiky neobsahuje také ustanovenie, ktoré by odporkyni ukladalo povinnosť pred začatím tohto druhu kontroly žiadať súd o vydanie súhlasu s kontrolou alebo vydanie povolenia na vstup do prevádzkarne – predajne s potravinami za účelom vykonania kontroly.

Navrhovateľ síce argumentuje a odkazuje na aktuálnu judikatúru SD EÚ, ako aj ESĽP, avšak ide o prípady založené na inom druhu hmotného aj procesného práva, týkajúce sa najmä práva hospodárskej súťaže.

Pojem nevyhnutnosti predpokladá zásah založený na naliehavej spoločenskej potrebe a má byť primeraný sledovanému legitímnemu cieľu. Na to, aby súd mohol posúdiť nevyhnutnosť zásahu, vychádza z predpokladu, že sa kontrola (zásah) týka právnických a nie fyzických osôb (napr. vec Bernh Larsen Holding AS a spol.). Súd musí aj preskúmať, či vnútroštátna úprava obsahuje a rešpektuje zásadu proporcionality (napr. Smirnov proti Rusku, č. 71362/01, rozsudok zo dňa 7. júna 2007).

Najvyšší súd konštatuje, že v tomto prípade vnútroštátne právo oprávňuje orgány kontroly vykonať vstup do prevádzky ako aj kontrolu bez súdneho príkazu.

Najvyšší súd dospel po podrobnej analýze veci k záveru, že v tomto prípade nešlo o svojvoľný zásah verejnej moci do práv zaručených článkom 8 Dohovoru. Zákon o potravinách umožňuje, aby sa dotknutý subjekt mohol v prípade, ak je názoru, že prišlo k porušeniu zákona pri úradnej kontrole potravín v prevádzke – predajni navrhovateľa hneď, najneskôr do piatich dní od realizácie kontroly, brániť podaním námietok (§ 20 ods. 11 zákona o potravinách). A v konaní o námietke je možné preskúmať i všetky výhrady, ktoré súvisia s postupom odporkyne pri kontrole potravín.

Najvyšší súd je názoru, že v prípadoch, v ktorých zákon nevyžaduje súhlas súdu na vstup do prevádzky právnických osôb, možno nedostatok súhlasu súdu na prehliadku vyvážiť súdnou kontrolou zákonnosti a nevyhnutnosťou šetrenia vykonanou ex post facto.

Za takúto kontrolu zákonnosti je v takomto druhu konania potrebné považovať podanie žaloby na preskúmanie druhostupňového rozhodnutia v konaní o opatreniach uložených na mieste, keďže má subjekt, u ktorého bola vykonaná kontrola potravín, možnosť využiť § 244 a nasl. O.s.p., podať žalobu na preskúmanie postupu a zákonnosti správneho orgánu.

Najvyšší súd konštatuje, že odporkyňa pri výkone kontroly postupovala v súlade s príslušnými ustanoveniami zákona o potravinách i Nariadenia. Kontrola bola vykonaná v súlade s právom, sledovala legitímny cieľ a taktiež jej vykonanie bolo nevyhnutné vzhľadom na zabezpečenie dôslednej ochrany života a zdravia ľudí, preto nemožno hovoriť o tom, že by zo strany odporkyne došlo k porušeniu článku 6 a článku 8 Dohovoru.

Najvyšší súd nemôže uložiť odporkyni zákazy a opatrenia tak, ako to žiada v petite návrhu navrhovateľ, nakoľko v prípade zistených nedostatkov je povinnosťou kontrolného orgánu pokračovať v konaní a vyvodiť dôsledky zo zistených porušení zákona, samozrejme za predpokladu naplnenia zákona o potravinách a Nariadenia.

Je viac ako zrejmé, že samotné začatie i priebeh vykonania kontroly nemôže byť nezákonným zásahom, keďže oprávnenia v súvislosti s vykonaním kontroly vyplývajú odporkyni priamo zo zákona o potravinách. Rovnako i rozsah a spôsob realizácie kontroly.

Z návrhu navrhovateľky a ani zo Záznamu o úradnej kontrole potravín č. ŠVPS SR/2015/So,Mi,Má/28 nevyplýva, že by odporkyňa vykonala úkony, ktorými by zasiahla do práva na súkromie obydlia navrhovateľa. Z obsahu záznamu vyplýva, že neboli kontrolované žiadne listiny, ktoré by mali súkromnoprávny charakter, rovnako nebolo zistené, že by prišlo ku kontrole počítačov alebo súkromnej pošty. Súpis dokumentácie je obsiahnutý v citovanom zázname zo dňa 19.06.2015, v čase kontroly bola prerokovaná a predložená nasledovná dokumentácia:

Výpis z obchodného registra Oddiel: Sr, Vložka č. 489/B

Denná evidencia vlhkosti v chladiacich a mraziacich zariadeniach ,

Denný monitoring čistenia a dezinfekcia podľa jednotlivých zariadení a úsekov,

Zberné listy – potvrdenia o prevzatí odpadu VŽP,

Dokumentácia o vykonaní DDD.

Počas kontroly bola vyhotovená fotodokumentácia zistených nedostatkov.

Rovnako z uvedeného záznamu vyplýva, že na základe skutočností zistených úradnou kontrolou potravín podpísaní inšpektori uložili podľa § 20 ods. 9 zákona NR SR č. 152/1995 Z.z. o potravinách v znení neskorších predpisov, kontrolovanému subjektu tieto opatrenia namieste:

1. Stiahnuť z predaja potraviny po uplynutí DS/DMT uvedené v bode 5 tohto záznamu. Termín:19.06.2015, Zodpovedný Ing. J. Z.

2. Stiahnuť z predaja potraviny s porušeným obalom uvedené v bode 6A tohto záznamu. Termín 19.06.2015, Zodpovedný Ing. J. Z.

3. Stiahnuť z predaja potraviny nevhodné na ľudskú spotrebu uvedené v bode 7 tohto záznamu. Termín 19.06.2015, Zodpovedný Ing. J. Z.

Námietky podľa § 20 ods. 11 o potravinách neboli navrhovateľom podané, preto možno konštatovať, že navrhovateľ nevyužil zákonné inštitúty, ktoré mal k dispozícii v zákone o potravinách, a ako už bolo najvyšším súdom zmienené vyššie, nevyčerpanie zákonných prostriedkov ochrany je na ťarchu navrhovateľa. Každý je strážcom svojich práv (iura vigilantibus, non dormientibus prosunt).

S poukazom na uvedené dospel senát najvyššieho súdu k záveru, že návrh na ochranu pred nezákonným zásahom nie je dôvodný, keďže konanie odporkyne nie je možné právne kvalifikovať ako nezákonný zásah, pretože proces úradnej kontroly potravín je možné preskúmať v konaní o žalobe proti druhostupňovému rozhodnutiu, ktorým je rozhodnuté v konaní o uložených opatreniach na mieste a teda existujú iné právne

a zákonné prostriedky, ktorými sa navrhovateľ môže brániť. Preto návrh podľa § 250v ods. 4 O.s.p. ako nedôvodný zamietol i s prihliadnutím na záver, že žalobca neuniesol dôkazné bremeno a nezákonnosť predmetnej kontroly nepreukázal.

O trovách konania rozhodol súd podľa § 250v ods. 5 O.s.p. Navrhovateľ nemal vo veci úspech, a preto mu súd náhradu trov konania nepriznal.